

tim4pinmagazin

SPECIJALIZIRANI ČASOPIS CENTRA ZA RAZVOJ JAVNOG I NEPROFITNOG SEKTORA

2023

03

**Fiskalna
odgovornost
JLP(R)S**

**Školska
prehrana**

**Plaće
lokalnih
službenika**

**Rad
umirovljenika**

NAKLADNIK - TIM4PIN
Gajeva ulica 51 -1, 10 000 Zagreb | centar@tim4pin.hr
TISKANICA - poštarina plaćena u HP-u d.d. u sortirnici 10 200 Zagreb

ISSN 1848-7610

9 4771848 761002

EDUKACIJE U OŽUJKU!

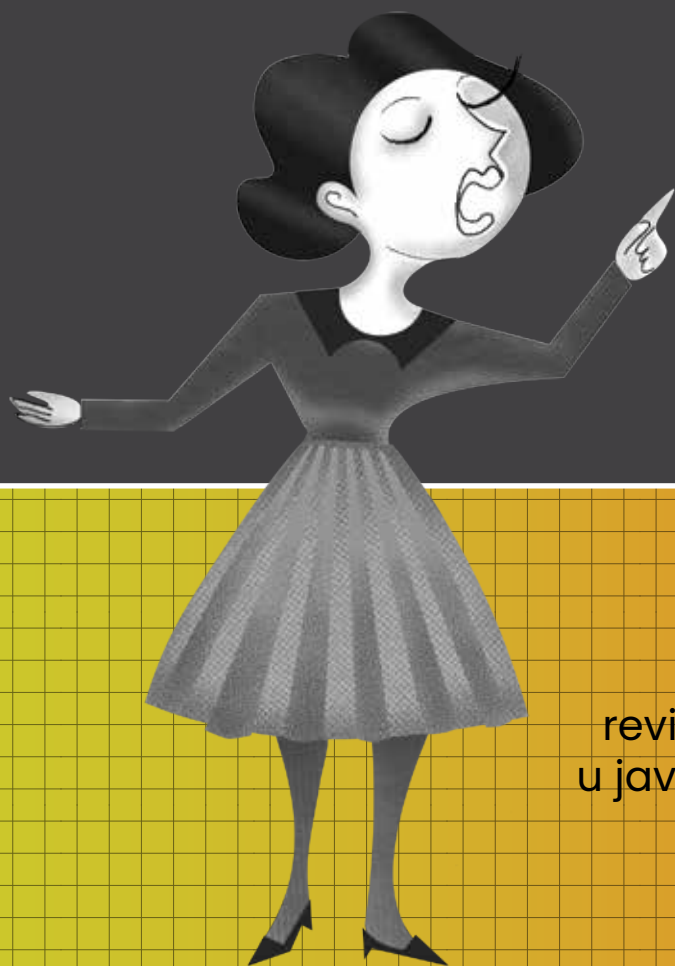
06. - 09.03. 2023

Škola računovodstva proračuna i
proračunskih korisnika

14. 03. 2023.

Fiskalna odgovornost -
novine, sastavljanje i predaja izjave
za 2022. za JLP(R)S, ministarstva,
trgovačka društva i ustanove kojima je rok
predaje 31.03.

Prijave u tijeku!

Pregledajte našu ponudu
edukacija iz područja
financija, računovodstva,
revizije, prava i menadžmenta
u javnom i neprofitnom sektoru
na internet stranici

www.tim4pin.hr

Riječ glavnog urednika

Poštovani čitatelji!

U najavi prethodnog broja časopisa osvrnuli smo se na neuobičajeno blagu zimu koja kao da „razumije“ aktualni energetska i inflatorni trenutak, a evo ovih dana stigao je demantij. U danima izlaska ovoga časopisa još uvijek su neki dijelovi lijepe naše okovani snijegom i ledom. Ovih smo dana naime svjedočili svoj silini koju zima, posebice u našim gorskim krajevima, može pokazati.

Posebnu neugodnu avanturu doživjeli su putnici koji su se zatekli na prometnici u Lici i tamo satima čekali da ih interventne službe „izbave“ i smjeste u prihvatne centre. Tome u dobroj mjeri mogu zahvaliti i „hrabrim“ vozačima koji su s ljetnim gumama, ignorirajući sve propise i zabrane, a „podgrijani“ raznovrsnim euforijama, blokirali prometnice i izazvali lančane zastoje.

No, i ova zimska epizoda je za nama i pred nama je proljeće koje, kao i svake godine, neumitno stiže.

Na međunarodnom planu, posebice u svezi rata, na žalost nema novih dobrih vijesti. Traje, iscrpljuje, uništava i odnosi mlade živote. No, o tome smo dobro informirani kroz sve medije s naše strane sukoba.

Najzanimljivije aktivnosti na domaćoj financijsko-političkoj sceni je emisija narodnih obveznica.

Procjene Vlade o ponudi kupnje obveznica građanima u vrijednosti od milijardu eura pokazale su se dobrima. Prema izjavama ministra financija, interes je premašio ovaj iznos, a sada su na redu institucionalni investitori. Investicijski fondovi, mirovinski fondovi, društva za osiguranje... Tko god uložio u obveznice gubi bitku s inflacijom koja višestruko premašuje zajamčeni prinos od 3,25%. No, gubi je nešto manjom „gol razlikom“. Ulagачi su nedvojbeno oni koji nemaju dovoljno za ozbiljnija ulaganja ili ne znaju u što uložiti svoju štednju. Institucionalni investitori ulažu tuđu, tj. našu imovinu i za njih je minimiziranje rizika primarno, a prinos ili gubitak, kakav god bio nije njihov. Naš je. Dakle definitivno na štednji, ulaganjima u te institucionalne investitore gubimo svi, ali boljih opcija je vrlo malo ili su nedostupne većini, posebice malih, ulagača. U trenutnim okolnostima najisplativije je zadužiti se po aktualnim kamatnim stopama i uložiti sredstva, zapravo potrošiti, u svoje kratkoročne pa i srednjoročne potrebe. Tako ćemo kao kreditni dužnik koji plaća kamatu daleko ispod stope inflacije iskoristiti dio gubitaka štediša i ulagača u svoju korist. Bankama je uvijek isto. Posluju tuđim sredstvima i samo im je bitna razlika aktivne i pasivne kamate na tuđi novac. To je njihov prihod.

Zaključujemo da je svaki oblik novčane štednje danas, a izgledno i neko dolazeće vrijeme, siguran put ka „tihom“ osiromašenju.

Razmislite i djelujte.

Ostavljamo vas u razmišljanju i srdačno pozdravljamo do sljedećeg broja!

Glavni urednik

Prof. dr. sc. Davor Vašiček

Impressum

TIM4PIN MAGAZIN

Časopis Centra za razvoj
javnog i neprofitnog sektora

Nakladnik:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Zagreb, Gajeva ulica 51/1

tel: 01/5531 755

E-pošta: centar@tim4pin.hr

OIB 83718300522; MBS 2929236;

www.tim4pin.hr

Adresa uredništva:

Kršnjavoga 1 (The Westin hotel), Zagreb

Glavni urednik:

prof.dr.sc. Davor Vašiček

Urednik:

Jan Vašiček, mag.psych, mag.oec.

Uredništvo:

Prof.dr.sc. Nives Botica – Redmayne;
doc.dr.sc. Ivan Čevizović; doc.dr.sc. Josip Čičak;
prof.dr.sc. Saša Drezgic; dr.sc. Damir Juričić;
Mladenka Karačić, dipl.oec.; mr.sc. Mirjana
Mahović-Komljenović; Ivana Pajković, mag.oec.;
Ante Loboja, mag.iur.; doc.dr.sc. Brankica
Remenarić; mr.sc. Nediljka Rogošić; mr.sc.
Gorana Roje; dr.sc. Desanka Sarvan; doc.dr.sc.
Ana Marija Sikirić; Danijela Stepić, mag.oec.;
Ivana Vargašević Čonka, dipl.oec.; prof.dr.sc.
Vesna Vašiček; Hana Zoričić, dipl.oec.

Lektura i korektura:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Slike: TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Grafička priprema:

Sveučilišna tiskara d.o.o.

Tisak: Sveučilišna tiskara d.o.o.,

Trg Republike Hrvatske 14, Zagreb

ULOŽITE U SVOJE ZNANJE I KARIJERU!

Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci raspisao je Natječaj za upis studenata na sveučilišne specijalističke studije u ak. god. 2022./2023. za studijske programe:

1. POSLIJEDIPLOMSKI SPECIJALISTIČKI STUDIJ MENADŽMENT U JAVNOM SEKTORU

Sukladno čl.15 Pravilnika o poslijediplomskim specijalističkim studijima Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, poslijediplomski specijalistički studij može upisati osoba koja je:

- završila sveučilišni diplomski studij i stekla najmanje 300 ECTS bodova ili
- završila sveučilišni dodiplomski studij i stekla visoku stručnu spremu prema ranijim propisima

DODATNI UVJETI:

- pasivno znanje engleskog jezika
- pristupnici koji nisu završili studij iz znanstvenog područja ekonomije mogu se upisati na studij uz uvjet polaganja ispita iz predmeta Osnove ekonomije i Menadžment
- jednogodišnje radno iskustvo ili prosjek ocjena 3,5 i više (kandidati s prosjekom ocjena manjim od 3,5 prilažu pismenu preporuku dva sveučilišna profesora)

CIJENA ŠKOLARINE iznosi 30.000,00 kn / 3.981,68 EUR
(FTK 1 EUR = 7,53450 kn)

2. POSLIJEDIPLOMSKI SPECIJALISTIČKI STUDIJ RAČUNOVODSTVO

Sukladno čl.15 Pravilnika o poslijediplomskim specijalističkim studijima Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, poslijediplomski specijalistički studij može upisati osoba koja je:

- završila sveučilišni diplomski studij i stekla najmanje 300 ECTS bodova ili
- završila sveučilišni dodiplomski studij i stekla visoku stručnu spremu prema ranijim propisima

DODATNI UVJET:

- pasivno znanje jednog svjetskog jezika
- poželjno radno iskustvo iz jednog od slijedećih područja: računovodstvo, revizija, porezni sustavi, poslovne financije
- prosjek ocjena 3,5 i više (kandidati s prosjekom ocjena manjim od 3,5 prilažu pismenu preporuku dva sveučilišna profesora)

CIJENA ŠKOLARINE iznosi 30.000,00 kn / 3.981,68 EUR
(FTK 1 EUR = 7,53450 kn)

Više informacija o uvjetima upisa, načinima prijave i potrebnoj dokumentaciji možete dobiti:

- na web stranicama: https://www.efri.uniri.hr/hr/poslijediplomski_specijalisticki_studij_mba/34
- u Referadi za poslijediplomske studije (Ivana Filipovića 4, Rijeka, 1. kat, kabinet 23b)
- putem telefona 051/355-181 ili
- e-maila: ivana.vretenar@efri.hr

Studiji se izvode u hibridnom obliku (on line + on site).

Natječaj je otvoren do 31. ožujka 2023. godine.

Sadržaj

FISKALNA ODGOVORNOST I FINANCIJSKO UPRAVLJANJE

Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2022. godinu za JLP(R)S, ministarstva i druga državna tijela

5 Ana Zorić

Obveze trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u sustavu fiskalne odgovornosti

10 Ana Zorić

FINANCIJE I FINANCIJSKO POSLOVANJE

Novine u sustavu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma

14 Bernard Iljazović

RAČUNOVODSTVO

Evidentiranje sredstava za troškove prehrane za učenike osnovnih škola

17 Martina Štefković
Hana Zoričić

PLAĆE I NAKNADE

Isplata potpora za slučaj smrti člana uže obitelji ovršenika na zaštićeni račun

19 Gordana Muraja

POREZI I DOPRINOSI

Pregled novina u sustavu PDV-a od 1. siječnja 2023. godine

21 Mirjana Mahović Komljenović

PRAVO

Rad na određeno vrijeme, rad u nepunom radnom vremenu i sezonski rad

28 Vesna Šiklič Odak

Postupak provjere je li radnik pod utjecajem sredstava ovisnosti

32 Alan Vajda

JAVNA NABAVA

Težak profesionalni propust kao fakultativni razlog za isključenje gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave

35 Sanja Badrov Ranić

Javna nabava čistih i energetski učinkovitih vozila za cestovni prijevoz

41 Zoran Vuić

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave

48

TRŽIŠTE RADA

Aktivno sudjelovanje umirovljenika na tržištu rada

50 Vesna Vašiček

LOKALNA SAMOUPRAVA

Državni nadzor tijela lokalne samouprave

57 Željka Tropina

Plaće lokalnih službenika i namještenika

64 Vesna Šiklič Odak

68 Odgovori na vaša pitanja

TIM4PIN INFO

Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

72

74 Naknade korisnika državnog proračuna

76 Plaće

Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

79

80 Drugi dohodak

81 Primici izuzeti od ovrhe

83 Financijske obavijesti

83 Ostale informacije

Pozivamo Vas da se pretplatite na TIM4PIN magazin i u 2023. godini !

Sukladno potrebama Vašeg poslovanja,
odaberite jednu od tri opcije godišnje pretplate:
on-line, tiskana ili kombinaciju on-line + tiskana izdanja!

ON-LINE IZDANJA **149,98 € (1.130 kn)**

TISKANA IZDANJA **189,79 € (1.430 kn)**

TISKANA + ONLINE
IZDANJA **233,59 € (1.760 kn)**

Cijene u eurima su izračunate prema fiksnom tečaju
konverzije 7,53450. U cijene je uračunat PDV.

**ZA VIŠE DETALJA I NARUDŽBU
POSJETITE NAS NA www.tim4pin.hr !**

NOVA WEB STRANICA U IZRADI!

S početkom 2023. godine Vas očekuje naša nova i poboljšana web stranica! Osim veće preglednosti, nudit će pojednostavljen postupak naručivanja i prijava na radionice, olakšan pristup elektroničkom časopisu za naše pretplatnike, dostupne snimke održanih webinarima i ostale pogodnosti!

Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2022. godinu za JLP(R)S, ministarstva i druga državna tijela

Ana Zorić*

Kraj ožujka svake je godine za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije obilježen obvezom davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti. U tekstu autorica podsjeća na obveze ministarstava i drugih državnih tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji do 31. ožujka 2023. Ministarstvu financija predaju Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2022. godinu.

1. Uvod

Čelnici proračuna i njihovih korisnika na državnoj i lokalnoj te na regionalnoj razini od 2011. godine obvezni su dati Izjavu o fiskalnoj odgovornosti (dalje u tekstu: Izjava). Ti su subjekti u krugu obveznika koji od samih početaka razvoja sustava fiskalne odgovornosti početkom svake godine provode samoocjenu i samoprocjenu sustava financijskog upravljanja i kontrola te utvrđuju kako upravljaju sredstvima koja su im na raspolaganju, i to ponajprije provedbom testiranja prema područjima iz Upitnika o fiskalnoj odgovornosti (dalje u tekstu: Upitnik). Obveza davanja Izjave nastavljen je i nakon stupanja na snagu novog Zakona o fiskalnoj odgovornosti (NN, br. 111/19), 1. siječnja 2019., a rokovi i postupak davanja Izjave nisu se mijenjali.

Kako je već u samom Zakonu o fiskalnoj odgovornosti bilo predviđeno, donesena je *Uredba o sastavljanju i predaji izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila* (NN, br. 95/19; dalje u tekstu: Uredba). Uredba na snagu je stupila 12. listopada 2019. i po njoj se postupa i prilikom davanja Izjave za 2022. godinu. Dakle, u ovom dijelu važno je napomenuti kako se ni postupak predaje, ali ni rokovi nisu mijenjali u odnosu na ranije važeći zakonodavni okvir. Napominje se i kako je od 1. siječnja 2022. na snagu stupio novi Zakon o proračunu (NN, br. 144/21, u daljnjem tekstu: novi Zakon o proračunu) koji je donesen s ciljem poboljšanja proračunskog planiranja, kontrole izvršavanja rashoda i unapređenja fiskalne statistike, slijedom čega se stvaraju preduvjeti za osiguranje srednjoročne i dugoročne održivosti javnih financija. Dio predstavljenih novih zakonskih rješenja proizišla su iz primjene zakonodavnog okvira vezanog za sustav fiskalne odgovornosti, a u nekim se dijelovima izmijenila terminologija što ima utjecaj, iako ne suštinske naravi, na sustav fiskalne odgovornosti, u prvom redu na pitanja iz Upitnika o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: Upitnik). Ministarstvo financija će, kao i svake godine, dati posebnu uputu o da-

vaniu Izjave o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: Izjava) dostupnu na mrežnim stranicama Ministarstva financija na poveznici www.mfin.hr/hr/izjava-o-fiskalnoj-odgovornosti.

Krajnji rok u kojemu ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave trebaju Ministarstvu financija predati Izjave je **31. ožujka 2023.**

I ove će godine Ministarstvo financija nastaviti prikupljati Izjave i drugu dokumentaciju elektroničkim putem. Elektroničko prikupljanje Izjava za 2022. godinu vršit će se putem prijave na link **koji će biti dostupan i objavljen u ožujku na mrežnim stranicama Ministarstva financija pod naslovom *Sastavljanje i predaja Izjave o fiskalnoj odgovornosti za 2022. godinu***. Vezano za dostavu, napominjemo kako su iznimka oni čelnici obveznika koji su izravno odgovorni Hrvatskom saboru, a koji Izjavu za 2022. godinu i priloge, kao i prethodne godine, dostavljaju Hrvatskom saboru uz svoje godišnje izvješće o radu.

Po izvršenom popunjavanju elektroničkog Upitnika mogu se ispisati dani odgovori, kako bi se provjerila istovjetnost unesenog sa izvornim Upitnikom. Upitnik se također može spremirati u PDF formatu, kao dokaz o dostavi podataka Ministarstvu financija.

2. Predaja Izjava

JLP(R)S i ministarstva i druga tijela državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije do 31. ožujka 2023. će elektroničkim putem dostavljati Ministarstvu financija:

- Izjavu na obrascu 1.a (ako nisu uočene slabosti i nepravilnosti) ili obrascu 1.b (ako su uočene slabosti i nepravilnosti)
- Upitnik o fiskalnoj odgovornosti za 2022. godinu – Prilog 2.a
- Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti – Prilog 3 (samo ako se daje Izjava 1.b i to zbog slabosti i nepravilnosti uočenih prilikom popunjavanja Upitnika)

* Ana Zorić, dipl.iur., Ministarstvo financija RH, Zagreb

- Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima – Prilog 4 (ako su u 2022. godini trebale biti otklonjene slabosti ili nepravilnosti za koje je bio sastavljen Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti uz Izjavu za 2021. godinu)
- Mišljenje unutarnje revizije o sustavu unutarnjih kontrola za područja koja su bila revidirana u 2022. godini – Prilog 5 (ako obveznik ima uspostavljenu unutarnju reviziju).

3. Najvažnije odrednice sustava fiskalne odgovornosti

Najvažniji alat za davanje Izjave je popunjeni Upitnik te rezultati rada unutarnje i vanjske revizije te raspoložive informacije. Ako se na temelju navedenog utvrdi da su sredstva korištena zakonito, namjenski i svrhovito te da sustav unutarnjih kontrola funkcionira učinkovito i djelotvorno u okviru proračunom, odnosno financijskim planom utvrđenih sredstava, čelnik daje Izjavu na obrascu 1.a. Iako se izgled i sadržaj obrasca na kojem se daje Izjava 1.a nije mijenjao u odnosu na prethodna razdoblje, za davanje Izjave na obrascu 1.a uvedeni su dodatni kriteriji. Nalazi Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije, ali i unutarnje revizije od ove godine bit će svakako od utjecaja na postupak davanja Izjave. Kada je riječ o Državnom uredu za reviziju, od ožujka 2019. godine kada je na snagu stupio novi Zakon o Državnom uredu za reviziju (NN, br. 25/19) zakonski predstavnik subjekta revizije, odnosno zakonski predstavnik subjekta na kojeg se odnosi dani nalog i/ili preporuka, obvezan je u roku 60 dana od dana primitka konačnog izvješća o obavljenoj reviziji, dostaviti Državnom uredu za reviziju plan provedbe naloga i preporuka, koji će sadržavati planirane aktivnosti za otklanjanje nepravilnosti i planirano vrijeme za njihovu provedbu. Postupanje koje je sada utvrđeno zakonom je i do sada bilo uobičajeno u praksi, međutim za nepostupanje na navedeni način nije bilo posljedica. Novost uvedena Zakonom o Državnom uredu za reviziju je proširivanje prekršajne odgovornosti. Naime, uz ranije propisane prekršajne sankcije, sankcije su uvedene za još dva slučaja:

- ako subjekt revizije u propisanom roku ne dostavi plan provedbe naloga i preporuka i
- ako subjekt revizije ne provede naloge i preporuke dane u izvješću o obavljenoj reviziji u rokovima i na način naveden u planu provedbe naloga i preporuka.

Slijedom toga, **ako nalozi i preporuke koje je dao Državni ured za reviziju ili vanjska revizija iz ranijih godina još nisu provedeni, ne može se dati Izjava na obrascu 1.a i tako će biti sve dok se nalozi i preporuke ne provedu u cijelosti.**

Dodatno, **Izjava na obrascu 1.a ne može se dati** ni u slučaju da su svi nalozi i preporuke provedeni, ali čelnik na temelju nekih **drugih raspoloživih informacija** (koje je potrebno navesti u samoj Izjavi) nije u mogućnosti potvrditi da su sredstva iskorištena zakonito, namjenski i svrhovito te da sustav unutarnjih kontrola funkcionira učinkovito i djelotvorno u okviru proračunom, odnosno financijskim

planom utvrđenih sredstava. To je, primjerice, situacija u kojoj nadležna tijela provode izvide i druge radnje zbog sumnje na pronevjeru ili slično.

Kao i do sada, čelnik ne daje samo Izjavu, već uz Izjavu dostavlja i popunjeni Upitnik, Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti, Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenim prethodne godine i Mišljenje unutarnje revizije o unutarnjih kontrola za područja koja su bila revidirana. Sadržaj i oblik priloga detaljno je propisan Uredbom.

Iako nalozi i preporuke Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije iz ranijih godina koji još nisu provedeni mogu biti razlog davanja Izjave 1.b, Uredbom je i dalje propisano da se Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti sastavlja isključivo na temelju pitanja iz Upitnika, odnosno za pitanja na koje je odgovoreno negativno i djelomično. Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti ne treba se sastavljati za slabosti i nepravilnosti koje su utvrđene Izjavom, a na temelju naloga i preporuka Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije i raspoloživih informacija. Kako je i navedeno, za naloge i preporuke Državnog ureda za reviziju zakonska je obveza subjekta revizije utvrditi plan provedbe naloga i preporuka propisan Zakonom o Državnom uredu za reviziju pa bi dodatno popunjavanje i Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti na temelju Uredbe bilo suvišno.

Preslika dokumentacije koja se prilaže uz Izjavu i svi drugi dokumenti koji su podloga bilo za davanje Izjave bilo za odgovaranje na pojedina pitanja iz Upitnika čuvaju se u Predmetu o fiskalnoj odgovornosti za određenu godinu. Predmet se ne dostavlja uz Izjavu, već se čuva kod obveznika. Izjava i sva dokumentacija čuva se sedam godina od završetka godine u kojoj se Izjava daje.

4. Upitnik o fiskalnoj odgovornosti

Upitnik i dalje ostaje ključni alat za samoocjenu i samoprocjenu rada sustava kojoj je cilj utvrditi koristi li se sredstvima zakonito, namjenski i svrhovito te funkcionira li sustav unutarnjih kontrola učinkovito i djelotvorno. Upitnik obuhvaća pitanja iz područja planiranja, izvršavanja, javne nabave, računovodstva, izvještavanja, a od kraja 2019. godine i područja **transparentnosti i upravljanja imovinom**. Upitnik je, uz raspoložive informacije, rezultate rada unutarnje i vanjske revizije i vlastitu procjenu, temelj za davanje Izjave. Pitanjima iz Upitnika se prema procesima testiraju minimalni zahtjevi za dobro financijsko upravljanje, a kako bi se moglo procijeniti postupa li se i do koje mjere u skladu s propisanim zakonodavnim okvirom, provode se testiranja po pitanjima iz Upitnika. Negativan odgovor i djelomično potvrđan odgovor na pitanja iz pojedinog područja Upitnika upućuje na postojeću slabost i/ili nepravilnost. Svi odgovori testiraju se na uzorku i na način definiran u Upitniku za svako pojedino pitanje u stupcu Referenca. Stupac Referenca se ne popunjava, već su u njemu dane upute koja je vrsta dokaza podloga za davanje odgovora na pitanja. Dokaze koji su podloga za davanje odgovora na pitanja nije potrebno

dostavljati uz Izjavu, već se svi dokazi i podloge za davanje odgovora na pitanja iz Upitnika čuvaju se u Predmetu o fiskalnoj odgovornosti za pojedinu godinu. Uz stupac Referenca, Upitnik ima i stupce DA, NE, i DJELOMIČNO. Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake X u odgovarajući stupac. Ako neko od pitanja nije primjenjivo na obveznika na pitanje se odgovara: Nije primjenjivo (N/P). U ovom dijelu nije bilo novosti. Jedina novost u provođenju postupka testiranja i odgovaranja na pitanja je da se u obzir uzima i Mišljenje unutarnje revizije. Ako su utvrđene slabosti i nepravilnosti iz Mišljenja unutarnje revizije otklonjene u godini za koju se daje Izjava, odnosno ako su provedene preporuke unutarnje revizije iz ranijih razdoblja, Mišljenje unutarnje revizije ne utječe na odgovaranja na pitanja iz Upitnika. Prilikom davanja odgovora na pitanja iz Upitnika potrebno je obuhvatiti aktivnosti provedene u 2022. godini, odnosno u godini za koju se daje Izjava. Izuzetak je pitanje broj 20. iz Upitnika „Sredstva su utrošena u skladu s proračunom, odnosno financijskim planom“, u kojem se odstupa od uobičajenog pravila za popunjavanje Upitnika, a to je da se testiraju dokumenti nastali tijekom godine bez obzira na razdoblje na koje se odnose, jer bi to u ovom slučaju značilo da čelnik daje Izjavu za 2022. godinu, a zakonito i namjensko korištenje sredstava testira i potvrđuje za 2021. godinu. S obzirom da je ovo pitanje izravno vezano uz utvrđivanje zakonitog i namjenskog korištenja sredstava logično je da se testira razdoblje za koje se Izjavu i daje, a ne godina prije. Dakle, ne testira se izvještaj o izvršenju proračuna kojim se to utvrđuje, nego kontinuirano trošenje sredstava tijekom 2022. godine za namjene određene financijskim planom.

U odnosu na tehničke aspekte, važno je imati na umu da kada se daju odgovori na pojedina pitanja za koja se kao referenca navodi poveznica na kojoj je objavljen pojedini akt, treba upisati točnu poveznicu na kojoj je objavljen konkretan akt koji se traži (npr. navodi se poveznica na kojoj je objavljen proračun/financijski plan, a ne poveznica na *baner* u kojem su objavljeni svi proračuni/financijski planovi unazad nekoliko godina.

4.1. Područje planiranja

Upitnik sadrži 12 pitanja iz područja planiranja. Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije odgovaraju na pitanja 2 (ako u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike), 5, 6 (ako u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike), 8, 10 (ako su na razini razdjela) i 11.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovaraju na pitanja 1 (ako u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike), 4, 5, 7, 9 i 12.

Na sva ostala pitanja navedene grupe korisnika daju odgovor Nije primjenjivo N/P.

4.2. Područje izvršavanja

Područje izvršavanja sadrži 17 pitanja uz napomenu da četrnaest pitanja sadrže ukupno 15 potpitanja.

Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije odgovaraju na pitanja 13, 15, 17, 18, 19.1 (ako u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike), 20, 21, 22, 23.1, 23.3 te na pitanja 24-29

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovaraju na pitanja 13, 15, 16, 17, 18, 19.1 (ako u svojoj nadležnosti imaju proračunske korisnike), 20, 21, 22 te na pitanja 24-29.

Pitanjem broj 22. koje sadrži tri potpitanja testira se je li se pratilo i kontroliralo namjensko isplaćivanje donacija, pomoći, subvencija do krajnjeg korisnika te njihovo korištenje. Uz potpitanje 22.2 – Postoji izvješće od krajnjeg korisnika o utrošku sredstava/realizaciji projekta kao dokaz traži se preslika, odnosno referenca izvješća na uzorku od 5% ukupnog broja svih transfera i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih transfera, a najviše 100. Preporuka je uz presliku odnosno referencu izvješća priložiti i zapisnik(e) iz kojih je vidljivo da je obavljena kontrola dostavljenih izvješća o namjenskom utrošku sredstava/realizaciji projekta. Vezano uz potpitanje 22.3. koje se odnosi na obavljanje kontrole na licu mjesta kod primatelja transfera iz proračuna, još uvijek je u 2022. na snazi bila Uputa Ministarstva financija od 2. prosinca 2020. (KLASA: 400-02/20-01/17, URBROJ: 513-05-04-20-70) u kojoj je navedeno da se zbog posebnih okolnosti nastalih pojavom bolesti COVID-19 uzrokovanom epidemijom virusa SARS-CoV-2 u Republici Hrvatskoj, preporučuje smanjenje fizičkih sastanaka na najmanju moguću mjeru. Slijedom toga, za davanje potvrdnog odgovora na ovo pitanje bilo je potrebno na odabranom uzorku od krajnjih korisnika zatražiti dostavu dokumentacije poštom ili e-mailom te istu provjeriti unutar institucije ili video vezom.

Vezano za **pitanje broj 26.** kojim se traži postojanje procedure blagajničkog poslovanja kojom su definirane sve aktivnosti vezane uz promet gotovim novcem, ako korisnici u svojem poslovanju ne koriste naplatu/plaćanje u gotovini (imaju ustrojenu bezgotovinsku blagajnu i sl.) na ovo pitanje odgovaraju s N/P.

4.3. Područje javne nabave

Područje javne nabave obuhvaća 10 pitanja. Na sva pitanja iz tog područja odgovor daju sva ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije te sve općine, gradovi i županije. U tom se području obveznike dodatno podsjeća koje su njihove obveze iz Zakona o javnoj nabavi¹, što se u praksi pokazalo kao iznimno korisno, pogotovo za one koji nisu primjenjivali Zakon o javnoj nabavi, ali su ipak morali obratiti pozornost na njegove određene dijelove. Uz odredbe Zakona o javnoj nabavi, u tom se području provjerava i kako su u praksi implementirana neka od osnovnih načela koja su navedena u Zakonu o proračunu, a koja se primjenjuju i na cjelokupni javni sektor. Naime, ranije se nije točno znalo što primjerice znači načelo dobrog financijskog upravljanja pa se u praksi događalo da obveznici isto tumače na različite

¹ NN, br. 120/16 i 114/22

načine. Upitnik sada u cijelosti pobliže razjašnjava što bi obveznici trebali imati, odnosno kako bi njihovo poslovanje trebalo izgledati, a da bi bilo u skladu s propisima kojima se uređuje poslovanje obveznika davanja Izjave. Područje javne nabave je jedino područje koje ima striktno određen uzorak pa se tako davanje odgovora na pitanja u području javne nabave dokazuje testiranjem na uzorku od 20 % financijski najznačajnijih ugovora / objava / provedenih postupaka javne nabave, a najviše 50. Primjerice, ako je trgovačko društvo imalo 1000 ugovora, u uzorak testiranja bilo bi potrebno uzeti prvih 200 najvrjednijih ugovora, međutim s obzirom da taj broj prelazi 50 u uzorak se uzima samo prvih 50 najvrjednijih. Ako je obveznik imao 50 ugovora u cijeloj 2022. godini, u uzorak uzima 10 najvrjednijih i na njih testira. Za razliku od početnih godina kada je bilo pravilo da se, ako se u godini za koju se daje Izjava nisu provodili postupci javne nabave, na sva pitanja iz ovog područja odgovara Nije primjenjivo – N/P, to je još 2015. godine promijenjeno. Naime, Zakon o javnoj nabavi propisuje određene obveze i za obveznike koji ne provode postupke javne nabave pa slijedom toga, iako ne provodi postupke javne nabave, obveznik mora odgovoriti na sljedeća četiri pitanja:

Pitanje 34. Donesen je i redovito ažuriran plan nabave koji je objavljen na mrežnim stranicama u skladu s propisima o javnoj nabavi.

Pitanje 37. Naručitelj vodi registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma koji je objavljen na mrežnim stranicama, a sadrži podatke u skladu s propisima o javnoj nabavi.

Pitanje 38. Do 31. ožujka tijelu nadležnom za politiku javne nabave dostavljeno je statističko izvješće o javnoj nabavi za prethodnu godinu koje sadrži podatke sukladno Zakonu o javnoj nabavi.

Pitanje 39. Donesen je akt kojim su uređena pitanja jednostavne nabave za nabavu robe i usluga, odnosno za nabavu radova na koje se ne primjenjuje Zakon o javnoj nabavi te je akt objavljen na mrežnim stranicama

4.4. Područje računovodstva

Područje računovodstva obuhvaća 19 pitanja na koja odgovaraju sva ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije te sve općine, gradovi i županije.

4.5. Područje izvještavanje i ostalo

Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije u ovom području odgovaraju na pitanja 59, 65, 66 i 67. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovaraju na pitanja 59, 60, 61, 63, 64, 65 i 67.

4.6. Područje transparentnosti

Područje transparentnosti je i u Upitnik 2.a i Upitnik 2.b. dodano krajem 2019. godine. Pitanja iz područja „transparentnosti“ prvenstveno su vezana uz obvezu objave proračunskih dokumenata, koje sukladno važećem zako-

nodavnom okviru moraju ispuniti jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ali i svi proračunski i izvanproračunski korisnici. Temelj za pitanja u ovom području nalazi se u Zakonu o proračunu čije je jedno od temeljnih načela upravo načelo transparentnosti, ali i Zakon o sustavu državne uprave koji proklamira transparentnost u svim segmentima poslovanja. U ovom području nema mogućnosti davanja djelomičnog odgovora pa je sukladno tome moguće dati potvrdan ili negativan odgovor, odnosno odgovor „nije primjenjivo N/P“.

Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije odgovaraju na pitanja 68, 71 i 72.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovaraju na pitanja 69, 70 i 72.

Ovdje se napominje kako da bi bile pogodne za ponovnu uporabu, informacije tijela javne vlasti trebale biti dostupne osim u strojno-čitljivom obliku, i u otvorenom obliku te u skladu s otvorenim standardom. Drugim riječima, trebale bi biti takve da ih računalni programi mogu identificirati i iz njih izdvojiti određene podatke (strojno-čitljivi), neovisni o korištenoj platformi i dostupni bez ograničenja (otvoreni oblik) te s detaljnim specifikacijama preduvjeta za osiguravanje interoperabilnosti softvera (otvoreni standard). Preporučeni strojno-čitljivi oblici su RDF, XML, HTML, CSV, TSV, SDMX-ML, JSON, ODF i sl. **Tako proračun, financijski plan i sve druge dokumente za koje se navodi da trebaju biti strojno čitljivi iste treba objaviti u nekom od navedenih strojno-čitljivih oblika, a nikako u pdf formatu.** Skupovi podataka trebaju biti opisani, odnosno popraćeni metapodacima, podacima koji ih opisuju (autor, vrsta, sadržaj, područje, vrijeme osvježavanja, i sl.). Metapodaci sadrže podatke potrebne za pravilno korištenje podacima.

Inače, područje transparentnosti je utemeljeno na načelu transparentnosti koje je utvrđeno u članku 15. novog Zakona o proračunu, u kojem je istaknuto kako se proračun i financijski plan donose i izvršavaju u skladu s načelom transparentnosti, a koje podrazumijeva pravodobno objavljivanje vjerodostojnih dokumenata, podataka i informacija na sustavan način. Ova je obveza dodatno razrađena kroz članak 144. novog Zakona o proračunu u kojem se navode svi dokumenti koje je potrebno javno objaviti. Nova obveza koja je propisana je navedena u stavku 10. navedenog članka, u kojemu stoji kako su JLPRS i proračunski i izvanproračunski korisnici dužni javno objavljivati informacije o trošenju sredstava na svojim mrežnim stranicama na način da te informacije budu lako dostupne, pretražive i strojno čitljive. Dalje je u samom članku pojašnjeno kako objava informacija podrazumijeva najmanje objavu isplata iz proračuna, odnosno financijskog plana tijekom proračunske godine, objavu podataka o isplatalju i vrsti rashoda, odnosno izdatka te objavu podataka o primatelju sredstava, uključujući i njegov osobni identifikacijski broj, naziv pravne osobe, odnosno ime i prezime fizičke osobe, osim informacija koje predstavljaju klasificirani podatak prema zakonu kojim je uređena tajnost podataka i informacija čija bi objava bila protivna posebnim

propisima. Na javnom savjetovanju² je od 31. siječnja do 1. ožujka 2023. objavljen prijedlog napatka kojim će ministar financija utvrditi okvirni sadržaj, minimalni skup podataka te način javne objave informacija o trošenju sredstava na mrežnim stranicama, kao i učestalost objave navedenih informacija te način njihovog masovnog preuzimanja. Prema prijedlogu koji je objavljen, JLP(R)S i proračunski i izvanproračunski korisnici na svim razinama bit će dužni prve informacije o trošenju sredstava u skladu s napatkom, koji bi trebao biti donesen, objaviti najkasnije za mjesec lipanj 2023. odnosno do 20. srpnja 2023. godine i takve će informacije morati biti objavljene 10 godina. Poštivanje ove obveze tj. postupanje u skladu s njom će se odražavati prilikom provjere aktivnosti koje se provode u 2023. godini, što će se odražavati u 2024. godini.

4.7. Područje upravljanje imovinom

Područje upravljanja imovinom je također u Upitnik dodano krajem 2019. godine. Naime, Upitnik do tada nije uopće sadržavao pitanja koja su se odnosila na upravljanje imovinom. Upravo je iz navedenog proizišla potreba dodavanja ovog područja u Upitnik. Ministarstva i druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije odgovaraju na pitanje 74 i pitanja od 76 do 84. Općine, gradovi i županije odgovaraju na sva pitanja iz ovog područja. Na pitanja 76, 77 i 78 ne odgovaraju oni obveznici kojima je nekretnina dana na korištenje isključivo za obavljanje vlastite djelatnosti te nemaju nikakva prava nad nekretninom (ustupanje nekretnine na korištenje, otuđenje, prodaju, davanje u zakup, darovanje i sl.). Vezano uz pitanje 84, ako obveznik nema nekretnine u vlasništvu, ali raspolaže nekretninama na temelju ugovora ili drugog odgovarajućeg akta kojim su mu nekretnine dane na raspolaganje i upravljanje, a u kojem su točno utvrđeni uvjeti i način daljnjeg raspolaganja tim nekretninama nije potrebno donositi posebnu proceduru, već će podloga za davanje

odgovora na predmetno pitanje biti ugovor ili drugi odgovarajući akt o dodjeli nekretnine.

5. Zaključno

Svi obrasci potrebni za davanje Izjave o fiskalnoj odgovornosti dostupni su u formatu Word na internetskoj stranici Ministarstva financija (<https://mfin.gov.hr/proracun-86/izjava-o-fiskalnoj-odgovornosti/612>). Uz navedeno, Ministarstvo financija će, kao i svake godine, izdati posebnu uputu o davanju Izjave koja će biti dostupna na mrežnim stranicama Ministarstva financija.

Svi iznosi u pravnim instrumentima, uključujući i zakonodavni okvir za davanje Izjave, navedeni u kunama, u skladu sa člankom 13. stavkom 2. Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj³ od dana uvođenja eura tj. od 1. siječnja 2023. smatraju se iznosima u eurima, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije (1 euro=7,53450 kuna) i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz toga Zakona. Primjerice, ako je navedeno da su obavljene provjere na licu mjesta na odabranom uzorku od onih krajnjih korisnika kojima je na godišnjoj razini isplaćeno 20.000,00 kuna ili više, od dana uvođenja eura uzorak se odabire između krajnjih korisnika kojima je isplaćeno 2654,46 eura ili više.

Kako je navedeno, dio novih rješenja u novom Zakonu o proračunu proizlazi iz prakse iz sustava fiskalne odgovornosti, a kako je u tijeku procedura izmjene Zakona o fiskalnoj odgovornosti⁴ te zbog potrebe da se pojedina pitanja iz Upitnika (posebno područje planiranja proračuna/financijskog plana) usklade s novim Zakonom o proračunu, u 2023. nas očekuje izmjena okvira za davanje Izjave što će se primjenjivati prilikom davanja Izjave za 2023. u 2024. godini.

² <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=23262>

³ Narodne novine, br. 57/22 i 88/22-isp.

⁴ Narodne novine, broj 111/18

Prijave u tijeku!

Pregledajte našu ponudu
aktualnih edukacija!

www.tim4pin.hr

Obveze trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u sustavu fiskalne odgovornosti

Ana Zorić*

Autorica u tekstu podsjeća trgovačka društva i druge pravne osobe koje su obveznici davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti na njihove obveze u sustavu fiskalne odgovornosti prilikom podnošenja Izjave za 2022. godinu.

1. Uvod

Čelnici trgovačkih društava i drugih pravnih osoba kojima su vlasnici, odnosno osnivači Republika ili jedna/više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave od 2015. godine obvezni su dati Izjavu o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: **Izjava**). Tako su i oni ušli u krug obveznika koji početkom svake godine testiranjima po područjima iz Upitnika o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: Upitnik) provode samoocjenu i samoprocjenu sustava financijskog upravljanja i kontrola te utvrđuju kako upravljaju sredstvima koja su im na raspolaganju. Obveza davanja Izjave je posljednjim **Zakonom o fiskalnoj odgovornosti**¹, koji je na snagu stupio 1. siječnja 2019., proširena i na ona trgovačka društva koja su u vlasništvu Republike Hrvatske i/ili jedne ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te na druge pravne osobe kojima je osnivač Republika Hrvatska i/ili jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ovi su obveznici do sada bili neopravdano oslobođeni obveze davanja Izjave, iako se suštinski ne razlikuju od dosadašnjih obveznika, a i u svom radu mogu raspolagati značajnim sredstvima iz javnih izvora. Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 3. listopada 2019. donijela **Uredbu o sastavljanju i predaji izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila**² (u daljnjem tekstu: **nova Uredba**) koja je stupila 12. listopada 2019., a koja uređuje sve pojedinosti vezane za postupak davanja i predaje Izjave.

2. Registar trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti

Kako bi obveznici znali jesu li dužni primjenjivati Zakon o fiskalnoj odgovornosti, na stranicama Ministarstva financija <https://mf.gov.hr/proracun-86/izjava-o-fiskalnoj-odgovornosti/612> objavljen je Registar trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti, u kojemu su navedena trgovačka

društva i druge pravne osobe koje su obveznici davanja Izjave. Registar se redovito ažurira, a Uredbom je uređen postupak upisa u Registar, kao i dostave podataka o izmjeni podataka koji su Registar bili ranije upisanih. **Podnositelj zahtjeva za upis ili ažuriranje podataka** je uvijek ministarstvo, drugo državno tijelo na razini razdjela organizacijske klasifikacije ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji imaju obvezu podnijeti zahtjev za upis u Registar trgovačkog društva ili pravne osobe iz svoje nadležnosti, isto kao i zahtjeva za ažuriranje podataka ranije unesenih u Registar. Zahtjevi za upis ili ažuriranje podataka podnose se na obrascima koji su propisani, odnosno koji su dani u prilogu Uredbe. Podnositelj zahtjeva treba popuniti i podnijeti zahtjev za upis, odnosno zahtjev za izmjenu podataka u Registar u roku od osam radnih dana od dana nastanka promjene podataka koji se upisuju u Registar. Podaci u Registru moraju biti u skladu s podacima iz matičnog registra.

Sukladno Uredbi odgovornost za točnost danih podataka u registar je na ministarstvima, drugim državnim tijelima na razini razdjela organizacijske klasifikacije te na jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koji su odgovorni za dostavu podataka.

Što se tiče utvrđivanja kruga obveznika primjene Zakona, napominje se kako i nadalje vrijedi pravilo **da trgovačka društva ili druge pravne osobe kojima su suosnivači druga trgovačka društva nisu obveznici**.

Ako trgovačko društvo ili druga pravna osoba, kojima su isključivi vlasnici, odnosno osnivači Republika Hrvatska i/ili jedna/više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nisu navedeni u Registru, ipak su obvezni dati Izjavu ako udovoljavaju naprijed navedenim uvjetima. To znači da je popis sadržan u Registru neiscrpan, odnosno da nenavođenje određenog društva ili agencije u Registru ne znači nužno da oni nisu obveznici davanja Izjave, što izrijeком i trenutno stoji u napomeni u samom Registru.

3. Temelj za davanje Izjave o fiskalnoj odgovornosti

Temelji za davanje Izjave su popunjeni Upitnik o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: **Upitnik**), nalaz Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije i raspoložive

* Ana Zorić, dipl. iur., Ministarstvo financija RH, Zagreb

¹ NN, br. 111/18

² NN, br. 95/19

informacije. Ako se na temelju navedenog utvrdi da su sredstva korištena zakonito, namjenski i svrhovito te da sustav unutarnjih kontrola funkcionira učinkovito i djelotvorno u okviru proračunom, odnosno financijskim planom utvrđenih sredstava čelnik daje Izjavu bez uočenih slabosti i nepravilnosti (na obrascu 1.a). Od stupanja na snagu nove Uredbe veći se značaj daje nalazima i mišljenjima Državnog ureda za reviziju, ali i vanjske revizije i u postupku davanja Izjave. Naime, ako nalozi i preporuke koje je dao Državni ured za reviziju ili vanjska revizija iz ranijih godina još nisu provedene ne može se dati Izjava na obrascu 1.a.

Dodatno, **Izjava na obrascu 1.a ne može se dati niti u slučaju da su svi nalozi i preporuke prevedeni, ali čelnik na temelju nekih drugih raspoloživih informacija** (koje je potrebno navesti u samoj Izjavi) nije u mogućnosti potvrditi da su sredstva korištena zakonito, namjenski i svrhovito te da sustav unutarnjih kontrola funkcionira učinkovito i djelotvorno u okviru proračunom, odnosno financijskim planom utvrđenih sredstava. To je primjerice situacija u kojoj nadležna tijela provode izvide i druge radnje zbog sumnje na pronevjeru ili slično.

Čelnik ne daje samo Izjavu, već uz Izjavu dostavlja i popunjani Upitnik, Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti, Izvešće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine i Mišljenje unutarnje revizije o unutarnjih kontrola za područja koja su bila revidirana.

Dokumentacija koja se predaje uz Izjavu nije se mijenjala, odnosno istovjetna je dokumentaciji koja se uz Izjavu predavala i prošle godine, odnosno prilikom predaje izjave za 2021. godinu u 2022. godini. Ono što je važno je imati na umu jest da iako nalozi i preporuke Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije iz ranijih godina koji još nisu provedeni mogu biti razlog davanja Izjave 1.b, Uredbom je i nadalje utvrđeno pravilo kako se Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti sastavlja isključivo na temelju pitanja iz Upitnika, odnosno za pitanja na koje je odgovoreno negativno i djelomično. Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti ne treba se sastavljati za slabosti i nepravilnosti koje su utvrđene Izjavom, a na temelju naloga i preporuka Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije i raspoloživih informacija. Za naloge i preporuke Državnog ureda za reviziju zakonska je obveza subjekta revizije utvrditi plan provedbe naloga i preporuka propisan Zakonom o Državnom uredu za reviziju pa bi dodatno popunjavanje i Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti temeljem nove Uredbe bilo suvišno.

Preslika dokumentacije koja se prilaže uz Izjavu i svi drugi dokumenti koji su podloga za bilo za davanje Izjave bilo za odgovaranje na pojedina pitanja iz Upitnika čuvaju se u Predmetu o fiskalnoj odgovornosti za određenu godinu. Predmet se ne dostavlja uz Izjavu već se čuva kod obveznika. Sva dokumentacija čuva se sedam godina i taj je rok usklađen s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu³. Napominje se da su naj-

manje sedam godina od završetka godine u kojoj se Izjava daje, svu dokumentaciju temeljem koje se Izjava daje dužni su čuvati obveznici koji daju Izjavu, ali i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ministarstva i Hrvatski sabor kojima se dostavljaju Izjave i prateći akti.

4. Upitnik o fiskalnoj odgovornosti

Upitnik je kao i do sada jedan od temelja za davanje Izjave, a temeljem njega se kontroliraju procesi, procedure i kontrole po različitim područjima, s ciljem potvrde da se sredstva koriste zakonito, namjenski i svrhovito te da sustav financijskog upravljanja i kontrola funkcionira učinkovito i djelotvorno. Kroz pitanja iz Upitnika obveznici davanja Izjave provjeravaju do koje je mjere njihovo poslovanje usklađeno sa minimumom koji se od njih traži temeljem važećeg zakonodavnog okvira i načelima koja su dužni primjenjivati u svom poslovanju, kao i postoje li kod njih slabosti, odnosno nepravilnosti za koje onda sami utvrđuju kako će ih ispraviti.

Upitnik o fiskalnoj odgovornosti za trgovačka društva i druge pravne osobe utvrđene u Registru trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti (u daljnjem tekstu: Upitnik 2.b), koji je dan u prilogu 2.b, sadrži 43 pitanja iz područja planiranja, izvršavanja, javne nabave, računovodstva, izvještavanja i transparentnosti.

Područje planiranja u Upitniku 2.b sastoji se pet pitanja na koja je moguće odgovoriti DA, NE i nije primjenjivo N/P, dok nema mogućnosti davanja djelomičnog odgovora. Pitanjima se provjerava postojanje planskih dokumenata koji su trebali biti doneseni za godinu za koju se daje Izjava, odnosno za koju se popunjava Upitnik. U **području izvršavanja** je 10 pitanja, s time da pitanje 13. ima sedam potpitanja. **Područje javne nabave** Upitnika 2.b sadrži 10 pitanja. Najvažnije je imati na umu kako je ovom području striktno određen uzorak. Naime, odgovori na pitanja u području javne nabave dokazuju se testiranjem na uzorku od 20% financijski najznačajnijih ugovora/objava/provedenih postupaka javne nabave, a najviše 50. U tom smislu je uzorak prilično strogo određen te je potrebno postupiti u skladu s time. U **području računovodstva** Upitnik 2.b sadrži 12 pitanja. Pitanja koja su dodana krajem 2019. godine su pitanja:

34. *S dužnicima usklađeni su podaci o potraživanjima na datum 31. listopada – odgovaraju svi obveznici. – napominje se kako se na ovo pitanje može dati potvrđan odgovor i ako je usklađivanje napravljeno i kasnije tj. 31. prosinca.*

35. *Izveštaj o obavljenom popisu sadrži popis potraživanja i obveza po pojedinom vjerovniku, odnosno dužniku – odgovaraju svi obveznici.*

Pitanje 37. je dodatno pojašnjeno i glasi: 37. Ustrojene su evidencije (baze podataka, interni registri i dr.) dugotrajne imovine.

U **području izvještavanja** su krajem 2019. godine dodana dva dodatna pitanja, s time da se pitanje 39. sastoji od

³ NN, br. 124/14, 115/15, 87/16, 3/18, 126/19 i 108/20

četiri potpitanja i na njih odgovaraju trgovačka društva u većinskom državnom vlasništvu. **Područje transparentnosti** sastoji se od tri pitanja od kojih pitanje 41. ima četiri potpitanja dok pitanje 43. ima tri potpitanja. Na pitanja je moguće odgovoriti DA, NE i nije primjenjivo N/P, dakle nema mogućnosti davanja djelomičnog odgovora.

5. Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti

Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti za proračunsku godinu sastavlja se na obrascu iz priloga 3. Uredbe. U Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti za svaku slabost i nepravilnost uočenu tijekom postupka popunjavanja Upitnika daje se: opis slabosti i nepravilnosti, akcijski plan s popisom aktivnosti koje je potrebno poduzeti za rješavanje slabosti i nepravilnosti, očekivani datum otklanjanja slabosti i nepravilnosti te podatke o odgovornim osobama za otklanjanje slabosti i nepravilnosti. Potrebno je popuniti i posebni obrazac za svako područje iz Upitnika u kojem su uočene slabosti i nepravilnosti. Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti ne sastavlja se za slabosti i nepravilnosti koje su utvrđene Izjavom na temelju naloga i preporuka Državnog ureda za reviziju, odnosno vanjske revizije i raspoloživih informacija. U Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti se za svako pitanje iz Upitnika na koje je odgovoreno negativno ili djelomično potvrdno navode mjere koje će u narednom razdoblju biti provedene kako bi se uočena slabost i/ili nepravilnost otklonila. Kada se sastavlja Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti potrebno je postaviti provedive rokove, ali i težiti tome da se uočena slabost ili nepravilnost čim prije otkloni, kako bi se veći dio godine postupalo u skladu s postavljenim standardom te kako bi se posljedično na predmetno pitanje u narednom razdoblju mogao dati potvrđan odgovor.

6. Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine

Radi praćenja je li Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti proveden, svake se godine uz Izjavu prilaže i Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine, kroz koje se prati provedba Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti koji je sadržavao aktivnosti i mjere koje su trebale biti provedene u godini za koju se daje Izjava. Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine sastavlja se na obrascu iz priloga 4. Uredbe, a konkretno se prilikom davanja Izjave za 2022. godinu prilaže Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti koji će se provoditi tijekom 2023. godine. Uz to, prilaže se i Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima koje se referira na aktivnosti iz Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti koji se trebao provoditi tijekom 2022. godine, a koji se u 2022. godini predavao uz Izjavu za 2021. godinu. Za svako područje iz Upitnika u kojem su uočene slabosti i nepravilnosti i za koje je popunjen posebni obrazac Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti popunjava se posebni obrazac Izvješća o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine.

7. Mišljenje unutarnje revizije o sustavu unutarnjih kontrola

Mišljenje unutarnje revizije sastavlja se na obrascu iz priloga 5. Uredbe i u njemu je potrebno navesti mišljenje unutarnje revizije o funkcioniranju sustava unutarnjih kontrola za revidirana područja, broj planiranih i obavljenih revizija, podatke o obavljenim revizijama i preporukama, uključujući i preporuke iz ranijih razdoblja koje su provedene u prethodnoj godini i podaci o neprovedenim preporukama iz ranijih razdoblja.

8. Način i rokovi predaje Izjave o fiskalnoj odgovornosti

Rokovi predaje Izjava nisu se mijenjali u odnosu na prethodne godine pa će trgovačka društva i druge pravne osobe koje su obveznici davanja Izjave biti dužni svoje Izjave za 2022. godinu predati nadležnom ministarstvu ili nadležnoj općini, gradu odnosno županiji do 31. ožujka 2023. Iako nema izmjena, napominje se kako se jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, koje imaju jednake udjele u vlasništvu trgovačkog društva koje su zajednički osnovale, a od kojih niti jedna nema najveći udio u vlasništvu, moraju međusobno dogovoriti kojoj od njih predsjednici uprava trgovačkih društava dostavljaju Izjavu i prateću dokumentaciju do 31. ožujka. Tu se napominje da ako su se o tome dogovorile u prošlosti i nije bilo izmjena, nemaju nikakve dodatne obveze. U slučaju podjele vlasničkih odnosno osnivačkih prava između Republike Hrvatske i jedne i/ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, predsjednici uprave trgovačkih društava u vlasništvu Republike Hrvatske i jedne ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odnosno čelnici drugih pravnih osoba kojima je osnivač RH i/ili jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a koji su utvrđeni u Registru trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti, dostavljaju Izjavu i druge akte nadležnom ministarstvu ili nadležnoj jedinici prema prethodno opisanom pravilu.

Kada se Izjava dostavlja nadležnom ministarstvu ili nadležnoj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave, uz nju se dostavljaju popunjeni Upitnik, Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti, Izvješće o otklonjenim slabostima i nepravilnostima utvrđenima prethodne godine te Mišljenje unutarnje revizije o sustavu unutarnjih kontrola za područja koja su bila revidirana u prethodnoj godini.

9. Zaključno

Ovo je deveta godina u kojoj trgovačka društva u stopostotnom vlasništvu Republike Hrvatske, i/ili jedne ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te druge pravne osobe kojima je osnivač RH i/ili jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave predaju Izjavu o fiskalnoj odgovornosti. U samoj je Uredbi, vezano uz postojanje određenih procedura i internih akata, utvrđeno da se potvrđan odgovor može dati samo ako su procedure, odnosno interni akti usvojeni i ako se primjenjuju najkasnije s 30. lipnja za godinu za koju se podnosi

Izjava. Ako to nije učinjeno, na predmetna se pitanja daje odgovor NE i za njih se sastavlja Plan otklanjanja slabosti i nepravilnosti. Pritom je važno uzeti u obzir da aktivnosti iz Plana otklanjanja slabosti i nepravilnosti trebaju biti provedene, a i procedure i interni akti i formalno usvojeni do 30. lipnja 2023., kako bi se na predmetna pitanja mogao dati potvrđan odgovor prilikom davanja Izjave za 2023. godinu u 2024. godini. Uz to, ako je procedura ili interni akt donesena u razdoblju od 1. srpnja 2022. pa do dana sastavljanja Izjave, ta bi činjenica tako trebala biti zabilježena u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti. U tom slučaju u Planu neće biti potrebno navoditi nikakve aktivnosti, već će biti utvrđeno da je nepravilnost u međuvremenu otklonjena i da će na navedeno pitanje uslijed toga biti moguće dati potvrđan odgovor.

Ministarstvo financija će, kao i svake godine, objaviti uputu za trgovačka društva i druge pravne osobe koji su obveznici davanja Izjave. Sve upute, kao i Upitnik za trgovačka društva i pravne osobe te drugi propisani obrasci su dostupni na mrežnoj stranici Ministarstva financija (<https://mf.gov.hr/proracun-86/izjava-o-fiskalnoj-odgovornosti/612>).

Važno je imati na umu kako obveza davanja Izjave postoji i da je prilikom davanja Izjave važno biti objektivan. Vežano za to, u Zakonu o fiskalnoj odgovornosti propisane su i novčane kazne. Pokretanje prekršajnog postupka predviđeno je za slučajeve kada čelnik ne sastavi i ne dostavi Izjavu. Uz to, predviđeno je pokretanje prekršajnog postupka za situaciju u kojoj, prilikom provjere sadržaja Izjave, Ministarstvo financija, nadležna ministarstva i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrde kako je dokumentacija temeljem koje se daje Izjava nevjerodostojna. Drugim riječima, ako prilikom provjere sadržaja dostavljenih Izjava, nadležno ministarstvo ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrdi da je obveznik lagao prilikom davanja Izjave, odnosno prilikom odgovaranja na pitanja iz Upitnika, to je temelj za pokretanje prekršajnog postupka protiv čelnika, jer se smatra da je u takvom slučaju dana Izjava nevjerodostojna. Iako Izjavu potpisuju čelnici obveznika, oni nažalost najčešće nisu u potpunosti upućeni niti u svrhu, a niti u sam sadržaj Izjave. Slijedom toga, kroz odredbe Uredbe predviđeno je održavanje izobrazbe za čelnike. Cilj takvih izobrazbi je uputiti ministre, čelnike drugih državnih tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije, općinske načelnike, gradonačelnike i župane o najvažnijim pitanjima vezanim za proračunske procese, ali i o njihovim obvezama, kao i o procedurama, rokovima i drugim obvezama koje proizlaze iz Zakona o fiskalnoj odgovornosti, Zakona o proračunu i drugih važećih propisa kojima su uređeni proračunski procesi te rad institucija kojima su na čelu. Dakle, Uredbom je predviđeno da čelnici na središnjoj razini za vrijeme trajanja mandata tijekom kojeg obnašaju dužnost odslužaju jednodnevnu izobrazbu iz područja fiskalne odgovornosti, a koju će organizirati Ministarstvo financija. Uz to, Uredba obvezuje i ministarstva, druga državna tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije, općine, gradove i županije da istovrsnu izobrazbu organiziraju za čelnike obveznika sastavljanja i predaje Izjave nižih razina koji su u

njihovoj nadležnosti. Ministarstvo financija je započelo s provedbom izobrazbe na središnjoj razini, dakle za ministre, čelnike drugih državnih tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije, općinske načelnike, gradonačelnike i župane i stavilo je na raspolaganje prezentacije koje su korištene u provođenju izobrazbe ministara, čelnika drugih državnih tijela, općinskih načelnika, gradonačelnika i župana, a u narednom razdoblju se očekuje provedba takve izobrazbi kako na lokalnoj i regionalnoj razini, tako i za institucije u nadležnosti ministarstava i drugih državnih tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije.

Svi iznosi u pravnim instrumentima, uključujući i zakonodavni okvir za davanje Izjave, navedeni u kunama, u skladu sa člankom 13. stavkom 2. Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj⁴, od dana uvođenja eura tj. od 1. siječnja 2023. smatraju se iznosima u eurima, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije (1 euro=7,53450 kuna) i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz toga Zakona. Primjerice, ako je navedeno da su obavljene provjere na licu mjesta na odabranom uzorku od onih krajnjih korisnika kojima je na godišnjoj razini isplaćeno 20.000,00 kuna ili više, od dana uvođenja eura, tj. u 2023. godini, uzorak će se birati između krajnjih korisnika kojima je isplaćeno 2654,46 eura ili više.

Na kraju se napominje kako je tijekom procedura izmjene trenutno važećeg Zakona o fiskalnoj odgovornosti, u kojem se, uz ostale izmjene, očekuje i proširenje broja obveznika davanja Izjave.

Naime, predviđeno je kako će obveza davanja Izjave biti proširena i na trgovačka društva u kojima Republika Hrvatska i/ili neko državno tijelo i/ili jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave imaju pojedinačno ili kumulativno većinsko vlasništvo/suvlasništvo, kao i na druge pravne osobe kojima je osnivač Republika Hrvatska ili neko državno tijelo i/ili jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a koje su utvrđene u Registru trgovačkih društava i drugih pravnih osoba obveznika davanja Izjave o fiskalnoj odgovornosti koji vodi Ministarstvo financija. Slijedom te činjenice, vjerojatno je kako nas očekuje izmjena okvira za davanje Izjave. Međutim, te izmjene će se moći odraziti tek prilikom davanja Izjave za 2023. u 2024. godini.

⁴ NN, br. 57/22 i 88/22-isp.

Novine u sustavu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma

Bernard Iljazović*

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma stupio je na snagu 1. siječnja 2023. godine. Shodno tome, u članku autor predstavlja najznačajnije novine u sustavu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

1. Uvod

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (u nastavku teksta: Zakon) ima preventivni karakter te se njime propisuju mjere, radnje i postupci obveznika iz financijskoga i nefinancijskoga sektora, zadaće Ureda za sprječavanje pranja novca kao financijsko-obavještajne jedinice, interaktivna postupanja drugih nadležnih državnih tijela iz sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, te druge preventivne mjere u svrhu sprječavanja korištenja financijskoga sustava za pranje novca i financiranje terorizma. Sustav sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj nije u nadležnosti samo jedne institucije, nego je to sustav u kojem su zakonski definirane uloge svakog dionika i njihova međusobna interakcija i suradnja, a čine ga: tijela prevencije: obveznici (banke i drugi obveznici), Ured za sprječavanje pranja novca, nadležna nadzorna tijela: nadzorne službe Ministarstva financija (Porezna uprava i Financijski inspektorat), Hrvatska narodna banka, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga te tijela kaznenog progona (Policija i Državno odvjetništvo).

Potreba za novim zakonskim izmjenama u tom području proizlazi iz nužnosti usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije i preporukama Vijeća Europe, ispunjenja preventivnih mjera iz Akcijskog plana za jačanje učinkovitosti hrvatskog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 56/22.) te zbog uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

2. Uvjeti za obavljanje djelatnosti povezanih s virtualnom imovinom

Pod virtualnom imovinom podrazumijeva se digitalni prikaz vrijednosti ili prava kojim se može digitalno trgovati ili ga se može digitalno prenositi, te koji se može koristiti za plaćanje ili investicijske svrhe. No, virtualnom imovinom se ne smatraju npr. proizvodi životnog ili neživotnog osiguranja, mirovinski proizvodi...

Uvodi se obveza pravnim osobama, odnosno obrtima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji namjeravaju obavljati djelatnosti pružanja usluga povezanih s virtualnom imovinom da prije početka obavljanja tih djelatnosti iste mora-

ju upisati u **registar pružatelja usluga virtualne imovine**, koji vodi Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga. Naime, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga upisat će pravnu osobu, odnosno obrtnika u navedeni registar ako je podnesen zahtjev za upis u taj registar i ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- pravna osoba, odnosno obrtnik namjerava obavljati jednu ili više djelatnosti pružanja usluga povezanih s virtualnom imovinom
- zahtjevu je priložena izjava odgovornih osoba pravne osobe, odnosno obrtnika da su upoznati s obvezama iz Zakona
- zahtjevu su priloženi dokazi o imenovanju ovlaštene osobe i zamjenika ovlaštene osobe u skladu s člankom 68. Zakona
- zahtjevu su priloženi dokazi da fizičke osobe stvarni vlasnici pravne osobe i članovi uprave pravne osobe, odnosno vlasnici obrta, njihovi suradnici i članovi nadzornog odbora ili upravnog odbora imaju dobar ugled u smislu članka 9.e Zakona.

Treba napomenuti da će Upravno vijeće Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga Pravilnikom detaljnije urediti sadržaj zahtjeva za registraciju, dokumentaciju koja se prilaže zahtjevu za upis u registar, kao i način vođenja registra.

Obveznici koji su pružatelji usluga povezanih s virtualnom imovinom dužni su Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga dostaviti godišnji plan rada za tekuću godinu i izvještaj o radu za prethodnu godinu u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, najkasnije do **30. lipnja tekuće godine**.

Uvjeti za obavljanje djelatnosti pružanja usluga povezanih s trustovima i trgovačkim društvima, te prometom plemenitih metala i dragog kamenja

Pravne i fizičke osobe koje se bave djelatnošću pružanja usluga povezanih s trustovima i trgovačkim društvima, te prometom plemenitih metala i dragog kamenja dužni su najkasnije u roku od 30 dana od dana osnivanja ili registracije podnijeti zahtjev za upis u **registar pružatelja usluga**, koji vodi Ministarstvo financija. Navedeni obveznici koji se s danom stupanja na snagu zakonskih izmjena bave djelatnošću pružanja usluga povezanih s trustovima i trgovačkim društvima, te prometom plemenitih metala i dragog

kamenja dužni su **do 31. prosinca 2023.** godine podnijeti zahtjev za upis u registar pružatelja usluga, koji vodi Ministarstvo financija.

No, revizorsko društvo, samostalni revizor, porezni savjetnik, društvo za porezno savjetništvo, vanjski računovođa, odvjetnik, odvjetničko društvo, javni bilježnik koji se u okviru svojih profesionalnih djelatnosti bave pružanjem usluga povezanih s trustovima ili trgovačkim društvima nisu dužni upisati se u navedeni registar.

3. Upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorizma

Obveznik je prilikom uspostave i provedbe djelotvornog sustava unutarnjih kontrola, te donošenja pisanih politika, kontrola i postupaka za smanjivanje i učinkovito upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorizma, dužan uzeti u obzir pravilnike i odluke, odnosno smjernice nadležnoga tijela, Nacionalnu procjenu rizika i Nadnacionalnu procjenu rizika.

Unutarnja revizija sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, kao dio unutarnjih politika, kontrola i postupaka za smanjivanje i učinkovito upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorizma mora biti **neovisna**. Obveza njenog provođenja ovisi o veličini obveznika, opsegu i vrsti poslovanja, te riziku pranja novca i financiranja terorizma kojem je obveznik izložen. Obveza provjere zaposlenika obveznika, osim o veličini obveznika, opsegu i vrsti poslovanja, također ovisi o riziku od pranja novca i financiranja terorizma kojem je obveznik izložen.

4. Procjena rizika pojedinoga poslovnog odnosa ili povremene transakcije

Prije primjene mjera pojednostavljene dubinske analize stranke za pojedini poslovni odnos ili povremenu transakciju za koju obveznik procijeni da predstavlja nizak rizik za pranje novca i financiranje terorizma, obveznik je dužan uzeti u obzir rezultate Nacionalne procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma. Stupanj rizika kod kojeg je obveznik dužan primijeniti mjere pojačane dubinske analize stranke smanjuje se s visokog na **viši rizik**. Prema tome, obveznik je dužan primijeniti mjere pojačane dubinske analize stranke u odnosu na pojedini poslovni odnos ili povremenu transakciju za koju je Zakonom ili Nacionalnom procjenom rizika utvrđen viši rizik za pranje novca ili financiranje terorizma. Također, obveznici su dužni postupak procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma, provoditi u skladu s pravilnicima i odlukama nadležnih nadzornih tijela.

4.1. Mjere dubinske analize stranke

Obveznik je prilikom provedbe mjera dubinske analize stranke dužan utvrditi i provjeriti identitet ne samo osobe koja tvrdi, već i koja djeluje u ime stranke, te provjeriti je li osoba za to ovlaštena. Također, od obveznika se zahtjeva ne samo da prikupi podatke o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnoga odnosa, već i da razumije namjenu i predviđenu prirodu poslovnog odnosa.

Prag u vrijednosti od 105.000,00 kn i većoj za povremene transakcije kod kojih su obveznici dužni provoditi mjere

dubinske analize stranke usklađuje se s iznosom ograničenja u poslovanju s gotovinom iz članka 55. Zakona. Prema tome, obveznici su dužni provoditi dubinsku analizu stranke pri svakoj povremenoj transakciji u vrijednosti od **10.000,00 eura i većoj**, bez obzira na to je li riječ o jednokratnoj transakciji ili o više transakcija koje su međusobno očigledno povezane i koje ukupno dosežu vrijednost od **10.000,00 eura i veću**.

Naime, dosadašnji prag od 75.000,00 kuna iz članka 55. Zakona nije preračunat u euro uz primjenu fiksnog tečaja konverzije (9.954,21 eura), već je zaokružen na viši iznos, s ciljem da se obveznicima olakša primjena u praksi.

Obveznici koji su pružatelji usluga povezanih s virtualnom imovinom dužni su provoditi dubinsku analizu stranke i pri svakoj povremenoj transakciji u vrijednosti od **1.000,00 eura i većoj**, te pri svakoj povremenoj transakciji koja predstavlja prijenos virtualne imovine u vrijednosti od 1.000,00 eura i većoj.

Obveznici koji su ovlašteni mjenjači, te pravne i fizičke osobe koje se bave djelatnošću prometa plemenitih metala i dragoga kamenja, te djelatnošću trgovine ili posredovanja u trgovini umjetničkim djelima i antikvitetima, pored obveze provođenja dubinske analize stranke pri svakoj transakciji u vrijednosti od **2.000,00 eura i većoj**, dužni su utvrditi i provjeriti identitet stranke te prikupiti sljedeće podatke: ime i prezime, prebivalište, dan, mjesec i godinu rođenja, identifikacijski broj ako je vidljiv iz identifikacijske isprave, naziv i broj identifikacijske isprave, naziv i državu izdavatelja, državljanstvo/državljanstva.

Pravne i fizičke osobe koje se bave djelatnošću posredovanja u kupnji i prodaji nekretnina, te kada posreduju u iznajmljivanju nekretnina, ali samo u vezi s transakcijama u kojima je mjesečna najamnina u vrijednosti od **10.000,00 eura i većoj**, kada obavljaju poslove posredovanja u kupnji ili prodaji nekretnina dužni su mjere dubinske analize provesti u odnosu na **kupca i prodavatelja nekretnine**.

Prilikom odlučivanja o učestalosti provedbe mjera dubinske analize, obveznici moraju uzeti u obzir sve okolnosti povezane sa strankom, primjerenost prethodno prikupljenih podataka o stranci i vrijeme prethodno provedene dubinske analize.

4.2. Način provođenja mjere utvrđivanja i provjere identiteta stranke

Obveznicima provedbe mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma omogućava se da elektroničkim preuzimanjem podataka iz registara, upisnika ili drugih službenih evidencija utvrde i provjere identitet: fizičke osobe, obrtnika i osobe koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, pravne osobe, drugih pravnih osoba i s njima izjednačenih subjekata.

4.3. Politički izložene osobe

Obveznici su dužni uspostaviti odgovarajući sustav upravljanja rizikom, uključujući i postupke koji se temelje na procjeni rizika, a kako bi utvrdili da li je stranka ili stvarni vlasnik stranke politički izložena osoba. Umjesto članova

upravnih i nadzornih odbora pravnih osoba u vlasništvu ili većinskom vlasništvu države, politički izloženim osobama smatraju se članovi upravnih i nadzornih odbora trgovačkih društava koja su u vlasništvu ili većinskom vlasništvu države ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te osobe koje obavljaju jednakovrijedne funkcije.

Kod provođenja mjera pojačane dubinske analize stranke za politički izloženu osobu ili za stranku čiji je stvarni vlasnik politički izložena osoba preciznije se definira da je obveznik, među ostalim, dužan provesti odgovarajuće mjere za utvrđivanje izvora imovine i izvora sredstava, a koja sredstva su uključena u poslovni odnos ili transakciju.

4.4. Ograničenja u poslovanju s gotovinom

Pravna ili fizička osoba koja obavlja registriranu djelatnost u Republici Hrvatskoj ne smije primiti naplatu ili obaviti plaćanje u gotovini u vrijednosti od **10.000,00 eura** i većoj. Navedeno ograničenje vrijedi i u slučaju ako se naplata ili plaćanje obavlja u više međusobno očigledno povezanih gotovinskih transakcija u vrijednosti od **10.000,00 eura** i većoj.

Naime, dosadašnji prag za ograničenje u poslovanju s gotovinom od 75.000,00 kuna nije preračunat u euro uz primjenu fiksnog tečaja konverzije (9.954,21 eura) već je zaokružen na viši iznos (10.000,00 eura) kako bi se olakšala primjena u praksi. Tako je ujedno osiguran i nešto blaži pristup za sve pravne ili fizičke osobe koje obavljaju registriranu djelatnost u Republici Hrvatskoj.

4.5. Obavješćavanje Ureda za sprječavanje pranja novca

U skladu s preporučenom mjerom MONEYVAL-a iz Izvješća o 5. krugu evaluacije Republike Hrvatske (neposredni cilj 6, preporučena mjera h)) smanjuje se prag za prijavu gotovinskih transakcija Uredu za sprječavanje pranja novca. Naime, u izvješću MONEYVAL-a navedeno je kako se u Republici Hrvatskoj gotovina intenzivno koristi u počinjenju kaznenih djela (porezna utaja, koruptivna kaznena djela, zlouporaba opojnih droga) koja predstavljaju najveću prijetnju za pranje novca. Stoga je MONEYVAL preporučio Republici Hrvatskoj razmotriti smanjenje trenutnog praga, odnosno usklađivanje istoga s pragom ograničenja plaćanja, odnosno naplate u gotovini prilikom obavljanja registrirane djelatnosti koji iznosi 75.000,00 kuna. Shodno tome, prag za prijavu gotovinskih transakcija smanjen je na **10.000,00 eura** u skladu s odredbom članka 55. Zakona.

Kada obveznik zna, sumnja ili ima razloga sumnjati da u vezi s transakcijom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, ali na temelju opravdanih razloga procijeni da će provođenje mjera dubinske analize rezultirati otkrivanjem informacije stranci da je Uredu za sprječavanje pranja novca bio ili će biti dostavljen podatak, informacija ili dokumentacija o njoj ili trećoj osobi ili transakciji, tada obveznik nije dužan nastaviti provođenje mjera dubinske analize, nego Uredu za sprječavanje pranja novca dostaviti **obavijest o sumnjivoj transakciji**. Također, obveznik je dužan pokušati transakciju u odnosu na ograničenja raspolaganja imovinom utvrđena pravnim aktima Ujedinjenih naroda prijaviti Uredu najkasnije sljedeći radni dan.

5. Dužnosti i odgovornost uprave

U svrhu uspostavljanja i provedbe djelotvornoga i učinkovitoga sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, uprava obveznika dužna je osigurati sustav koji obvezniku, ovlaštenoj osobi i zamjeniku ovlaštene osobe omogućava da, sukladno ovlastima i nadležnosti Ureda za sprječavanje pranja novca i nadležnoga nadzornog tijela, istima pravodobno dostavi sve zatražene podatke, informacije i dokumentaciju, **kao i sve podatke, informacije i dokumentaciju za koje je propisana dostava, sigurnim kanalima i na način kojim se osigurava zaštita podataka**.

Obveznici za čiji je nadzor nadležna Hrvatska narodna banka, odnosno Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga dužni su na zahtjev Hrvatske narodne banke, odnosno Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga dostaviti izvješća i informacije o svim pitanjima i okolnostima bitnim za obavljanje nadzora ili **za praćenje usklađenosti obveznika s odredbama Zakona i na temelju njega donesenim podzakonskim aktima**.

Iznimke od obveze čuvanja poslovne, bankovne, profesionalne, javnobilježničke, odvjetničke ili druge tajne:

Uzimajući u obzir zahtjeve Preporuke 21 FATF-a, pored zaposlenika obveznika, izrijekom se navodi da i direktori ne krše obvezu čuvanja poslovne, bankovne, profesionalne, javnobilježničke, odvjetničke ili druge tajne kada Uredu za sprječavanje pranja novca dostave podatke, informaciju i dokumentaciju, nisu odgovorni za štetu učinjenu strankama ili trećim osobama ako su u dobroj vjeri postupali u skladu s odredbama Zakona i na temelju njega donesenih podzakonskih akata, ne mogu disciplinski ili kazneno odgovarati za kršenje obveze čuvanja podataka koji predstavljaju poslovnu, bankovnu, profesionalnu, javnobilježničku, odvjetničku ili drugu tajnu: ako podatke, informacije i dokumentaciju prikupljenu u skladu sa Zakonom i na temelju njega donesenih podzakonskih akata analiziraju zbog utvrđivanja razloga za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma vezanih za određenu stranku ili transakciju ili ako obavijeste Ured o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama, čak ako i nisu točno znali o kojoj je povezanoj kriminalnoj aktivnosti riječ i bez obzira na to je li se nezakonita aktivnost uistinu dogodila.

6. Zaključno

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma pridodnosi se unapređenju postojećeg sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, a ujedno se provodi i daljnje usklađivanje zakonodavnog okvira s preporukama Stručne skupine za financijsko djelovanje (eng. Financial Action Task Force – FATF) koje predstavljaju međunarodne standarde u borbi protiv pranja novca, te financiranja terorizma i proliferacije. S obzirom na sve veće rizike koji se negativno odražavaju na financijske sustave država, redefiniranjem zakonodavnog okvira zasigurno će se povećati učinkovitost u njihovom pravovremenom detektiranju, ali i povećati efikasnost preventivnih mehanizama.

Evidentiranje sredstava za troškove prehrane za učenike osnovnih škola

Martina Štefković
Hana Zoričić*

Od drugog polugodišta školske godine 2022./2023., donošenjem Odluke Vlade Republike Hrvatske o kriterijima i načinu financiranja, odnosno sufinanciranja troškova prehrane za učenike osnovnih škola započelo je financiranje, odnosno sufinanciranje obroka za sve učenike osnovnih škola. U nastavku teksta autorice daju primjere knjigovodstvenih evidencija Ministarstva znanosti i obrazovanja, osnivača i osnovnih škola vezanih za provođenje ove Odluke.

1. Uvod

U cilju izjednačavanja mogućnosti svih učenika osnovnih škola na prehranu dopunjen je Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi. Navedenim Zakonom propisan je temelj za donošenje odluke Vlade Republike Hrvatske kojom se utvrđuju mjerila i kriteriji za ostvarivanje prava na financiranje, odnosno sufinanciranje prehrane učenika osnovnih škola.

Odlukom Vlade Republike Hrvatske o kriterijima i načinu financiranja, odnosno sufinanciranja troškova prehrane za učenike osnovnih škola za drugo polugodište školske godine 2022./2023. (Narodne novine, broj 156/2022; dalje u tekstu: Odluka) predloženo je da pravo na financiranje, odnosno sufinanciranja prehrane u iznosu od 1,33 eura po danu, za dane kada je na nastavi, ostvaruje učenik koji redovito pohađa osnovnu školu, kao i učenik koji je u kontinuitetu izostao najviše do tri dana.

Ministarstvo financija izradilo je *Uputu o knjigovodstvenom evidentiranju sredstava za troškove prehrane za učenike osnovnih škola za drugo polugodište školske godine 2022./2023.* u skladu s Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i računskom planu te je objavilo na svojim internetskim stranicama i dostavilo svim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, uz napomenu da istu prosljede svojim proračunskim korisnicima, odnosno osnovnoškolskim ustanovama čiji su osnivač, radi zaprimanja pravovremenih informacija i provođenja ujednačenih knjigovodstvenih evidencija.

2. Knjigovodstvene evidencije

U skladu s točkom V. Odluke propisano je da Ministarstvo znanosti i obrazovanja mjesečno osigurava i doznava sredstva za financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Gradu Zagrebu, odnosno drugim osnivačima osnovnoškolskih ustanova (dalje u tekstu:

Osnivači), i to prema podacima iz e-Dnevnika za prethodni mjesec. Osnivači osnovnoškolskih ustanova u skladu s točkom VI. Odluke obvezuju se da će doznava sredstva koristiti isključivo za financiranje, odnosno sufinanciranje troškova prehrane.

Financijska sredstva za provedbu Odluke osigurana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2023. i projekcijama za 2024. i 2025. godinu, unutar razdjela Ministarstva znanosti i obrazovanja, aktivnost A768072 PREHRANA ZA UČENIKE U OSNOVNIM ŠKOLAMA, izvor 11, stavka 3661 *Tekuće pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna.*

1. Knjigovodstvene evidencije kod Ministarstva znanosti i obrazovanja

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Doznaka sredstava jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i Gradu Zagrebu za troškove prehrane za učenike osnovnih škola za drugo polugodište školske godine 2022./2023.			
1.a Doznaka sredstava Gradu X	5.000	36611	67111
1.b Doznaka sredstava Županiji Y	7.000		

U poslovnim knjigama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave čiji proračunski korisnici imaju vlastite račune u poslovnim bankama sredstva doznava iz državnog proračuna na ime sufinanciranja prehrane evidentiraju se zaduženjem računa novčanih sredstava 111 *Novac u banci* i odobrenjem računa obveza 23955 *Obveze za naplaćene tuđe prihode*. Isplata sredstava osnovnoškolskim ustanovama evidentira se odobrenjem računa novčanih sredstava i zaduženjem računa obveza za naplaćene tuđe prihode.

Osnovnoškolske ustanove koje imaju vlastite račune u poslovnim bankama prosljeđena sredstva evidentiraju kao prihod odobrenjem osnovnog računa 63612 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna proračunskim korisnicima jedinice lokalne odnosno regionalne samouprave* te zaduženjem računa novčanih sredstava.

* Martina Štefković, univ.spec.oec, Hana Zoričić, univ.spec.oec, Ministarstvo financija RH, Zagreb

2. Knjigovodstvene evidencije kod jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave čiji proračunski korisnici imaju vlastite račune u poslovnim bankama

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Primljena sredstva iz državnog proračuna za troškove prehrane za učeničke osnovnih škola za drugo polugodište školske godine 2022./2023. i prijenos na račune proračunskih korisnika (škola)			
1. Primljena sredstva na račun Grada X	5.000	11121	23955
2.a Prijenos školi AB	2.000	23955	11121
2.b Prijenos sredstava školi CD	3.000		

Knjigovodstvene evidencije kod osnovnih škola koje imaju vlastite račune u poslovnim bankama

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Doznaka sredstava osnovnoj školi od strane nadležne jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili Grada Zagreba za troškove prehrane za učenike osnovnih škola za drugo polugodište školske godine 2022./2023.			
1. Osnovna škola AB primila sredstva od Grada X	2.000	11121	63612

U poslovnim knjigama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave čiji proračunski korisnici nemaju vlastite račune u poslovnim bankama, već posluju preko jedinstvenog računa nadležnog proračuna, sredstva doznana iz državnog proračuna na ime sufinanciranja prehrane evidentiraju se zaduženjem računa novčanih sredstava 111 *Novac u banci* i odobrenjem računa obveza 23956 *Obveze proračuna za naplaćena sredstva proračunskog korisnika*. Isplata sredstava osnovnoškolskim ustanovama evidentira se odobrenjem računa novčanih sredstava i zaduženjem računa obveza za naplaćena sredstva proračunskog korisnika.

U slučaju da osnovnoškolske ustanove nemaju vlastite račune u poslovnim bankama, već posluju preko jedinstvenog računa nadležnog proračuna, u trenutku uplate sredstava na račun nadležnog proračuna evidentiraju potraživanje zaduženjem osnovnog računa 16721 *Potraživanja proračunskih korisnika za sredstva uplaćena u nadležni proračun* koje se zatvara u trenutku podmirenja obveze za nastale rashode prehrane učenika.

3. Knjigovodstvene evidencije kod jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave čiji proračunski korisnici posluju preko jedinstvenog računa nadležnog proračuna

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Primljena sredstva iz državnog proračuna za troškove prehrane za učenike osnovnih škola za drugo polugodište školske godine 2022./2023.			
1.a Primljena sredstva na račun Županije Y za osnovnu školu EF	4.000	11121	23956
1.b Primljena sredstva na račun Županije Y za osnovnu školu GH	3.000		

4. Knjigovodstvene evidencije kod osnovnih škola koje posluju preko jedinstvenog računa nadležnog proračuna

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Doznaka sredstava osnovnoj školi za troškove prehrane za učenike osnovnih škola za drugo polugodište školske godine 2022./2023. uplaćena na račun nadležne jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave			
1. Osnovna škola EF primila sredstva na račun nadležnog proračuna	4.000	16721	63612
Knjigovodstvene evidencije nastalih rashoda za prehranu učenika			
2.a Primljena faktura za nabavu namirnica	800	32224	23222
2.b Podmirena faktura s računa nadležnog proračuna		23222	16721

Poštovani čitatelji!

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i brojne druge informacije o djelovanju našeg Centra, možete pronaći na internet stranici

www.tim4pin.hr

Isplata potpora za slučaj smrti člana uže obitelji ovršenika na zaštićeni račun

Gordana Muraja*

Kod isplate pomoći za slučaj smrti člana uže obitelji poslodavac mora voditi računa o ograničenjima koje postavlja Ovršni zakon i Zakon o porezu na dohodak. Za isplate sindikalnih potpora, pod određenim uvjetima, nema ograničenja za isplatu ovršeniku na zaštićeni račun, a isplata nije oporeziva. U članku autorica detaljnije obrazlaže ove isplate.

1. Potpore koje isplaćuje poslodavac i ovrha

Mnogim kolektivnim ugovorima zaposlenicima je zajamčena pomoć u slučaju smrti supružnika, izvanbračnog druga ili životnog partnera, djeteta i roditelja. Primjerice, Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN 56/22 i 127/22) člankom 60. stavkom 1. u trećoj podstavci utvrđuje da zaposlenik u takvom slučaju ima pravo na pomoć u visini 1 proračunske osnovice. Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN 69/22 i 127/22) u članku 45. utvrđuje da službenik i namještenik ima pravo na pomoć u slučaju smrti supružnika¹, djeteta i roditelja u visini 1 proračunske osnovice. Budući da je kolektivno ugovaranje prisutno na različitim razinama nije moguće imati uvid u sva rješenja pa je ovaj tekst pripremljen imajući u vidu poslodavce koji imaju slična rješenja u općim aktima radnog prava. Konkretna će rješenja, naravno, trebati primijeniti tako kako su normirana.

2. Izuzeće od ovrhe i isplata potpore na zaštićeni račun

Kod isplate potpore u slučaju smrti članova obitelji zaposleniku – ovršeniku koji ima zaštićeni račun postavlja se pitanje na koji se račun isplaćuje potpora – treba li je isplatiti na račun na kojem se provodi ovrha ili se može isplatiti na zaštićeni račun.

Potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi od nesamostalnog rada izuzete su od ovrhe na temelju članka 172. stavka 1. točke 14. Ovršnog zakona (Narodne novine 112/12, ZOIZD ZPP 25/13, 93/14, Odluka USUD RH 55/16, 73/17. i 131/20.

Pri isplati, dakle, treba voditi računa o propisanom iznosu do kojeg se isplata ne smatra oporezivim primitkom.

Podatak o tome koji je iznos u pitanju uređuje članak 7. stavak 2. Pravilnika o porezu na dohodak ('Narodne novine' br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22, 112/22, 156/22, 1/23²) koji pod točkom 4. navodi da su *jednokratne potpore u slučaju smrti člana uže obitelji radnika (bračnog druga, roditelja, roditelja bračnog druga, djece, drugih predaka i potomaka u izravnoj liniji, posvojene i udomljene djece i djece na skrbi te punoljetne osobe kojoj je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu)* neoporezive do iznosa od 398,17 € – a to znači da se u tolikom iznosu zaposleniku na čijem se računu provodi ovrha jednokratna potpora može isplatiti na zaštićeni račun.

Ako je općim aktom radnog prava radniku za takav slučaj zajamčena veća svota, na sve preko navedenog iznosa treba obračunati poreze i doprinose. No, to ujedno znači da se taj iznos ne može isplatiti na zaštićeni račun i da ga treba uplatiti na račun na kojem se provodi ovrha.

3. Sindikalne socijalne potpore

Od ovrhe su izuzete i sindikalne socijalne potpore. Njih Ovršni zakon uređuje člankom 172. stavkom 1. točkom 21. koji utvrđuje da su od ovrhe izuzete *sindikalne socijalne potpore koje članovima sindikata na temelju važećih propisa isplaćuje sindikat*.

Ovdje je vidljivo da nema postavljenog ograničenja u novcu koji se ovršeniku može isplatiti na zaštićeni račun. To znači da se potpore koje sindikat isplaćuje u skladu s njihovom definicijom iz citirane točke 21. mogu u cijelosti uplatiti na zaštićeni račun.

4. Oporezivanje potpore koju isplaćuje sindikat

Potpore koje isplaćuje sindikat se ne smatraju dohotkom, u skladu s člankom 8. stavkom 2. pod točkom 9. Zakona o porezu na dohodak koji utvrđuje da se ne smatraju dohotkom *pomoći i potpore koje neprofitne organizacije isplaćuju svim svojim članovima pod istim uvjetima iz sredstava prikupljenih članarinama koja nisu ostvarena obavljanjem*

* Mag. iur. Gordana Muraja, odvjetnik, Odvjetnički ured MURAJA, odvjetnik.muraja.com

¹ Kako je bračna zajednica po svojim učincima izjednačena s izvanbračnom i životnim partnerstvom, i ovo će se uređenje primijeniti na izvanbračnu zajednicu i životno partnerstvo.

² Prema redakcijskom pročišćenom tekstu sa stranica Porezne uprave, www.porezna-uprava.hr

djelatnosti koja podliježe obvezi plaćanja poreza na dobit te članovima uže obitelji preminulog člana neprofitne organizacije, a temeljem statuta i odluka nadležnih tijela neprofitnih organizacija, uz uvjet da se za isplaćene primitke ne traži niti ne daje protučinidba odnosno da se ne radi o primicima iz članka 5. ovoga Zakona, a članak 5. među izvorima dohotka nabroja primitke od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala i drugih primitaka. Da ne bi postojala obveza obračuna poreza i doprinosa na potporu, ona, dakle, treba biti dar članu, mora svim članovima biti dostupna pod istim uvjetima i mora biti isplaćena iz sredstava prikupljenih članarinom, odnosno ne smije biti ostvarena obavljanjem djelatnosti koja podliježe obvezi plaćanja poreza na dobit.

Budući da je sindikat neprofitna organizacija, pod uvjetima koje utvrđuje točka 9. članu može isplatiti primitke koji udovoljavaju uvjetima iz navedenog članka 8. stavka

2. točke 9. Zakona o porezu na dohodak. To da se ti primici ne smatraju dohotkom znači da za njih ne postoji vrijednost do koje se mogu isplatiti jer bez obzira na vrijednost, na potporu kod isplate nije potrebno obračunati i platiti poreze i doprinose.

5. JOPPD

Izvjštavanje o isplati za potporu koju isplaćuje poslodavac obrascem JOPPD je uobičajeno, kao i za sve druge isplate neoporezivih primitaka, uz primjenu odgovarajuće oznake neoporezivog primitka.

No, za isplate sindikalnih potpora, na temelju članka 78. stavak 1. točka 6. Pravilnika o porezu na dohodak, iznimno obrazac JOPPD ne podnose isplatitelji odnosno sami porezni obveznici, za potpore iz članka 8. stavka 2. točke 9. Zakona, tj. za one koje se daju u naravi i sindikalne socijalne potpore.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa Vašim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Pregled novina u sustavu PDV-a od 1. siječnja 2023. godine

Mirjana Mahović Komljenović*

Kao dio jesenskog paketa mjera Vlade RH koje su donesene radi daljnjeg poreznog rasterećenja te zaštite kućanstva i gospodarstva od rasta cijena, donesen je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o PDV-u koji je objavljen u Narodnim novinama 133/22. a koji je stupio na snagu 1. siječnja 2023. godine. Zbog uvođenja eura kao nacionalne valute u RH, vrijednosni pragovi i drugi iznosi u kunama, od 1. siječnja 2023. godine iskazani su u eurima i centima, a promijenjeni su i obrasci knjige U-Ra i I-Ra, te sadržaj i način popunjavanja PDV obrasca. Donesenim Pravilnikom provodi se usklađenje s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PDV-u (Nar. nov., br. 113/22), čije su odredbe stupile na snagu u dva koraka i to 1. listopada 2022. godine i 1. siječnja 2023. godine, a odnose se na proširenje primjene stope PDV-a od 5% te uvođenje nulte stope PDV-a na određene isporuke dobara i usluga.

1. Uvod

Za razdoblje oporezivanja koje počinje od 1. siječnja 2023. godine i dalje, stupile su na snagu izmjene i dopune Pravilnika o PDV-u (Nar. nov., br. 133/22- dalje: Pravilnik), pri čemu se najvažnije izmijenjene odredbe odnose na detaljnije pojašnjenje u vezi primjene stope PDV-a od 0% koja se odnosi na isporuku i ugradnju solarnih ploča, te radi toga i na promjene u vezi popunjavanja Obrasca PDV-a, knjige primljenih (ulaznih) računa Obrasca U-Ra te knjige izdanih (izlaznih) računa Obrasca I-Ra.

Ostali obrasci propisani Pravilnikom koje Poreznoj upravi (dalje: PU), podnose porezni obveznici i to: Obrazac ZP, Obrazac PDV-S, Obrazac PPO, Obrazac PDV-P, Obrazac PDV-F, Obrazac PZ 42 i 63, Obrazac PDV-H, Obrazac DONH, Izvješće o ostvarenim oslobođenjima od plaćanja PDV-a, Obrazac ZGP, Obrazac GP i Obrazac e-trgovina, nisu se promijenili osim što su se riječi na obrascima u kunama i lipama zamijenile s riječima u eurima i centima, a radi primjene Zakona o uvođenju eura kao službene valute u RH. (Nar. nov., br. 57/22. i 88/22. ispravak).

2. Vrijednosni pragovi od 1. siječnja 2023. godine

Neki vrijednosni pragovi i iznosi u kunama, zamijenjeni su istim iznosom u eurima koji se prenose iz Direktive Vijeća 2006/112/EZ, a kako je to prikazano u nastavku:

Tablica 1. Iznosi u eurima s primjenom od 1. siječnja 2023.

Novčani iznosi i pragovi	Iznos u kunama do 31.12.2022.	Iznos u eurima i centima od 1.1.2023.
Prag stjecanja	77.000,00	10.000,00
Izdavanje pojednostavljenog računa	700,00	100,00
Iznos pošiljke kod prodaje dobara na daljinu uvezenih iz trećih područja	1.135,00	150,00
Povrat PDV-a poreznim obveznicima iz drugih država članica EU ili trećih zemalja	3.100,00	400,00
Isporuke za obračun i plaćanje PDV-a prema naplaćenim naknadama	15.000.000,00	2.000.000,00

* Mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović, dipl. oec., Ministarstvo financija –Porezna uprava, N. Zagreb

Ostali pragovi i iznosi preračunani su iz kuna u eure i cente primjenom općih pravila za zaokruživanje prema Zakonu o uvođenju eura, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije koji iznosi 1 euro = 7,53450 kuna korištenjem pet decimala (neovisno o tome što je zadnja znamenka nula) te zaokruživanjem dobivenog iznosa u skladu s matematičkim pravilima zaokruživanja

Tablica 2. Iznosi u eurima i centima s primjenom od 1. siječnja 2023.

Novčani iznosi i pragovi	Iznos u kunama do 31.12.2022.	Iznos u eurima i centima od 1.1.2023.
Poklon male vrijednosti	160,00	21,24
Povrat PDV-a u putničkom prometu	740,00	98,21
Ispravak pretporeza za gospodarska dobra	1.000,00	132,72
Prag za ulazak u sustav PDV-a	300.000,00	39.816,84
Prag za tromjesečni obračuna PDV-a	800.000,00	106.178,25

Jednako tako vezano za prekršajne odredbe i novčane kazne za učinjene prekršaje koji su propisani člancima 130. i 131. Zakona o PDV-u (Nar. nov. br. 73/13. – 113/22. dalje Zakon), iznosi u kunama također su zamijenjeni s iznosima u eurima, ali uz primjenu matematičkih pravila zaokruživanja na nižu desetice prema Zakonu o uvođenju eura.

3. Primjena snižene stope PDV-a na isporuke grijanja

Kako bi se ublažio rast cijena energenata za potrošnju u kućanstvu i gospodarstvu, odredbama Zakona koje su stupile na snagu 12. studenog 2022. godine, propisano je smanjenje stope PDV-a s 13% na 5% na:

- isporuku grijanja iz toplinskih stanica, uključujući naknade vezane uz te isporuke, te
- isporuku ogrjevnog drva, peleta, briketa i sječke, obavljene do 31. ožujka 2023.

Prema navedenom, PDV se obračunava i plaća po sniženoj stopi od 5% u razdoblju od 1. listopada 2022. do 31. ožujka 2023. godine, a nakon toga obračunavat će se po stopi od 13%.

Prema čl. 47. st. 2 točka g) Pravilnika detaljnije je pojašnjeno da snižena stopa PDV-a od 5% do 31. ožujka 2023. te 13% od 1. travnja 2023. godine obuhvaća isporuku prirodnog plina iz KN oznake 2711 11 00 i 2711 21 00 i grijanja iz toplinskih stanica, uključujući naknade vezane uz te isporuke, neovisno o tome kome se isporuka obavlja. Grijanjem iz toplinskih stanica smatra se grijanje iz sustava toplinske energije u samostalnom, zatvorenom i distribucijskom sustavu.

4. Primjena nulte stope na isporuku i ugradnju solarnih ploča

Državama članicama EU dana je mogućnost da uz primjenu dvije snižene stope PDV-a od 13% i 5%, samo na određene isporuke dobara i usluga iz Dodatka III. Direktive Vijeća 2006/112/EZ, mogu primijeniti stopu PDV-a od 0%, ali s pravom na odbitak pretporeza. Stoga je Zakonom, s primjenom od 1. listopada 2022. godine, propisano da se PDV obračunava i plaća po stopi od 0% na isporuku i ugradnju solarnih ploča na privatne stambene objekte, prostore za stanovanje te javne i druge zgrade koje se koriste za aktivnosti od javnog interesa te isporuku i ugradnju solarnih ploča u blizini takvih objekata, prostora i zgrada.

Prema čl. 47.st. 3. i 4. Novog Pravilnika o PDV-u, detaljnije je propisano da se privatnim stambenim objektima smatraju prostori koji se većim dijelom (više od 50 %) koriste za stanovanje, dok se javnim i drugim zgradama smatraju prostori koji se većim dijelom (više od 50 %) koriste za aktivnosti od javnog interesa. Aktivnostima od javnog interesa osobito se smatraju aktivnosti tijela državne uprave, tijela područne (regionalne) samouprave, tijela lokalne samouprave, aktivnosti Hrvatske narodne banke i neprofitnih pravnih osoba.

Pod pojmom isporuka i ugradnja solarnih ploča podrazumijeva se realizacija projekata izvedbe jednostavnih građevina u smislu zakona kojim se regulira gradnja, a kojim je obuhvaćen i projektni i izvedbeni dio od strane jednog ili više izvođača. Pri tome se stopom PDV-a od 0 % oporezuje potrebna oprema i radovi (uključujući grupu opreme fotonaponski paneli, inverter, baterija (opcionarno), građevinska konstrukcija i kabelski razvod, solarni kolektori, spremnik tople vode, cirkulacijska pumpa i grupu radovi i usluge i to izvođenje radova na montaži, projektiranje i ishođenje dozvola i priključenje na elektroenergetsku distribucijsku mrežu).

O primjeni stope PDV-a od 0% na isporuku i ugradnju solarnih ploča, koju obavlja porezni obveznik kao izvođač, a koji za njihovu ugradnju može iskoristiti odbitak PDV-a u cijelosti, kao i o prijenosu porezne obveze koju obavlja podizvođač, Porezna uprava je izdala mišljenje KLASA:410-19/22-02/172; URBROJ:513-07-21-01/22-2 od 5 rujna 2022. godine iz kojeg se izdvaja dio:

...pri isporuci i ugradnju solarnih ploča (zajedno sa svom pratećom opremom i uslugama) na privatne stambene objekte, prostore za stanovanje te javne i druge zgrade koje se koriste za aktivnosti od javnog interesa, koje jedan ili više izvođača obavljaju građanima, energetskim zajednicama građana (kod više stambenih zgrada) i osobama koje obavljaju djelatnost o javnog interesa, PDV se obračunava po stopi od 0%.

Porezni obveznik koji se smatra izvođačem i koji obavlja isporuku i ugradnju solarnih ploča, prilikom nabave solarnih

ploča, ostale opreme i usluga potrebnih za njihovu ugradnju, plaća PDV po stopi od 25% koji u cijelosti koristi kao odbitak pretporeza.

Prema tome, podizvođač koji obavlja primjerice izvedbeni dio projekta, za što izdaje račun glavnom izvođaču, na obavljenu uslugu ne bi mogao primijeniti stopu PDV-a od 0%, već bi primijenio prijenos porezne obveze na glavnog izvođača koji je upisan u registar obveznika PDV-a.

5. Odustanak od podnesenog zahtjeva za upis u registar obveznika PDV-a

Prema čl. 90. Zakona, malim poreznim obveznikom smatra se pravna osoba sa sjedištem, stalnom poslovnom jedinicom, odnosno fizička osoba s prebivalištem ili uobičajenim boravištem u tuzemstvu, čija vrijednost isporuka dobara ili obavljenih usluga u prethodnoj ili tekućoj godini nije bila veća od 300.000,00 kn /39.816,84 eura. Mali porezni obveznik nema pravo iskazivati PDV na izdanim računima i nema pravo na odbitak pretporeza (čl. 90.st.3. Zakona).

Međutim, člankom 186.st.1. Pravilnika propisano je da se porezni obveznik koji je u prethodnoj ili tekućoj kalendarskoj godini je obavio isporuke dobara i usluga iznad 300.000,00 kn /39,816,84 eura, upisuje u registar obveznika PDV-a od 1. siječnja tekuće godine, odnosno od 1. dana u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca u kojem je obavio isporuke dobara i usluga iznad propisanog praga. Navedeno se smatra upisom u registar obveznika PDV-a po sili zakona.

No, postoji i upis u registar obveznika PDV-a temeljem vlastitog zahtjeva.

Naime, porezni obveznik koji ne želi da se na njega primjenjuju odredbe o oslobođenju od plaćanja PDV-a iz čl. 90. st. 3. Zakona, može nadležnoj ispostavi PU podnijeti zahtjev za registriranje za potrebe PDV-a radi upisa u registar obveznika PDV-a i obračunavanja PDV -a od dana navedenog u zahtjevu koji ne može biti prije dana podnošenja zahtjeva. Smatra se da je zahtjev malog poreznog obveznika usvojen ako PU u roku od 8 dana od dana primitka zahtjeva ne donese rješenje o odbijanju zahtjeva te ga PU upisuje u registar obveznika PDV-a od dana navedenog u zahtjevu. PU može zahtjev za upis u registar obveznika PDV-a odbiti, osobito kada porezni obveznik nije dostupan nadležnoj ispostavi PU ili se ne nalazi na adresi koja je navedena u zahtjevu.

Prema izmijenjenim odredbama Pravilnika, propisano je da porezni obveznik koji je podnio zahtjev za upis u registar obveznika PDV-a, a nije prekoračio prag od 300.000,00 kn /39.816,84 eura, može odustati od podnesenog zahtjeva za upis u registar obveznika PDV-a u roku od 8 dana od dana podnošenja zahtjeva, ali uz propisani uvjet da u tom razdoblju nije izdavao račune s iskazanim PDV-om.

5. Nova polja u obrascu PDV-a

U odnosu na Obrazac PDV-a kojeg su porezni obveznici zadnji puta podnijeli za prosinac 2022. ili zadnje tromjesečje 2022. godine, novi Obrazac PDV-a koji se podnosi PU za razdoblje oporezivanja koje počinje od 1. siječnja 2023. godine, **nema sljedećih polja koje se brišu radi pojednostavljenja popunjavanja:**

- točka V – podaci o neuplaćenom PDV-u do dana podnošenja prijave PDV-a po prethodnom obračunu odnosno preplati PDV-a (poreznom kreditu) iz ranijeg razdoblja oporezivanja,
- točka VI – podaci o ukupnoj razlici PDV-a za uplatu ili povrat. Ova razlika rezultat je obračuna PDV-a za razdoblje oporezivanja i prenesene obveze odnosno preplate (kredita) iz prethodne prijave PDV-a,
- točka VIII.3. – podaci o isporukama nekretnina te o broju isporučених nekretnina:
  - točka VIII.3.1. – isporuke nekretnina iz čl. 40.st.1.točka j) i k) Zakona koje su oslobođene PDV-a,
  - točka VIII.3.2. – isporuke nekretnina iz čl. 40. st.4. Zakona za koje porezni obveznik ima pravo izbora za oporezivanje,
  - točka VIII.3.3 - isporuke nekretnina koje su oporezive PDV-om.

U Obrascu PDV-a uvedena su nova polja:

- točka I.11. – isporuke po stopi od 0% ⇒ iskazuju se podaci iz stupca 17 Knjige izdanih računa (Obrazac I-RA), o isporukama i ugradnji solarnih ploča (čl. 38. st. 6. Zakona koje su oporezive PDV-om po stopi od 0%),
- točka II.11. – primljene isporuke dobara i usluga od poreznih obveznika bez sjedišta u RH po stopi od 0% i 5% ⇒ iskazuje se vrijednost isporuka koje poreznom obvezniku obavi porezni obveznik koji nema sjedište u RH (porezni obveznici sa sjedištem u državama članicama EU ili u trećim zemljama), a za koju je porezni obveznik primatelj dobra ili usluge obavezan obračunati i platiti PDV po stopi 0% i 5% prema čl. 75. st. 2. Zakona. Ovdje se upisuje i vrijednost usluga koje je poreznom obvezniku obavio porezni obveznik za sjedištem u trećoj zemlji, za koje je porezni obveznik primatelj usluge obavezan obračunati i platiti PDV po stopi 5% u skladu s čl. 75. st. 1. točkom 6. Zakona. Ovdje se upisuje i vrijednost dobara koja je primatelj oporezive isporuke iz čl. 10. st. 4. Zakona primio u okviru trostranog posla.
- točka IV. – obveza PDV-a u obračunskom razdoblju za uplatu ili povrat (u starom Obrascu PDV-a to je bila točka VI) ⇒ iskazuje se podatak za razdoblje oporezivanja o obvezi PDV-a za uplatu ako je PDV po obavljenim isporukama pod točkom II. veći od iznosa pretporeza u primljenim isporukama iz točke III. Obrasca PDV-a. I obrnuto, pravo na povrat PDV-a iskazuje se ako je iznos pretporeza pod točkom III. veći od iznosa iskazne obveze pod točkom II. Obrasca PDV.
- **Novo polje - broj računa za povrat** ⇒ na zadnjoj strani obrasca PDV porezi obveznik iskazuje broj bankovnog računa na koji želi da mu se obavi povrat više plaćenog PDV-a, ako se izjasnio za povrat u Obrascu PDV.

Promjene na prikazanom Obrascu PDV istaknute su u negativu (sivom bojom), a prvi put su ovaj obrazac mjesečni su porezi obveznici dostavili PU 20. veljače za siječanj 2023.godine.

Obrazac PDV

POREZNI OBVEZNIK (naziv/ime i prezime i adresa: mjesto, ulica i broj)	POREZNI ZASTUPNIK (naziv/ime i prezime i adresa: mjesto, ulica i broj)	NADLEŽNA ISPOSTAVA POREZNE UPRAVE	
PDV IDENTIFIKACIJSKI BROJ / OIB	PDV IDENTIFIKACIJSKI BROJ POREZNOG ZASTUPNIKA / OIB	PRIJAVA PDV-a ZA RAZDOBLJE OD __ _ _ __ _ _ DO __ _ _ __ _ _ GOD. __ _ _ _ _	
OPIS		POREZNA OSNOVICA (iznos u eurima i centima)	PDV PO STOPI 5%, 13% i 25% (iznos u eurima i centima)
OBRAČUN PDV-a U OBAVLJENIM TRANSAKCIJAMA DOBARA I USLUGA – UKUPNO (I. + II.)			XX XXX
I. TRANSAKCIJE KOJE NE PODLIJEŽU OPOREZIVANJU, OSLOBOĐENE I OPOREZIVE PO STOPI 0% - UKUPNO (1.+2.+3.+4.+5.+6.+7.+8.+9.+10.+11.)			XX XXX
1. ISPORUKE U RH ZA KOJE PDV OBRAČUNAVA PRIMATELJ (tuzemni prijenos porezne obveze)			XX XXX
2. ISPORUKE DOBARA OBAVLJENE U DRUGIM DRŽAVAMA ČLANICAMA			XX XXX
3. ISPORUKE DOBARA UNUTAR EU			XX XXX
4. OBAVLJENE USLUGE UNUTAR EU			XX XXX
5. OBAVLJENE ISPORUKE OSOBAMA BEZ SJEDIŠTA U RH			XX XXX
6. SASTAVLJANJE I POSTAVLJANJE DOBARA U DRUGOJ DRŽAVI ČLANICI EU			XX XXX
7. ISPORUKE NOVIH PRIJEVOZNIH SREDSTAVA U EU			XX XXX
8. TUZEMNE ISPORUKE			XX XXX
9. IZVOZNE ISPORUKE			XX XXX
10. OSTALA OSLOBOĐENJA			XX XXX
11. ISPORUKE PO STOPI 0%			XX XXX
II. OPOREZIVE TRANSAKCIJE – UKUPNO (1.+2.+3.+4.+5.+6.+7.+8.+9.+10.+11.+12.+13.+14.+15.)			
1. ISPORUKE DOBARA I USLUGA U RH po stopi 5%			
2. ISPORUKE DOBARA I USLUGA U RH po stopi 13%			
3. ISPORUKE DOBARA I USLUGA U RH po stopi 25%			
4. PRIMLJENE ISPORUKE U RH ZA KOJE PDV OBRAČUNAVA PRIMATELJ (tuzemni prijenos porezne obveze)			
5. STJECANJE DOBARA UNUTAR EU po stopi 5%			
6. STJECANJE DOBARA UNUTAR EU po stopi 13%			
7. STJECANJE DOBARA UNUTAR EU po stopi 25%			
8. PRIMLJENE USLUGE IZ EU po stopi 5%			
9. PRIMLJENE USLUGE IZ EU po stopi 13%			
10. PRIMLJENE USLUGE IZ EU po stopi 25%			
11. PRIMLJENE ISPORUKE DOBARA I USLUGA OD POREZNIH OBVEZNIKA BEZ SJEDIŠTA U RH po stopi 0% i 5%			
12. PRIMLJENE ISPORUKE DOBARA I USLUGA OD POREZNIH OBVEZNIKA BEZ SJEDIŠTA U RH po stopi 13%			
13. PRIMLJENE ISPORUKE DOBARA I USLUGA OD POREZNIH OBVEZNIKA BEZ SJEDIŠTA U RH po stopi 25%			
14. NAKNADNO OSLOBOĐENJE IZVOZA U OKVIRU OSOBNOG PUTNIČKOG PROMETA			
15. OBRAČUNANI PDV PRI UVOZU			
III. OBRAČUNANI PRETPOREZ - UKUPNO (1.+2.+3.+4.+5.+6.+7.+8. +9.+10.+11.+12.+13.+14.+15.)			
1. PRETPOREZ OD PRIMLJENIH ISPORUKA U TUZEMSTVU po stopi 5%			
2. PRETPOREZ OD PRIMLJENIH ISPORUKA U TUZEMSTVU po stopi 13%			
3. PRETPOREZ OD PRIMLJENIH ISPORUKA U TUZEMSTVU po stopi 25%			
4. PRETPOREZ OD PRIMLJENIH ISPORUKA U RH ZA KOJE PDV OBRAČUNAVA PRIMATELJ (tuzemni prijenos porezne obveze)			
5. PRETPOREZ OD STJECANJA DOBARA UNUTAR EU po stopi 5%			
6. PRETPOREZ OD STJECANJA DOBARA UNUTAR EU po stopi 13%			

7. PRETPOREZ OD STJECANJA DOBARA UNUTAR EU po stopi 25%		
8. PRETPOREZ OD PRIMLJENIH USLUGA IZ EU po stopi 5%		
9. PRETPOREZ OD PRIMLJENIH USLUGA IZ EU po stopi 13%		
10. PRETPOREZ OD PRIMLJENIH USLUGA IZ EU po stopi 25%		
11. PRETPOREZ OD PRIMLJENIH ISPORUKA DOBARA I USLUGA OD POREZNIH OBVEZNIKA BEZ SJEDIŠTA U RH po stopi 5%		
12. PRETPOREZ OD PRIMLJENIH ISPORUKA DOBARA I USLUGA OD POREZNIH OBVEZNIKA BEZ SJEDIŠTA U RH po stopi 13%		
13. PRETPOREZ OD PRIMLJENIH ISPORUKA DOBARA I USLUGA OD POREZNIH OBVEZNIKA BEZ SJEDIŠTA U RH po stopi 25%		
14. PRETPOREZ PRI UVOZU		
15. ISPRAVCI PRETPOREZA	XX XXX	
IV. OBVEZA PDV-a U OBRAČUNSKOM RAZDOBLJU: ZA UPLATU (II. - III.) ILI ZA POV RAT (III. - II.)	XX XXX	
V. IZNOS GODIŠNJEG RAZMIJERNOG ODBITKA PRETPOREZA (%)		
OPIS	VRIJEDNOST ISPORUKE IZNOS U EURIMA I CENTIMA	
VI. OSTALI PODACI		
1. ZA ISPRAVAK PRETPOREZA (UKUPNO 1.1.+1.2.+1.3.+1.4.+1.5.)		
1.1. NABAVA NEKRETNINA		
1.2. NABAVA OSOBNIH AUTOMOBILA I DRUGIH SREDSTAVA ZA OSOBNI PRIJEVOZ		
1.3. PRODAJA OSOBNIH AUTOMOBILA I DRUGIH SREDSTAVA ZA OSOBNI PRIJEVOZ		
1.4. NABAVA OSTALE DUGOTRAJNE IMOVINE		
1.5. PRODAJA OSTALE DUGOTRAJNE IMOVINE		
2. OTUĐENJE/STJECANJE GOSPODARSKE CJELINE ILI POGONA		
3. UKUPNO PRIMLJENE USLUGE OD POREZNIH OBVEZNIKA BEZ SJEDIŠTA U RH (EU + TREĆE ZEMLJE)		
4. UKUPNO OBAVLJENE USLUGE POREZNIH OBVEZNICIMABEZ SJEDIŠTA U RH (EU + TREĆE ZEMLJE)		
5. PRIMLJENA DOBRA IZ EU U OKVIRU TROSTRANOG POSLA		
6. POSTUPAK OPOREZIVANJA PREMA NAPLAĆENIM NAKNADAMA		

_____ eura
  _____ eura
  _____ eura
 POVRAT   PREDUJAM   USTUP POVRATA

BROJ RAČUNA ZA POV RAT _____

6. Programske kontrole i zaprimanje obrasca PDV-a

Za obračunska razdoblja nakon 1. siječnja 2023. godine, Obrazac PDV podnosi se u valuti euro te se i knjiženja na porezno knjigovodstvenoj kartici također evidentiraju u valuti euro.

Neovisno do toga na koji se način Obrasci PDV-a unose u informacijski sustav u nadležnoj ispostavi PU, ručni unos ili prihvata putem interneta, svi zaprimljeni obrasci prolaze programske kontrole prema kojima se za isto obračunsko razdoblje ne mogu unijeti dva obrasca za jednog poreznog obveznika u istom razdoblju. Za istog poreznog obveznika nije moguće unijeti obrasce s različitim obračunskim razdobljima (kombinacija mjesečnih i tromjesečnih) u jednom razdoblju oporezivanja, osim za one porezne obveznike kojima je tijekom godine dodijeljen PDV ID broj prema čl. 77. Zakona radi transakcija s EU, a koji su porezni obveznici bili u obvezi tromjesečnog razdoblja oporezivanja i plaćanja te su postali mjesečni obveznici PDV-a.

7. Povrat PDV-a po prijavi PDV-a

Prema čl. 66. Zakona, porezni obveznik koji u razdoblju oporezivanja ima pravo na odbitak pretporeza, čiji je iznos veći od njegove porezne obveze, ima pravo na povrat te razlike ili može iznos preplaćenog PDV-a prenijeti u sljedeće razdoblje oporezivanja. Ako porezni obveznik podnošenjem prijave PDV-a traži povrat preplaćenog poreza, PU je obvezna vratiti tu razliku u roku od 30 dana od dana predaje prijave PDV-a, a najkasnije u roku od 90 dana od dana pokretanja poreznog nadzora.

Porezni obveznik koji je pod točkom IV. Obrasca PDV-a iskazao razliku za povrat, može tu razliku tražiti za povrat, koristiti kao predujam za buduće obveze ili svoje pravo na povrat može ustupiti na način propisan Općim poreznim zakonom (Nar. nov., br. 115/16. – 114/22.), kada je obvezan dostaviti nadležnoj ispostavi PU pisani ugovor o ustupu.

Sukladno čl. 177.st.2. Pravilnika, o načinu na koji želi ostvariti povrat PDV-a, porezni se obveznik izjašnjava stavljanjem oznake „X“ u prijavi PDV-a na zadnjoj strani Obrasca PDV, a u tom slučaju upisuje i broj računa za povrat.

Slika 1. Ustup povrata

IV. Obveza za uplatu u obračunskom razdoblju (II-III) ili za povrat (III-II)	xxxxxxx	1.500,00
--	---------	----------

☐ eura	☐ eura	☒ 1.500,00 eura
Povrat	Predujam	Ustup povrata
HR12234000875236555		

IBAN

Zbog ugrađenih sistemskih kontrola a pri odabiru načina realizacije povrata PDV-a, poreznim se obveznicima mogu dostaviti poruke slijedećeg sadržaja:

- Porez IV. nije jednako Porez II. – Porez III. (crvena restriktivna poruka)
- Upozoravajuća poruka: Ako već niste poslali PDV-S obrazac, isti je potrebno poslati
- Upozoravajuća poruka: Ako već niste poslali obrazac UR-a, isti je potrebno poslati
- Zbroj upisanih iznosa u poljima povrat, predujam, ustup povrata, može biti manji ili jednak zbroju iznosa pod IV. + saldo 1201
- Za obračunsko razdoblje od 1.1.2023. obrazac se podnosi u eurima.

8. Postupak usklađenja knjigovodstvenih evidencija

Zbog ugrađene programske kontrole, zbroj iznosa iskazanih u poljima za povrat, predujam i ustup PDV-a, ne smije biti veći od zbroja iznosa iskazanog pod točkom IV. Obrasca PDV-a i salda na brojčanoj oznaci za PDV – konto 1201, koji je iskazan na porezno knjigovodstvenoj kartici na dan predaje Obrasca PDV-a, a sukladno čl. 177.st.2. Pravilnika.

Prema tome, zatraženi iznos povrata PDV-a može biti manji ili jednak sumi pod IV tekućeg Obrasca PDV-a + saldo na kontu 1201.

Radi navedenog, porezni obveznici su dužni provoditi postupak usklađenja salda na kontu PDV-a s evidencijama koje analitički vodi PU. U tu svrhu službenici PU trebaju zajedno s poreznim obveznicima provjeriti sva knjiženja na brojčanoj

oznaci konta za PDV – 1201, ako postoje dugovna odnosno preplatna salda, ispraviti primijećene pogreške, napraviti preknjiženja te provesti sva nova knjiženja kakva možda nedostaju, kako bi se na knjigovodstvenoj kartici utvrdilo stvarno stanje.

Porezni obveznici koji koriste sustav ePorezna, postupak usklađenja mogu obaviti i sami temeljem uvida u porezno knjigovodstvenu karticu ePKK te usporedbom poreznih zaduženja i uplata na računu PDV-a koji se analitički prati u PU. Postupak usklađenja mogu obaviti i knjigovodstveni servisi ako su od poreznog obveznika dobili ovlaštenje temeljem punomoći. Porezno knjigovodstvena kartica pruža mogućnosti pregleda svih postojećih računa poreznog obveznika po svim ispostavama, po knjigovodstvenom i carinskom praćenju.

Posebno se napominje da je zbog uvođenja eura kao službene valute u RH, na porezno knjigovodstvenoj kartici izvršeno zatvaranje knjigovodstvene 2022. godine i otvorena su početna stanja s 1. siječnja 2023. godini u valuti euro. Prilikom saldiranja stavaka na porezno knjigovodstvenoj kartici s danom 31. prosinca 2022. godine na svakoj pojedinoj vrsti prihoda, ako je saldo u kunama iznosio manje od 1 centa, izvršen je otpis odnosno pripis s 31. prosinca 2022. godine u kunama, kada se početno stanje u tom slučaju nije prenosilo. Prema navedenom, sva salda na pojedinoj vrsti prihoda koja su na knjigovodstvenoj kartici bila manja od 0,04 kune, nisu se prenosila kao početna stanja, budući se primjenom fiksnog tečaja konverzije dobiva iznos manji od 1 centa. (0,03 kn : 7,53450 = 0,00 eura; 0,04 kn : 7,53450 = 0,01 eura).

Od 1. siječnja 2023. godine, porezno knjigovodstvena kartica po pojedinim vrstama prihoda prikazana je dvojno te je omogućen izbor valute EUR/HRK, pri čemu je iznos u kunama samo informativnog karaktera.

8.1. Slanje poruka poreznom obvezniku

Kako bi se pri preuzimanju Obrasca PDV-a u sustav, a koji su zaprimljeni putem ePorezne, provjerilo jesu li obavljena sva potrebna usklađenja, nadležan referent za poreznog obveznika prema prebivalištu ili uobičajenom boravištu za fizičku osobu te sjedištu za pravnu osobu, može poreznom obvezniku poslati poruku. Poruka se poreznom obvezniku može poslati odabirom opcije Pošalji poruku iz uvida u Obrazac PDV-a koji je zaprimljen putem ePorezne, prije nego što se izvrši unos obrasca.

Stoga su porezni obveznici dužni redovito pregledavati pristigle poruke kako bi mogli napraviti potrebna usklađenja a prije unosa Obrasca PDV-a u informacijski sustav PU.

8.2. Kontrola na poljima realizacije povrata PDV-a

Već je naglašeno da postavljena programska kontrola na polja realizacije povrata PDV-a, obuhvaća usporedbu → ukupnog iznosa za povrat, predujam i ustup povrata koji je upisan u navedena polja, sa stanjem duga ili preplate na kontu PDV-a (1201) na dan predaje prijave te iznosa upisanog pod točkom IV. Obrasca PDV-a.

Drugim riječima, za dugovni ili preplatni saldo na kontu 1201 koji je iskazan na porezno knjigovodstvenoj kartici na dan predaje Obrasca PDV-a, porezni obveznik treba povećati ili smanjiti iskazani iznos u poljima za povrat, predujam i ustup poreza.

Slika 2. Programska kontrola za povrat PDV-a

REALIZACIJA POVRATA PDV-a			
-iznos za povrat	=	Iznos iskazan	Saldo duga ili
-iznos za predujam	<	pod točkom	preplate na kontu
-iznos za ustup povrata		IV. Obrasca	1201 na dan
		PDV	predaje Obrasca
			PDV-a

Ovisno o tome kakav je saldo na kontu 1201 - dugovni ili preplatni, te je li po tekućem Obrascu PDV-a iskazana obveza za uplatu ili povrat, mogući su različiti slučajevi realizacije povrata PDV-a.

Primjer 1. povrat po tekućem obrascu i preplata na kontu 1201 iz ranijeg razdoblja

Ako porezni obveznik pod točkom IV. tekućeg Obrasca ima iskazanu razliku za povrat jer je iznos pret poreza pod točkom III. veći od iznosa obveze iskazane pod točkom II, a na dan predaje obrasca na porezno knjigovodstvenoj kartici na kontu 1201 ima iskazanu preplatu iz ranijeg razdoblja, iznos koji može biti upisan u polja realizacija povrata mora biti manji ili jednak zbroju iznosa upisanom pod točkom IV. Obrasca i salda na kontu 1201.

Primjerice, porezni obveznik ABC d.o.o. je pod točkom IV. Obrasca iskazao razliku za povrat u iznosu od 100,00 eura, a preplatni saldo na kontu 1201 (porezni kredit) na dan predaje obrasca iznosi 50,00 eura. Ukupan iznos koji se može upisati u polja realizacije povrata, iznosi 150,00 eura. No iskazni iznos za povrat može biti i manji od 150,00 eura, ali radi programske kontrole ne smije biti veći od 150,00 eura.

Primjer 2. povrat po tekućem obrascu i iskazan dug na kontu 1201 iz ranijeg razdoblja koji je manji od iznosa za povrat

Ako porezni obveznik pod točkom IV. Obrasca ima iskazanu razliku za povrat, a na porezno knjigovodstvenoj kartici na kontu 1201 ima iskazan dospjeli a neplaćen dug, iznos koji može biti upisan u polja realizacija povrata mora biti manji ili jednak razlici iskazane preplate pod točkom IV. Obrasca i duga na kontu 1201 na dan predaje obrasca.

Primjerice, porezni obveznik ABC d.o.o. je pod točkom IV. Obrasca iskazao razliku za povrat u iznosu od 100,00 eura, dok dugovni saldo na kontu 1201 na dan predaje obrasca iznosi 30,00 eura. Ukupan iznos koji se može upisati u polja realizacije povrata, iznosi 70,00 eura. No iskazni iznos za povrat može biti i manji od 70,00 eura, ali radi programske kontrole ne smije biti veći od 70,00 eura.

Primjer 3. povrat po tekućem obrascu i iskazan dug na kontu 1201 iz ranijeg razdoblja koji je veći od iznosa za povrat

Ako porezni obveznik pod točkom IV. Obrasca ima iskazanu razliku za povrat, a na porezno knjigovodstvenoj kartici na kontu 1201 ima iskazan dospjeli a neplaćen dug u iznosu koji je veći od iskazanog povrata po tekućem obrascu, tada polja realizacija povrata moraju ostati prazna, budući da nema iznosa za povrat.

Primjerice, porezni obveznik ABC d.o.o. je pod točkom IV. Obrasca iskazao razliku za povrat u iznosu od 100,00 eura, dok dugovni saldo na kontu 1201 na dan predaje obrasca iznosi 150,00 eura. Budući da je dug na PDV-u veći od iskaza-

nog povrata, u tom se slučaju prema postavljenim kontrolama, polja realizacija povrata ne popunjavaju.

Primjer 4. obveza za uplatu po tekućem obrascu i iskazana preplata na kontu 1201 iz ranijeg razdoblja koja je veća od iskazane obveze

Ako porezni obveznik pod točkom IV. obrasca ima iskazanu razliku za uplatu, jer je iskazani PDV po obavljenim isporukama pod II. Na obrascu, veći od iznosa pretporeza u primljenim isporukama pod III., dok na kontu 1201 na dan predaje obrasca ima iskazanu preplatu koja je veća od iskazane obveze, iznos koji može biti upisan u polja realizacija povrata mora biti manji ili jednak razlici iznosa upisanog pod točkom IV. obrasca i preplate na kontu 1201 na dan predaje obrasca.

Primjerice, porezni obveznik ABC d.o.o. je pod točkom IV. obrasca iskazao razliku za uplatu u iznosu od 300,00 eura, dok preplatni saldo (porezni kredit) iz ranijeg razdoblja na kontu 1201 na dan predaje obrasca iznosi 500,00 eura. Budući da je iskazana preplata na kontu 1201 veća od iskazane obveza za uplatu po tekućem obrascu, u polja realizacija povrata upisuje se iznos povrata od 200,00 eura. No iskazni iznos za povrat može biti i manji od 200,00 eura, ali radi programske kontrole ne smije biti veći od 200,00 eura.

Primjer 5. obveza za uplatu po tekućem obrascu i iskazana preplata na kontu 1201 iz ranijeg razdoblja koja je manja od iskazane obveze

Ako porezni obveznik pod točkom IV. obrasca ima iskazanu razliku za uplatu, a na kontu 1201 je na dan predaje obrasca iskazana preplata koja je manja od iskazane razlike za uplatu, polja realizacija povrata ostaju prazna.

Primjerice, porezni obveznik ABC d.o.o. je pod točkom IV. obrasca iskazanu razliku za uplatu u iznosu od 300,00 eura, a na porezno knjigovodstvenoj kartici ima iskazanu preplatu u iznosu od 100,00 eura. Polja realizacija povrata ostaju prazna, jer porezni obveznik po tekućem obrascu ima obvezu za uplatu u iznosu od 200,00 eura.

9. Zahtjev za preknjiženjem na buduće obveze putem PDV obrasca

Ako porezni obveznik na Obrascu PDV-a označi povrat PDV-a stavljajući oznaku X u polje za povrat na zadnjoj strani obrasca i upiše iznos povrata, koji je usklađen sa saldonom na porezno knjigovodstvenoj kartici na kontu 1201 na dan predaje prijave, može na prikazanom ekranu izabrati opciju - preknjiženje na buduće obveze koje još nisu dospjele/zadužene na knjigovodstvenoj kartici.

To znači da zahtjev za preknjiženje na buduće/nedospjele obveze na knjigovodstvenoj kartici, dostavlja sam porezni obveznik putem Obrasca PDV-a kojeg službenik ručno unosi u informacijski sustav PU ili zahtjev za preknjiženje na buduće/nedospjele obveze dostavlja porezni obveznik elektroničkim putem koristeći uslugu e-Porezna.

Osim upisanog iznosa povrata, za preknjiženje na buduće obveze, potrebno je popuniti podatke o vrsti prihoda, općini zaduženja te oznaci JOPPD obrasca.

9.1. Vrsta prihoda

Preknjiženje na buduće obveze moguće je obaviti za one vrste prihoda s kojima se porezni obveznici najčešće mjesečno zadužuju u PU. Primjerice, to mogu biti sljedeće vrste prihoda: porez na dobit, porez i prerez na dohodak, prihodi vezani uz JOPPD obrasce, TZ, SR, HOK i dr.

Međutim, nije dozvoljeno upisati sljedeće vrste prihoda: 1201, 1244, 1228, 1236, 1252, 1260, 1300, 1301, 2720, 2736, 2741, 2757, 2762, 2778, 2783, 2799, 608419, 608420, 8257, 8265, 2348, 2356, 8460, 8583, 7013. Ako se ipak na zahtjevu za preknjiženjem upišu navedene vrste prihoda, poreznom se obvezniku prikazuje restriktivna poruka: „Vrsta prihoda nije dozvoljena za upis“.

Ista vrsta prihoda može se unijeti više puta, ali s različitim općinama. Iznimno se za porez i prerez na dohodak temeljem JOPPD obrasca može više puta unijeti ista vrsta prihoda s istom općinom, ali s različitim oznakom JOPPD obrasca.

Preknjiženje na buduće obveze obavlja se prema redoslijedu kako je porezni obveznik upisao u svom zahtjevu pri podnošenju Obrasca PDV-a.

9.2. Općina zaduženja

Općina zaduženja upisuje se prema šifarniku općina, samo za one vrste prihoda za koje su računi otvoreni po općinama (primjerice, poreza i prireza na dohodak, TZ, SR, HOK, gradske, općinske i županijske račune). U suprotnom se poreznom obvezniku prikazuje restriktivna poruka: „Za određenu vrstu prihoda onemogućen unos općine“.

9.3. Oznaka JOPPD obrasca

Ako se vrsta prihoda odnosi na JOPPD obrazac, potrebno je u polje oznaka JOPPD obrasca od 5 znamenaka, upisati oznaku godine, te oznaku dana u godini na koji se JOPPD obrazac dostavlja PU.

Osim oznaka izvješća 001 do 365/366 (ovisno o broju dana u godini), omogućen je i unos posebnih oznaka JOPPD obrasca koja su vezana za nadzor PU, stečajni postupak, odobreni reprogram te obročnu otplatu. To su sljedeće posebne oznake JOPPD obrasca.

1. GG701 - GG709 - zaduženje po nadzoru PU
2. GG710 - GG719 - zaduženje po nadzoru PU po poreznoj nagodbi
3. GG850 - uplata po osnovu upravnog ugovora
4. GG800 - uplata po osnovu reprograma
5. GG900-GG998 - zaduženje temeljem rješenja PU
6. GG750 - uplata reprograma po odobrenom stečajnom sporazumu
7. GG760- uplata reprograma po odobrenom stečajnom planu
8. GG770 – uplata obročne otplate po posebnim mjerama (COVID)

Ako se oznaka JOPPD obrasca ne popuni prema navedenom pravilu, poreznom se obvezniku prikazuje restriktivna poruka: „Oznaka JOPPD izvješća nije pravilno upisana“

Nakon upisa svih vrsta prihoda i podataka za preknjiženjem iz zahtjeva poreznog obveznika, potrebno je u polje UKUPNO upisati ukupan iznos te potvrditi unos.

9.4. Primjer preknjiženja na buduće obveze

Pravna osoba Star d.o.o. iz Zagreba, po PDV obrascu za 1 mj/2023 ostvarila je razliku za povrat PDV-a u iznosu od 2.500,00 eura.

Pravna osoba uredno podmiruje svoje obveze i nema dugovnog ni preplatnog salda na PDV-u, tako da početno stanje s 1. siječnja 2023. godine na kontu 1201 iznosi 0, 00 eura.

Upisom oznake X u polje povrat, te upisom iznosa povrata na zadnjoj strani PDV obrasca, porezni obveznik traži preknjiženje na buduće obveze na vrstu prihoda porez na dobit. S primjenom od 1. siječnja 2023. godine porez na dobit više se ne uplaćuje na račune grada / općine prema sjedištu / prebivalištu poreznog obveznika, već u korist računa Državnog proračuna na račun: HR1210010051863000160. Budući da za vrste prihoda poreza na dobit nije dozvoljen unos općine, jer se općina može upisati samo za vrste prihoda za koje su i računi otvoreni po općinama, stoga taj dio u zahtjevu ostaje nepopunjen. Navedenim preknjiženjem smanjit će se dug na knjigovodstvenoj kartici (konto 1651) koji je nastao radi neplaćenog predujma poreza na dobit za prosinac 2022. godine.

U slučaju da je porezni obveznik dio povrata PDV-a odlučio preknjižiti na vrstu prihoda veznu uz JOPPD obrazac (primjerice konto 1880, 2283 i dr.), tada je na zahtjevu potrebno popuniti kao obvezan podatak općinu zaduženja te oznaku JOPPD obrasca.

Slika 3. Zahtjev za preknjiženjem PDV-a na buduće obveze

IV. Obveza za uplatu u obračunskom razdoblju (II-III) ili za povrat (III-II)	xxxxxxx	2.500,00
--	---------	----------

X ___2.500,00 eura   _____ eura   _____ eura

POVRAT   PREDUJAM   USTUP POVRATA

PREKNJIŽENJE NA BUDUĆE OBVEZE

Red.br	Vrsta prihoda	Općina	Oznaka izvješća	JOPPD	Iznos
1.	Porez na dobit	2.500,00			

Obračun sastavio:
(Ime i prezime)

Lako d.o.o.
Luka Ban /Potpis

9.5. Dostava obavijesti o preknjiženju u korisnički pretinac

Od prosinca 2022. godine, PU je započela sa slanjem elektroničkim putem Obavijesti o preknjiženju iz aplikacije povrat PDV-a u korisnički pretinac poreznih obveznika. Dostavljenim obavijestima nakon obavljenog preknjiženja, dodjeljuje se neupravna KLASA i URBROJ, a iznosi koji se prikazuju o izvršenim preknjiženjima, iskazani su u eurima.

Kako bi porezni obveznici dobili svoje obavijesti o preknjiženju u korisnički pretinac kao knjigovodstveni dokument za knjiženje u vlastitim evidencijama, trebaju imati točno ažuriranu adresu u RPO registru u informacijskom sustavu PU.

10. Odgovornost PU za opravdanost povrata preplaćenih javnih davanja

Za opravdanost povrata više uplaćenih prihoda, te ispravnost popunjavanja naloga za povrat i isplatu sredstava, odgovorne su nadležne ispostave PU koje vode analitičke knjigovodstvene evidencije po poreznim obveznicima i po jedinim vrstama prihoda, i to prema sjedištu za pravne te prebivalištu za fizičke osobe i građane.

Stoga prije odobrenja povrata preplaćenih sredstava sa nekog računa, ispostava PU obvezno provjerava je li porezni obveznik uredno podmiruje druge obveze koje su evidentirane u pore-

znom knjigovodstvu, jer se u slučaju nepodmirenih obveza, svota povrata najprije koristi za podmirenje iskazanih dugova na knjigovodstvenim kontima o kojima analitičku evidenciju vodi PU.

Prema odredbi čl. 127. st.6. OPZ-a, PU neće obaviti povrat preplaćenog poreza i poreza plaćenog bez pravne osnove, ako prethodno utvrdi da porezni obveznik u knjigovodstvenim evidencijama ima dospjelih, a neplaćenih poreza ili drugih javnih davanja koje naplaćuje porezno tijelo.

Primjerice, PU neće obaviti povrat više uplaćenih sredstava po godišnjoj poreznoj prijavi fizičkoj osobi ako postoje nepodmirene obveze po osnovi drugih poreza, kao što je iskazani dug na porezu na promet nekretnina, porezu na nasljedstva i darove, porezu na kuće za odmor i dr. Od utvrđene svote povrata, najprije se obavlja preknjiženje na iskazane duge, a ostatak se vraća fizičkoj osobi.

Ako su opravdani, povrati pogrešno i više uplaćenih javnih davanja pravnim i fizičkim osobama, obavljaju se najčešće bezgotovinskim načinom, a samo iznimno ako obveznik nema otvoren račun u banci i gotovinskom isplatom.

U slučaju kada se povrat obavlja osobi kojoj je pravo na povrat ustupljeno, prema odredbi čl. 25. OPZ-a, ustupatelj prava dužan je dostaviti ugovor o ustupu potraživanja poreznom tijelu u roku od 3 dana od dana njegova sklapanja, koji je obvezujući za porezno tijelo, osim ako se nad ustupateljem prava ne provodi ovrha. Navedeno znači da u slučaju kada ustupatelj prava na povrat poreza na računu za redovno poslovanje kod banke, ima evidentirane nenamirene dospjele obveze, a sklopljen je ugovor o ustupu kojim se pravo na povrat poreza ustupa drugoj pravnoj ili fizičkoj osobi, takav ugovor nije obvezujući za porezno tijelo. Prava se mogu ustupiti kao povrat trećoj osobi ili se mogu koristiti za izmirenje poreznih obveza treće osobe, samo ako porezni obveznik nema evidentiranih dospjelih obveza, pri čemu PU ne supotpisuje sklopljeni ugovor o ustupu.

Pravne i fizičke osobe koje obavljaju registriranu djelatnost, najčešće PU dostavljaju na provedbu ugovor o ustupu prava na povrat PDV-a po mjesečnim ili tromjesečnim PDV obrascima, iako se ustupiti može pravo na povrat i drugih poreza o kojima PU vodi analitičku evidenciju – primjerice porez na dobitak ili dohodak po godišnjem obračunu temeljem verificiranih Obrazaca PD i DOH, porez na promet nekretnina i sl.

11. Zaključak

Porezni obveznik mora u svom knjigovodstvu osigurati sve potrebne podatke koji omogućuju ispravno i pravodobno obračunavanje i plaćanje PDV-a. Od 1. siječnja 2023. godine, promijenjeni su Obrasci knjige U-Ra i I-Ra te sadržaj i način popunjavanja Obrasca PDV. U Obrascu PDV-a, pod točkom IV. iskazuje se podatak o obvezi PDV-a u obračunskom razdoblju za uplatu ili za povrat. Ako je PDV po obavljenim isporukama pod II. manji od iznosa pretporeza u primljenim isporukama pod III., iskazuje se pravo na povrat PDV-a.

Porezni obveznik se u okviru iznosa za povrat PDV-a iskazanog u prijavi PDV-a pod točkom IV. može izjasniti za više načina povrata. Međutim, radi postavljenih programskih kontrola, zbroj iznosa iskazanih u poljima povrat, predujam i ustup povrata, ne smije biti veći od zbroja iznosa iskazanog pod točkom IV. i salda na kontu PDV-a koji je iskazan na porezno knjigovodstvenoj kartici na dan predaje prijave PDV-a.

Rad na određeno vrijeme, rad u nepunom radnom vremenu i sezonski rad

Vesna Šiklić Odak*

Autorica se u ovom radu bavi izmjenama i dopunama odredbi Zakona o radu koje se odnose na redefiniranje već propisanih oblika rada, koja po svom karakteru i određenoj specifičnosti spadaju u atipične oblike zapošljavanja, s obzirom da su različiti od zapošljavanja temeljem ugovora o radu na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom. Daje se pregled zadnje Novele ZOR-a, koje je donio Hrvatski sabor dana 16. 12. 2023. godine., odnosno pregled redefiniranih odredbi ZOR-a koje se odnose na zapošljavanje temeljem ugovora o radu na određeno vrijeme, ugovora o radu s nepunim radnim vremenom i ugovora o sezonskom radu.

1. Uvodno

Od 1. siječnja 2023. godine primjenjuju se odredbe Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu (u daljnjem tekstu: Novela ZOR-a).¹ Obzirom da je Zakon o radu (daljnjem tekstu: ZOR)² najvažniji opći propis o radu koji propisuje prava i obveze individualnih i kolektivnih radnih odnosa u Republici Hrvatskoj, radi prilagodbe suvremenim okolnostima i novim standardima obvezujućih pravnih akata Europske unije, Novelom ZOR-a usklađene su odredbe ZOR-a s novim EU direktivama i kojom su, između ostalog, redefinirane odredbe ZOR-a koje se odnose na atipične oblike rada poput rada na određeno vrijeme, rada u nepunom radnom vremenu, i sezonskog rada. Također je potrebno istaknuti da je redefiniranje radnog zakonodavstva zahtijevala i provedba mjera utvrđenih Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine³, kao hijerarhijski najvišim nacionalnim aktom strateškog planiranja, Nacionalnim planom za rad, zaštitu na radu i zapošljavanje za razdoblje od 2021. do 2027. godine⁴, kao srednjoročnim aktom strateškog planiranja te provedba ciljeva zadanih Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021. – 2026.⁵ – u daljnjem tekstu: NPOO, kao važnom strateškom dokumentu RH za unaprjeđenje radnog zakonodavstva.

Kod sklapanja ugovora o radu za navedene atipične oblike rada javlja se problem nestabilnosti, nesigurnosti i nejednakosti u priznavanju prava radnicima u odnosu na radnike koji su svoj radni odnos zasnovali ugovorom o radu na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom, pa se Novelom ZOR-a nastojao riješiti taj problem. Osim navedenog, kako ne traže svi radnici stalni posao sa punim radnim vremenom i sve veći broj njih želi da uspostavi ravnotežu između privatnog i profesionalnog života kroz rad sa nepunim radnim vremenom

(roditelji, starije osobe) ili radom na određeno vrijeme i sezonskim radom (mladi ljudi), cilj redefiniranja odredi ZOR-a takvih oblika rada je i povećanje fleksibilnosti tržišta rada, povećanje zapošljivosti i stvaranja novih radnih mjesta, uz istovremeno izjednačavanje i poboljšavanje uvjeta rada radnika zaposlenih temeljem atipičnih oblika ugovora o radu.

Stoga se nastavno daje pregled osnovnih karakteristika redefiniranih odredaba ZOR-a koje se odnose na atipične oblike rada, poput rada na određeno vrijeme, rada u nepunom radnom vremenu i sezonskog rada utvrđenih Novelom ZOR-a, koja je donesena na sjednici Hrvatskog sabora dana 16. prosinca 2022.

2. Rad na određeno vrijeme

Poseban problem koji se nastojao riješiti Novelom ZOR-a jest problem iznimno visokog udjela ugovora o radu na određeno vrijeme u ukupno sklopljenim ugovorima, a osobito udjela takvoga rada koji se obavlja na temelju ugovora sklopljenih za vrlo kratko trajanje, što je dodatno aktualizirano i širokim mogućnostima sklapanja uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme. Naime, prema ranije važećoj odredbi čl. 12. st. 3. ZOR-a bilo je propisano da ukupno trajanje svih uzastopnih ugovora o radu sklopljenih na određeno vrijeme, uključujući i prvi ugovor o radu, ne smije biti neprekinuto duže od tri godine, osim ako je to potrebno zbog zamjene privremeno nenazočnog radnika ili je zbog nekih drugih objektivnih razloga dopušteno zakonom ili kolektivnim ugovorom. Radnici u takvim okolnostima nisu smatrali svoj radni odnos kvalitetnim jer su bili izloženi dugotrajnoj neizvjesnosti i nemogućnosti planiranja života i obitelji, na što je ukazalo i istraživanje koje je proveo Hrvatski zavod za zapošljavanje u suradnji s agencijom Promocija plus d.o.o., u travnju 2021.

Nadalje, kako su Direktivom Vijeća 1999/70/EZ od 28. lipnja 1999. o Okvirnom sporazumu o radu na određeno vrijeme ugovori o radu na određeno vrijeme propisani kao iznimka od pravila o zapošljavanju na neodređeno vrijeme, Novelom ZOR-a naglašava se iznimnost sklapanja ugovora o radu na određeno vrijeme i propisuju objektivni razlozi za sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme.

U nastavku se daje pregled izmijenjenih i dopunjenih odredaba ZOR-a o radu na određeno vrijeme.

* Vesna Šiklić Odak, dipl. iur, Ministarstvo pravosuđa i uprave, Zagreb

¹ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu (NN, br. 151/22)

² Zakon o radu (NN, br. 93/14, 127/17, 98/19 i 151/22)

³ Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine (NN, br. 13/21)

⁴ Vidi: https://razvoj.gov.hr/UserDocImages/Istaknute%20teme/Sustav%20strate%C5%A1kog%20planiranja%20i%20upravljanja%20razvojem%20Republike%20Hrvatske/Dopune//Popis%20va%C5%BEe%C4%87ih%20akata%20strate%C5%A1kog%20planiranja_30_6_2022.pdf

⁵ Vidi: <https://vlada.gov.hr/UserDocImages/Vijesti/2021/srpanj/29%20srpanja/Plan%20oporavka%20i%20otpornosti%2C%20srpanj%20>

2.1. Ugovor o radu na određeno vrijeme sukladno Noveli ZOR-a

Novelom ZOR-a izmijenjen je čl. 12. st. 1. i 2. ZOR-a, na način da se **ugovor o radu može iznimno sklopiti na određeno vrijeme, za zasnivanje radnog odnosa čiji je prestanak unaprijed utvrđen kada je zbog objektivnog razloga potreba za obavljanjem posla privremena, u najdužem trajanju od tri godine.**

Dakle, ugovor o radu na neodređeno vrijeme je pravilo, dok se ugovor o radu na određeno vrijeme sklapa samo u iznimnim slučajevima. To znači da će poslodavac moći zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme samo ako postoje objektivni razlozi za privremenost posla. **Pod objektivnim razlogom (prema izmjenama st. 3. čl. 12. ZOR-a) koji opravdava sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme i koji se u tom ugovoru mora navesti, smatra se zamjena privremeno nenazočnog radnika te obavljanje posla čije je trajanje zbog prirode njegova izvršenja ograničeno rokom ili nastupanjem određenog događaja.** Na taj način se ograničava poslodavac da, kad god to zaželi, sklapa ugovore o radu na određeno vrijeme.

Nadalje, da bi se spriječila zlorporaba u korištenju takvog oblika zapošljavanja, st. 4. istog članka ZOR-a propisuje **da poslodavac s istim radnikom smije sklopiti najviše tri uzastopna ugovora o radu na određeno vrijeme, čije ukupno trajanje, uključujući i prvi ugovor, nije duže od tri godine.**

Dakle, za razliku od do sada važeće odredbe ZOR-a, po kojoj se postojanje objektivnih razloga, kao i ograničenje ukupnog trajanja ugovora o radu vrijeme na tri godine nije vezalo uz prvi ugovor o radu na određeno vrijeme, **sada se ograničenje ukupnog trajanja ugovora o radu veže uz sva tri uzastopna ugovora o radu na određeno vrijeme.**

U cilju pružanja veće sigurnosti radnicima koji su izloženi prekomjernim sklapanjem uzastopnih, kratkotrajnih ugovora o radu na određeno vrijeme, izmijenjenim čl. 12. st. 5. ZOR-a definira se što se podrazumijeva pod **uzastopno sklopljenim ugovorima o radu te se propisuje da se pod istim smatraju ugovori o radu koji su sklopljeni uzastopno, bez prekida između jednog i drugog ugovora ili s prekidom koji nije duži od tri mjeseca, neovisno o tome jesu li sklopljeni samo s jednim poslodavcem ili s više poslodavaca, ako se ti poslodavci smatraju povezanim poslodavcima.**

Pri tome se novim čl. 12. st. 6. ZOR-a **definira pojam „povezani poslodavci“** te se pod tim pojmom, smatraju **poslodavci koji su povezana društva u smislu posebnog propisa o trgovačkim društvima, poslodavac pravna osoba čija odgovorna osoba predstavlja povezanu osobu u smislu poreznih propisa te fizička osoba obrtnika, osoba koja obavlja drugu samostalnu djelatnost i poslodavac fizička osoba kada predstavlja povezanu osobu u smislu poreznih propisa.**

U odnosu na moguće trajanje ugovora o radu duže od tri godine, preciznije se propisuju **iznimke zbog drugih objektivnih razloga, pri čemu se kao takav uvodi dovršetak rada na projektu koji uključuje financiranje iz fondova Europske unije** te bi po novoj odredbi čl. 12. st. 7. ZOR-a, iznimno, trajanje ugovora o radu na određeno vrijeme, kao i ukupno trajanje svih uzastopnih ugovora o radu sklopljenih na određeno vrijeme, uključujući i prvi ugovor, smjelo biti neprekinuto duže od tri godine:

1. ako je to potrebno zbog zamjene privremeno nenazočnog radnika
2. ako je to potrebno zbog dovršetka rada na projektu koji uključuje financiranje iz fondova Europske unije
3. ako je to zbog nekih drugih objektivnih razloga, dopušteno posebnim zakonom (npr. priroda posla u pojedinoj djelatnosti ili trajanje mandatnog razdoblja) ili kolektivnim ugovorom (npr. potreba rada na projektu).

Nadalje, **mogućnost ponovnog sklapanja ugovora o radu poslodavca s istim radnikom uvjetuje se protekom razdoblja od najmanje šest mjeseci nakon prestanka ugovora o radu koji je bio sklopljen na tri godine**, odnosno posljednjeg uzastopno sklopljenog ugovora o radu, ako su sklopljeni na razdoblje kraće od tri godine. Uzimajući u obzir specifičnost i značaj sezonskog obavljanja poslova, u odnosu na ugovore o radu koje poslodavac s istim radnikom sklapa na određeno vrijeme za posao koji se obavlja sezonski, za takvu vrstu ugovora isključuje se primjena propisanih ograničenja pri sklapanju ugovora o radu na određeno vrijeme.

Nadalje, prema novom čl. 12. st. 10. ZOR-a, ako je ugovor o radu na određeno vrijeme sklopljen protivno odredbama ovoga Zakona ili ako radnik nastavi raditi kod poslodavca i nakon isteka vremena za koje je ugovor sklopljen, smatra se da je sklopljen na neodređeno vrijeme. Tako bi se npr. smatralo da je sklopljen ugovor o radu na neodređeno vrijeme ukoliko bi poslodavac s radnikom sklopio ugovor o radu na određeno vrijeme za razdoblje duže od tri godine (ukoliko nisu ispunjeni uvjeti za sklapanje ugovora o radu na vrijeme duže od tri godine) ili ukoliko bi sklopio ugovor o radu na određeno vrijeme za zasnivanje radnog odnosa, a da za sklapanje istog ne postoje propisani objektivni razlozi.

2.2. Rad na određeno vrijeme i mogućnost prelaska na sigurniji oblik zaposlenja

Čl. 13. st. 1. do 4. ZOR-a propisuju se uvjeti rada radnika koji rade na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme, odnosno da je poslodavac dužan radniku koji je kod njega zaposlen na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme osigurati iste uvjete rada kao i radniku koji je sklopio ugovor o radu na neodređeno vrijeme s istim poslodavcem ili prema posebnom propisu s njim povezanim poslodavcem, s istim ili sličnim stručnim znanjima i vještinama, a koji obavlja iste ili slične poslove. Ako kod poslodavca nema radnika koji je sklopio ugovor o radu na neodređeno vrijeme s istim ili sličnim stručnim znanjima i vještinama, a koji obavlja iste ili slične poslove, poslodavac je dužan radniku koji je kod njega zaposlen na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme, osigurati uvjete uređene kolektivnim ugovorom ili drugim propisom koji ga obvezuje, a koji su utvrđeni za radnika koji je sklopio ugovor o radu na neodređeno vrijeme, a koji obavlja slične poslove i ima slična stručna znanja i vještine. Nadalje, ako kolektivnim ugovorom ili drugim propisom koji obvezuje poslodavca nisu uređeni uvjeti rada, poslodavac je radniku koji je kod njega zaposlen na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme dužan osigurati primjerene uvjete rada kao i radniku koji je sklopio ugovor o radu na neodređeno vrijeme, a koji obavlja slične poslove i ima slična stručna znanja i vještine. Također je propisana i obveza poslodavca da je dužan obavijestiti radnike koji su kod njega zaposleni na temelju ugovora o radu na određeno vrijeme o

poslovima za koje bi ti radnici mogli sklopiti ugovor o radu na neodređeno vrijeme te im omogućiti usavršavanje i obrazovanje pod istim uvjetima kao i radnicima koji su sklopili ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Kršenje navedene odredbe od strane poslodavca ne predstavlja prekršaj, ali bi u tom slučaju radnik mogao potraživati od poslodavca ispunjenje takve obveze.

Novelom ZOR-a (u čl. 13. ZOR-a iza st. 4. dodaju se st. 5., 6., 7. i 8.) propisuju se dodatni uvjeti rada radnika zaposlenih na određeno vrijeme, odnosno mogućnost prelaska na sigurniji oblik zaposlenja (rad na neodređeno vrijeme). Naime, u tom pogledu odredbe ZOR-a usklađuju se s Direktivom (EU) 2019/1152, kojom je uređen prijelaz na drukčiji oblik zaposlenja, propisujući pravo radnika koji kod poslodavca radi najmanje šest mjeseci i kojem je završilo razdoblje probnoga rada, ako je bilo ugovoreno, da zatraži sklapanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme. Ujedno se propisuje dužnost poslodavca da razmotri mogućnost sklapanja ugovora o radu na neodređeno vrijeme, te da u slučaju nemogućnosti njegovog sklapanja radniku, u propisanom roku dostavi obrazloženi, pisani odgovor, pri čemu se rokovi razlikuju ovisno o tome radi li se o poslodavcu koji zapošljava manje od 20 radnika ili više od toga.

2.3. Prestanak ugovora o radu na određeno vrijeme

Prema čl. 112. ZOR-u ugovor o radu na određeno vrijeme prestaje istekom vremena na koje je sklopljen. Nadalje, prema važećim odredbama ZOR-a rad na određeno vrijeme mogao je prestati i prije utvrđenog vremena na koji je ugovor sklopljen i to izvanrednim otkazom ugovora o radu. Naime, prema čl. 116. ZOR-a poslodavac i radnik imaju opravdani razlog za otkaz ugovora o radu sklopljenog na neodređeno ili određeno vrijeme, bez obveze poštivanja propisanog ili ugovorenog otkaznoga roka (izvanredni otkaz), ako zbog osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa ili neke druge osobito važne činjenice, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa objiju ugovornih stranaka, nastavak radnog odnosa nije moguć.

Međutim, Novelom ZOR-a **briše se članak 118. ZOR-a**, koji je propisivao mogućnost redovitog otkaza ugovora o radu na određeno vrijeme samo ako je takva mogućnost otkazivanja predviđena ugovorom.

Brisanjem navedene odredbe, kojom se propisivala razlika u mogućnosti redovitog otkazivanja između ugovora o radu sklopljenog na određeno vrijeme i ugovora o radu sklopljenog na neodređeno vrijeme, prema kojoj se ugovor o radu na određeno vrijeme mogao redovito otkazati samo ako je to bilo predviđeno samim ugovorom usklađene su odredbe ZOR-a, koje propisuju mogućnost otkazivanja ugovora o radu od strane radnika i poslodavca.

3. Rad u nepunom radnom vremenu

Jedan od atipičnih oblika zapošljavanja je i zapošljavanje temeljem ugovora o radu na nepuno radno vrijeme. Ovisno o vrsti i obujmu posla poslodavac s radnikom može sklopiti ugovor o radu na nepuno radno vrijeme, odnosno na radno vrijeme manje od 40 sati tjedno. Institut nepunog radnog vremena uglavnom je uveden iz objektivnih razloga, uslijed vrste djelatnosti (npr. poljoprivrede, turizma, trgovine i sl.) i kada je obujam posla takav da ne zahtjeva rad u punom

radnom vremenu. Taj institut je također dvostrane prirode, jer u nekim slučajevima nepuno radno vrijeme zahtjeva poslodavac, dok u drugima sam radnik, zbog privatnih razloga.

Novelom ZOR-a izmijenjene su i dopunjene odredbe čl. 62. i 63. ZOR-a kojima se propisuju uvjeti rada radnika koji rade u nepunom radnom vremenu, odnosno dodani su uvjeti rada radnika koji rade u nepunom radnom vremenu i mogućnost prelaska na sigurniji oblik zaposlenja te se brišu odredbe koje propisuju uvjete za dodatni rad koji su propisani u čl. 62. st. 3. ZOR-a, obzirom da je dodatni rad reguliran novim čl. 18.a, 18.b i 18.c ZOR-a.

Prema čl. 62. ZOR-a, nepuno radno vrijeme radnika je svako radno vrijeme kraće od punog radnog vremena. Radnik ne može kod više poslodavaca raditi s ukupnim radnim vremenom dužim od četrdeset sati tjedno. Prilikom sklapanja ugovora o radu za nepuno radno vrijeme, radnik je dužan obavijestiti poslodavca o sklopljenim ugovorima o radu za nepuno radno vrijeme s drugim poslodavcem, odnosno drugim poslodavcima.

U odnosu na ostvarivanje prava iz radnog odnosa, rad u nepunom radnom vremenu smatrat će se radom u punom radnom vremenu, odnosno ako je za stjecanje prava iz radnog odnosa važno prethodno trajanje radnog odnosa s istim poslodavcem, razdoblja rada u nepunom radnom vremenu smatrat će se radom u punom radnom vremenu te se plaća i druga materijalna prava radnika (jubilara nagrada, regres, nagrada za božićne blagdane i slično) utvrđuju i isplaćuju razmjerno ugovorenom radnom vremenu, osim ako kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije drukčije uređeno.

Također, poslodavac je dužan razmotriti zahtjev radnika koji je stranka ugovora o radu sklopljenog za puno radno vrijeme za sklapanjem ugovora za nepuno radno vrijeme, kao i radnika koji je stranka ugovora o radu sklopljenog za nepuno radno vrijeme za sklapanjem ugovora za puno radno vrijeme, ako kod njega postoji mogućnost za takvu vrstu rada.

Kao i kod rada na određeno vrijeme, odredbe **ZOR-a usklađuju se s Direktivom (EU) 2019/1152 kojom je uređen prijelaz na drukčiji oblik zaposlenja te su u čl. 63. iza st. 4. dodani st. 5., 6., 7. i 8. propisuju pravo radnika koji u nepunom radnom vremenu kod poslodavca radi najmanje šest mjeseci i kojem je završilo razdoblje probnoga rada, ako je bilo ugovoreno, da zatraži sklapanje ugovora o radu na puno vrijeme. Ujedno se propisuje dužnost poslodavca da razmotri mogućnost sklapanja ugovora o radu na puno vrijeme, te da u slučaju nemogućnosti njegovog sklapanja, radniku u propisanom roku dostavi obrazloženi, pisani odgovor, pri čemu se rokovi razlikuju ovisno o tome radi li se o poslodavcu koji zapošljava manje od 20 radnika ili više od toga.**

4. Sezonski rad

U skladu s ciljevima iz NPOO, Novelom ZOR-a potpunije se uređuje sezonski rad te se uvodi definicija posla koji se obavlja sezonski, s naznakom bitnih obilježja takve vrste rada i naznakom djelatnosti u kojima se u pravilu pojavljuje. Naime, imajući u vidu obilježja stalnih sezonskih poslova koji se, prema dosadašnjim odredbama ZOR-a, obavljaju putem ugovora o radu na određeno vrijeme, bilo je nužno zbog činjenice

neprekidnosti staža osiguranja i za stalne sezonske poslove otvoriti mogućnost sklapanja ugovora trajne naravi, uz uvažavanje potreba poslodavca za specifičnom organizacijom rada i interesa radnika koji tako rade iz sezone uz sezonu. Ujedno, ranije zakonsko rješenje nije bilo fleksibilno prema radniku jer je bio onemogućen u zasnivanju drugih radnih odnosa za vrijeme sezonskog prekida rada, zbog čega je postojao rizik od neprijavljenoga rada.

Stoga se Novelom odredbi ZOR-a o sezonskom radu nastoji destimulirati sklapanje ugovora na određeno vrijeme za sezonski rad te se otvara mogućnost uređenja **ugovora o radu za stalne sezonske poslove** (na određeno i na neodređeno vrijeme), koji u većoj mjeri odgovaraju potrebama tržišta rada (mogućnost zapošljavanja sezonskog radnika kod drugog poslodavca tijekom prekida obavljanja posla; poslodavac nije obveznik prijave na produženo mirovinsko osiguranje ako prethodno o tome s radnikom sklopi pisani sporazum; obvezan dodatni sadržaj ugovora o radu za stalne sezonske poslove).

Novelom ZOR-a iznad čl. 16. ZOR-a dodan je naslov „**Ugovor o radu za stalne sezonske poslove**“ te se postojeći čl. 16. izmijenio na način:

Poslodavac može, za posao koji se pretežno obavlja sezonski, s radnikom sklopiti ugovor o radu za stalne sezonske poslove, i to na neodređeno i na određeno vrijeme.

Pod poslom koji se obavlja sezonski, smatra se posao čiji se opseg i intenzitet privremeno povećavaju u skladu s povećanjem intenziteta poslovnih aktivnosti određenih djelatnosti koje ovise o izmjeni godišnjih doba, na način da je u određenim godišnjim razdobljima, koja tijekom kalendarske godine mogu trajati ukupno najduže devet mjeseci, povećana potreba za njegovim obavljanjem, a u drugim se razdobljima smanjuje ili potpuno nestaje.

Ako se za obavljanje stalnih sezonskih poslova sklapa **ugovor o radu na neodređeno vrijeme**, radnik i poslodavac mogu dogovoriti međusobna prava i obveze za vrijeme privremenog prekida u obavljanju sezonskih poslova i to:

1. da zbog privremenog prekida, radnik nije u obvezi obavljati ugovorene poslove, a poslodavac nije u obvezi isplate plaće, odnosno naknade plaće, pri čemu radnika ne odjavljuje iz obveznih osiguranja i ostaje obveznikom obračunavanja i plaćanja doprinosa prema posebnom propisu ili
2. da za vrijeme privremenog prekida u obavljanju posla dolazi do mirovanja radnog odnosa stalnog sezonskog radnika, pri čemu ga poslodavac odjavljuje iz obveznih osiguranja, a radnik u navedenom razdoblju može sklopiti ugovor o radu s drugim poslodavcem.

Ako poslodavac za obavljanje stalnih sezonskih poslova, s radnikom sklopi **ugovor o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove**, dužan je u ugovorenom roku radniku ponuditi sklapanje ugovora o radu za obavljanje poslova u idućoj sezoni te je obveznik prijave na produženo mirovinsko osiguranje, obveznik doprinosa i obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa, nakon prestanka toga ugovora tijekom privremenog prekida u obavljanju posla. Iznimno, poslo-

vac neće biti obveznik prijave na produženo mirovinsko osiguranje, niti obveznik doprinosa i obveznik obračunavanja i plaćanja doprinosa nakon prestanka toga ugovora, tijekom privremenog prekida u obavljanju posla, ako je na zahtjev radnika, s radnikom o tome sklopio pisani sporazum.

Nadalje, propisuje se **obvezan dodatni sadržaj ugovora o radu za stalne sezonske poslove**, pa tako ugovor o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove mora sadržavati i dodatne podatke o:

1. uvjetima i vremenu za koje će poslodavac obračunavati i uplaćivati doprinos za produženo mirovinsko osiguranje,
2. roku u kojem je poslodavac dužan radniku ponuditi sklapanje ugovora o radu za obavljanje poslova u idućoj sezoni,
3. roku u kojem je radnik dužan izjasniti se o ponudi iz točke 2., a koji ne može biti kraći od osam dana,
4. podmirivanju troškova smještaja, ako oni postoje.

Ako radnik neopravdano odbije ponudu za sklapanje ugovora o radu u idućoj sezoni, poslodavac ima pravo od radnika tražiti povrat sredstava za uplaćene doprinose, ako ih je u skladu s preuzetom obvezom uplaćivao. Pod neopravdanim odbijanjem ponude za sklapanje ugovora o radu u idućoj sezoni smatra se odbijanje ponude za sklapanje ugovora o radu u kojoj opseg prava i obveza nisu manji u odnosu na prethodno sklopljen ugovor o radu.

5. Zaključno

poboljšavanjem uvjeta rada u atipičnim oblicima zapošljavanja, sprječavanjem zlouporaba takvih ugovora o radu, posebno ugovora o radu na određeno vrijeme i sezonskom radu, postići će se bolja zaštita radnika zaposlenih u tim oblicima rada, potaknuti će se njihovo zapošljavanje te omogućiti prelazak na sigurniji oblik zaposlenja. Stoga je važeći opći propis o radu u RH, odnosno ZOR, bilo nužno i potrebno prilagoditi suvremenim okolnostima i novim standardima obvezujućih pravnih akata Europske unije, imajući u vidu razvoj suvremenog tržišta rada. Novela ZOR-a u odnosu na rad na određeno vrijeme trebala bi smanjiti nesigurnost zaposlenja, odnosno smanjiti ugovore na određeno vrijeme, posebice kod mladih radnika, po čemu je RH daleko iznad prosjeka Europske unije.

ZOR je do stupanja na snagu Novele ZOR-a omogućavao poslodavcima koji pretežno posluju sezonski da za obavljanje stalnih sezonskih poslova s radnicima sklope ugovor o radu na određeno i u slučaju sklapanja takvog ugovora bili su obveznici prijave radnika na produženo mirovinsko osiguranje i plaćanja doprinosa i nakon isteka ugovora. Zbog plaćanja doprinosa radnici nakon prestanka sezone nisu mogli raditi za drugog poslodavca i tako i izvan sezone zaraditi plaću. Sada poslodavac i radnik mogu potpisati ugovor na neodređeno vrijeme, ali se mogu dogovoriti da ga izvan sezone stave u mirovanje, ako radnik za to vrijeme može kod nekog drugog naći posao. Na taj način smanjuje se i rizik od neprijavljenog rada, odnosno rada na crno za drugog poslodavca. Radnik će stavljanjem sezonskog ugovora u mirovanje izbjeći rad na crno ako želi raditi izvan sezone, jer će moći sklopiti ugovor kod drugog poslodavca i dobivat će plaću na koju će biti plaćeni i porezi i doprinosi.

Postupak provjere je li radnik pod utjecajem sredstava ovisnosti

Alan Vajda*

U članku autor daje prikaz postupka provjere da li je radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti što je propisano odredbama Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“, br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.).

1. Uvod

S obzirom na to da je odredbama članaka 58. – 60. Zakona o zaštiti na radu (Narodne novine, br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.) propisana zabrana korištenja sredstava ovisnosti, te provjera i zabrana provjere je li radnik pod utjecajem sredstava ovisnosti, kao i njegovo privremeno udaljenje s posla.

Poslodavac je u obvezi donijeti interni akt kojim se opisuje provođenje postupka uz pristanak radnika, način provjere, vrsta testa ili aparata, način bilježenja i potvrđivanja rezultata te postupanje u slučaju odbijanja radnika da pristupi provjeri.

Osim internog akta poslodavac je dužan pisanim putem imenovati osobu koja će provoditi postupak provjere da li je radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti te mora donijeti Odluku o imenovanju radnika koji provodi postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola, s time da imenovani radnik za provođenje postupka provjere mora za to biti osposobljen od strane ovlaštene tvrtke.

Nakon završenog postupka provjere izrađuje se Zapisnik o provođenju postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola kojeg potpisuje radnik nad kojim se provodi postupak provjere, neposredni rukovoditelj ili njegov zamjenik, svjedok iz sastava zaposlenika te osoba koja je provela postupak provjere.

Međutim, postupak provjere je li radnik pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti osim alkohola provodi nadležna zdravstvena ustanova, sukladno zaključenom Ugovoru između poslodavca i nadležne zdravstvene ustanove.

2. Ogledni primjer internog akta

U nastavku se daje primjer internog akta poslodavca kojim se definira provođenje postupka uz pristanak radnika, način provjere, vrsta testa ili aparata, način bilježenja i potvrđivanja rezultata te postupanje u slučaju odbijanja radnika da pristupi provjeri.

Pravilnik o provjeri je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti

Članak 1.

(1) Ovim internim aktom o provjeri je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (u daljnjem tekstu: Pravilnik) uređuje se postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti uz pristanak radnika, način provjere, vrsta aparata ili sredstva, način bilježenja i potvrđivanja rezultata te postupanje u slučaju odbijanja radnika da pristupi provjeri.

(2) Svrha Pravilnika je pravno reguliranje postupka provjere je li radnik pod utjecajem sredstava ovisnosti.

(3) Cilj Pravilnika je sustavno unapređivanje sigurnosti i zaštite zdravlja radnika i osoba na radu, sprječavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i drugih bolesti u vezi s radom te ostalih materijalnih i nematerijalnih šteta na radu i u vezi s radom, učinkovitim provođenjem propisanog postupka s ciljem prevencije konzumiranja alkohola i drugih sredstava ovisnosti.

Članak 2.

(1) Poslodavac je obvezan provoditi zabranu konzumiranja alkohola i drugih sredstava ovisnosti te njihovog unošenja na mjesto rada.

(2) Poslodavac je dužan omogućiti radniku da se upozna s odredbama ovog Pravilnika prije stupanja radnika na rad te ga mora na prikladan način učiniti dostupnim radnicima.

Članak 3.

(1) Radnik u vrijeme rada ne smije biti pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti niti ih smije unositi na mjesto rada.

(2) Pod pojmom alkohola smatra se bilo koja vrsta alkoholnog pića.

(3) Pod pojmom drugih sredstava misli se na bilo koju tvar prirodnog ili umjetnog porijekla, uključujući psihotropne tvari, uvrštene u popis psihotropnih tvari ili droga, ili druge supstance koje imaju utjecaj na ponašanje i normalne psihofizičke karakteristike čovjeka.

Članak 4.

(1) Poslodavac imenuje osobu koja je osposobljena za provođenje postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola posebnom Odlukom, a koja je sastavni dio ovog Pravilnika (PRILOG 1).

(2) Provjeru je li radnik pod utjecajem alkohola obavlja imenovana osoba alkometrom.

(3) Imenovana osoba odgovorna je za redovito provođenje ispitivanja, umjeravanja i ispravnost alkometra sukladno uputama proizvođača.

(4) Provjera je li radnik pod utjecajem alkohola provodi se uz poštivanje prava i dostojanstva radnika na mjestu rada i u vrijeme rada radnika u nazočnosti neposrednog rukovoditelja radnika ili osobe koja ga zamjenjuje u njegovoj odsutnosti i drugog radnika kao svjedoka.

(5) Provjera je li radnik pod utjecajem alkohola provodi se nenajavljeno te imenovana osoba ne mora navesti razlog za provođenje navedene provjere.

(6) Prije početka testiranja radnik mora biti upoznat s načinom provođenja postupka testiranja.

Članak 5.

(1) Provjeru je li radnik pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti osim alkohola provodi nadležna zdravstvena ustanova sukladno zaključenom Ugovoru (ukoliko postoji zaključen Ugovor).

(2) Poslodavac osigurava o svom trošku prijevoz te upućuje radnika za kojega postoji sumnja da je pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti osim alkohola na provjeru je li radnik pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti u nadležnu zdravstvenu ustanovu.

(3) Provjera je li radnik pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti obavlja se u vrijeme rada radnika u zdravstvenoj ustanovi u nazočnosti neposrednog rukovoditelja radnika ili osobe koja ga zamjenjuje u njegovoj odsutnosti i drugog radnika kao svjedoka.

Članak 6.

(1) Smatrat će se da je radnik pod utjecajem alkohola ako u krvi ima alkohola više od 0,0 g/kg, odnosno više od 0,0 miligrama u litri izdahnutog zraka, odnosno u krvi ima višu koncentraciju alkohola od koncentracije dozvoljene procjenom rizika poslova koje taj radnik obavlja.

(2) Imenovana osoba za provođenje postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola ispunjava Zapisnik o provođenju postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola, a koji je sastavni dio ovog Pravilnika (PRILOG 2).

(3) Smatrat će se da je radnik pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti kada se odgovarajućim testiranjem utvrdi da u tijelu ima nedozvoljeno ili zabranjeno sredstvo ovisnosti, a da su mu pri tome narušeni pokazatelji ponašanja.

(4) Pokazatelji ponašanja u smislu ovog Pravilnika mogu biti znaci koji ukazuju da je osoba pod utjecajem alko-

hola ili drugih sredstva ovisnosti, u smislu promijenjenog ponašanja, djelovanja ili ponašanja koje odstupa od uobičajenog.

Članak 7.

(1) Ako radnik odbije pristupiti provjeri, smatra se da je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti.

(2) Imenovana osoba za provođenje postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti mora upozoriti radnika na prethodni stavak ovog članka prije provođenja navedenog postupka.

(3) Obavezno je napisati zapisnik o činjenici da je radnik odbio pristupiti provjeri.

Članak 8.

(1) Poslodavac je obavezan zabraniti rad radniku koji je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti te ga udaljiti s mjesta rada.

(2) Poslodavac je obavezan na siguran način udaljiti s mjesta rada radnika koji je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti.

(3) Poslodavac je obavezan udaljiti s mjesta rada i radnika koji odbije postupak provjere ili odbije potpisati zapisnik o provedenom postupku, a naročito ako mu ponašanje odstupa od uobičajenog.

(4) U koliko radnik odbije napustiti radno mjesto poslodavac može koristiti usluge nadležne redarstvene službe.

(5) Poslodavac je obavezan radniku za kojeg se utvrdi da je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti osigurati prijevoz do njegovog prebivališta/boravišta o trošku radnika ili pozvati člana njegove obitelji. Kao sastavni dio zapisnika obavezno navesti na koji je način radnik otpremljen s mjesta rada.

Članak 9.

Postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti obavezno se provodi u slučaju ozljede na radu radnika ako postoji osnovana sumnja da je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti.

Članak 10.

Poslodavac ne smije provjeravati je li radnik pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti, osim alkohola, ako mu je radnik predao potvrdu da se nalazi u programu liječenja, odvikavanja ili rehabilitacije od ovisnosti ili da je u izvanbolničkom tretmanu liječenja od ovisnosti te da uzima supstitucijsku terapiju.

Članak 11.

Ako se utvrdi da je radnik u vrijeme rada pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti te ako ih unosi na mjesto rada, poslodavac će protiv radnika poduzeti mjere propisane Zakonom o radu, Zakonom o zaštiti na radu te internim aktom poslodavca (Pravilnikom o radu).

Članak 12.

Rad pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti smatra se težim kršenjem radne dužnosti.

Članak 13.

Navedeni Pravilnik stupa na snagu u roku od 8 dana od dana objave na oglasnoj ploči poslodavca.

Za Poslodavca: _____

Ovaj Pravilnik je objavljen na oglasnoj ploči Poslodavca dana _____ i stupio je na snagu dana _____.

PRILOG 1

Temeljem članka 4. stavka 1. Pravilnika o provjeri je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti i članka 59. i 60. Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“, br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.) društvo _____, OIB: _____ sa sjedištem u _____, zastupano po direktoru _____ (u daljnjem tekstu: Poslodavac), donosi dana _____ godine u _____ sljedeću:

ODLUKU**O IMENOVANJU OSOBE KOJA PROVODI POSTUPAK PROVJERE JE LI RADNIK POD UTJECAJEM ALKOHOLA****I.**

Pravilnikom o provjeri je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti od dana _____ godine utvrđen je postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola.

II.

Ime i prezime: _____, OIB: _____, zaposlen/a kod poslodavca: _____

imenuje se za provođenje postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola.

III.

Imenovana osoba osposobljena je od strane ovlaštene osobe i posjeduje stručna znanja za provođenje postupka provjere je li radnik pod utjecajem alkohola.

IV.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se na oglasnoj ploči.

Za Poslodavca: _____

Dostaviti:

1. Radniku
2. Kadrovska služba
3. Arhiva

PRILOG 2**ZAPISNIK****O PROVOĐENJU POSTUPKA PROVJERE JE LI RADNIK POD UTJECAJEM ALKOHOLA**

Temeljem članka 6. stavka 2. Pravilnika o provjeri je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti i članka 58., 59. i 60. Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“, br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.) poslodavac _____, OIB: _____ sa sjedištem u _____, provodi postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola.

Radnik je upozoren da će se smatrati da je pod utjecajem alkohola ako odbije pristupiti provjeri je li pod utjecajem alkohola (u daljnjem tekstu: provjera).

Ime i prezime radnika: _____

OIB radnika: _____

Naziv radnog mjesta radnika: _____

Mjesto rada radnika u trenutku provođenja postupka provjere: _____

Radnik je **PRISTUPIO PROVJERI – ODBIO PRISTUPITI PROVJERI** (zaokružiti)

Obrazloženje radnika u slučaju odbijanja provjere je li pod utjecajem alkohola: _____

Uvidom u alkometar utvrđena je količina alkohola u krvi od _____ g/kg – mg/l te se utvrđuje da radnik **JE – NIJE** (zaokružiti) pod utjecajem alkohola.

Naziv alkometra, tvornički broj i datum umjeravanja: _____

Napomena radnika na kojem se provodi provjera/rukovoditelja ili osobe koja ga zamjenjuje/radnik: _____

(Između ostalog i način otpremanja radnika na adresu prebivališta/boravišta)

Potpis radnika na kojem se provodi provjera: _____

Potpis neposrednog rukovoditelja/osobe koja ga zamjenjuje: _____

Potpis radnika svjedoka: _____

Potpis osobe koja je provela provjeru: _____

Postupak provjere proveden je u mjestu _____ dana _____ sati _____.

Težak profesionalni propust kao fakultativni razlog za isključenje gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave

Sanja Badrov Ranić*

Pitanje razloga isključenja gospodarskih subjekata iz postupaka javne nabave predstavlja jedan od ključnih aspekata funkcioniranja sustava javne nabave. Analiza fakultativnih razloga za isključenje gospodarskih subjekata iz postupka javne nabave otvara mnoga pitanja te ovaj rad razmatra bitne pretpostavke koje se odnose na sve fakultativne osnove za isključenje gospodarskih subjekata.

1. Uvod

Pitanje razloga isključenja gospodarskih subjekata iz postupka javne nabave predstavlja jedan od ključnih aspekata funkcioniranja sustava javne nabave. Utječe na konkurentnost postupaka koje organiziraju naručitelji, razinu dostupnosti ugovora za sudionike na tržištu i transparentnost sustava javne nabave. U isto vrijeme pitanje tumačenja i praktične primjene pojedinih osnova čini predmet od velikog interesa za pravnu doktrinu, revizijska tijela, sudove, kao i naručitelje te gospodarske subjekte koji sudjeluju u postupcima javne nabave.

Analiza fakultativnih razloga za isključenje gospodarskih subjekata iz postupka javne nabave otvara mnoga pitanja, među kojima i pitanje u kojim situacijama ponuditelje odnosno natjecatelje treba isključiti, kada i pod kojim uvjetima treba dopustiti ponuditeljima da se vrate na tržište javne nabave, treba li isključenje imati učinak samo u odnosu na određeni postupak javne nabave ili može imati učinak na buduće postupke koje provode naručitelji, i konačno, tko bi i na koji način (s kojim stupnjem diskrecije) trebao odlučivati o primjeni tako radikalne mjere prema gospodarskim subjektima.

U cilju davanja odgovora na navedena pitanja, ovaj rad razmatra bitne pretpostavke koje se odnose na sve fakultativne osnove za isključenje gospodarskih subjekata iz postupka javne nabave (fakultativnost, diskreciju, razdoblje isključenja, mjere samokorigiranja) pri čemu se rad fokusira na fakultativnu osnovu za isključenje definiranu člankom 57. stavak 4. c) Direktive 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (dalje u tekstu: Direktiva 2014/24/EU), odnosno člankom 254. stavak 1. točka 3. Zakona o javnoj nabavi (NN, br.: 120/16 i 114/22, dalje u tekstu: ZJN 2016) – težak profesionalni propust, koji dovodi u pitanje integritet gospodarskog subjekta.

2. Fakultativni razlozi za isključenje prema Direktivi 2014/24/EU

Fakultativni razlozi za isključenje propisani su u članku 57. stavak 4. Direktive 2014/24/EU. Uz teški poslovni prekršaj,

Direktiva 2014/24/EU poznaje još osam fakultativnih razloga za isključenje. Države članice mogu zahtijevati isključenje iz postupka javne nabave gospodarskih subjekata koji se nalaze u situacijama opisanim kao fakultativne osnove za isključenje, ako takvu obvezu naznače u nacionalnom zakonodavstvu. Kada govorimo o fakultativnim osnovama za isključenje potrebno je uzeti u obzir i članak 57. stavak 7. Direktive 2014/24/EU koji propisuje da države članice, uzimajući u obzir pravo Unije, određuju provedbene uvjete za ovaj članak zakonima i drugim propisima. To znači da prilikom propisivanja fakultativnih osnova za isključenje države članice imaju određeni stupanj diskrecije.

Navedeno potvrđuje i praksa Suda Europske unije (dalje u tekstu: Sud), koji navodi da „članak 57. stavak 7. Direktive 2014/24/EU ne predviđa ujednačenu primjenu na razini Unije osnova za isključenje koje su u njemu navedene jer države članice imaju mogućnost ili uopće ne primijeniti te osnove za isključenje ili ih uključiti u svoje nacionalne propise s određenim stupnjem strogosti koji može biti različit od slučaja do slučaja, ovisno o okolnostima pravnog poretka i gospodarskim ili socijalnim okolnostima koje prevladavaju na nacionalnoj razini.“ Države članice, dakle, raspolažu određenom diskrecijskom ovlašću prilikom utvrđivanja provedbenih uvjeta fakultativnih osnova za isključenje predviđenih u članku 57. stavku 4. Direktive 2014/24/EU.¹

Iz prakse Suda također proizlazi da diskrecijska ovlašt država članica nije neograničena i da nakon što država članica odluči preuzeti neku od fakultativnih osnova za isključenje iz Direktive 2014/24/EU, ona mora poštovati njezina ključna obilježja, kako su navedena u toj direktivi. Sud naglašava da se propisivanjem u članku 57. stavku 7. Direktive 2014/24 da „države članice, uzimajući u obzir pravo Unije, određuju provedbene uvjete za taj članak“, onemogućuje da države članice iskrive fakultativne osnove za isključenje sadržane u toj odredbi odnosno da zanemare ciljeve ili načela na kojima se temelji svaka od tih osnova.“²

Dakle, države članice mogu odlučiti sve fakultativne razloge isključenja u nacionalom zakonodavstvu učiniti obveznim, dio učiniti obveznim, a dio fakultativnim, ili sve navedene razloge

* Sanja Badrov Ranić, dipl.iur., Voditeljica Stručne službe za praćenje prakse i zastupanje u sudskim postupcima u Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave – stavovi izneseni u članku osobni su stavovi autorice

¹ Presuda Suda Europske unije, Tim, C-395/18 od 30. siječnja 2020.

² Presuda Suda Europske unije, Meca, C-41/18 od 19. lipnja 2019.

isključenja ostaviti fakultativnim. Iako države članice imaju određenu diskreciju prilikom definiranja fakultativnih osnova za isključenje, takvo definiranje mora slijediti ciljeve direktive i smisao koji se pojedinoj osnovi za isključenje htjelo dati. Navedeno znači da prilikom tumačenja pojedine osnove treba uzeti u obzir uvodne odredbe Direktive, kao i praksu Suda koja se odnosi na fakultativne osnove za isključenje, uz uvažavanje specifičnosti pravnog sustava svake pojedine države članice.

3. Fakultativni razlozi za isključenje prema ZJN 2016

ZJN 2016 fakultativne osnove za isključenje propisuje u članku 254., na način da su sve osnove iz članka 57. stavak 4. Direktive 2014/24/EU fakultativne za naručitelje, pri čemu opisi pojedinih osnova u potpunosti slijede izričaj i doseg Direktive 2014/24/EU. Tako je i u odnosu na težak profesionalni propust, koji je propisan u stavku 1. točka 3. istoga članka ZJN 2016.

Kada govorimo o osnovama za isključenje, načinu na koji se one primjenjuju, odnosno razlici obveznih i fakultativnih osnova u hrvatskom zakonodavstvu, treba poći od samog teksta ZJN 2016. U odnosu na fakultativne osnove za isključenje, članak 254. koristi sljedeću stipulaciju: „*Javni naručitelj može isključiti gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave ako: 1. može na odgovarajući način dokazati...*“, dok kod obveznih osnova za isključenje (članci 251. i 252.) ZJN 2016 koristi sljedeću stipulaciju: „*Javni naručitelj obavezan je isključiti gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave ako utvrdi da...*“.

Uzimajući u obzir odredbe članka 280. i 290. ZJN 2016, kojima je propisano da se pri izradi ponude ponuditelj mora pridržavati zahtjeva i uvjeta iz dokumentacije o nabavi te da nakon otvaranja ponuda javni naručitelj pregledava i ocjenjuje ponude na temelju uvjeta i zahtjeva iz dokumentacije o nabavi, općeprihvaćeno je tumačenje da naručitelj može, ali ne mora, u dokumentaciji o nabavi propisati pojedine fakultativne osnove za isključenje iz članka 254. ZJN 2016. Ako naručitelj odluči propisati određenu fakultativnu osnovu za isključenje, dužan je sukladno navedenoj odredbi pregledavati ponude. Navedeno znači da fakultativna osnovu za isključenje postaje obvezna osnovu u fazi pregleda i ocjene ponuda, ali samo za slučaj da je propisana kao takva dokumentacijom o nabavi.³ S druge strane, u smislu odredbe članka 251. ZJN 2016 obvezne razloge za isključenje naručitelj je dužan primijeniti u svakom postupku javne nabave.⁴

Iako naručitelji imaju diskreciju hoće li ili ne pojedine fakultativne osnove propisati kao razlog za isključenje prilikom sastavljanja dokumentacije o nabavi, naručitelji ipak ne bi mogli u dokumentaciji o nabavi navesti gospodarske subjekte koje isključuju, odnosno isključiti gospodarske subjekte samom dokumentacijom o nabavi, ako smatraju da kod kojeg od njih postoji neka od fakultativnih osnova za isključenje. Tako Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: DKOM) navodi da „*dikcija norme članka 254. stavka 1. točke 7. ZJN 2016 ne omogućava naručitelju da već sadržajem dokumentacije o nabavi iz određenog, objavljenog postupka javne nabave, isključi ponuditelja s kojim je u prethodno provedenom postupku javne nabave imao sklopljen ugovor te koji ugovor je*

po naručitelju jednostrano raskinut radi nepravilnog izvršavanja istog.“⁵

Dakle, postojanje fakultativnih razloga za isključenje naručitelji utvrđuju tijekom pregleda i ocjene ponuda (članak 291. ZJN 2016), u odnosu na osnove koji su sami propisali dokumentacijom o nabavi, uvažavajući načela javne nabave (članak 4.), kao i članak 255. ZJN 2016 (mjere samokorigiranja, razdoblje isključenja). Pri tome bi bilo oportuno uvažavati i stavove koji proizlaze iz prakse Suda, odnosno ciljeve i svrhu pojedine fakultativne osnove za isključenje.

4. Definiranje teškog profesionalnog propusta

Pitanje definiranja teškog profesionalnog propusta predstavlja osnovno pitanje o kojem ovisi primjena fakultativne osnove za isključenje. Naručitelji, prilikom pregleda i ocjene ponuda, razne propuste ponuditelja definiraju kao profesionalni propust, a najčešće su to povrede koje se odnose na povredu *tržišnog natjecanja i povrede prilikom izvršenja ranijih ugovora o javnoj nabavi*.

Direktiva 2014/24/EU daje samo djelomičan odgovor na pitanje koji činjenični supstrat možemo podvesti pod definiciju teškog profesionalnog propusta. Naime, ista Direktiva ne sadrži definiciju pojma „*teški profesionalni propust*.“ Međutim, pomoć možemo naći u uvodnoj odredbi broj 101 spomenute Direktive, u kojoj se navodi da naručitelj može isključiti gospodarske subjekte koji su počinili ostale oblike teških poslovnih prekršaja, poput kršenja pravila o *tržišnom natjecanju ili prava intelektualnog vlasništva*.

Nadalje, Direktiva iz 2014/24/EU, kao posebnu fakultativnu osnovu za isključenje, različitu od teškog poslovnog prekršaja, propisuje nedostatke prilikom izvršenja prethodnih ugovora u točki (g) članka 57. stavka 4., navodeći da javni naručitelj može isključiti gospodarskog subjekta ako gospodarski subjekt pokaže značajne ili postojeće nedostatke tijekom provedbe ključnih zahtjeva iz prethodnog javnog ugovora ili prethodnog ugovora sa sektorskim naručiteljem čija je posljedica bila prijevremeni raskid tog prethodnog ugovora, naknada štete ili slične sankcije. Dakle, kršenje obveza iz ranijih ugovora načelno ne bi bio težak poslovni propust.

Smjernice za definiranje teškog profesionalnog propusta te razlikovanje te osnove od povrede prilikom izvedbe ranijih ugovora nalazimo u presudi Suda, Meca, C-41/18 od 19. lipnja 2019., i to konkretnije u mišljenju nezavisnog odvjetnika, koji navodi sljedeće: „*Iz uvodne izjave 101. Direktive 2014/24 proizlazi da su profesionalni propusti iz točke (c) uglavnom izvanugovorne prirode, odnosno riječ je o nepravilnim postupanjima do kojih u načelu dolazi izvan područja ugovornih odnosa. To je slučaj profesionalnih propusta koji se odnose na neispunjavanje okolišnih ili društvenih obveza, povredu pravila o tržišnom natjecanju ili prava intelektualnog vlasništva ili slučaj povrede poreznih obveza ili obveza u području socijalne sigurnosti. Suprotno tomu, postupanje kvalificirano u točki (g) karakteristična je povreda ugovora. Međutim, točno je da neke povrede ugovora istodobno mogu uključivati neki oblik teškog profesionalnog propusta, odnosno propusta počinjenog u okviru prethodnog javnog ugovora, koji je takve prirode da uzrokuje raskid ugovornog odnosa. S tog gledišta, povezanost dviju točaka jest povezanost koja je svojstvena *lex generalis**

³ Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/21-01/862 od 30. rujna 2021.; Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/21-01/1113 od 18. siječnja 2022.; Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/22-01/76 od 10. ožujka 2022.

⁴ Presuda VUS-a poslovni broj: UsII-274/19 od 12. lipnja 2019. u predmetu DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/19-01/215 od 9. travnja 2019.

⁵ Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/20-01/660 od 28. rujna 2020.

(točka (c) u odnosu na *lexspecialis* (točka (g)), čime se za utvrđivanje načela koja se moraju poštovati pri tumačenju pravila sadržanog u točki (g) omogućuje uzimanje u obzir općenitih ciljeva i razloga.”

Ovdje valja spomenuti i presudu Suda, Consorzio Nazionale Servizi, C-425/18 od 4. lipnja 2019., koja se odnosi na raniju Direktivu 2004/18/EZ, a koja se bavi definiranjem teškog profesionalnog propusta. Tako Sud u navedenoj presudi napominje da pojam „težak profesionalni propust” obuhvaća svako protupravno postupanje koje utječe na profesionalnu vjerodostojnost predmetnog gospodarskog subjekta, njegov integritet i pouzdanost. Nadalje Sud navodi: „Posljedično, pojam „težak profesionalni propust”, koji se široko tumači, ne može biti ograničen samo na povrede i nepažnje počinjene tijekom izvršavanja ugovora o javnoj nabavi. Osim toga, pojam „težak propust” mora se razumjeti na način da se uobičajeno odnosi na postupanje predmetnog gospodarskog subjekta koje pokazuje njegovu *protupravnu namjeru ili nepažnju određenog stupnja*. Konačno, članak 45. stavak 2. prvi podstavak točka (d) Direktive 2004/18 dopušta javnim naručiteljima *utvrđivanje teškog profesionalnog propusta svim sredstvima kojima ga mogu opravdati*. Utvrđivanje takvog popusta ne zahtijeva pravomoćnu sudsku presudu s obzirom na to da odluka nacionalnog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja kojom se utvrđuje da je subjekt prekršio pravila tržišnog natjecanja može zasigurno predstavljati indiciju o postojanju teškog propusta koji je počinio taj subjekt. Stoga bi počinjenje povrede pravila o tržišnom natjecanju, osobito kada je ta povreda bila sankcionirana novčanom kaznom, predstavljalo razlog za isključenje obuhvaćen člankom 45. stavkom 2. prvim podstavkom točkom (d) Direktive 2004/18.

Dakle, sukladno Direktivi 2014/24/EU i praksi Suda *težak profesionalni propust* obuhvaća svako protupravno postupanje koje utječe na profesionalnu vjerodostojnost predmetnog gospodarskog subjekta, njegov integritet i pouzdanost, poput kršenja pravila o tržišnom natjecanju, prava intelektualnog vlasništva, neispunjavanje okolišnih i društvenih obveza te druge povrede izvanugovorne prirode.

Za razliku od Direktive 2014/24/EU, ZJN 2016 u članku 3. definira profesionalni propust. Tako u točki 24. tog članka navodi se da je *profesionalni propust postupanje gospodarskog subjekta protivno propisima iz područja prava koje uređuje obavljanje njegove djelatnosti, prava okoliša, socijalnog i radnog prava, uključujući kolektivne ugovore, a osobito obvezu isplate ugovorene plaće, prava tržišnog natjecanja, prava intelektualnog vlasništva te postupanje protivno pravilima struke*.

Čini se da ova definicija u bitnome slijedi Direktivu 2014/24/EU i praksu koji je razvio Sud. Međutim, valja pri tome primijetiti da se pod citiranom definicijom profesionalnog propusta mogu naći i povrede koje mogu predstavljati druge osnovne za isključenje, odnosno osnovu za isključenje iz točke 1. (kršenje primjenjivih obveza u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava, uključujući kolektivne ugovore, a osobito obvezu isplate ugovorene plaće, ili odredbama međunarodnog prava okoliša, socijalnog i radnog prava navedenim u Prilogu XI. ovoga Zakona) i točke 4. (sklapanje sporazuma s drugim gospodarskim subjektima kojima je cilj narušavanje tržišnog natjecanja) članka 254. stavka 1. ZJN 2016. Također, pod postupanje protivno pravilima struke mogle bi se podvesti povrede koje se odnose na povrede prilikom izvršenja ranijih ugovora.

U praksi nalazimo i primjere u kojima naručitelji sami u dokumentaciji o nabavi definiraju što će smatrati profesionalnim propustom u pojedinom postupku javne nabave, a navedeno postupanje bilo bi sukladno odredbi članka 57. stavak 7. Direktive 2014/24/EU, prema kojoj države članice, uzimajući pravo Unije, određuju provedbene uvjete za ovaj članak zakonima i drugim propisima. Također, u ESPD obrascu se napominje da za potrebe ove nabave neke od fakultativnih osnova za isključenje mogu biti preciznije definirane u nacionalnom pravu, odgovarajućoj obavijesti ili dokumentaciji o nabavi.

Tako je u jednom predmetu o kojem je odlučivao DKOM, naručitelj dokumentacijom o nabavi obrazložio da je profesionalni propust postupanje gospodarskog subjekta suprotno odredbama Uredbe (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) te Zakonu o provedbi Opće Uredbe o zaštiti podataka („Narodne novine“, broj 42/18.).⁶

Konačno, valja napomenuti da su prema praksi Visokog upravnog suda RH (dalje u tekstu: VUS) i DKOM-a, pojmovi *poslovnog prekršaja* i *poslovnog propusta jednoznačni*, što nadalje znači da pojam teškog poslovnog prekršaja koji se koristi u ESPD obrascu, a koji koristi i Direktiva, predstavlja pojam teškog profesionalnog propusta iz ZJN 2016.⁷

Slijedom navedenog, razvidno je da razni propusti ponuditelja mogu biti svrstani pod težak profesionalni propust. Na naručiteljima je pravo da dokumentacijom o nabavi propišu fakultativne osnove za isključenje, a onda i obveza da pojedina činjenična stanja podvedu pod pojedinu osnovu, uzimajući citirana obrazloženja Suda. U praksi se pokazalo da ista činjenična stanja mogu biti razlog za isključenje po različitim osnovama, a koju će osnovu naručitelji primijeniti diktira dokumentacija o nabavi.

5. Isključenje kao diskrecijsko pravo naručitelja

U fazi izrade dokumentacije o nabavi, a sukladno rješenju hrvatskog zakonodavca, propisivanje teškog profesionalnog propusta kao razloga za isključenje predstavlja diskreciju naručitelja. To proizlazi iz same činjenice da je riječ o fakultativnim osnovama za isključenje. Kao što je već navedeno, fakultativne osnove za isključenje naručitelj može, ali nije obavezan propisati u dokumentaciji o nabavi. Također, naručitelj može izabrati koje od osnova za isključenje iz članka 254. stavak 1. ZJN 2016 će propisati u dokumentaciji o nabavi: sve, neke ili niti jednu. U jednoj dokumentaciji o nabavi naručitelj može propisati sve fakultativne razloge za isključenje, dok u drugoj dokumentaciji, koju primjerice istodobno objavljuje za drugi postupak nabave, to ne mora učiniti.

Nadalje, u fazi pregleda i ocjene ponuda, kada govorimo o teškom profesionalnom propustu (te isključenju ponuditelja zbog propusta prilikom izvršenja ranijeg ugovora o javnoj nabavi), diskrecija proizlazi iz činjenice da je *odluka o isključenju povjerenja naručitelju*, a ne primjerice sudu te da prilikom te ocjene naručitelj ocjenjuje je li ili nije narušen *odnos povjerenja između njega i ponuditelja*. Navedeno ujedno znači da pojedinu

⁶ Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/21-01/744 od 12. listopada 2021.

⁷ Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/19-01/215 od 9. travnja 2019., Presuda VUS-a poslovni broj: UsII-274/19 od 12. lipnja 2019.

povredu jedan naručitelj može ocijeniti kao razlog za isključenje dok drugi naručitelj navedeno ne mora.⁸ Zbog navedenog, u praksi se često čini da postupanje naručitelja prilično neujednačeno, a zatim i praksa revizijskih tijela.

Navedeno potvrđuje presuda Suda, Meca, C-41/18 od 19. lipnja 2019. U toj presudi se navodi da naručitelji nisu automatski vezani ocjenom treće strane prilikom primjene fakultativnih osnova za isključenje, već svaki naručitelj ima mogućnost iz postupka javne nabave isključiti ponuditelja, čime se upravo naručitelju omogućuje ocjena integriteta i pouzdanosti svakog od ponuditelja, kao i obraćanje pažnje na načelo proporcionalnosti.

Nadalje, Sud u presudi Delta Antrepriză de Construcții i Montaj 93, C-267/18 od 3. listopada 2019., potvrđuje da naručitelj prilikom donošenja odluke o isključenju ponuditelja nije vezan odlukom ranijeg naručitelja o raskidu ugovora. Navedena se presuda odnosi na povredu prilikom izvršenja prethodnog ugovora, dakle na tumačenje članka 57. stavak 4. točke (g) Direktive 2014/24/EU. Tako Sud navodi da uspostava odnosa povjerenja između javnog naručitelja i uspješnog ponuditelja pretpostavlja da taj *javni naručitelj ne bude automatski vezan ocjenom koju je u okviru prethodne javne nabave donio drugi javni naručitelj* kako bi, među ostalim, posebnu pozornost mogao obratiti na načelo proporcionalnosti u trenutku primjene fakultativnih osnova za isključenje.

Konačno, valja reći da diskrecijska prava naručitelja ne znače ujedno i arbitrarnost prilikom odlučivanja. Pri tome valja uzeti u obzir odredbu članka 301. stavak 3. ZJN 2016, kojom je propisano da je javni naručitelj obavezan svaku odluku obrazložiti, što uključuje obrazloženje o razlozima za isključenje ili neispunjavanje kriterija za odabir gospodarskog subjekta, odnosno za odbijanje zahtjeva za sudjelovanje te razloge za odbijanje ponude, uključujući razloge o nepostojanju jednakovrijednosti ili neispunjavanju izvedbenih i funkcionalnih zahtjeva za ponudenu robu, radove ili usluge, ime ili naziv odabranog ponuditelja te informacije o svojstvima i prednostima odabrane ponude, ili razloge za poništenje postupka.

Svaka odluka naručitelja o isključenju podložna je provjeri u revizijskom postupku, odnosno povodom žalbe zainteresiranog gospodarskog subjekta. Stoga valja ukazati i na odredbu članka 403. stavka 3. ZJN 2016, koja se odnosi na teret dokazivanja. Navedenim člankom propisano je da je naručitelj obavezan dokazati postojanje činjenica i okolnosti na temelju kojih je donio odluku o pravima, poduzeo radnje ili propustio radnje te proveo postupke koji su predmet žalbenog postupka.

U odnosu na navedenu problematiku valja ukazati na presudu Suda Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centras, C-927/19 od 7. rujna 2021., koja razjašnjava pitanje u kojoj mjeri je odluka o isključenju prepuštena naručitelju, a koje pravo već proizlazi iz ranije citirane presude Meca, C-41/18. Naime, Sud pojašnjava da „kako se ne bi zanemarilo poštovanje prava na djelotvoran pravni lijek, kako je zajamčeno, u području javne nabave, člankom 1. stavkom 1. četvrtim podstavkom i člankom 1. stavkom 3. Direktive 89/665 kao i člankom 47. Povelje, odluku kojom

javni naručitelj odbija, makar i implicitno, isključiti gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave zbog nekog od fakultativnih razloga za isključenje predviđenih člankom 57. stavkom 4. Direktive 2014/24 mora moći pobijati svaka osoba koja ima ili je imala interes za dodjelu određenog ugovora o javnoj nabavi i koja je pretrpjela štetu zbog povrede te odredbe ili je imala takav rizik. Iz toga slijedi da nacionalni sud može, u okviru spora između natjecatelja ili ponuditelja isključenog iz dodjele ugovora i javnog naručitelja, nadzirati ocjenu javnog naručitelja o tome jesu li uvjeti potrebni za primjenu nekog od fakultativnih razloga za isključenje iz članka 57. stavka 4. Direktive 2014/24 bili ispunjeni u pogledu gospodarskog subjekta kojemu je dodijeljen ugovor i, slijedom toga, od nje odstupati. Stoga, ovisno o slučaju, taj sud može u tom smislu odlučiti o meritumu ili u tu svrhu vratiti predmet nadležnom nacionalnom tijelu ili sudu.“

6. Dostavljanje podataka naručitelju o teškom profesionalnom propustu

Europska jedinstvena dokumentacija o nabavi (European Single Procurement Document – ESPD) je ažurirana formalna izjava gospodarskog subjekta, koja služi kao preliminarni dokaz umjesto potvrda koje izdaju tijela javne vlasti ili treće strane, a kojima se potvrđuje da taj gospodarski subjekt, između ostalog, nije u jednoj od situacija koje se gospodarski subjekt isključuje ili može isključiti iz postupka javne nabave (osnove za isključenje).⁹

U praksi se pokazalo da gospodarski subjekti različito shvaćaju na koji način ispunjavati ESPD obrazac, posebice u dijelu koji je odnosi na *teški poslovni propust*. Naime, pitanje u ESPD obrascu glasi: „Je li gospodarski subjekt kriv za teški poslovni prekršaj? Ako je odgovor da, navedite pojedinosti.; Ako je odgovor da, je li gospodarski subjekt poduzeo mjere samokorigiranja? Ako jeste, opišite pojedine mjere.“

Ako se uzme u obzir gore navedena dvojba oko definiranja teškog profesionalnog propusta, a zatim i iznesena tvrdnja da postojanje razloga za isključenje ocjenjuje prvenstveno naručitelj, i sama obveza ispunjavanja ESPD obrasca u navedenom dijelu postaje za ponuditelje upitna. Osim toga, ponuditelji su manje skloni samooptuživanju na način da podnesu popis povreda koje naručitelj eventualno može kvalificirati kao težak profesionalni propust.

Ispred DKOM-a se postavilo pitanje ispunjavanja ESPD obrasca u dijelu *teškog poslovnog propusta* u slučaju kada u vrijeme predaje ponude nije još bila izrečena novčana kazna Kartelnog suda za slučaj povrede tržišnog natjecanja. DKOM ocjenjuje da odgovornost i krivnja ne nastaje tijekom provođenja postupka, ni istražnih radnji niti postavljanjem zahtjeva nekog tijela za kažnjavanje, nego konačnom odlukom nadležnog tijela ili nekog suda. Stoga, prema ocjeni DKOM-a: „ponuditelj nije bio niti dužan navesti podatke o svom postupanju za koje u tom trenutku nije ni donesena odluka Kartelnog suda. Unatoč tome što je ponuditelj znao da je zatraženo izricanje novčane kazne u upravnom postupku, da je pokrenuta istraga u kaznenom postupku te što je već započelo provođenje mjera samokorekcije, ne može se reći da je nenavođenjem takvog podatka kao počinjenog teškog profesionalnog propusta došlo do ozbiljnog pogrešnog prikazivanja činjenica pri dostavljanju podataka potrebnih za provjeru odsutnosti osnova za isključenje, odnosno da je ponuditelj bio dužan već i prije donošenja u spornom

⁸ Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/20-01/139 od 29. travnja 2020.; Presuda VUS-a poslovni broj: UsII-226/20 od 15. srpnja 2020.; Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/21-01/64 od 19. veljače 2021.; Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/21-01/656 od 3. rujna 2021.; Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/21-01/862 od 30. rujna 2021.; Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/21-01/893 od 29. listopada 2021.

⁹ Članak 260. stavak 1. ZJN 2016

ESPD obrascu navesti da je kriv za neko djelo za koje nije done-sena odluka Kartelnog suda.¹⁰

Uz pitanje popunjavanja ESPD obrasca, postavlja se pitanje na koji način naručitelji dolaze do saznanja o postojanju fakultativnih osnova za isključenje ako ponuditelji smatraju da ne postoji razlog za isključenje i u tom dijelu ne ispune ESPD obrazac. Navedeno predstavlja izazov za naručitelje, posebice u slučaju inozemnih ponuditelja.

U praksi se često pojavljuju i slučajevi kada naručitelji nemaju saznanja o postojanju fakultativnih osnova za isključenje te o istima dobiju saznanja tek u žalbenom postupku od strane žalitelja koji pobija odluku o odabiru ponude ponuditelja za kojeg smatra da je trebao biti isključen iz postupka javne nabave.¹¹ U tim situacijama se postavlja pitanje može li naručitelj obraniti svoju odluku o odabiru u žalbenom postupku ili odluku o odabiru treba poništiti i vratiti naručitelju da razmotri dokaze o postojanju fakultativne osnove za isključenje i eventualno poduzetim mjerama samokorigiranja.

DKOM zauzima stajalište da u tom slučaju naručitelju treba vratiti predmet na ponovno na odlučivanje i u slučaju kada naručitelj u žalbenom postupku tvrdi da unatoč novim saznanjima ne postoji razlog za isključenje kod ponuditelja.¹² DKOM obrazlaže da iz odredbe članka 254. stavka 1. točke 7. ZJN 2016 proizlazi da je ocjena treba li iz postupka javne nabave isključiti gospodarskog subjekta povjerenja javnom naručitelju koji slobodnom ocjenom, na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno te na temelju rezultata cjelokupnog postupka utvrđuje postoji li na strani gospodarskog subjekta navedeni razlog za isključenje. Dakle, naručitelj treba ponovo izvršiti pregled i ocjenu ponuda, u kojem treba uzeti u obzir saznanja iz žalbenog postupka te nedvojbeno utvrditi postoji li na strani ponuditelja osnova za njegovo isključenje iz ovog postupka javne nabave.

U tim slučajevima se postavlja pitanje ekonomičnosti postupka.

Ujedno, ako ponuditelj u ESPD obrascu nije naveo da je počinio profesionalni propust, to povlači i činjenicu da nije u ESPD obrascu naveo niti mjere samokorigiranja. S tim u vezi, upućuje se na presudu Suda, RTS infra i AannemingsbedrijfNorré-Behaegel, C-387/19 od 14. siječnja 2021., u kojoj Sud ističe da „ni tekst članka 57. stavka 6. Direktive 2014/24 ni njezina uvodna izjava 102. ne određuju pobliže na koji se način i u kojoj fazi postupka javne nabave može podnijeti dokaz o poduzetim korektivnim mjerama. U tim okolnostima valja istaknuti da se, s obzirom na sam tekst članka 57. stavka 6. Direktive 2014/24, mogućnost ostavljena gospodarskim subjektima da pruže dokaz o poduzetim korektivnim mjerama može provesti i na njihovu inicijativu i na inicijativu javnog naručitelja, isto kao što se to može učiniti prilikom podnošenja zahtjeva za sudjelovanje ili ponude kao i u kasnijoj fazi postupka.“

7. Razdoblje isključenja

U odredbi članka 57. stavki 7. Direktive 2014/24/EU propisano je da države članice posebno utvrđuju maksimalno razdoblje isključenja, pri čemu, ako razdoblje isključenja nije utvrđeno

pravomoćnom presudom, to razdoblje ne može trajati dulje tri godine od datuma dotičnog događaja u slučajevima fakultativnih razloga za isključenje. Također, u uvodnim odredbama Direktive 2014/24/EU(101), navodi se da bi u nacionalnom pravu trebalo predvidjeti maksimalno trajanje isključenja.

ZJN 2016 u članku 255. stavak 7. propisuje da je razdoblje isključenja gospodarskog subjekta kod kojega su ostvarene osnove za isključenje iz članka 254. ovog Zakona iz postupka javne nabave dvije godine od dana dotičnog događaja. Dakle, hrvatski se zakonodavac odlučio za razdoblje koje je kraće od onoga određenog Direktivom 2014/24/EU.

Kada govorimo o pitanju razdoblja isključenja i definiranju pojma „dotičnog događaja“, a što je presudno za valjanu primjenu citirane norme, valja spomenuti presudu Suda, VosslohLaeisGmbH, C-124/17 od 24. listopada 2018., koja se bavi pitanjem početka računanja roka u slučaju postupanja gospodarskog subjekta koje je obuhvaćeno osnovom za isključenje iz njezina članka 57. stavka 4. točke (d) (narušavanje tržišnog natjecanja) i koje je sankcioniralo nadležno tijelo. Sud u presudi obrazlaže da je u „predmetnom slučaju postupanje koje čini relevantnu osnovu za isključenje sankcionirano odlukom nadležnog tijela u okviru postupka uređenog pravom Unije odnosno nacionalnim pravom čiji je cilj utvrđenje postupanja kojim se povređuje pravno pravilo. U tim okolnostima, radi dosljednosti s načinom izračuna roka predviđenog u pogledu obveznih osnova za isključenje, ali i radi predvidljivosti i pravne sigurnosti, valja smatrati da se trogodišnje razdoblje iz članka 57. stavka 7. Direktive 2014/24 računa od datuma donošenja spomenute odluke. To rješenje čini se tim više opravdanim kada se postojanje postupanja kojima se narušava tržišno natjecanje može smatrati dokazanim tek nakon donošenja takve odluke, kojom se činjenice pravno kvalificiraju na taj način.“

Dakle, početak računanja roka za isključenje nije uvijek jednoznačan trenutak. U odnosu na svaku pojedinu fakultativnu osnovu potrebno je, s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, utvrditi početak računanja roka, kao i završetka. Pri tome spomenuta presuda Suda može biti samo putokaz za slučaj kada imamo odluku nadležnog tijela o postojanju razloga za isključenje, odnosno za slučajeve.

DKOM je u odnosu na osnovu za isključenje koja se odnosi na teški profesionalni propust bavio problematikom ispunjavanja ESPD obrasca u dijelu fakultativnih osnova za isključenje i time povezanim pitanjem računanja rokova. Naime, u konkretnom predmetu¹³ ponuditelj je smatrao da nije trebao ispuniti ESPD obrazac u dijelu postojanja teškog profesionalnog propusta budući da je u vrijeme donošenja odluke o odabiru proteklo više od dvije godine od odluke povjerenstva o zaštiti tržišnog natjecanja o sudjelovanju u zabranjenim sporazumima kojima se narušava tržišno natjecanje. DKOM je ocijenio da se početak roka računa od dana donošenja odluke povjerenstva za zaštitu tržišnog natjecanja, te da je ponuditelj u ESPD obrascu trebao navesti činjenice koje su *postojale u trenutku predaje ESPD obrasca*, a ne, kako žalitelj tvrdi, u trenutku donošenja odluke o odabiru. DKOM dalje navodi da je smisao odredaba ZJN 2016 i Pravilnika o dokumentaciji o nabavi i ponudama upravo preliminarno dokazivanje, u konkretnom slučaju odsutnosti osnova za isključenje, i to u sadašnjosti (trenutku predaje ponude, odnosno ESPD-obrasca), a ne eventualne buduće odsutnosti osnova za isključenje.

¹⁰ Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/22-01/76 od 10. ožujka 2022.

¹¹ Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/19-01/215 od 9. travnja 2019., Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/21-01/744 od 12. listopada 2021.

¹² Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/20-01/906 od 8. prosinca 2020., Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/21-01/744 od 12. listopada 2021.

¹³ Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/19-01/753 od 11. rujna 2019.

Isti stav zauzima i VUS u presudi poslovni broj: UslI-420/19-7 od 14. kolovoza 2019. godine, kada navodi da je „*smisao provođenja postupka javne nabave odabir najpovoljnije ponude sposobnog ponuditelja, a ta sposobnost mora postojati u trenutku predaje ESPD obrasca odnosno u trenutku predaje ponude, a ne naknadno.*“

8. Mjere samokorigiranja (self-cleaning)

Mogućnost samokorigiranja novina je koja je uvedena Direktivom 2014/24/EU i ZJN 2016. U uvodnim odredbama Direktive 2014/24/EU (102), pojašnjavaju se razlozi uvođenja ove novele kao i ciljevi koji se žele postići. Tako se u uvodnim odredbama navodi: „*da bi se trebalo dopustiti da gospodarski subjekti mogu usvajati mjere sukladnosti usmjerene na ispravljanje posljedica kaznenih djela ili neprimjerena ponašanja. Navodi se koje bi to primjerice mjere mogle biti, odnosno da bi mogle posebno obuhvaćati mjere vezane uz osoblje ili organizaciju poput raskidanja svih veza s osobama ili organizacijama koje su sudjelovale u neprimjerenom ponašanju, odgovarajućih mjera reorganizacije osoblja, uvođenja sustava izvještavanja i nadzora, stvaranja strukture interne revizije kako bi se pratila sukladnost i donošenja pravila o internoj odgovornosti i naknadama. Ako takve mjere ne nude dovoljna jamstva, određeni gospodarski subjekt ne bi se više trebao isključivati samo na tim osnovama. Gospodarski subjekti trebali bi imati mogućnost zatražiti da se preispitaju mjere sukladnosti poduzete u svrhu mogućeg uključivanja u postupak nabave. Međutim, države članice same bi trebale utvrditi točne postupovne i materijalne uvjete primjenjive u takvim slučajevima. Države članice trebale bi posebno biti slobodne odlučiti žele li dozvoliti pojedinim javnim naručiteljima izvršavanje relevantnih procjena ili provjeriti taj zadatak drugim tijelima na središnjoj ili decentraliziranoj razini.*“

Iz odredbe članka 255. ZJN 2016 proizlazi da je hrvatski zakonodavac izvršavanje procjene o poduzetim mjerama samokorigiranja prepustio javnim naručiteljima, pri čemu je naručitelj obavezan obrazložiti razloge prihvaćanja ili neprihvatanja mjera. Pri tome naručitelj treba uzeti u obzir težinu i posebne okolnosti kaznenog dijela ili propusta. Prema odredbi članka 255. stavak 1. ZJN 2016, gospodarski subjekt kod kojega su ostvarene osnove za isključenje iz članka 251. stavka 1. (kažnjavanje) i članka 254. stavaka 1. (fakultativne osnove za isključenje) može javnom naručitelju dostaviti dokaze o mjerama koje je poduzeo kako bi dokazao svoju pouzdanost.

DKOM svojom praksom potvrđuje da je naručitelj dužan, sukladno odredbama Direktive 2014/24/EU i ZJN 2016 te uzima-

jući ponovno u obzir značaj isključenja kao krajnje mjere koju poduzima, omogućiti ponuditelju dostavljanje dokaza o poduzetim mjerama samokorigiranja, sukladno članku 255. ZJN 2016, a kako bi se istom omogućilo da dostavi dokaze o mjerama koje je poduzeo kako bi dokazao svoju pouzdanost bez obzira na postojanje relevantne osnove za isključenje. Međutim, prema ocjeni DKOM, žalitelj nije u pravu kada naručitelju stavlja na teret da je morao u Zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda napraviti ocjenu svake radnje zasebno koju je odabrana zajednica poduzela u svrhu mjera samokorigiranja i ocijeniti je li svaka mjera zasebno dovoljna da se ispravi „pogreška“ koju je član odabrane zajednice počinio, jer takva obveza ne proizlazi niti jedne odredbe citiranih izvora mjerodavnog prava.¹⁴

Dakle, prije ocjene naručitelja da ponuditelja isključi iz postupka javne nabave, naručitelj bi trebao omogućiti ponuditelji da dostave mjere samokorigiranja. Navedeno ponuditelji mogu sami dostaviti prilikom dostave ponude ili naknadno tijekom postupka pregleda i ocjene ponuda. Prilikom ocjene mjera samokorigiranja naručitelji bi trebali posebnu pozornost obratiti načelu proporcionalnosti.

9. Zaključak

Težak profesionalni propust predstavlja pravnu osnovu za isključenje gospodarskog subjekta iz postupka javne nabave, koju značajno obilježava diskrecija naručitelja. Navedenu osnovu naručitelji mogu, ali ne moraju, propisati kao razlog za isključenje gospodarskih subjekata iz postupka javne nabave. Ako navedenu osnovu naručitelji u dokumentaciji o nabavi propišu kao razlog isključenja obvezni su tijekom pregleda i ocjene ponuda navedenu osnovu i primijeniti na način da utvrde, bilo na temelju činjenica s kojima sami raspolažu, ili činjenica koje im dostave ponuditelji, ima li razloga za isključenje ponuditelja iz konkretnog postupka javne nabave. Pri tome bi naručitelji trebali pravilno utvrditi postojanje same osnove i je li osnova obuhvaćena propisanim razdobljem isključenja. Međutim, i u slučaju kada utvrde navedeno, trebali bi posvetiti pozornost načelu proporcionalnosti i utvrditi je li isključenje primjerena mjera u okolnostima konkretnog slučaja. U svakom slučaju, prije isključenja naručitelji su dužni pozvati ponuditelje na dostavu eventualno provedenih mjera samokorigiranja.

¹⁴ Rješenje DKOM-a KLASA: UP/II-034-02/22-01/76 od 10. ožujka 2022.

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima.
Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

Javna nabava čistih i energetske učinkovitih vozila za cestovni prijevoz

Zoran Vuić*

U članku se obrađuje pitanje javne nabave čistih i energetske učinkovitih vozila za cestovni prijevoz koja nabavljaju naručitelji kao obveznici primjene Zakona o javnoj nabavi (NN. br. 120/2016). Isto pitanje uređeno je i Zakonom o promicanju čistih vozila u cestovnim prijevozu (NN. br. 52/2021) te Pravilnikom o obvezi izvješćivanja europskoj komisiji i minimalnim ciljevima u postupcima javne nabave vozila za cestovni prijevoz (NN. br. 86/2021), donesenim temeljem toga Zakona. U članku se, uz relevantne odredbe navedenih propisa, navode i mišljenja dana naručiteljima u vezi pitanja primjene odredbi navedenih propisa te odredbe Naputka upućenog naručiteljima.

1. Zakon o promicanju čistih vozila u cestovnom prijevozu

Zakonom o promicanju čistih vozila u cestovnom prijevozu (nn. br. 52/2021, dalje u tekstu: Zakon), u pravni poredak Republike Hrvatske prenijeta je Direktiva (EU) 2019/1161 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o izmjeni Direktive 2009/33/EZ o promicanju čistih i energetske učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu (SL L 188, 12. 7. 2019.).

U članku 1. Direktive navedeni su njen predmet i ciljevi donošenja:

Ovom se Direktivom od država članica zahtijeva da javni naručitelji i naručitelji pri javnoj nabavi određenih vozila za cestovni prijevoz s ciljem promicanja i poticanja tržišta za čista i energetske učinkovita vozila i povećanja doprinosa prometnog sektora politikama Unije koje se odnose na zaštitu okoliša, klimu i energetiku u obzir uzmu energetske učinke i učinke na okoliš za trajanja cijelog radnog vijeka vozila, uključujući potrošnju energije te emisije CO₂ i emisije određenih onečišćivača.”;

Stoga, Zakon je važan za primjenu u području javne nabave iz razloga što se njime utvrđuju **obveze naručitelja da pri javnoj nabavi** određenih vozila za cestovni prijevoz, radi promicanja i poticanja tržišta za čista i energetske učinkovita vozila i povećanja doprinosa prometnog sektora politikama EU koje se odnose na zaštitu okoliša, klimu i energetiku, u obzir uzmu energetske učinke i učinke na okoliš za trajanja cijelog radnog vijeka vozila, uključujući potrošnju energije te emisije CO₂ i emisije određenih onečišćujućih tvari.

Zakonom su definirani sljedeći **pojmovi**:

Naručitelji su javni naručitelji i naručitelji u smislu propisa kojim se uređuje javna nabava¹.

Vozilo za cestovni prijevoz je vozilo koje je, u skladu s propisom kojim se uređuju tehnički uvjeti vozila za promet na cestama, razvrstano u kategoriju **M1, N1, N2, N3, M2 i M3**.²

Čisto vozilo je (u članku 3. točki 3. Zakona) određeno kao:

a) **vozilo kategorije M1, M2 i N1** s emisijama iz ispušne cijevi u vrijednosti najviše do 50 CO₂ g/km i stvarnim emisijama onečišćujućih tvari tijekom vožnje ispod 80 % primjenjivih ograničenja emisija do 31. prosinca 2025. odnosno nultih emisija iz ispušne cijevi i stvarnim emisijama onečišćujućih tvari tijekom vožnje primjenjivih nakon 1. siječnja 2026.

ili

b) **vozilo kategorije M3, N2 i N3** koje upotrebljava alternativna goriva koja su definirana posebnim propisom kojim se uređuju biogoriva za prijevoz i kojim se uređuje uspostava infrastrukture za alternativna goriva, a u koja se ne ubrajaju biogoriva, tekuća biogoriva i goriva iz biomase proizvedena iz kultura za proizvodnju hrane i hrane za životinje. U slučaju vozila koja upotrebljavaju tekuća biogoriva, sintetička i parafinska goriva, ta se goriva ne smiju miješati s konvencionalnim fosilnim gorivima.

Teško vozilo s nultim emisijama je čisto vozilo, (definirano u točki 3. podtočki b – prethodno navedeno) koje nema motor s unutarnjim izgaranjem ili ima motor s unutarnjim izgaranjem:

- koji ispušta manje od 1 g CO₂/kWh kako je izmjereno u skladu s Uredbom (EZ) br. 595/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2009. o homologaciji motornih vozila i motora s obzirom na emisije iz teških vozila (Euro VI) i o pristupu informacijama za popravak i

* Zoran Vuić, dipl.iur., Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zagreb

¹ Direktiva u članku 4. određuje:

1. „javni naručitelji” znači javni naručitelji kako su definirani u članku 2. stavku 1. točki 1. Direktive 2014/24/EU i u članku 3. Direktive 2014/25/EU;

2. „naručitelji” znači naručitelji kako su definirani u članku 4. Direktive 2014/25/EU.

² Direktiva u članku 4. određuje: „vozilo za cestovni prijevoz” znači vozilo kategorije M ili N kako su definirane u članku 4. stavku 1. točkama (a) i (b) Uredbe (EU) 2018/858).

održavanje vozila i izmjenama Uredbe (EZ) br. 715/2007 i Direktive 2007/46/EZ i stavljanju izvan snage direktiva 80/1269/EEZ, 2005/55/EZ i 2005/78/EZ (SL L 188, 18. 7. 2009.) i njezinim provedbenim mjerama

ili

- koji ispušta manje od 1 g CO₂/km kako je izmjereno u skladu s Uredbom (EZ) br. 715/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2007. o homologaciji tipa motornih vozila u odnosu na emisije iz lakih osobnih i gospodarskih vozila (Euro 5 i Euro 6) i pristupu podacima za popravke i održavanje vozila (SL L 171/1, 29. 6. 2007.) i njezinim provedbenim mjerama.

U pogledu **primjene Zakona**, propisano je (**u članku 4.**) da se Zakon i njegovi provedbeni propisi primjenjuju na:

- javnu nabavu putem ugovora o kupnji, leasingu, unajmljivanju ili najmu s pravom otkupa vozila za cestovni prijevoz** koje dodjeljuju javni naručitelji ili naručitelji kako su definirani propisom kojim se uređuje javna nabava,
- ugovore o javnim uslugama** u smislu Uredbe (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o uslugama javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika i stavljanju izvan snage uredaba Vijeća (EEZ) br. 1191/69 i (EEZ) br. 1107/70 (SL L 315, 3. 12. 2007.) kako je posljednji put izmijenjena Uredbom (EU) 2016/2338 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1370/2007 u pogledu otvaranja tržišta za usluge domaćeg željezničkog prijevoza putnika (SL L 354, 23. 12. 2016.) **koji za predmet imaju pružanje usluga cestovnog prijevoza putnika iznad praga koji određuju države članice i koji ne premašuje primjenjivi prag utvrđen u članku 5. stavku 4. Uredbe** i
- ugovore o pružanju usluga javnog cestovnog prijevoza uključuju:** usluge cestovnog putničkog prijevoza za posebne namjene, izvanredni putnički prijevoz, usluge skupljanja otpada, prijevoz pošiljaka cestom, usluge prijevoza paketa, usluge dostave pošte i usluge dostave paketa,

Za razliku od prethodno navedenog, Zakon i njegovi provedbeni propisi se **ne primjenjuju** na sljedeća vozila:

- vozila iz članka 2. stavaka 2. i 3. Uredbe (EZ) br. 2018/858 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o homologaciji i nadzoru tržišta motornih vozila i njihovih prikolica te sustava, sastavnih dijelova i zasebnih tehničkih jedinica namijenjenih za takva vozila, o izmjeni uredaba (EZ) br. 715/2007 i (EZ) br. 595/2009 te o stavljanju izvan snage Direktive 2007/46/EZ (SL L 151/1, 14. 6. 2018.), na vozila iz točaka 5.2. do 5.5. i točke 5.7. dijela A Priloga I. Uredbe

i

- vozila kategorije M3, osim vozila razreda I i razreda A, kako su definirana u članku 3. točkama 2. i 3. Uredbe (EZ) br. 661/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zahtjevima za homologaciju tipa za opću sigurnost motornih vozila, njihovih prikolica i sustava, sastavnih dijelova i zasebnih tehničkih jedinica namijenjenih za takva vozila (SL L 200/1, 31. 7. 2009.).

Danom stupanja na snagu Zakona prestao je važiti Zakon o promicanju čistih i energetski učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu (NN br. br. 127/13).

2. Pravilnik o obvezi izvješćivanja EK

Na temelju članka 6. Zakona, kao provedbeni propis toga Zakona, donesen je Pravilnik o obvezi izvješćivanja europskoj komisiji i minimalnim ciljevima u postupcima javne nabave vozila za cestovni prijevoz (NN br. 86/2021, dalje u tekstu: Pravilnik).

Pravilnikom se propisuju:

- **minimalni ciljevi u postupcima javne nabave** koje su naručitelji u smislu propisa kojim se uređuje javna nabava dužni uzimati u obzir u postupcima javne nabave vozila za cestovni prijevoz,
- **obveze izvješćivanja Europske komisije..**

3.1. Minimalni ciljevi u postupcima javne nabave

Minimalni ciljevi javne nabave odnose se na ugovore javne nabave iz članka 4. Zakona.

U pogledu datuma od kada je primjena obvezna, propisano je da se Pravilnik primjenjuje na ugovore:

- za koje je upućen **poziv na nadmetanje nakon 2. kolovoza 2021.** ili,
- u slučaju da taj **poziv nije predviđen, ako je naručitelj započeo postupak javne nabave nakon tog datuma.**

Minimalni ciljevi u postupcima javne nabave izražavaju se kao **minimalni postoci** čistih vozila iz (**prethodno navedenih u tekstu**) članka 3. točke 3. Zakona u **ukupnom broju vozila za cestovni prijevoz obuhvaćenih zbrojem svih ugovora dodijeljenih u razdoblju:**

- **od 2. kolovoza 2021. do 31. prosinca 2025.** za prvo referentno razdoblje te
- **od 1. siječnja 2026. do 31. prosinca 2030.** za drugo referentno razdoblje.

Minimalni ciljevi javne nabave iznose:

- za **udio čistih lakih vozila u ukupnom broju lakih vozila (M1, M2, N1)** obuhvaćenih ugovorima iz članka 4. Zakona **za oba referentna razdoblja je 18,7%.**
- za **udio čistih teških vozila u ukupnom broju teških vozila** obuhvaćenih ugovorima iz članka 4. Zakona:

KAMIONI (vozila kategorije N2 i N3)		AUTOBUSI (vozila kategorije M3) (*)	
Od 2. 8. 2021. do 31. 12. 2025.	Od 1. 1. 2026. do 31. 12. 2030.	Od 2. 8. 2021. do 31. 12. 2025.	Od 1.1. 2026. do 31.12. 2030.
6%	7%	27%	38%

(*) Polovica minimalnog cilja za udio čistih autobusa mora biti ispunjena nabavom autobusa s nultim emisijama kako je definirano u članku 3. točki 4. Zakona.

Taj je zahtjev smanjen na jednu četvrtinu minimalnog cilja za prvo referentno razdoblje ako su više od 80% autobusa na koje se odnosi zbroj svih ugovora iz članka 4. Zakona dodijeljenih tijekom tog razdoblja u državi članici autobusi na kat.

Pravilnikom je nadalje propisano, **ako se ne donesu novi ciljevi za razdoblje nakon 1. siječnja 2030.**, nastavljaju se primjenjivati ciljevi za drugo referentno razdoblje i izračunavaju se u skladu sa stavcima od 1. do 5., članka 4. Pravilnika tijekom sljedećih petogodišnjih razdoblja.

Vozila koja su u skladu s definicijom čistih vozila ili teških vozila s nultim emisijama zbog **naknadne nadogradnje** mogu se smatrati istim takvim vozilima za potrebe usklađivanja s minimalnim ciljevima javne nabave.

Za potrebe **računanja minimalnih ciljeva** javne nabave datum javne nabave koji se uzima u obzir je **datum na koji postupak javne nabave završava dodjelom ugovora**.

Za potrebe **procjene usklađenosti s minimalnim ciljevima javne nabave** uzima se u obzir, u slučaju ugovora:

- iz članka 4. točke a) Zakona: **broj vozila za cestovni prijevoz koja su predmetom kupnje, leasinga, unajmljivanja ili unajmljivanja s pravom otkupa** u okviru svakog ugovora.
- iz članka 4. točaka b) i c) Zakona: **broj vozila za cestovni prijevoz koja se koriste za pružanje usluga obuhvaćenih svakim ugovorom**.

Naručitelji su obvezni u postupcima javne nabave u izradi dokumentacije o nabavi uzeti u obzir navedene minimalne ciljeve određivanjem energetske učinkovitosti i učinaka na okoliš za trajanja cijelog radnog vijeka vozila, uključujući potrošnju energije, emisije CO₂ i emisije određenih onečišćujućih tvari.

U pogledu izvješćivanja Europskoj komisiji, Pravilnikom je propisano da će Središnje tijelo državne uprave nadležno za politiku javne nabave (*Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Uprava za trgovinu i politiku javne nabave, dalje u tekstu: Uprava*) prikupljati podatke o nabavi iz članka 4. Zakona te ih dostavljati Europskoj komisiji, u sljedećim rokovima:

- **do 2. kolovoza 2022.** obavještava se o poduzetim mjerama i o namjerama u pogledu budućih aktivnosti provedbe Zakona, uključujući raspored i moguću podjelu napora među različitim razinama upravljanja, kao i o svim ostalim relevantnim informacijama.
- **do 18. travnja 2026. i svake tri godine nakon toga** se podnosi Izvješće o provedbi Pravilnika, koje se prilaže izvješću koje Uprava dostavlja Europskoj komisiji sukladno zakonu kojim se uređuje područje javne nabave. Izvješće mora sadržavati informacije o mjerama poduzetim za provedbu Pravilnika, o budućim aktivnostima provedbe i svim ostalim relevantnim informacijama te se moraju navesti broj i kategorije vozila obuhvaćenih ugovorima iz članka 4. Zakona.

Danom stupanja na snagu Pravilnika prestali su važiti:

- Pravilnik o metodologiji za izračun operativnih troškova tijekom razdoblja eksploatacije vozila za cestovni prijevoz (Nar. nov. br. 136/2013) i
- Pravilnik o mjerilima koja se koriste u postupcima javne nabave vozila za cestovni prijevoz (Nar. nov. br. 11/2014).

Prilog Pravilnika su Informacije za provedbu minimalnih ciljeva javne nabave za čista vozila u cestovnom prijevozu sadržane u dvije sljedeće tablice:

Tablica 1.: Oznake za usluge iz Jedinstvenog rječnika javne nabave (CPV) iz članka 4. točke c Zakona o promicanju čistih vozila u cestovnom prijevozu

CPV oznaka	Opis
60112000-6	Usluge javnog cestovnog prijevoza
60130000-8	Usluge cestovnog putničkog prijevoza za posebne namjene
60140000-1	Izvanredni putnički prijevoz
90511000-2	Usluge skupljanja otpada
60160000-7	Prijevoz pošiljaka cestom
60161000-4	Usluge prijevoza paketa
64121100-1	Usluge dostave pošte
64121200-2	Usluge dostave paketa

Tablica 2.: Pragovi emisija za čista laka vozila

Kategorije vozila	Do 31. prosinca 2025.		Od 1. siječnja 2026.	
	CO ₂ g/km	RDE ⁽¹⁾ onečišćivača zraka kao postotak ograničenja emisija ⁽²⁾	CO ₂ g/km	RDE ⁽¹⁾ onečišćivača zraka kao postotak ograničenja emisija ⁽²⁾
M1	50	80%	0	nije dostupno
M2	50	80%	0	nije dostupno
N1	50	80%	0	nije dostupno

⁽¹⁾ Deklarirane najveće stvarne emisije tijekom vožnje (RDE) broja čestica (PN) u #/km i dušikovih oksida (NOx) u mg/km kako su prijavljene u točki 48.2 certifikata o sukladnosti, za stvarne emisije tijekom vožnje i tijekom potpunih i tijekom gradskih vožnji.

⁽²⁾ Primjenjiva ograničenja emisija utvrđena u Prilogu I. Uredbi (EZ) br. 715/2007 ili pravnom aktu koji slijedi nakon te uredbe.

4. Naputak - nabava čistih vozila – obveze uz objave obavijesti o dodjeli ugovora

U vezi obveza naručitelja kada nabavljaju predmetna vozila, potrebno je upozoriti i na Naputak kojim se ukazuje naručiteljima na **obveze uz objave obavijesti o dodjeli ugovora**. U njemu se pored ostaloga navode CPV kodovi za koje je obvezno prikupljanje podataka, a to su:

CPV:

33193000-9 Vozila za invalide, invalidska kolica i pripadajuće naprave

33193100-0 Vozila za invalide i invalidska kolica

33193110-3 Vozila za invalide

34100000-8 Motorna vozila

34110000-1 Osobni automobili

34111000-8 Karavani i limuzine

34111100-9 Karavani

34111200-0 Limuzine

34113000-2 Vozila s pogonom na četiri kotača

- 34113100-3 Džipovi
- 34113200-4 Terenska vozila
- 34113300-5 Izvancestovna vozila
- 34114000-9 Vozila za posebne namjene
- 34114100-0 Interventna vozila
- 34114110-3 Vozila za spašavanje
- 34114120-6 Paramedicinska vozila
- 34114121-3 Sanitetska vozila
- 34114122-0 Vozila za prijevoz pacijenata
- 34114200-1 Policijski automobili
- 34114210-4 Vozila za prijevoz uhićenika
- 34114300-2 Vozila za socijalnu skrb
- 34114400-3 Minibusi
- 34115000-6 Drugi osobni automobili
- 34115200-8 Motorna vozila za prijevoz manje od 10 osoba
- 34115300-9 Vozila za prijevoz, rabljena
- 34120000-4 Motorna vozila za prijevoz 10 ili više osoba
- 34121000-1 Autobusi i međugradski autobusi
- 34121100-2 Autobusi za javni promet
- 34121200-3 Zglobni autobusi
- 34121300-4 Autobusi na kat
- 34121400-5 Niskopodni autobusi
- 34121500-6 Međugradski autobusi
- 34130000-7 Motorna vozila za prijevoz robe
- 34131000-4 Manja dostavna vozila
- 34133000-8 Zglobna teretna vozila
- 34133100-9 Cisterne
- 34133110-2 Kamioni-cisterne za gorivo
- 34134000-5 Kamioni s otvorenim sandukom i kamioni-kiperi
- 34134100-6 Kamioni s otvorenim sandukom
- 34134200-7 Kamioni kiperi
- 34136000-9 Dostavna vozila
- 34136100-0 Laka dostavna vozila
- 34136200-1 Zatvorena dostavna vozila
- 34137000-6 Teretna vozila, rabljena
- 34138000-3 Cestovni tegljači
- 34140000-0 Teška motorna vozila
- 34142000-4 Kamioni dizalice i samoistovarni kamioni
- 34142100-5 Teretna vozila s podiznom platformom
- 34142300-7 Samoistovarni kamioni
- 34143000-1 Vozila za zimsku službu
- 34144000-8 Motorna vozila za posebne namjene
- 34144200-0 Vozila za interventne službe
- 34144210-3 Vatrogasna vozila
- 34144211-0 Kamioni s okretnim ljestvama
- 34144212-7 Vozila vodonosci
- 34144213-4 Vozila za gašenje požara
- 34144220-6 Vozila za prijevoz vozila u kvaru
- 34144400-2 Vozila za održavanje cesta
- 34144410-5 Vozila za vađenje blata i sl. iz cestovnih odvodnih kanala
- 34144420-8 Vozila za posipanje soli
- 34144430-1 Vozila za čišćenje cesta
- 34144431-8 Vozila za čišćenje cesta usisavanjem
- 34144440-4 Vozila za posipavanje pijeska
- 34144450-7 Vozila za prskanje
- 34144500-3 Vozila za odvoz smeća i fekalija
- 34144510-6 Vozila za odvoz smeća
- 34144511-3 Vozila za skupljanje otpada
- 34144512-0 Vozila za sabijanje otpada
- 34144520-9 Cisterne za fekalije
- 34144700-5 Komunalna vozila
- 34144750-0 Teretna vozila
- 34144900-7 Električna vozila
- 34144910-0 Električni autobusi
- 60000000-8 Usluge prijevoza (osim prijevoza otpada)
- 60100000-9 Usluge cestovnog prijevoza
- 60112000-6 Usluge javnog cestovnog prijevoza
- 60120000-5 Taksi-usluge
- 60130000-8 Usluge cestovnog putničkog prijevoza za posebne namjene
- 60140000-1 Izvanredni putnički prijevoz
- 60150000-4 Putnički prijevoz zaprežnim vozilima
- 60160000-7 Kopneni prijevoz pošte
- 60161000-4 Usluge prijevoza paketa
- 60170000-0 Najam vozila za prijevoz putnika s vozačem
- 60171000-7 Najam putničkih vozila s vozačem
- 60172000-4 Najam autobusa i međugradskih autobusa s vozačem
- 60180000-3 Najam vozila za prijevoz robe s vozačem
- 60181000-0 Najam teretnih vozila s vozačem
- 60182000-7 Najam industrijskih vozila s vozačem
- 60183000-4 Najam dostavnog vozila s vozačem

63500000-4 Usluge putničkih agencija i turoperatora te usluge pomoći turistima

63510000-7 Usluge putničkih agencija i slične usluge

63514000-5 Usluge turističkih vodiča

63515000-2 Usluge putovanja

63516000-9 Usluge organizacije putovanja

63520000-0 Usluge prijevozne agencije

63521000-7 Usluge agencije za prijevoz tereta

64000000-6 Poštanske i telekomunikacijske usluge

64100000-7 Poštanske i kurirske usluge

64110000-0 Poštanske usluge

64111000-7 Poštanske usluge u vezi s dnevnim tiskom i časopisima

64112000-4 Poštanske usluge u vezi s pismima

64113000-1 Poštanske usluge u vezi s paketima

64120000-3 Kurirske usluge

64121000-0 Multimodalne kurirske usluge

64121100-1 Usluge dostave pošte

64121200-2 Usluge dostave paketa

90440000-3 Usluge čišćenja septičkih jama

90450000-6 Usluge čišćenja septičkih spremnika

90460000-9 Usluge pražnjenja septičkih jama i septičkih spremnika

90500000-2 Usluge u vezi s otpacima i otpadom

90510000-5 Zbrinjavanje i obrada otpada

90511000-2 Usluge skupljanja otpada

90511100-3 Usluge skupljanja krutog komunalnog otpada

90511200-4 Usluge skupljanja kućnog otpada

90511300-5 Usluge skupljanja smeća

90511400-6 Usluge skupljanja papira

90512000-9 Usluge prijevoza otpada

90513000-6 Usluge obrade i zbrinjavanja neopasnih otpada i neopasnog otpada

90513100-7 Usluge zbrinjavanja kućnog otpada

90513200-8 Usluge zbrinjavanja krutog komunalnog otpada

90513700-3 Usluge prijevoza mulja

90520000-8 Usluge u vezi s radioaktivnim, otrovnim, medicinskim i opasnim otpadom

90521100-6 Usluge skupljanja radioaktivnog otpada

90521400-9 Prijevoz radioaktivnog otpada

90521410-2 Prijevoz otpada niskog stupnja radioaktivnosti

90521420-5 Prijevoz otpada srednjeg stupnja radioaktivnosti

90524400-0 Skupljanje, prijevoz i zbrinjavanje bolničkog otpada

90610000-6 Usluge čišćenje i metenja ulica

90611000-3 Usluge čišćenja ulica

90620000-9 Usluge čišćenja snijega

90630000-2 Usluge uklanjanja leda

90640000-5 Usluge čišćenja i pražnjenja slivnika

90641000-2 Usluge čišćenja slivnika

90642000-9 Usluge pražnjenja slivnika

U Naputku se u vezi obveza uz objave obavijesti o dodjeli ugovora (kao bitno) navodi sljedeće:

- traženi podaci o čistim vozilima **unose se u obavijest o dodjeli ugovora, na razini grupe.**
- obvezno će se ispunjavati podaci kada se radi o **nabavi vozila**, ali i kada se nabavljaju **usluge u kojima se eventualno koriste čista vozila.**
- naručitelji su u **dokumentaciji o nabavi**, obvezni ukoliko se radi o gore navedenim uslugama, navesti da gospodarski subjekti u ponudama navedu **hoće li tijekom izvršavanja usluge, koristiti čista vozila.**
- EOJN RH prepoznaje relevantan CPV, te se, u **obavijesti o dodjeli ugovora, automatski otvaraju obvezna polja** u kojima se treba ustanoviti o kakvom vozilu se radi, i to:
  - a) Nabavlja li se **lako vozilo ili usluga koja koristi lako vozilo** (kategorije lakih vozila su **M1, M2 i N1**)
    - Je li vozilo „čisto“ sukladno definiciji iz članka 3. Zakona
  - b) Nabavlja li se **teško vozilo ili usluga koja koristi teško vozilo i koja kategorija** (kategorije teških vozila su **N2, N3 i M3 razredi I i A**)
    - Je li vozilo „čisto“ sukladno definiciji iz članka 3. Zakona
- obveza unošenja podataka o čistim vozilima **odnosi se na sve obavijesti o dodjeli ugovora, počevši od dana zaprimanja ove obavijesti putem EOJN RH**, uz napomenu da se obavijest o dodjeli ugovora **neće moći objaviti** ukoliko se ne unesu traženi podaci kod nabave čistih vozila, a za navedene CPV-ove.

- **Kategorije vozila** su sljedeće:

M: cestovna motorna vozila koja služe za prijevoz putnika i koja imaju 4 kotača ili 3 kotača i najveću dopuštenu masu veću od 1 t

M1: motorna vozila za prijevoz putnika koja osim sjedala vozača imaju još najviše 8 sjedala

M2: motorna vozila za prijevoz putnika koja osim sjedala vozača imaju više od 8 sjedala i čija najveća dopuštena masa manja od 5 t

M3 razred I: motorna vozila za prijevoz putnika koja osim sjedala vozača imaju više od 22 sjedala, konstruirani za prijevoz putnika prvenstveno u stajaćem položaju i čija je unutrašnjost konstruirana tako da omogućuje brzi prolaz

putnika kroz unutrašnjost vozila, i čija je najveća dopuštena masa veća od 5 t

M3 razred A: motorna vozila za prijevoz putnika koja osim sjedala vozača imaju do najviše 22 sjedala, konstruirani za prijevoz putnika u sjedećem i stajaćem položaju, i čija je najveća dopuštena masa veća od 5 t

N: cestovna vozila koja služe za prijevoz tereta i koja imaju najmanje 4 ili 3 kotača i najveću dopuštenu masu veću od 1 t

N1: motorna vozila za prijevoz tereta čija najveća dopuštena masa nije veća od 3,5 t

N2: motorna vozila za prijevoz tereta čija je najveća dopuštena masa veća od 3,5 t, ali nije veća od 12 t

N3: motorna vozila za prijevoz tereta čija je najveća dopuštena masa veća od 12 t

5. Mišljenja

U nastavku se navode upiti i mišljenja Uprave za trgovinu i politiku javne nabave dana u vezi nabave čistih vozila.

Pitanje³: *Naručitelj navodi da priprema dokumentaciju o nabavi osobnog motornog vozila srednje klase za službene potrebe procijenjene vrijednosti 160.000,00 kuna bez PDV-a, a budući da u Financijskom planu nisu osigurana sredstva za nabavu čistog vozila sukladno definiciji Zakona, traži pojašnjenje je li sukladno Pravilniku obavezan u tehničkim specifikacijama vozila propisati pragove emisija za čista laka vozila određena Pravilnikom ili može u tehničkim specifikacijama odrediti da nabavlja vozilo s diesel motorom, za koje ima osigurana financijska sredstva.*

Mišljenje: Člankom 1. Pravilnika propisuju se obveze izvršavanja Europskoj komisiji i minimalni ciljevi u postupcima javne nabave koje su naručitelji u smislu propisa kojim se uređuje javna nabava dužni uzimati u obzir u postupcima javne nabave vozila za cestovni prijevoz.

Postupci javne nabave propisani su ZJN 2016 koji u članku 12. propisuje vrijednosne pragove za njegovu primjenu.

U članku 12. stavku 1. točka 1.a) propisano je da se ZJN 2016 ne primjenjuje na nabavu robe i usluga te provedbu projektnih natječaja procijenjene vrijednosti manje od 200.000,00 kuna.

Nabava do vrijednosti pragova iz članka 12. stavka 1 ZJN 2016 spada u jednostavnu nabavu, propisanu u članku 15. ZJN 2016, a za koju pravila, uvjete i postupke utvrđuje naručitelj općim aktom, uzimajući u obzir načela javne nabave te mogućnost primjene elektroničkih sredstava komunikacije (članak 15. stavak 2. ZJN 2016).

Budući da nabava osobnog diesel motornog vozila srednje klase za službene potrebe, u procijenjenoj vrijednosti 160.000,00 kuna predstavlja jednostavnu nabavu na koju se ne primjenjuju postupci javne nabave, na istu se ne primjenjuje niti Pravilnik.

Pitanje⁴: *Naručitelj navodi da namjerava provesti otvoreni postupak javne nabave autobusa vozila s 18+1 sjedalom kategorije N1.*

Nadalje, navodi da sukladno članku 1. Zakona javni naručitelji su u obvezi da pri javnoj nabavi određenih vozila za cestovni prijevoz radi promicanja i poticanja tržišta za čista i energetske učinkovita vozila i povećanja doprinosa prometnog sektora politikama Unije koje se odnose na zaštitu okoliša, klimu i energetiku u obzir uzmu energetske učinke i učinke na okoliš za trajanja cijelog radnog vijeka vozila, uključujući potrošnju energije te emisije CO₂ i emisije određenih onečišćujućih tvari. Člankom 3. stavkom 1. točkom 3 a. propisano je da je čisto vozilo kategorije M1, M2 i N1 s emisijama iz ispušne cijevi u vrijednosti najviše do 50 CO₂ g/km i stvarnim emisijama onečišćujućih tvari tijekom vožnje ispod 80% primjenjivih ograničenja emisija do 31. prosinca 2025.

Također, navodi da je u dokumentaciji o nabavi uzeo u obzir energetske učinke po okoliš tijekom razdoblja eksploatacije vozila. Međutim, istraživanjem tržišta naručitelj je došao do saznanja da niti jedno vozilo kategorije N1 s 18+1 sjedala na tržištu ne može zadovoljiti emisije iz ispušne cijevi u vrijednosti najviše do 50 CO₂ g/km i stvarne emisije onečišćujućih tvari tijekom vožnje ispod 80% primjenjivih ograničenja, odnosno te kriterije bi moglo bi zadovoljiti samo električno vozilo kojega na tržištu nema u predmetnoj kategoriji.

Slijedom navedenog, postavlja upit može li pokrenuti postupak javne nabave predmetnog vozila samo uzimajući u obzir energetske učinke i učinke po okoliš tijekom razdoblja eksploatacije vozila, a bez postavljanja uvjeta emisija iz ispušne cijevi u vrijednosti najviše do 50 CO₂ g/km i stvarnih emisija onečišćujućih tvari tijekom vožnje ispod 80% primjenjivih ograničenja, budući da na tržištu nema takvih vozila u predmetnoj kategoriji, odnosno niti jedno takvo vozilo još nema homologaciju u Republici Hrvatskoj.

Mišljenje: Člankom 1. Pravilnika propisuju se obveze izvršavanja Europskoj komisiji i minimalni ciljevi u postupcima javne nabave koje su naručitelji u smislu propisa kojim se uređuje javna nabava dužni uzimati u obzir u postupcima javne nabave vozila za cestovni prijevoz.

Postupci javne nabave propisani su ZJN 2016 koji u članku 12. propisuje vrijednosne pragove za njegovu primjenu.

U članku 4. stavku 1. Pravilnika je navedeno da se minimalni ciljevi iz članka 2. Pravilnika izražavaju kao minimalni postoci čistih vozila iz članka 3. točke 3. Zakona u ukupnom broju vozila za cestovni prijevoz obuhvaćenih zbrojem svih ugovora dodijeljenih u razdoblju od 2. kolovoza 2021. do 31. prosinca 2025. za prvo referentno razdoblje te u razdoblju od 1. siječnja 2026. do 31. prosinca 2030. za drugo referentno razdoblje.

Nadalje, u članku 4. stavku 7. Pravilnika navodi se da su minimalni ciljevi javne nabave za udio čistih lakih vozila u uku-

³ MIŠLJENJE KLASA: 406-01/21-01/347, od 10. rujna 2021.

⁴ MIŠLJENJE KLASA: 406-01/21-01/389, od 9. prosinca 2021.

pnom broju lakih vozila (M1, M2, N1) obuhvaćenih ugovorima iz članka 4. Zakona za oba referentna razdoblja 18,7%.

Za potrebe procjene usklađenosti s minimalnim ciljevima javne nabave uzima se u obzir broj vozila za cestovni prijevoz koja su predmetom kupnje, leasinga, unajmljivanja ili unajmljivanja s pravom otkupa u okviru svakog ugovora.

Sukladno članku 5. Pravilnika, naručitelji su obvezni u postupcima javne nabave u izradi dokumentacije o nabavi uzeti u obzir minimalne ciljeve određivanjem energetske učinkovitosti i učinkovitosti na okoliš za trajanja cijelog radnog vijeka vozila, uključujući potrošnju energije, emisije CO₂ i emisije određenih onečišćujućih tvari, za onaj broj lakih vozila koja su predmet nabave koji čini udio od 18,7% u ukupnom zbroju svih ugovora dodijeljenih u određenom referentnom razdoblju.

Dakle, naručitelj nije u obvezi u svakoj pojedinoj nabavi uzeti u obzir minimalne ciljeve iz članka 4. Pravilnika, nego voditi računa da u određenom referentnom razdoblju udio čistih lakih vozila u ukupnom broju svih ugovora dodijeljenih u razdoblju od 2. kolovoza 2021. do 31. prosinca 2025. za prvo referentno razdoblje te u razdoblju od 1. siječnja 2026. do 31. prosinca 2030. za drugo referentno razdoblje, bude minimalno 18,7%.

Pitanje⁵: U dopisu navodite da članak 4. stavak 1. točka b) Zakona o promicanju čistih vozila u cestovnom prijevozu propisuje da se odredbe istoga Zakona primjenjuju na „ugovore o javnim uslugama u smislu Uredbe (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o uslugama javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika i stavljanju izvan snage uredba Vijeća (EEZ) br. 1191/69 ... koji za predmet imaju pružanje usluga cestovnog prijevoza putnika iznad praga koji određuju države članice i koji ne premašuje primjenjivi prag utvrđen u članku 5. stavku 4. Uredbe pa tražite mišljenje o obvezi primjene Zakona na ugovore o javnim uslugama cestovnog prijevoza putnika s obzirom na postupke na temelju kojih se ovi ugovori sklapaju.

Mišljenje: U odnosu na postavljeno pitanje odgovaramo da se Zakon primjenjuje na ugovore o javnim uslugama prijevoza, čija je procijenjena vrijednost jednaka ili veća od pragova iz članka 12. stavka 1. ZJN 2016 sklopljene na temelju konkurentnog postupka nadmetanja kao i na ugovore o javnim uslugama prijevoza koji nisu sklopljeni na temelju konkurentnog postupka nadmetanja.

Pitanje: Nadalje, navodite da članak 4. stavak 1. točka c) Zakona propisuje da se odredbe Zakona primjenjuju na „ugovore o pružanju usluga javnog cestovnog prijevoza, usluga cestovnog putničkog prijevoza za posebne namjene, izvanredni putnički prijevoz, ...“, a da navedene vrste prijevoza nisu usklađene s vrstama prijevoza koje poznaje Zakon o prijevozu u cestovnom prometu, pa stoga tražite pojašnjenje na koje se točno vrste prijevoza sukladno Zakonu o prijevozu u cestovnom prometu primjenjuje Zakon o promicanju čistih vozila u cestovnom prijevozu.

Mišljenje: U Prilogu koji je sastavni dio Pravilnika o obvezi izvješćivanja Europskoj komisiji i minimalnim ciljevima u postupcima javne nabave vozila za cestovni prijevoz, pod nazivom „Informacije za provedbu minimalnih ciljeva javne nabave za čista vozila u cestovnom prijevozu“, u Tablici 1. navedene su oznake iz Jedinstvenog rječnika javne nabave (CPV) za usluge iz članka 4. točke c) Zakona o promicanju čistih vozila u cestovnom prijevozu.

Pitanje: Navodite da je u članku 5. Zakona propisano da se njegove odredbe ne primjenjuju na vozila kategorije M3, osim vozila razreda I i razreda A, kako su definirana u članku 3. točkama 2. i 3. Uredbe (EZ) br. 661/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zahtjevima za homologaciju tipa za opću sigurnost motornih vozila, njihovih prikolica i sustava, sastavnih dijelova i zasebnih tehničkih jedinica namijenjenih za takva vozila (SL L 200/1, 31. 7. 2009.) pa tražite pojašnjenje jesu li naručitelji obvezni primjenjivati odredbe Zakona ukoliko dokumentacijom o nabavi propišu da se usluga prijevoza obavlja vozilima M3 kategorije bilo kojeg razreda izuzev razreda I i A te što kada dokumentacijom o nabavi nije propisana kategorija vozila, nego se traže vozila koja imaju određeni minimalni broj sjedećih mjesta, bez naznake kategorije vozila i oblika karoserije.

Mišljenje: Odredbom članka 5. Pravilnika o obvezi izvješćivanja, propisano je da su naručitelji obvezni u postupcima javne nabave u izradi dokumentacije o nabavi uzeti u obzir minimalne ciljeve iz članka 3. ovoga Pravilnika određivanjem energetske učinkovitosti i učinkovitosti na okoliš za trajanja cijelog radnog vijeka vozila, uključujući potrošnju energije, emisije CO₂ i emisije određenih onečišćujućih tvari.

U EOJN RH objavljeno je: „Prikupljanja podataka kod javne nabave vozila za cestovni prijevoz“ gdje su navedena pojašnjenja kategorija cestovnih motornih vozila.

Također, u: „CPV-kodovi na koje se odnosi pravilo o prikupljanju podataka kod javne nabave vozila za cestovni prijevoz“ objavljenoj na stranicama EOJN RH navedeni su CPV kodovi vozila i usluga u kojima se eventualno koriste čista vozila, a za koje Republika Hrvatska ima obvezu prikupljanja podataka vezanih uz obveze naručitelja da pri javnoj nabavi određenih vozila za cestovni prijevoz, u obzir uzmu energetske učinke i učinke na okoliš za trajanja cijelog radnog vijeka vozila.

Naručitelji su obvezni, ukoliko se radi o nabavi usluga, u dokumentaciji o nabavi zahtijevati da gospodarski subjekti u ponudama navedu hoće li tijekom izvršavanja usluge koristiti čista vozila.

Budući da se u obavijesti o dodjeli ugovora u EOJN RH, temeljem relevantne CPV oznake, automatski otvaraju obvezna polja u kojima se treba ustanoviti o kakvom se vozilu radi pa bi naručitelj već i u dokumentaciji o nabavi trebao jasno, precizno i nedvojbeno specificirati vozilo koje nabavlja, odnosno je li vozilo „čisto“ sukladno definiciji iz članka 3. Zakona.

⁵ MIŠLJENJE KLASA: 406-01/21-01/462 OD 31. SIJEČNJA 2022.

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave*

Dionici u sustavu javne nabave, osim poznavanja zakonodavnog okvira, moraju biti upoznati s praksom Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: Državna komisija) kao tijela nadležnog za rješavanje o žalbama u vezi s postupcima sklapanja ugovora o javnoj nabavi, okvirnih sporazuma i projektnih natječaja, na koje se primjenjuje Zakon o javnoj nabavi. Upravo kroz praksu Državne komisije često se dolazi do odgovora na pitanja kako postupiti u pojedinoj situaciji, pa se u ovoj rubrici obrađuju aktualne odluke Državne komisije te se daje prikaz najvažnijih stavova.

Iskazivanje cijene ponude u eurima¹

Naručitelj je u dokumentaciji o nabavi propisao da se cijena ponude iskazuje u eurima

... u žalbi na Odluku o poništenju postupka žalitelj navodi da je naručitelj nezakonito odbio njegovu ponudu kao neprihvatljivu s obrazloženjem da cijena iste prelazi planirana/osigurana sredstva za nabavu. Navodi da je on ponudu, sukladno dokumentaciji, iskazao u kunama te je naručitelj s obzirom na važeće propise o službenoj valuti RH dan početka postupka (13. prosinca 2022.) i propise o preračunavanju kuna u euro, te fiksni tečaj konverzije (7,53450 kuna = 1,00 euro), trebao njegovu ponudu konvertirati u euro, na koji način bi utvrdio da je ponuda unutar planiranih/osiguranih sredstava.

U odgovoru na žalbu naručitelj navodi da je u dokumentaciji, a sukladno Smjernicama za prilagodbu javne nabave u procesu zamjene hrvatske kune eurom, Sektora za politiku javne nabave, propisao procijenjenu vrijednost u hrvatskim kunama te je propisao da se ponuda dostavlja u eurima. Navodi da je ponuda žalitelja iskazana u eurima te je primjenom pravila o konverziji ponuda žalitelja iznad procijenjene vrijednosti nabave.

Uvidom u Zapisnik o pregledu i ocjeni ponuda utvrđeno je da je naručitelj sve ponude odbio kao neprihvatljive s obrazloženjem da prelaze planirana/osigurana sredstva za nabavu. Pri tome je naručitelj u Zapisniku naveo da je žalitelj ponudio iznos od 374.371,20 eura bez PDV-a, a druga dva ponuditelja iznose od 64.800,00 eura, bez PDV-a, odnosno 387.072,00 eura, bez PDV-a. Uvidom u uvez ponude žalitelja utvrđeno je da se u dijelu "Cijena ponude, bez PDV-a" navodi iznos od 374.371,20, dok se u dijelu "Valuta ponude" navodi "EUR". U toč. 1.10. dokumentacije i u EOJN RH navedeno je da je procijenjena vrijednost nabave 400.000,00 kuna, bez PDV-a.

Naručitelj je u toč. 6.2. dokumentacije propisao da se cijena ponude iskazuje u eurima. Hrvatska kuna kao valuta navodi se samo u toč. 1.10. dokumentacije gdje je definirana procijenjena vrijednost nabave. Isto ne

upućuje na zaključak da je i cijena ponude trebala biti iskazana u hrvatskim kunama. Nije u pravu žalitelj kada tvrdi da je cijenu ponude trebalo iskazati u kunama. Pošto je naručitelj odredio da se cijena ponude iskazuje u eurima, a žalitelj je u uvezu ponude naveo da cijena njegove ponude iznosi 374.371,20 eura bez PDV-a, što prelazi iznos planiranih/osiguranih sredstava za nabavu, naručitelj je zakonito odbio ponudu žalitelja odbio kao neprihvatljivu. Žalbeni navod je neosnovan.

Ekonomska i financijska sposobnost gospodarskog subjekta – minimalni godišnji promet²

Naručitelj je odredio uvjet godišnjeg prometa u 2019., 2020. i 2021. godini, tj. u svakoj od tih godina, jednak ili veći od procijenjene vrijednosti nabave a ne zbrojevi, kumulativan iznos u sve te tri godine

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj navodi da je naručitelj nezakonito utvrdio da on ne udovoljava uvjetu ekonomske i financijske sposobnosti, kojim se traži da gospodarski subjekt mora dokazati da ima potrebnu ekonomsku i financijsku sposobnost za izvršenje ugovora, tako da mora dokazati da mu je **godišnji promet u tri posljednje dostupne financijske godine, jednak ili veći od procijenjene vrijednosti nabave.**

U odgovoru na žalbu naručitelj navodi da se nigdje u opisivanju spornog uvjeta ekonomske i financijske sposobnosti ne navodi riječ "ukupno", a kako to pogrešno ističe žalitelj.

U Zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda i u obrazloženju odluke navodi se da dostavljenim dokazima žalitelj nije dokazao da je u svakoj od tri posljednje dostupne financijske godine ostvario godišnji promet jednak ili veći od procijenjene vrijednosti nabave. Toč. 4.2.1. dokumentacije naručitelj je propisao: "... gospodarski subjekt mora dokazati da mu je godišnji promet u tri posljednje dostupne financijske godine, ..., **jednak ili veći od procijenjene vrijednosti nabave**". Ponuditelj

¹ Rješenje Državne komisije: UP/II-034-02/23-01/25, od 2. veljače 2023.

² Rješenje Državne komisije: UP/II-034-02/22-01/375, od 28. lipnja 2022.

kao dokaz tražene ekonomske i financijska sposobnosti treba u ponudi dostaviti ispunjeni e-ESPD obrazac, a kao ažurirani popratni dokument Izjavu o ukupnom prometu gospodarskog subjekta u tri posljednje dostupne fin. godine. Procijenjena vrijednost predmeta nabave je 86.266.360,00 kuna, bez PDV-a. Žalitelj je u ponudi naveo da je u 2021. godini ostvario promet od 72.503.711,11 kuna, u 2020. godini 11.103.610,78 kuna te u 2019. godini 19.611.354,54 kuna. Među strankama je sporno je li navedenim iznosima žalitelj dokazao da ispunjava ekonomsku i financijsku sposobnost.

Državna komisija je ocijenila da je naručitelj pravilno utvrdio da žalitelj nije dokazao ekonomsku i financijsku sposobnost, jer iz toč. 4.2.1. dokumentacije jasno proizlazi da se tražio uvjet godišnjeg prometa određenog iznosa u 2019., 2020., odnosno 2021. godini, dakle, u svakoj od tih godina, a ne zbrojeni, kumulativan iznos u sve te tri godine, kako to tumači žalitelj. Žalbeni navod je neosnovan.

Oslanjanje na sposobnost drugog subjekta – dokaz da taj subjekt sudjeluje u izvršenju³

Iz Izjave o stavljanju na raspolaganje resursa može se zaključiti da će gospodarski subjekt X d.o.o. sudjelovati u izvršenju usluge (ugovora) kroz nominirane stručnjake

.... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj navodi da je iz Izjave o stavljanju na raspolaganje resursa iz odabrane ponude razvidno da subjekt X d.o.o. daje na raspolaganje odabranom ponuditelju stručne sposobnosti, obrazovanje, radno iskustvo i znanje stručnjaka 1, 2, 3, 6 i 7, ali da iz iste ponude nije razvidno da subjekt X d.o.o. sudjeluje u izvršenju ugovora. Žalitelj ističe da sukladno ponudbenom listu u izvršenju ugovora sudjeluju član zajednice Apsolon strategija d.o.o. u postotnom dijelu od 50% (vrijednosno 397.499,55 HRK) za dio predmeta: djelokrug stručnjaka 1., 2., 3. i 5. te član zajednice Apsolon d.o.o. u postotnom dijelu od 50% (vrijednosno 397.499,55 HRK) za dio predmeta djelokrug stručnjaka 4., 6., 7. i 8. Budući da stručnjaci 1, 2, 3, 6 i 7 pripadaju subjektu Sedam IT d.o.o., a koji su dani na raspolaganje odabranom ponuditelju, nije jasno kako je naručitelj utvrdio ispunjenje uvjeta stručne sposobnosti.

Naručitelj navodi da će navedeni subjekt sudjelovati u izvršenju ugovora preko imenovanih stručnjaka za koje je dostavio Izjavu o stavljanju na raspolaganje resursa.

U toč. 4.3. dokumentacije naručitelj je sukladno članku 273. ZJN 2016 propisao da se gospodarski može u postupku javne nabave, radi dokazivanja ispunjavanja kriterija za odabir gospodarskog subjekta (tehnička i stručna sposobnost), osloniti na sposobnost drugih subjekata. Nadalje, gospodarski subjekt se može osloniti na sposobnost drugih subjekata radi dokazivanja ispunjavanja kriterija koji su vezani uz obrazovne i stručne

kvalifikacije ili uz relevantno stručno iskustvo, samo ako će ti subjekti pružati usluge za koje se ta sposobnost traži. Naručitelj nije propisao kojim dokazom ponuditelj treba dokazati da će gospodarski subjekt koji ustupa svoje stručnjake sudjelovati u izvršenju ugovora. Odbrani ponuditelj je dostavio Izjavu o ustupanju resursa kojom subjekt X d.o.o. daje na raspolaganje odabranom ponuditelju stručnjake 1, 2, 3, 6 i 7, u svrhu dokazivanja tehničke i stručne sposobnosti.

U istoj se Izjavi navodi da će ustupljeni resursi (stručnjaci) izvršavati usluge koje su u djelokrugu stručnjaka. Dakle, iz dostavljene Izjave može se jasno zaključiti da će subjekt X d.o.o. **sudjelovati u izvršenju usluge upravo kroz nominirane stručnjake** jer su oni dio ključnih stručnjaka koji će izvršavati predmetnu uslugu. Žalbeni navod je neosnovan.

tim4pinmagazin

Narudžbenicu za pretplatu na časopis možete pronaći na našoj internet stranici www.tim4pin.hr

IMATE PITANJE?

pitajcentar@tim4pin.hr

³ Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/22-01/855, od 25. siječnja 2023.

Aktivno sudjelovanje umirovljenika na tržištu rada

Vesna Vašiček*

U članku se predstavljaju rezultati istraživanja provedenog u okviru projekta SENIOR 2030. U okviru projekta provedeno je opsežno empirijsko istraživanje o stavovima starijih osoba o raznim pitanjima, a između ostalog i o aktivnom sudjelovanju starijih osoba na tržištu rada. U ovom radu se prezentiraju rezultati provedenog istraživanja. Također se istražuje i zakonski okvir rada umirovljenika u Republici Hrvatskoj, a koji je nužna pretpostavka rada starijih osoba nakon umirovljenja.

1. Uvod

Polazeći od popisa stanovništva obavljenog 2021. godine u Republici Hrvatskoj je živjelo 3.888.529 stanovnika od kojih je 868.636 osoba ili 22,34 % staro 65 i više godina. (Državni zavod za statistiku (DZS), Popis stanovništva 2021.) U 2021. godini nastavlja se kontinuirano starenje stanovništva. Prosječna starost ukupnog stanovništva Republike Hrvatske iznosila je 44,3 godine (muškarci 42,5 godina, žene 45,9 godina), što ga svrstava među najstarije nacije Europe (DZS, Priopćenje, 30.rujna 2022.)

Analiza postojećih istraživanja u Hrvatskoj pokazuje kako je tema starenja i srebrne ekonomije skoro u potpunosti nezastupljena u javnim politikama i raspravama te znanstvenim istraživanjima, unatoč problemima starenja stanovništva, kao i izazova na tržištu rada u Republici Hrvatskoj. Matica umirovljenika Hrvatske u okviru Europskog socijalnog fonda u financijskom razdoblju 2014.-2020. i objavljenog natječaja Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanja uvjeta rada je realizirala projekt SENIOR 2030 – TEMATSKA MREŽA ZA POLITIKU AKTIVNOG STARENJA U HRVATSKOJ (razdoblje provedbe 2020.-2023.). Cilj projekta je dugoročno razvijanje dijaloga i jačanje suradnje između organizacija civilnog društva, jedinica lokalne i regionalne samouprave, socijalnih partnera i visokoobrazovnih i znanstvenih institucija s ciljem kreiranja poticajnog okruženja i kvalitetne suradnje za razvoj politike aktivnog starenja Republike Hrvatske nakon 2020. godine. (više o projektu, link <https://www.muh.hr/senior-2030>)

2. Zakonski okvir i osnovni podaci o radu umirovljenika u Republici Hrvatskoj

Promjene u gospodarstvu Republike Hrvatske i promjene na tržištu rada uzrokovane starenjem stanovništva i odljevom radne snage u inozemstvo posljednjih godina dovele su do potražnje za radnicima, a time i potražnje za radom umirovljenika. Mogućnost rada umirovljenika je regulirana Zakonom o mirovinskom osiguranju (Narodne novine br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18,

115/18, 102/19, 84/21 i 119/22). Zakon regulira slučajeve u kojima umirovljenik može raditi nakon ostvarivanja prava na mirovinu.

Pravo na rad umirovljenika, uz istovremeno ostvarivanje prava na isplatu mirovine, prvo je propisano za korisnike invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad odnosno korisnike invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti. Ovi umirovljenici mogu raditi u punom ili u nepunom radnom vremenu i ostvarivati pravo na isplatu mirovine koja se, u tom slučaju, utvrđuje uz primjenu nižeg mirovinskog faktora nego u slučaju kada ne rade.

Mogućnost rada umirovljenika do polovice punog radnog vremena uvedena je 2014., prvo za korisnike prava na starosnu mirovinu. Od siječnja 2019. godine pravo na rad do polovice punog radnoga vremena je dano i korisnicima starosnih mirovina za dugogodišnjeg osiguranika i korisnicima prijevremenih mirovina. Također, mogućnost rada proširena je i na umirovljenike koji su pravo na mirovinu ostvarili prema posebnom zakonu kojim su uređena mirovinska prava vojske, policije i ovlaštenih službenih osoba. Navedene skupine umirovljenika, koji su mirovinu stekli temeljem posebnih zakona, imaju izbor između rada do pola punog radnog vremena uz isplatu pune mirovine ili rada s punim radnim vremenom uz isplatu 50 posto mirovine. Istodobno je Zakonom o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (Narodne novine br. 121/17, 98/19, 84/21) regulirano da se korisnici braniteljskih mirovina kod kojih je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti uzrokovan sudjelovanjem u obrani suvereniteta Hrvatske mogu zaposliti u trajanju manjem od 3,5 sata na dan i primati punu invalidsku mirovinu. Dodatno, izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju iz 2021. (Narodne novine br. 84/21) pravo na rad do polovice punog radnog vremena stekli su i korisnici obiteljske mirovine.

Vidljivo je da se s rastom potražnje za radom umirovljenika stvaraju zakonski uvjeti za rad umirovljenika uz za državanje prava na punu mirovinu. Podaci Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) za prosinac 2022. pokazuju da postoji potreba za radom umirovljenika jer je mogućnost rada do polovice punog radnog vremena

bez obustave mirovine koristilo 23.537 umirovljenika (Statističke informacije HZMO-a – prosinac 2022). Od navedenog ukupnog broja umirovljenika koji su koristili mogućnost rada do polovice radnog vremena je 15.547 muškaraca i 7.990 žena što daje udio 66,05% muškaraca i 33,95% žena.

Trend korištenja prava na rad umirovljenika je uzlazni što pokazuju usporedni podaci od 2016.-2021. godine.

Tablica 1. Broj umirovljenika koji rade pola radnog vremena (prosječno po godinama, uključena su proširenja prava)

Godina	Broj umirovljenika
2016.	2.874
2017.	3.473
2018.	4.676
2019.	10.098
2020.	12.822
2021.	15.504

Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, broj 11/2022, prosinac 2022.

https://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/listalice/mediji/statistika_prosinac/index.html#39/z

Prema istom izvoru, od ukupnog broja zaposlenih umirovljenika u prosincu 2022. godine, a gledano prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, najviše ih je zaposleno u trgovini na veliko i malo i popravak motornih vozila i motocikala 17,31%. Slijede stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti s 13,68%, prerađivačka industrija 13,55%, građevinarstvo 11,11%, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 10,62%, prijevoz i skladištenje 7,79%, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi 5,79% te djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane 5,57%, dok su ostale djelatnosti zastupljene u postotnom udjelu manjem od 2,26%.

Na rad radnika – korisnika mirovine, primjenjuju se odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju i Zakona o radu (Narodne novine br. 93/17,127/17, 98/19, 151/22) kao općeg propisa radnoga prava. Korisnik mirovine koji namjerava raditi na temelju ugovora o radu i ujedno primati mirovinu s poslodavcem sklapa ugovor o radu za nepuno radno vrijeme, u skladu s člankom 62. Zakona o radu. Temeljem toga umirovljenik, kao i svaka druga fizička osoba koja radi u nepunom radnom vremenu, stječe prava i obveze iz radnog odnosa pod istim propisanim uvjetima, te ostvaruje pravo na plaću i druga materijalna prava razmjerno ugovorenom radnom vremenu, a poslodavac je dužan osigurati iste uvjete rada kao i radniku koji je sklopio ugovor o radu za puno radno vrijeme.

Sve prethodno navedene skupine umirovljenika koje imaju pravo raditi zasnivanjem radnog odnosa do pola punog radnog vremena putem ugovora o radu imaju pravo raditi i putem ugovora o djelu ili ugovora o autorskom honoraru, te i dalje primati mirovinu.

Sklapanje ugovora o djelu ili autorskom djelu u odnosu na ugovor o radu ovisit će o prirodi i vrsti poslova što odre-

đuje pravilnost i zakonitost ugovaranja takva rada. Za obavljanje poslova koji po svojoj naravi i vrsti te ovlasti poslodavca imaju obilježja poslova radi kojih se zasniva radni odnos sklapanjem ugovora o radu – poslodavac s umirovljenikom sklapa ugovor o radu. Za izvršenje djela ili poslova koji nemaju obilježja poslova radi kojih se sklapa ugovor o radu, jer je na primjer riječ o jednokratnim i povremenim poslovima koji nemaju obilježje stalnosti, sklapa se ugovor o djelu ili autorski ugovor sukladno propisima obveznoga prava.

Gledano s aspekta poreznih propisa, plaća umirovljenika oporezuje se kao i plaća ostalih radnika. Time umirovljenik istodobno dohodak od nesamostalnog rada ostvaruje iz dva izvora, odnosno od dva isplatitelja – HZMO-a i poslodavca. Umirovljenik kao porezni obveznik odlučuje hoće li svoju poreznu karticu zadržati kod isplatitelja mirovine ili će je prenijeti poslodavcu kod kojeg radi do polovice punog radnog vremena odnosno hoće li pravo na osobni odbitak djelomično koristiti kod oba isplatitelja.

Podatak o iznosu prosječne mirovine koji uključuje starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju iznosi 2.870,06 HRK (380,92 EUR), isplata u prosincu 2022. Udio neto mirovine u neto plaći iznosi 40,90 %. (Statističke informacije HZMO-a, – prosinac 2022).

3. Stavovi umirovljenika o sudjelovanju na tržištu rada

S obzirom na to da umirovljenici predstavljaju socijalno osjetljivu skupinu građana potrebno je razviti javne politike u cilju poboljšanja njihovog standarda i uvjeta života te je kao odgovor na te potrebe razvijen projekt SENIOR 2030. Cilj projekta je dugoročno razvijanje dijaloga relevantnih dionika, kako bi se kroz inovativan i sveobuhvatan proces razvili prijedlozi politika aktivnog starenja, s naglaskom na koncept „srebrne ekonomije – silver economy“ – za doprinos cjelokupnom društvenom i ekonomskom razvoju Republike Hrvatske..

Tijekom siječnja i veljače 2022. godine provedeno je anketno istraživanje u sklopu projekta SENIOR 2030, nositelja Matice umirovljenika Hrvatske. Matica umirovljenika je za potrebe provedbe istraživanja angažirala agenciju Henda. Telefonskim putem primijenjen je anketni upitnik na uzorku osoba od 65 i više godina. Ciljana veličina uzorka bila je 700 sudionika, što je i ostvareno (konačni N=701). Radi se o kvotnom uzorku, reprezentativnom prema spolu i regiji (NUTS 2 razina), u skladu s reprezentativnim udjelima prema Popisu stanovništva iz 2011. godine. Pritom je izbor kućanstva bio nasumičan, kao i izbor sudionika unutar onih kućanstava gdje je više osoba zadovoljavalo osnovni kriterij starosti od 65 ili više godina. Konačni anketirani uzorak je uključio 39% muškaraca i 61% žena iz različitih regija Hrvatske (18% sudionika iz Grada Zagreba, 19% iz Sjeverne, 29% iz Panonske i 34% iz Jadranske Hrvatske). Riječ je o izvaninstitucionalnom uzorku starijih osoba od kojih je 92% živjelo u vlastitom, a 8% u obiteljskom domu. S obzirom na veličinu kućanstva, 31,4% anketiranih

osoba je živjelo samo, 45,4% u dvočlanom, 11% u tročlanom kućanstvu, a preostali sudionici u četveročlanim ili većim kućanstvima. S obzirom na najvišu postignutu razinu naobrazbe, 11% sudionika imalo je završenu osnovnu školu, 50% završenu trogodišnju ili četverogodišnju srednju školu, 32% višu ili visoku školu, dok je njih 7% bilo bez ikakvog formalnog obrazovanja. S obzirom na ostvareni radni staž, 29,8% osoba navelo je da ima između 35 i 39 godina radnog staža, 28% između 40 i 48 godina, 21,5% od 30 do 34 godine, dok su ostali naveli 29 godina ili manje, pri čemu je 4,4% sudionika navelo da nema nikakvog radnog staža.

U istraživanju je primijenjen anketni upitnik, koji je osim uvodnih pitanja o sociodemografskim obilježjima, uključivao pitanja vezana za šest različitih tema: (1) podrška aktivnom zdravom starenju, (2) podrška digitalnoj revoluciji u zdravstvu i socijalnoj skrbi, (3) promocija aktivne participacije starijih ljudi na tržištu rada, (4) stvaranje novih roba i usluga koje podupiru nezavisno življenje te zajednica naklonjenih starijim osobama (5) prevencija siromaš-

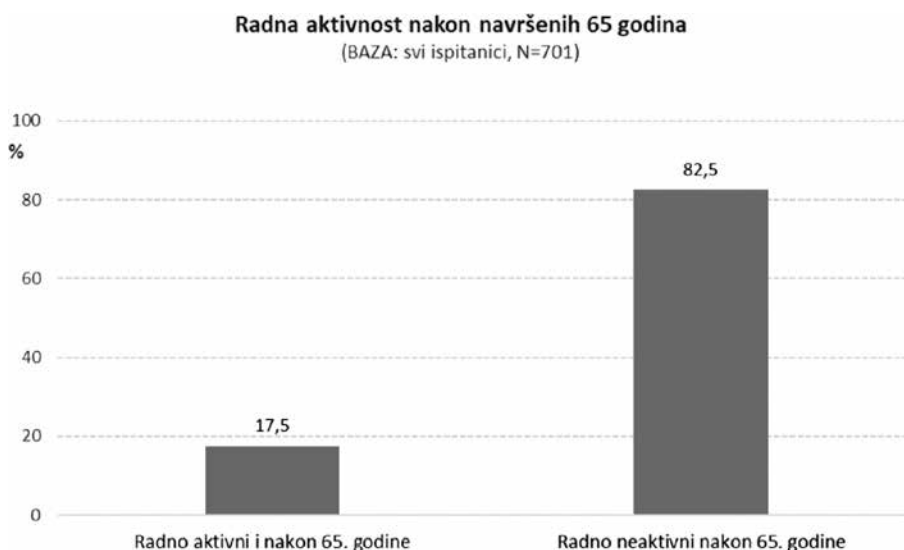
tva i socijalne isključenosti umirovljenika i (6) mirovinska reforma za aktivno starenje.

Za potrebe ovog rada naglasak je na prezentaciji odgovora na pitanja iz teme (3) aktivna participacija starijih ljudi na tržištu rada. Prethodno su istaknuta obilježja zakonskog okvira iz kojeg je razvidno da on pruža mogućnost rada nakon umirovljenja, te se u nastavku navode određeni stavovi umirovljenika oko rada nakon umirovljenja.

Dodatno, u prezentaciji rezultata istraživanja korišteni su podaci o stavovima umirovljenika dobiveni putem zaključaka rasprave provedene u fokus grupi na temu aktivne participacije starijih osoba na tržištu rada.

Na postavljeno pitanje *Jeste li još uvijek radno aktivni ili ste bili radno aktivni i nakon navršениh 65 godina?* ispitanici su mogli odgovoriti s a) da ili b) ne. Većina ispitanih građana (82,5%) nije radno aktivna niti je bila nakon navršениh 65 godina. Njih 17,5% je još uvijek aktivno ili je bilo aktivno nakon navršene 65. godine.

Grafikon 1: Radna aktivnost nakon navršениh 65 godina

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Pitanje radno aktivnim osobama starijim od 65 godina na koji način su bili radno aktivni dalo je sljedeće odgovore: osobe koje su bile ili su još uvijek radno aktivne uglavnom to čine putem ugovora o djelu ili autorskog ugovora

(31,7%), 25,2% se bavi volontiranjem, 21,3% zadržalo je radno mjesto i nakon 65. godine, a 19,5% se zapošljava na pola radnog vremena. Manje je prisutno zaposlenje na puno radno vrijeme (4,1%) ili samozapošljavanje (4,1%).

Prijave u tijeku!

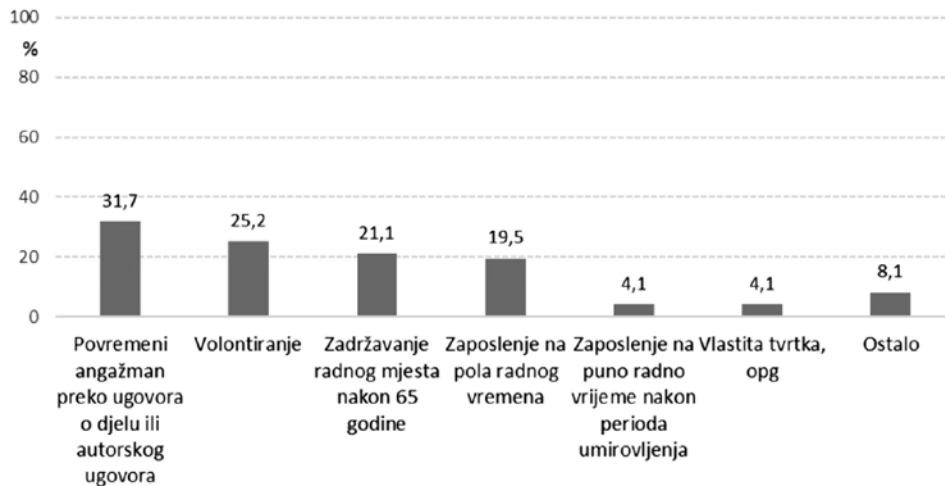
**Pregledajte našu ponudu
aktualnih edukacija!**

www.tim4pin.hr

Grafikon 2: Vrsta radne aktivnosti

Vrste radne aktivnosti nakon navršene 65. godine

(BAZA: ispitanici koji su (bili) radno aktivni, n=123)

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

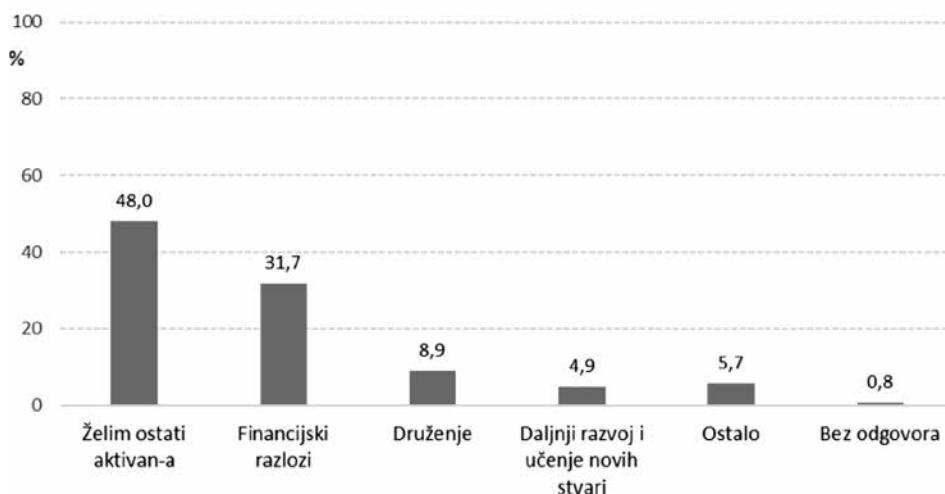
Zanimljiv je odgovor u kojem osobe starije od 65 godina navode razloge zbog kojih su radno aktivni. Većina na prvo mjesto stavlja želju da ostane radno aktivna (48%), a na drugom mjestu se ističu financijski razlozi (31,7%). Nadalje, manje su izraženi razlozi druženje (8,9%) i daljnji razvoj i učenje novih stvari (4,9%). U zaključcima rasprave provedene kroz fokus grupu na temi aktivne participacije starijih osoba na tržištu rada zaključeno je da veliki broj umirovljenika koji se uključio u tržište rada to čini iz potrebe, zbog niskih mirovina tj. da su motivirani isključivo financijskim potrebama, što u odnosu na upitnik financijske razloge stavlja na 1. mjesto. U analizi podataka o visini osobnih mjesečnih prihoda, podaci iz ankete ukazuju da najveći broj ispitanika (28%) navodi da ima mjesečne pri-

hode između 2001 i 3000 kuna, njih 21% između 3001 i 4000 kn, 18,5% ispitanika 5001 kn i više, 15,5% prihode u rasponu od 4001 do 5000 kn, dok su ostali (14,1%) naveli prihode manje od 2000 kn pri čemu je 2,9% izvijestilo da nema vlastitih prihoda. Podatak o iznosu prosječne mirovine koji uključuje starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranju iznosi 2.870,06 HRK (380,92 EUR), isplata u prosincu 2022. tako da se može zaključiti da ispitanici iz uzorka u značajnom postotku od 55% imaju prihode veće od prosječne mirovine. Ako se u tom kontekstu promatraju razlozi radne aktivnosti, tada želja da se ostane radno aktivan može imati prednost pred financijskim razlozima.

Grafikon 3: Razlozi za radnu aktivnost

Razlog radne aktivnosti nakon navršene 65. godine

(BAZA: ispitanici koji su (bili) radno aktivni, n=123)

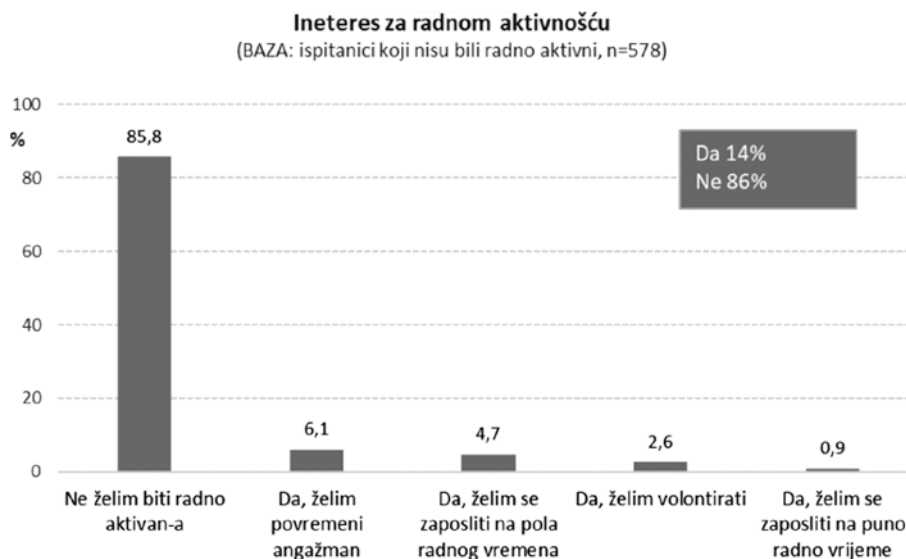
Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Istraživanje je pokazalo da ipak većina umirovljenika (85,8%) nije bila radno aktivna nakon navršene 65. godine te niti ne želi biti radno aktivna.

Ako se navedeni podatak promatra u kontekstu očekivanja da se aktivira veći broj umirovljenika na tržištu rada vidljivo je da je taj postotak relativno nizak (14,2 %). Ako se navedeni postotak od 14,2 % umirovljenika koji žele biti

radno aktivni i izdvojeno dio koji to želi kroz ugovor o radu na pola punog radnog vremena (4,7%) promatra u odnosu s brojem radno aktivnih umirovljenika 23.537 i ukupnog broja umirovljenika 1.228.771 (Statističke informacije HZMO-a – prosinac 2022) gdje je omjer 0,019, može se zaključiti da postoji još uvijek neiskorišteni interes umirovljenika za rad.

Grafikon 4: Interes za radnom aktivnošću

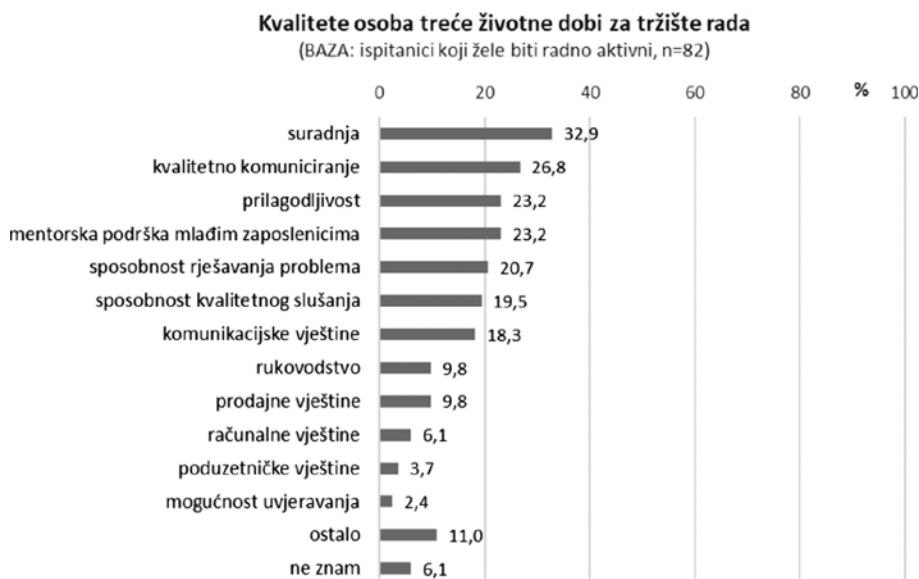

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Ispitanike se također ispitalo u čemu vide specifično osobni doprinos umirovljenika uključivanjem na tržište rada. Ispitanici koji žele biti radno aktivni smatraju da se kvalitete koje mogu ponuditi na tržištu rada najviše odnose na dobru suradnju (32,9%), kvalitetno komuniciranje (26,8%), prilagodljivost (23,2%), mentorsku podršku mlađim zaposlenicima (23,2%) i sposobnost rješavanja problema

(20,9%), sposobnost kvalitetnog slušanja (19,5%), komunikacijske vještine (18,3%). U zaključcima rasprave provedene kroz fokus grupu na temi aktivne participacije starijih osoba na tržištu rada zaključeno je da starije osobe posjeduju znanje i iskustvo te bi se mogli ostvariti ostankom na tržištu rada kod poslodavaca u ulozi mentora i prenošenju znanja i iskustva na mlađe generacije zaposlenika.

Grafikon 5: Kvalitete starijih osoba za tržište rada

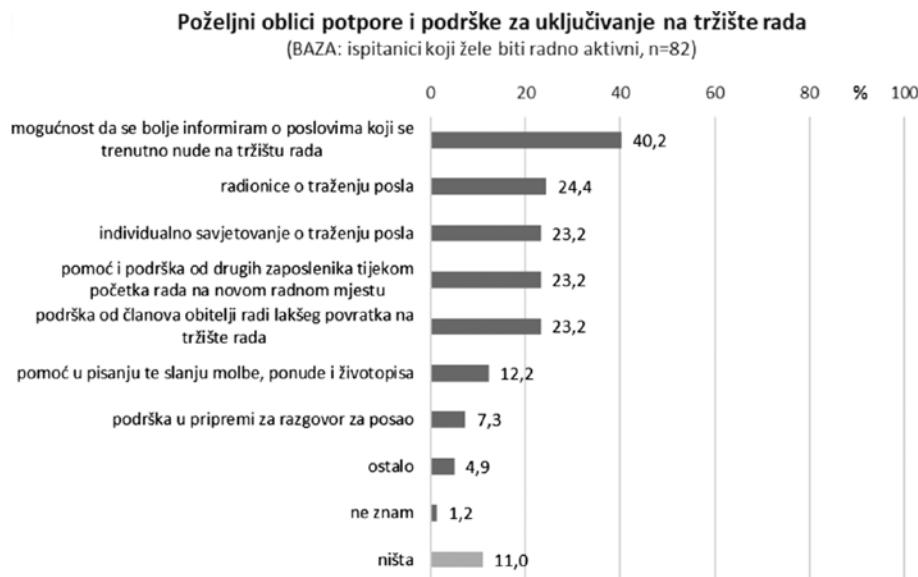
Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Nadalje, kroz upitnik se propitalo osobe starije od 65 godina koje oblike podrške očekuju u procesu zapošljavanja nakon umirovljenja. Od mogućih oblika podrške za uključivanje u tržište rada, najkorisnija bi im bila mogućnost da se bolje informiraju o poslovima koje se nude (40,2%), zatim radionice kako tražiti posao (24,4%), individualna

savjetovanja (23,2%), podrška od drugih zaposlenika jednom kada pronađu posao (23,2%), kao i podrška obitelji u svrhu lakšeg povratka na tržište rada (23,2%). Također, 12,2% ispitanika se izjasnilo da bi im pomoć pri pisanju i slanju molbe bila korisna.

Grafikon 6: Poželjni oblici potpore i podrške za uključivanje na tržište rada

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

Pregled rezultata ispitivanja po dobi i spolu ukazuje na to da, u usporedbi sa ženama, muškarci u znatno većoj mjeri ostaju radno aktivni nakon navršene 65. godine. Navedeni rezultati istraživanja odgovaraju podacima stvarno zaposlenih umirovljenika, gdje je udio zaposlenih muškaraca

66,05%, a udio zaposlenih žena 33,95%. Isto tako je vidljivo da muškarci, kao i osobe u dobi od 65-69 godina, iskazuju znatno veću želju da ostanu radno aktivni u odnosu na žene i starije dobne skupine (70+).

Tablica 2: Pregled po demografskim varijablama – spol i dob

Pregled po spolu i dobi		Ukupni uzorak (N=701)	Muškarci (n=273)	Žene (n=428)	65-69 (n=248)	70-74 (n=197)	75-79 (n=142)	80-84 (n=85)	85 i više (n=29)**
Radna aktivnost nakon 65. godine	Radno aktivni	17,5	22,7	14,3	20,6	18,3	14,8	11,8	17,2
	Radno neaktivni	82,5	77,3	85,7	79,4	81,7	85,2	88,2	82,8
Interes za radnom aktivnošću	Žele biti radno aktivni	14,2 (n=578)	20,9 (n=211)	10,4 (n=367)	26,4 (n=197)	11,8 (n=161)	4,1 (n=121)	8,0 (n=75)	0,0 (n=24)**
	Ne žele biti radno aktivni	85,8	79,1	89,6	73,6	88,2	95,9	92,0	100,0

**Napomena: vrlo mala baza za navedeni poduzorak (>30); rezultate treba interpretirati kao indicaciju stvarnog stanja

Izvor: Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

4. Zaključna razmatranja

Pravo na rad umirovljenika uz istovremeno ostvarivanje prava na isplatu mirovine regulirano je Zakonom o mirovinskom osiguranju, kao i posebnim zakonima kojima su uređena mirovinska prava vojske, policije i ovlaštenih službenih osoba te hrvatskih branitelja iz Domovinskog

rata. Vidljivo je da se s rastom potražnje za radom umirovljenika stvaraju zakonski uvjeti za rad umirovljenika uz zadržavanje prava na punu mirovinu. Podaci HZMO-a za prosinac 2022. pokazuju da postoji potreba za radom umirovljenika jer je mogućnost rada do polovice punog

radnog vremena bez obustave mirovine koristilo 23.537 umirovljenika. Prema istom izvoru, trend korištenja prava na rad umirovljenika je uzlazni jer je 2016. godine to pravo koristilo samo 2.874 umirovljenika, a što pokazuju usporedni podaci od 2016.-2021. godine.

Prema rezultatima ispitivanja javnog mnijenja među starijim osobama provedenim u okviru projekta SENIOR 2030, većina starijih osoba (65+) nije radno aktivna (82,5 %) niti želi biti radno aktivna (85,8 %). Starije osobe koje jesu radno aktivne ili to žele biti kao dva istaknuta razloga navode želju da ostanu aktivni, ali i ostvarivanje financijskih prihoda. Preferirana vrsta radnih aktivnosti starijih osoba uglavnom su povremeni angažman ili zaposlenje na pola radnog vremena. Od mogućih oblika potpora i podrške za uključivanje u tržište rada, najkorisnija bi bila bolje informiranje starijih osoba o poslovima koje se nude, a u skladu su s njihovim kvalitetama i preferencijama. Starije osobe posjeduju znanje i iskustvo te bi se mogli ostvariti ostanom na tržištu rada kod poslodavaca u ulozi mentora te prenošenju znanja i iskustva na mlađe generacije zaposlenika. Zaključci provedenog istraživanja u okviru projekta SENIOR 2030 i primjeri dobre prakse u pojedinim zemljama odnose se na omogućavanje duljeg radnog vijeka kroz ulaganja u cjeloživotno obrazovanje, radna mjesta prilagođena dobi, reforme u politici zapošljavanja i umirovljenja te održavanje starijih osoba aktivnim i na plaćenim, neplaćenim ili na kombinaciji navedenih radnih mjesta.

Ovo istraživanje provedeno je u sklopu projekta "Senior 2030 – Tematska mreža za politike aktivnog starenja u Hrvatskoj" od strane Europskog socijalnog fonda.

Izvori:

Državni zavod za statistiku, Prvi rezultati popisa 2021, <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88>

Državni zavod za statistiku, Priopćenje Godina: LIX., Zagreb, 30. rujna 2022., <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29032>

Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Projektni tim, Projekt SENIOR 2030 – Tematska mreža za politiku aktivnog starenja u Hrvatskoj, Izvještaj o znanstvenim istraživanjima, lipanj 2022.

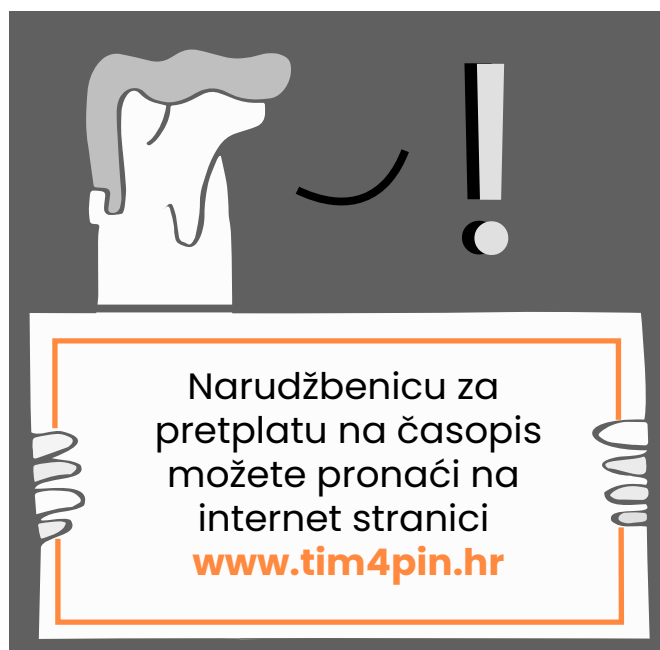
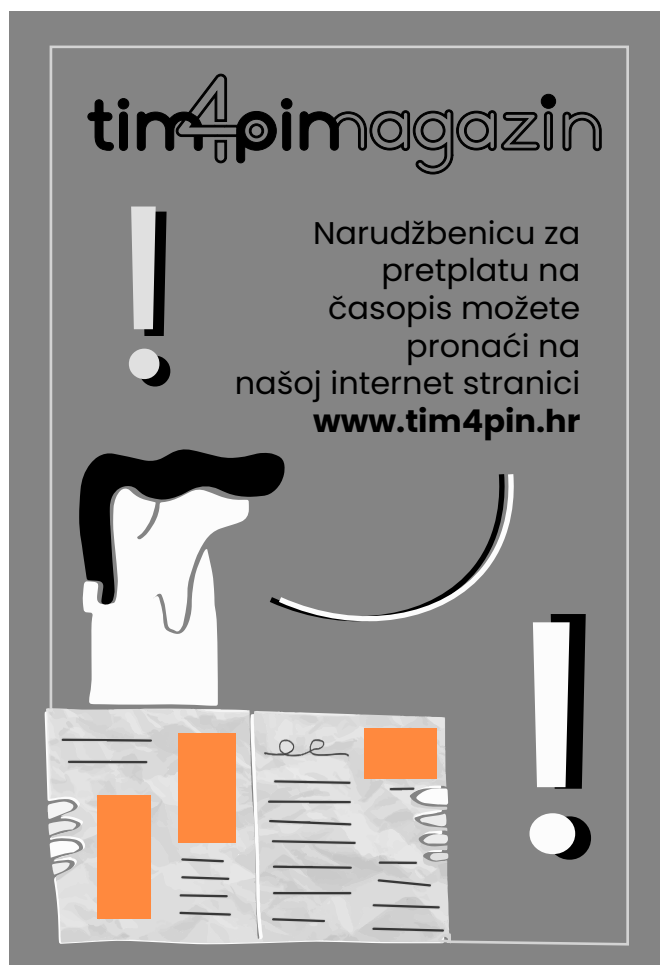
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, broj 11/2022, prosinac 2022.

https://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/listalice/mediji/statistika_prosinac/index.html#39/z

Zakono o mirovinskom osiguranju, NN, br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21 i 119/22.

Zakon o radu, NN, br. 93/17, 127/17, 98/19, 151/22.

Zakono o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji, NN, br. 121/17, 98/19, 84/21.

Državni nadzor tijela lokalne samouprave

Željka Tropina*

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi je temeljni, sustavni propis kojim se uređuju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, njihov djelokrug i ustrojstvo, način rada njihovih tijela, nadzor nad aktima i radom te druga pitanja od značaja za njihov rad. Temeljem navedenog Zakona, država radi zaštite ustavnosti i zakonitosti, kao i zaštite prava građana, obavlja nadzor nad zakonitošću rada i akata tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. U ovom radu autorica detaljnije analizira temu spomenutog nadzora.

1. Uvod

Ustavom Republike Hrvatske¹ utvrđeno je načelo ustavnosti i zakonitosti propisa po kojem je obveza svih donositelja propisa/akata, pa tako i donositelja općih akata jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, da akti koje donose budu u skladu s Ustavom i mjerodavnim zakonima. Drugim riječima, propisi nižeg ranga pri donošenju moraju biti u skladu s propisima višeg ranga.

Sukladno Ustavu, tijela jedinica lokalne samouprave u obavljanju poslova iz svog djelokruga su samostalna i podliježu samo nadzoru ustavnosti i zakonitosti ovlaštenih državnih tijela.

Temelj za provedbu nadzora nad djelovanjem lokalne samouprave² u njezinom samoupravnom djelokrugu, osim Ustava Republike Hrvatske, je Europska povelja o lokalnoj samoupravi, zakon kojim se uređuje sustav državne uprave i zakon kojim se uređuje lokalna i područna (regionalna) samouprava.

U odnosu na nadzor lokalnih jedinica Europska povelja o lokalnoj samoupravi³ propisuje da se nadzor lokalnih jedinica ograničava na osiguravanje poštivanja načelna zakonitosti i ustavnosti (izuzetak su povjereni poslovi kod kojih se može obuhvatiti i nadzor svrhovitosti). Također, nadzor se mora obavljati tako da se poštuje razmjernost između širine intervencije nadzorne vlasti i važnosti interesa koji se smjera štiti, te se nadzor može obavljati samo u slučajevima i oblicima utvrđenim Ustavom.

Nadzor nad obavljanjem povjerenih poslova državne uprave obavlja se temeljem zakona kojim se uređuje sustav državne uprave, odnosno Zakona o sustavu državne uprave⁴, a nadzor nad obavljanjem poslova iz samoupravnog djelokruga koji obuhvaća nadzor općih i pojedinačnih

akata te nadzor rada tijela jedinice uređuje se Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi⁵.

2. Obilježja i postupci nadzora

Kada se govori o nadzoru nad lokalnom samoupravom, mogu se pobrojati neka osnovna obilježja toga nadzora:

- Jedinice su samostalne u obavljanju poslova iz svoga samoupravnog djelokruga,
- Nadzor prvenstveno osigurava zaštitu ustavnosti i zakonitosti te zaštitu prava građana (čl. 137. Ustava i čl. 78. ZLP(R)S-a),
- Opseg nadzora je ograničen na nadzor zakonitosti kod izvornih poslova jedinica, dok kod povjerenih poslova državne uprave može obuhvatiti i svrhovitost,
- Nadzor obuhvaća opće i pojedinačne akte tijela jedinica te rad, odnosno određene radnje i postupanja,
- Radi se o resornom nadzoru koji obavljaju različita tijela državne uprave svako u svom djelokrugu,
- Postupak nadzora pokreće se povodom predstavke ili po službenoj dužnosti,
- Nadzorne ovlasti državnih tijela propisane su zakonom,
- Jedinicama je osigurana sudska zaštita u postupku nadzora.

Stoga se može zaključiti da su predmet nadzora opći i pojedinačni akti koje donose tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i radnje i postupanja. Nadzor obavljaju različita tijela državne uprave, u okvirima svoga djelokruga i ovisno o predmetu nadzora. Pri tome su tijela državne uprave koja obavljaju nadzor aktivni subjekti nadzora, dok su tijela jedinica nad kojima se obavlja nadzor pasivni subjekti nadzora.

Sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, kao sustavnom propisu koji se odnosi na materiju lokalne samouprave, te drugim mjerodavnim posebnim zakonima, postoji niz različitih postupka nadzora koje obavljaju različita tijela državne uprave:

* Željka Tropina, dipl. iur., Zagreb

¹ NN, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka USRH

² Kada se koristi pojam lokalne samouprave, isti obuhvaća i područnu (regionalnu) samoupravu.

³ NN – Međunarodni ugovori, br. 14/97 i 4/08

⁴ NN, br. 66/19

⁵ NN, br. 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 137/15 – ispravak, 123/17, 98/19 i 144/20

- Inspekcijski i upravni nadzor koji obavljaju nadležna tijela u skladu s posebnim propisima,
- Nadzor zakonitosti rada tijela JLP(R)S koji obavlja tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu,
- Nadzor ustavnosti i zakonitosti općih akata koje obavlja svako tijelo u svom djelokrugu,
- Nadzor zakonitosti pojedinačnih akata koje također obavlja svako tijelo u svom djelokrugu,
- Nadzor Državnog ureda za reviziju i proračunski nadzor Ministarstva financija,
- Jedinice podliježu nadzoru Povjerenika za informiranje, Agencije za zaštitu osobnih podataka, Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa i drugih državnih tijela,
- Nadzor nad povjerenim poslovima državne uprave,
- Nadzor od strane Visokog upravnog suda Republike Hrvatske i dr.

3. Inspekcijski nadzor od strane upravne inspekcije

Sukladno Zakonu o upravnoj inspekciji⁶, upravna inspekcija obavlja poslove inspekcijskog nadzora vezano uz provedbu zakona i drugih propisa, između ostalog i u tijelima i upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Inspekcijski nadzor provodi upravni inspektor tijela državne uprave nadležnog za poslove upravne inspekcije, u čijem sastavu se i ustrojava upravna inspekcija.

Predmet inspekcijskog nadzora u tijelima i upravnim tijelima jedinica koje obavlja upravni inspektor je: primjena zakona i drugih propisa kojima se uređuje sustav, ustrojstvo i način rada tih tijela; primjena zakona i drugih propisa kojima se uređuju službenički odnosi; primjena zakona kojim se uređuje upravni postupak; primjena propisa o uredskom poslovanju; primjena propisa o sadržaju naziva tijela i uporabi propisanih obilježja i simbola; primjena propisa o pečatima i žigovima s grbom Republike Hrvatske; postupanje po predstavkama podnesenim radi osiguranja ili zaštite prava građana i pravnih osoba pred nadziranim tijelima koje se odnose na predmet inspekcijskog nadzora; nadzor uvjeta i načina ostvarivanja javnosti rada; te provođenje inspekcijskog nadzora u slučajevima utvrđenim posebnim zakonom.

Upravni inspektor u provedbi nadzora samostalan je u radu, a inspekcijski nadzor provodi po službenoj dužnosti ili se postupa po predstavkama građana.

Inspekcijski nadzor provodi se neposredno i posredno. Neposredan inspekcijski nadzor provodi se izravnim uvidom u opće i pojedinačne akte u nadziranom tijelu, te uvjete i način rada nadziranog tijela. Posredan inspekcijski nadzor provodi se izravnim uvidom u dostavljene podatke i dokumentaciju.

Postupak inspekcijskog nadzora je neupravni postupak koji se pokreće po službenoj dužnosti, a o utvrđenim nezakonitostima i nepravilnostima u radu nadziranog tijela sastavlja se zapisnik kojim se izriču zakonom predviđene mjere nadziranom tijelu.

Isto tako, upravna inspekcija postupa po predstavkama podnijetim radi ostvarivanja ili zaštite prava građana i pravnih osoba pred tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ukoliko nadzor nad ostvarivanjem tih prava nije zakonom povjeren drugoj inspekciji (primjerice u sastavu Državnog inspektorata). Predstavka se smatra inicijativom za pokretanje postupka inspekcijskog nadzora (ne i zahtjevom za pokretanje postupka). O poduzetim radnjama temeljem predstavke upravni inspektor dostavlja obavijest podnositelju predstavke.

Ukoliko se predstavka odnosi na nezakonitosti u vođenju upravnog postupka ili u odnosu na određeni upravni akt, podnositelj predstavke koji je u pravilu stranka u upravnom postupku, svoja prava treba štiti prvenstveno raspoloživim pravnim lijekovima u tom postupku.

4. Upravni nadzor nad povjerenim poslovima

Zakonom o sustavu državne uprave⁷ propisano je da se upravni nadzor provodi po službenoj dužnosti, sukladno zakonu kojim se uređuje odgovarajuće upravno područje. Pri ocjeni potrebe za provedbom upravnog nadzora nadležna tijela mogu uzeti u obzir predstavke, pritužbe i druge podneske koji upućuju na nezakonitost ili nepravilnost u obavljanju poslova državne uprave.

Tijela državne uprave, svako u granicama svog djelokruga, nadziru obavljanje povjerenih poslova državne uprave od strane upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Naime, pojedini poslovi državne uprave mogu se posebnim zakonom povjeriti jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (ili drugim pravnim osobama).

Nadležno tijelo državne uprave koje provodi upravni nadzor može nadziranim upravnim tijelima jedinice dati opće i pojedinačne upute. Upute se daju u pisanom obliku, a posebnim zakonom može se propisati i obveza njihove prethodne objave u „Narodnim novinama“, ako je to nužno za preuzimanje ili osiguravanje provedbe pravno obvezujućih akata Europske unije u području regulacije i nadzora zakonom određenih tržišta javnih usluga. Međutim, uputama se ne može određivati način rješavanja pojedinačne upravne stvari niti uređivati pitanja iz samoupravnog djelokruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave posebnim zakonom mogu se povjeriti poslovi neposredne provedbe zakona u prvom stupnju i drugi upravni i stručni poslovi. Poslovi državne uprave povjeravaju se jedinicama ako je to opravdano s obzirom na prirodu poslova i u osobitom interesu građana.

Za zakonito i pravilno obavljanje povjerenih poslova državne uprave odgovara izvršno tijelo jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave.

⁶ NN, br. 15/18 i 98/19

⁷ NN, br. 66/19

5. Nadzor nad zakonitošću rada predstavničkog tijela

Nadzor zakonitosti rada predstavničkog tijela, sukladno članku 78.a Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, obavlja tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu. Pri tome se nadzire samo zakonitost, odnosno legalnost rada, ali se ne nadzire sama svrhovitost.

Temeljem navedenog članka obavlja se nadzor rada *ukoliko postoji sumnja na postojanje nepravilnosti vezanih uz rad na sjednici predstavničkog tijela*, odnosno propisuje se postupanje u slučaju nezakonitog rada predstavničkog tijela na sjednici, temeljem čega se sjednica ili dio sjednice proglašava nezakonitom. Inicijativu za pokretanje postupka nadzora zakonitosti rada mogu dati različiti subjekti, u praksi su to najčešće članovi predstavničkog tijela, političke stranke, ali i građani.

Pri nadzoru zakonitosti rada predstavničkih tijela, bitne činjenice koje se obuhvaćaju, tj. utvrđuju su: postupak sazivanja sjednice, postojanje kvoruma na sjednici, pitanje mandata članova predstavničkog tijela – prestanak mandata, stavljanje mandata u mirovanje, zamjenjivanje članova predstavničkog tijela, aktiviranje mandata, većina za donošenje odluka, odnosno donošenje odluka propisanom većinom glasova, poštivanje rada na sjednicama predstavničkih tijela u skladu sa općim aktima jedinica. Kod nadzora rada predstavničkih tijela, tijelo državne uprave za utvrđivanje relevantnih činjenica se koristi svom dostupnom dokumentacijom te zapisnicima sa sjednica predstavničkih tijela jedinica.

Ukoliko nadležno tijelo pri nadzoru rada utvrdi nepravilnosti u radu predstavničkog tijela, donijet će odluku kojom će sjednicu predstavničkog tijela ili njezin dio proglasiti nezakonitom, a akte donesene na sjednici proglasiti ništavim. U pogledu prava na zaštitu protiv takve odluke nadležnog tijela nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske.

Također, u postupku nadzora tijelo državne uprave nadležno za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, nakon utvrđenih činjenica daje odgovore, mišljenja i tumačenja. Tumačenjima i mišljenjima pruža se stručna i druga pomoć, odnosno ostvaruje se suradnja s jedinicama radi unapređenja njihovog rada.

6. Raspuštanje predstavničkog tijela

Raspuštanje predstavničkog tijela krajnja je posljedica, odnosno najteža sankcija za kršenje Zakona, u slučaju nezakonitog rada i donošenja nezakonitih akata predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. U tom slučaju Vlada može raspustiti predstavničko tijelo, imenovati povjerenika i u roku 90 dana raspisati nove izbore.

Predstavničko tijelo raspušta se rješenjem koje donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, a članovima predstavničkog tijela mandat prestaje njegovim raspuštanjem.

Razlozi za raspuštanje predstavničkog tijela taksativno su navedeni u članku 84. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i oblatorne su prirode. Predstavničko tijelo raspušta se iz slijedećih razloga:

1. ako predstavničko tijelo donese odluku ili drugi akt kojim ugrožava suverenitet i teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske,
2. ako predstavničko tijelo novoustrojene jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave ne donese statut u roku od 60 dana od dana konstituiranja,
3. ako predstavničko tijelo učestalo donosi opće akte suprotne Ustavu, zakonu ili drugom propisu ili zbog učestalih, težih povreda zakona i drugih propisa,
4. ako predstavničko tijelo iz bilo kojih razloga trajno ostane bez broja članova potrebnog za rad i donošenje odluka,
5. ako predstavničko tijelo ne može donositi odluke iz svog djelokruga dulje od 3 mjeseca,
6. ako predstavničko tijelo ne raspiše referendum na prijedlog birača kada je utvrđeno da je dopušteni prijedlog podnesen od dovoljnog broja birača, u skladu su odredbama Zakona i zakona kojim se uređuje raspisivanje referenduma,
7. ako predstavničko tijelo ne raspiše referendum za opoziv izvršnog tijela iz članka 40.b stavka 3. Zakona (kada je raspisivanje referenduma/opoziv tražilo 20% birača u jedinici),
8. ako predstavničko tijelo u tekućoj godini ne donese proračun za sljedeću godinu niti odluku o privremenom financiranju te ako ne donese proračun do isteka roka privremenog financiranja, osim u slučaju iz članka 69.a stavka 1. Zakona,
9. ako predstavničko tijelo ne donese proračun u roku od 45 dana od objave presude Visokog upravnog suda Republike Hrvatske kojom je proračun ukinut u postupku ocjene zakonitosti općeg akta, osim u slučaju iz članka 69.a stavka 1. Zakona (ako izvršno tijelo ne predloži proračun ili povuče prijedlog proračuna).

Rješenje Vlade Republike Hrvatske o raspuštanju predstavničkog tijela stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama. Predsjednik raspuštenog predstavničkog tijela ima pravno na sudsku zaštitu, odnosno može protiv rješenja Vlade Republike Hrvatske o raspuštanju, podnijeti tužbu Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske u roku 8 dana od objave rješenja. Postupak rješavanja po tužbi protiv rješenja Vlade Republike Hrvatske je hitne naravi, te je Visoki upravni sud dužan odlučiti o tužbi u roku od 30 dana od primitka. Odluka Suda objavljuje se u Narodnim novinama.

7. Nadzor nad zakonitošću općih akata

Predstavničko tijelo općine, grada i županije u svom samoupravnom djelokrugu donosi odluke i druge opće akte sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (članak 35.). Reguliranje društvenih odnosa putem općeg akta odnosi se na neodređeni broj slučajeva, jer se njime na generalan način, unaprijed uređuju određeni društveni odnosi u jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno radi se o aktima koji imaju djelovanje *erga omnes*.

Valja imati na umu da je temeljno mjerilo za razgraničenje općenormativnog akta (propisa) od internog općeg akta, pojedinačnog akta i akta poslovanja činjenica ima li akt obilježja propisa u materijalnom smislu, odnosno je li ga donijelo tijelo državne ili javne vlasti, uređuju li se tim aktom na apstraktan način prava i obveze trećih osoba, te vrijedi li akt, uvažavajući pravila o prostornom djelovanju propisa, generalno za sve subjekte koji će doći u situaciju da se akt na njih primjenjuje. U tom slučaju radi se o eksternim općim aktima, a to su npr. prostorni planovi, odluke o komunalnom redu i komunalnom doprinosu, odluke o lokalnim porezima, proračun, statut, poslovnik i dr.

Dakle, predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odlučuju na temelju Ustava i zakona o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba donošenjem općih akata. Općim aktima predstavničko tijelo uređuje određena pitanja iz djelokruga jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave. Opći akti koje donose jedinice u samoupravnom djelokrugu čine golemi dio pravnog poretka Republike Hrvatske i proizvode neposredni, ali i posredni pravni učinak na prava i obveze fizičkih i pravnih osoba.

Nadalje, utvrđeno je da su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave samostalne u odlučivanju u poslovima iz svoga samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u svom samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove lokalnog, odnosno područnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana. Posebnim zakonima kojima se uređuju pojedine djelatnosti određuju se poslovi čije su obavljanje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne organizirati, odnosno obaviti te poslovi koje mogu obavljati.

Temeljem članka 79. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela općina, gradova i županija **obavljaju nadležna tijela državne uprave, svako u svojem djelokrugu**, sukladno posebnom zakonu. Djelokrug tijela državne uprave određen je Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave⁸. Stoga je predsjednik predstavničkog tijela dužan dostaviti donesene opće akte - statut, poslovnik, proračun ili svaki drugi opći akt, onom tijelu državne uprave u čijem je djelokrugu pojedini opći akt, u roku od 15 dana od dana donošenja općeg akta.

Dakle, navedeno znači da svako tijelo nadzire primjenu propisa iz svoga djelokruga i obavlja nadzor zakonitosti akata tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u odnosu na propise iz svoga djelokruga, slijedom čega se svaki opći akt dostavlja na nadzor resorno nadležnom tijelu državne uprave, onom u čijem je djelokrugu pravno područje i zakoni na koje se akt odnosi⁹.

Vezano uz dostavu općih akata nadležnim tijelima državne uprave želi se istaknuti:

- ✓ akti koji se odnose na pitanja vezana uz prostorno i urbanističko planiranje, uređenje naselja i stanovanje te komunalno gospodarstvo dostavljaju Ministarstvu prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine,
- ✓ akti koji se odnose na brigu o djeci te odgoj i obrazovanje dostavljaju se Ministarstvu znanosti i obrazovanja,
- ✓ akti koji se odnose na socijalnu skrb dostavljaju se Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike,
- ✓ akti koji se odnose na zdravstvo i primarnu zdravstvenu zaštitu dostavljaju se Ministarstvu zdravstva,
- ✓ akti koji se odnose na zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša te s time u vezi zbrinjavanja otpada dostavljaju se Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja,
- ✓ akti koji se odnose na poljoprivredu dostavljaju se Ministarstvu poljoprivrede,
- ✓ akti koji se odnose na promet i prometnu infrastrukturu, promet na svom području te održavanje javnih cesta dostavljaju se Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture, odnosno Ministarstvu unutarnjih poslova, u dijelu nadležnosti toga Ministarstva propisane posebnim zakonom,
- ✓ akti koji se odnose na gospodarski razvoj i zaštitu potrošača te javnu nabavu dostavljaju se Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja,
- ✓ proračun jedinice i drugi akti vezani uz proračun, financiranje i lokalne poreze dostavljaju se Ministarstvu financija,
- ✓ statut jedinice, poslovnik predstavničkog tijela, odluka o ustrojstvu i djelokrugu upravnih tijela, odluka o plaći službenika, kao i lokalnih dužnosnika, odluka o naknadi članovima predstavničkih tijela dostavljaju se Ministarstvu pravosuđa i uprave, te
- ✓ drugi opći akti dostavljaju se resorno nadležnim tijelima državne uprave sukladno Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave te sukladno posebnim zakonima.

Slijedom toga, na nadzor zakonitosti temeljem članka 79. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi dostavljaju se nadležnim tijelima državne uprave samo opći akti predstavničkog tijela koji imaju djelovanje *erga omnes*, a ne svi akti koje donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne jedinice.

Odredbama članaka 79. do 82. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisan je točan način postupanja tijela državne uprave s dostavljenim općim aktima u postupku nadzora zakonitosti istih.

U skladu s člankom 80. navedenog Zakona, kad nadležno tijelo državne uprave ocijeni da su odredbe općeg akta jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave u suprotnosti s Ustavom i zakonom, bez odgode će dati uputu predstavničkom tijelu da u roku od 15 dana od primitka upute otkloni uočene nedostatke. U predmetnoj uputi nadležno tijelo treba ukazati u čemu/gdje je nedostatak te način na koji nedostatak/nepravilnost treba biti uklonjena. Na ovakav način daje se mogućnost otklanjanja nedostataka u općem aktu, prije nego akt bude obustavljen od primjene.

⁸ NN, br. 85/20

⁹ Uputa tadašnjeg Ministarstva uprave KLASA:023-07/20-01/6, URBROJ:515-05-02-02/1-20-1 od 10. siječnja 2020.

Ako predstavničko tijelo ne postupi po uputi nadležnog tijela državne uprave i ne otkloni uočene nedostatke u ostavljenom roku, tijelo državne uprave donosi odluku o obustavi od primjene općeg akta ili pojedinih odredaba općeg akta (u daljnjem tekstu: odluka o obustavi) koja mora biti obrazložena. Odluku o obustavi nadležno tijelo državne uprave dužno je donijeti u roku od 60 dana od isteka roka u kojem je trebalo ukloniti uočene nedostatke.

Kada nadležno tijelo državne uprave donese odluku o obustavi, podnijet će temeljem članka 82. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske zahtjev za ocjenu zakonitosti općeg akta u roku od 30 dana od donošenja odluke o obustavi. Međutim, ako tijelo državne uprave ne podnese Visokom upravnom sudu zahtjev za ocjenu zakonitosti općeg akta u utvrđenom roku, obustava od primjene općeg akta prestaje istokom toga roka. S tim u vezi se napominje da Visoki upravni sud Republike Hrvatske ocjenjuje zakonitost obustavljenih općih akata sukladno odredbama Zakona o upravnim sporovima¹⁰ (članci 83. do 88.).

Također, temeljem članka 80.b Zakona, osim u prethodno navedenim slučajevima, sva tijela državne uprave u okviru svoga djelokruga utvrđenog posebnim zakonom mogu neposredno provoditi nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela općina, gradova i županija te donijeti odluku o obustavi. Konkretno nadležno tijelo državne uprave može provesti postupak nadzora općeg akta u svakom trenutku po stjecanju saznanja da opći akt nije suglasan s Ustavom ili zakonom (što se primjerice odnosi na situacije kada nije proveden „redovan“ nadzor iz bilo kojeg razloga).

To znači da neovisno o postupku nadzora zakonitosti te nadležnosti i rokovima za provođenje istoga iz članka 79., 80. i 80.a Zakona, sva tijela državne uprave mogu u bilo kojem trenutku, po stjecanju saznanja o postojanju nezakonitosti, odnosno da opći akt ili pojedine odredbe općeg akta nisu suglasne s Ustavom ili zakonom, neposredno provesti nadzor zakonitosti općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela jedinica i obustaviti od primjene opći akt predstavničkog tijela donesen u upravnom području iz svoga djelokruga utvrđenog posebnim zakonom.

Ukoliko tijelo državne uprave obustavi od primjene opći akt, odnosno ako odluku općinskog načelnika, gradonačelnika ili župana o obustavi ocijeni osnovanom, u tom slučaju dužno je podnijeti zahtjev za ocjenu zakonitosti spornog tj. obustavljenog općeg akta (članak 82. Zakona) Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske, koji je sukladno odredbama Zakona o upravnim sporovima jedini nadležan ocjenjivati zakonitost općih akata.

8. Nadzor nad zakonitošću pojedinačnih akata

Na temelju općih akata koje donose predstavnička tijela lokalnih jedinica, njihova izvršna tijela i upravna tijela

(upravni odjeli i službe) donose konkretne pojedinačne akte. Pojedinačni akti moraju biti u skladu s Ustavom, zakonom i općim aktima jedinice te pri tome pravni sustav daje mogućnost zaštite prava i pravnih interesa od nezakonitih pojedinačnih akata lokalnih jedinica.

Pojedinačni je onaj akt, kojim se na konkretan način raspravlja i rješava o nekom konkretnom i određenom slučaju, o pravu ili obvezi, bez obzira odnosi li se na jednu ili više fizičkih ili pravnih osoba.

Kod pojedinačnih akata potrebno je razlikovati pojedinačne uprave akte od pojedinačnih neupravnih akata.

U izvršavanju općih akata predstavničkog tijela upravna tijela (u većini slučajeva) u okviru svog djelokruga donose pojedinačne upravne akte kojima rješavaju o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba.

Predstavnička i izvršna tijela općina, gradova i županija donose pojedinačne neupravne akta u svom samoupravnom djelokrugu. To su, primjerice, akti kojima se izvršava ili osigurava izvršavanje općih akata, akti kojima se usmjerava djelovanje upravnih tijela, akti kojima se upravlja i raspolaže imovinom jedinice (nekretninama), akti kojima se određene osobe imenuju na različite dužnosti i sl. Ovi akti u određenim slučajevima imaju karakter akata poslovanja, akata raspolaganja, akta imenovanja, akata izvršne vlasti i dr. Definiciju navedenih akata ne sadrže pozitivni pravni propisi, pa se oni „definiraju“ u pojedinačnim predmetima pri ocjeni o pravnom karakteru pojedinog akta.

8.1. Pojedinačni upravni akti

Odredbama članka 76. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi propisano je donošenje pojedinačnih akata, odnosno akata kojima se rješava o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba (upravne stvari) i pravna zaštita protiv tih akata te je utvrđeno da se na donošenje navedenih akata primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku¹¹.

Zakon o općem upravnom postupku procesni je propis kojim se uređuju pravila na temelju kojih tijela državne uprave i druga državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe koje imaju javne ovlasti, u okviru djelokruga utvrđenog na temelju zakona, postupaju i rješavaju u upravnim stvarima.

Upravna tijela jedinica, odnosno općina, gradova i županija u izvršavanju općih akata koje donosi predstavničko tijelo donose pojedinačne akte kojima rješavaju o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba (upravne stvari). Također, upravna tijela jedinica donose ih pri obavljanju povjerenih poslova državne uprave kada rješavaju u upravnim stvarima u prvom stupnju.

Protiv pojedinačnih akata kojima se rješava o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba, koje donose općinska i gradska upravna tijela, može se izjaviti žalba nadležnom upravnom tijelu županije, a protiv

¹⁰ NN, br. 20/10, 143/12, 152/14, 94/16, 29/17 i 110/21

¹¹ NN, br. 47/09 i 110/21

pojedinačnih akata koja u prvom stupnju donose upravna tijela županije i velikih gradova, može se izjaviti žalba nadležnom ministarstvu, nadležnom u pojedinom upravnom području o kojem se u pojedinačnom aktu radi, ako posebnim zakonom nije drukčije propisano (članak 76. Zakona). S druge strane, protiv pojedinačnih akata koje donose upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u obavljanju povjerenih poslova državne uprave, kada rješavaju u upravnim stvarima u prvom stupnju, može izjaviti žalba nadležnom tijelu državne uprave u skladu s posebnim zakonom kojim se uređuje pojedino upravno područje.

Na donošenje pojedinačnih akata primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku. Na pojedinačne akte primjenjuju se i odredbe Zakona o upravnim sporovima te se u skladu s odredbama navedenog Zakona protiv pojedinačnih akata može pokrenuti upravni spor.

Nadalje, protiv pojedinačnih akata predstavničkog tijela i općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana kojima se rješava o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba, ako posebnim zakonom nije drugačije propisano, ne može se izjaviti žalba, već se može pokrenuti upravni spor (članak 77.a Zakona).

8.2. Pojedinačni nepravni akti

Pod pojedinačnim neupravnim aktima, smatraju se oni akti predstavničkog i izvršnog tijela koji nemaju karakter općih akata, ali nisu ni upravni akti u smislu Zakona o općem upravnom postupku. Kod pojedinačnih neupravnih akata najčešće se radi, primjerice, o aktima imenovanja i razrješenja. Što se tiče pojedinačnih neupravnih akata, za njih nije utvrđena obveza dostave na nadzor nadležnom tijelu državne uprave nakon njihovog donošenja. Na nadzor pojedinačnih neupravnih akata koje donose predstavnička, ali i izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, primjenjuju se odredbe članka 77.b Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Navedenim člankom propisano je da nadzor zakonitosti pojedinačnih neupravnih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička i izvršna tijela općina, gradova i županija, također *obavljaju nadležna tijela državne uprave, svako u svojem djelokrugu, sukladno posebnom zakonu*.

Stoga, budući kod navedenih akata nije propisana obveza dostave na nadzor zakonitosti kao u slučaju općih akata, utvrđivanje zakonitosti pojedinačnih neupravnih akata provodi se temeljem članka 77.b Zakona po zaprimljenoj predstavi/zahtjevu za nadzorom u slučaju sumnje na nezakonitost akta, odnosno u slučaju saznanja o postojanju kojeg od zakonom propisanih razloga za oglašavanje pojedinačnog neupravnog akta ništavim. Drugim riječima, nadzoru zakonitosti podliježu svi opći akti, dok u slučaju pojedinačnih neupravnih akata samo oni u odnosu na koje postoji sumnja na nezakonitost.

Također, propisano je da će u provedbi nadzora nadležno tijelo oglasiti pojedinačni nepravni akt ništavim u slučaju:

- ako je akt donijelo neovlašteno tijelo,
- ako je u postupku donošenja akta povrijeđen zakon, statut ili drugi opći akt jedinice,
- ako se akt odnosi na pitanje koje nije u djelokrugu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te,
- ako je nepravilno primijenjen zakon ili drugi propis, odnosno opći akt.

U navedenim slučajevima ovlašteno tijelo može donijeti rješenje kojim se pojedinačni nepravni akt oglašava ništavim u roku od godine dana od donošenja pojedinačnog akta, a protiv rješenja kojim se pojedinačni nepravni akt proglašava ništavim nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom¹².

9. Nadzor od strane Visokog upravnog suda RH

Nadležnost Visokog upravnog suda vezano uz nadzor lokalne samouprave proteže se od pojedinačnih upravnih i neupravnih akata, nadzora nad odlukama Vlade Republike Hrvatske o raspuštanju predstavničkih tijela, do općih akata koje u samoupravnom djelokrugu donose predstavnička tijela jedinica.

Protiv pojedinačnih akata predstavničkog tijela i općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana kojima se rješava o pravima, obvezama i pravnim interesima fizičkih i pravnih osoba, ako posebnim zakonom nije drugačije propisano, ne može se izjaviti žalba, već se može pokrenuti upravni spor. U slučaju pojedinačnih neupravnih akata, protiv rješenja kojim se pojedinačni nepravni akt proglašava ništavim može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.

U slučaju raspuštanja predstavničkog tijela lokalne jedinice protiv rješenja Vlade Republike Hrvatske predsjednik raspuštenog predstavničkog tijela može podnijeti tužbu Visokom upravnom sudu. Pri tome je pravo na podnoše-

¹² Zakon o upravnim sporovima:

Predmet upravnog spora

Članak 3.

(1) Predmet upravnog spora jesu:

1. ocjena zakonitosti pojedinačne odluke kojom je javnopravno tijelo odlučilo o pravu, obvezi ili pravnom interesu stranke u upravnoj stvari (upravni akt) protiv koje nije dopušteno izjaviti redoviti pravni lijek,
2. ocjena zakonitosti postupanja javnopravnog tijela iz područja upravnog prava kojim je povrijeđeno pravo, obveza ili pravni interes stranke protiv kojeg nije dopušteno izjaviti redoviti pravni lijek,
3. ocjena zakonitosti propuštanja javnopravnog tijela iz područja upravnog prava da u zakonom propisanom roku odluči o pravu, obvezi ili pravnom interesu ili redovitom pravnom lijeku stranke odnosno da postupi prema propisu,
4. ocjena zakonitosti sklapanja, raskidanja i izvršavanja upravnog ugovora.

(2) Predmet upravnog spora je i ocjena zakonitosti općeg akta jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe koja ima javnu ovlast i pravne osobe koja obavlja javnu službu (u daljnjem tekstu: opći akt).

Iznimke od vođenja upravnog spora

Članak 4.

- (1) Upravni spor ne može se voditi u stvarima u kojima je sudska zaštita osigurana izvan upravnog spora.
- (2) Upravni spor ne može se voditi o pravilnosti pojedinačne odluke donesene primjenom slobodne ocjene javnopravnog tijela, ali se može voditi o zakonitosti takve odluke, granicama ovlasti i svrsi radi koje je ovlast dana.
- (3) Upravni spor ne može se voditi protiv postupovne odluke javnopravnog tijela, već se takva odluka može pobijati tužbom protiv odluke o glavnoj stvari, ako zakonom nije drukčije propisano.

nje tužbe ograničeno samo na predsjednika raspuštenog predstavničkog tijela.

Nadalje, kod nadzora zakonitosti rada predstavničkog tijela, protiv odluke kojom se sjednica predstavničkog tijela ili njezin dio proglašava nezakonitim, nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom.

Zakonom o upravnim sporovima nadležnost Visokog upravnog suda proširena je i na ocjenu zakonitosti općih akata, što znači da je predmet upravnog spora i ocjena zakonitosti općeg akta jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Kada tijelo državne uprave obustavi od primjene opći akt, u tom slučaju dužno je podnijeti zahtjev za ocjenu zakonitosti spornog tj. obustavljenog općeg akta Visokom upravnom sudu, koji je sukladno odredbama Zakona o upravnim sporovima jedini nadležan ocjenjivati zakonitost općih akata.

Postupak ocjene zakonitosti općeg akta Visoki upravni sud pokreće i na zahtjev fizičke ili pravne osoba ili skupine osoba povezanih zajedničkim interesom ako je pojedinačnom odlukom javnopravnog tijela koja se temelji na općem aktu došlo do povrede njihova prava ili pravnog interesa. Sud će presudom ukinuti opći akt, ili pojedine njegove odredbe, ako utvrdi da nije suglasan sa zakonom ili statutom javnopravnog tijela. Ukinuti opći akt prestaje važiti, odnosno ukinute odredbe općeg akta prestaju važiti danom objave presude Visokog upravnog suda u „Narodnim novinama“.

9.1. Primjeri sudske prakse

Presuda Visokog upravnog suda RH Poslovni broj: Usoz-87/20-8 od 27. rujna 2021. („Narodne novine“, broj 112/21)

– donošenje općih akata treba se temeljiti na valjanoj pravnoj osnovi. Kada predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave regulira određena pitanja, mora navesti zakonsku osnovu iz koje crpi ovlaštenje za regulaciju društvenih odnosa na generalan i apstraktan način.

Presuda Visokog upravnog suda RH Poslovni broj: Usoz-20/17-4 od 28. veljače 2017. („Narodne novine“, broj 29/17),

Presuda Visokog upravnog suda RH Poslovni broj: Usoz-44/18-4 od 29. studenoga 2018. („Narodne novine“, broj 120/18),

Presuda Visokog upravnog suda RH Poslovni broj: Usoz-68/18-4 od 19. prosinca 2018. („Narodne novine“, broj 14/19)

– izvršno tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nije ovlašteno za donošenje općih akata s djelovanjem *erga omnes* (može donositi interne opće akte). Isto tako, predstavničko tijelo svoju ovlast za donošenje općih akata, bez valjanje zakonske osnove, ne može prenijeti na izvršno tijelo. Sud je stajališta da predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave nije ovlašteno svojim općim aktom ovlastiti izvršno tijelo te jedinice (niti upravno tijelo iste jedinice) na donošenje općeg akta, jer za isto nema uporišta u zakonu. Prema stajalištu suda takvu ovlast moglo bi imati samo izvršno tijelo jedinice i to temeljem posebnog zakona (ovisno o upravnom području o kojem se radi), u protivnom predstavničko tijelo pre-

koračilo bi ovlasti dane Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i posebnim propisima (presuda Visokog upravnog suda Broj: Usoz-36/16-5 od 13. lipnja 2016.). Prema dosadašnjoj praksi Visokog upravnog suda akti neovlaštenih donositelja, kao i akti koji nisu objavljeni sukladno sa zakonom, nisu smatrani općim aktima koji proizvode pravne učinke. Obvezatnost objave općeg akta u službenom glasilu općine/grada ili službenom glasilu županije odmah po donošenju, propisana je zakonom. Opći akt ne može stupiti na snagu prije nego što bude objavljen, odnosno da bi stupio na snagu i počeo se primjenjivati prethodno mora biti objavljen.

Rješenje Visokog upravnog suda RH Poslovni broj: Usoz-324/2013-5 od 25. listopada 2013. i dr.

– opći akt koji nije objavljen i nije stupio na snagu ne može biti predmetom ocjene zakonitosti u upravnom sporu te Visoki upravni sud RH zahtjev za ocjenu zakonitosti, u smislu članka 85. st. 1. toč. 1. Zakona o upravnim sporovima, odbacuje kao nedopušten.

10. Izvršno tijelo na lokalnoj razini

Odgovornost izvršnog tijela temeljem Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi vezana je uz nepredlaganje i nedonošenje proračuna lokalne jedinice, kao i mogućnost raspisivanja referenduma za opoziv izvršnog tijela.

Temeljem članka 69.a navedenog Zakona Vlada RH razriješiti će općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihove zamjenike ako općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan ne predloži predstavničkom tijelu donošenje proračuna i to u roku koji omogućuje donošenje proračuna u skladu sa zakonom, kao i ako povuče prijedlog prije glasovanja o proračunu u cjelini te ne predloži novi prijedlog proračuna u roku koji omogućuje njegovo donošenje.

Isto tako, sukladno članku 85.a Zakona, na prijedlog tijela državne uprave nadležnog za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu Vlada RH će istovremeno raspustiti predstavničko tijelo i razriješiti općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihove zamjenike koji su izabrani zajedno s njim ako nakon raspuštanja predstavničkog tijela novoizabrano predstavničko tijelo „ponovno“ ne donese proračun u roku od 90 dana od konstituiranja, odnosno ne donese proračun u roku propisanom člankom 69.a st. 4. Zakona.

Općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan i njihov zamjenik koji je izabran zajedno s njima mogu se opozvati putem referenduma. Navedeni način opoziva izvršnog tijela u jedinici propisan je člankom 40.b Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi.

Raspisivanje referenduma za opoziv izvršnog tijela može predložiti 20% ukupnog broja birača u jedinici u kojoj se traži opoziv općinskog načelnika, gradonačelnika, odnosno župana i njihovog zamjenika koji je izabran zajedno s njima ili 2/3 članova predstavničkog tijela jedinice. Opozvati neposredno izabrano izvršno tijelo mogu birači koji su ga i izabrali.

Plaće lokalnih službenika i namještenika

Vesna Šiklić Odak *

U ovom radu daje se pregled mjerila, načina obračuna i sastavnih dijelova plaće za redovan rad i dodataka na plaću službenika i namještenika temeljem Zakona o plaćama u upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave i klasifikacije radnih mjesta temeljem Uredbe o klasifikaciji radnih mjesta u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ujedno se daje prikaz izmijenjenih odredbi Zakona o plaćama u upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave o proračunskim ograničenjima plaće koje su stupile na snagu 28. 01. 2023. novelom tog Zakona.

1. Uvod

Institut ili sustav plaća u Republici Hrvatskoj dosta je kompliciran i kompleksan (velik broj posebnih zakona, uredbi, kolektivnih ugovora, dodataka i sl.) te ne daje jasnu i jedinstvenu definiciju plaće, odnosno što jest, a što nije plaća, s obzirom na razne kategorije dodataka na plaće, koeficijenta i raznih naknada. Prema čl. 90. Zakona o radu¹ (u daljnjem tekstu: ZOR), plaća se definira kao primitak radnika koji poslodavac isplaćuje radniku za obavljeni rad u određenom mjesecu prema propisanim, utvrđenim ili ugovorenim osnovama odnosno mjerilima određenim posebnim propisom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, a sastoji se od osnovne odnosno ugovorene plaće, dodataka i ostalih primitaka.

Temeljni zakon kojim se uređuju prava, obveze i odgovornosti, kao i druga pitanja od značenja za rad službenika i namještenika u upravnim tijelima jedinica lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: lokalni službenici i namještenici jedinice samouprave) je Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (u daljnjem tekstu: ZSNLPS).² Međutim, tim Zakonom, koji je stupio na snagu 31. srpnja 2008. godine, nisu uređene plaće lokalnih službenika i namještenika, nego je utvrđeno da će se plaće urediti posebnim zakonom (članak 80. ZSNLPS-a).

Do donošenja navedenog posebnog zakona, kojim bi se na jedinstveni način uredile plaće u državnoj službi, javnim službama i lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, pitanje plaća u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: jedinice samouprave), uredilo se Zakonom o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (u daljnjem tekstu: Zakon o plaćama)³. Same jedinice samouprave ovlaštene su općim aktima propisati osnovicu i koeficijente za obračun plaće župana, gradonačelnika i općinskih načelnika te njihovih zamjenika, kao i

plaće službenika i namještenika u njihovim upravnim odjelima i službama, ali unutar ograničenja propisanih Zakonom o plaćama. Donošenjem Zakona o plaćama u znatnoj mjeri riješili su se problemi neujednačenog određivanja plaća u jedinicama samouprave, odnosno činjenicu da su u praksi vrijednosti koeficijenta često izlazile izvan zakonom utvrđenih raspona te utvrđivanja plaće u fiksnom iznosu.

Obzirom da klasifikacija radnih mjesta predstavlja osnovu za uređivanje sustava plaća lokalnih službenika i namještenika u jedinicama samouprave, Vlada RH donijela je Uredbu o klasifikaciji radnih mjesta u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: Uredba)⁴, temeljem koje se utvrđuju radna mjesta u pravilniku o unutarnjem redu upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U nastavku teksta daje se pregled mjerila, načina obračuna i sastavnih dijelova plaće za redovan rad i dodataka na plaću službenika i namještenika temeljem Zakona o plaćama te klasifikacije radnih mjesta u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: lokalni službenici) temeljem Uredbe.

2. Zakon o plaćama u JLP(R)S

Zakonom o plaćama propisuju se mjerila za određivanje plaća i naknada župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika, kao i plaća lokalnih službenika i namještenika jedinice samouprave. U Zakonu se propisuju osnovna mjerila za određivanje plaće i naknade župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika, te plaće službenika i namještenika u jedinicama samouprave, način određivanja koeficijenta i osnovice za obračun plaće, maksimalni iznos plaće župana, gradonačelnika i općinskih načelnika i njihovih zamjenika, raspon koeficijenta za obračun plaće službenika i namještenika, ovlast za donošenje odluke o visini osnovice i koeficijentima za obračun plaće, proračunska ograničenja plaće (zadnjom Novelom Zakona o plaćama od 28. 01. 2023. izmijenjene su odredbe o proračunskim ograničenjima –vidi točku 3. ovog članka) te rokovi za donošenje odluka o osnovici i koeficijentima za obračun plaće.

* Vesna Šiklić Odak, dipl.iur., Ministarstvo pravosuđa i uprave, Zagreb

¹ Zakon o radu (NN, br. 93/14, 127/17, 98/19 i 151/22)

² Zakon o službenicima i namještenicima u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN, br. 86/08. 61/11., 04/18 i 112/19)

³ Zakon o plaćama u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN, broj: 28/10 i 10/23)

⁴ Uredba o klasifikaciji radnih mjesta u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN, br. 74/10 125/14)

2.1. Mjerila za određivanje plaće lokalnih službenika

Plaću službenika, odnosno namještenika u jedinicama samouprave čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta na koje je službenik, odnosno namještenik raspoređen i osnovice za obračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža (čl. 8. Zakona o plaćama).

Prema čl. 9. Zakona o plaćama, **osnovica za obračun** plaće službenika i namještenika u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđuje se kolektivnim ugovorom⁵. Ako osnovica za obračun plaće nije utvrđena kolektivnim ugovorom, utvrđuje je odlukom župan, gradonačelnik odnosno općinski načelnik.

Koeficijente za obračun plaće službenika i namještenika u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave određuje odlukom predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Koeficijenti za obračun plaće službenika i namještenika određuju se unutar raspona koeficijenata od 1,00 do 6,00 (čl. 10. Zakona o plaćama), s time da plaća pročelnika upravnog odjela ili službe, bez uvećanje za radni staž, ne smije biti veća od plaće župana, gradonačelnika odnosno općinskog načelnika koji svoju dužnost obnaša profesionalno u istoj jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Određivanje koeficijenta za obračun plaće lokalnih službenika i namještenika

Temeljem čl. 10. Zakona o plaćama koeficijente za obračun plaće službenika i namještenika u upravnim tijelima jedinica samouprave određuje odlukom predstavničko tijelo jedinice samouprave, na prijedlog župana, gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika.

Prilikom donošenja navedene odluke o koeficijentima potrebno je voditi računa da visinu utvrđenog koeficijenta za pojedino radno mjesto obvezuju klasifikacijski rangovi iz Uredbe, masa sredstava za plaće te raspon koeficijenata 1:6.

U jedinici lokalne samouprave u kojoj gradonačelnik, odnosno općinski načelnik svoju dužnost ne obnaša profesionalno, plaća pročelnika upravnog odjela ili službe, bez uvećanja za radni staž, ne smije biti veća od najvišeg dopuštenog iznosa plaće gradonačelnika, odnosno općinskog načelnika utvrđenog u članku 4.⁶ Zakona (čl. 11. Zakona o plaćama).

⁵ Čl. 3. ZSNLPS-a - Kolektivni ugovor sklapaju ovlašteni predstavnici sindikata i općinski načelnik, gradonačelnik, odnosno župan.

⁶ Prema čl. 4. Zakona o plaćama, plaće župana, gradonačelnika i općinskih načelnika, bez uvećanja za radni staž, ne smiju se odrediti u iznosima većim od:
– plaća gradonačelnika Grada Zagreba, u iznosu većem od umnoška koeficijenta 7,14 i osnovice za izračun plaće državnih dužnosnika, prema propisima kojima se uređuju obveze i prava državnih dužnosnika,
– plaća župana i plaća gradonačelnika velikog grada i grada sjedišta županije, u iznosu većem od umnoška koeficijenta 6,42 i osnovice za izračun plaće državnih dužnosnika, prema propisima kojima se uređuju obveze i prava državnih dužnosnika,
– plaća gradonačelnika i općinskog načelnika u jedinicama lokalne samouprave koje imaju više od 10.000 stanovnika, u iznosu većem od umnoška koeficijenta 5,27 i osnovice za izračun plaće državnih dužnosnika, prema propisima kojima se uređuju obveze i prava državnih dužnosnika,

Time je zakonodavac onemogućio predstavničko tijelo (koje je suprotne političke opcije od nositelja izvršne vlasti) da plaću župana, gradonačelnika odnosno općinskog načelnika odredi u nižem iznosu nego najviše rangiranom (najbolje plaćenom) službeniku u upravnom odjelu ili službi u istoj jedinici.

Prema čl. 12. Zakona o plaćama za vrijeme trajanja vježbeničkog staža vježbenik ima pravo na 85% plaće poslova radnog mjesta najniže složenosti njegove stručne spreme. Opravdanje umanjenoj plaće vježbeniku zakonodavac nalazi u činjenici da se vježbenik osposobljava za samostalno obavljanje poslova, što znači da obavlja jednostavnije poslove, koje pri tome obavlja pod nadzorom i s manjom odgovornošću.

Što čini osnovnu plaću lokalnih službenika i namještenika?

Prema članku 8. Zakona o plaćama, plaću službenika, odnosno namještenika u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta na koje je službenik, odnosno namještenik raspoređen i osnovice za obračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža.

2.2. Dodaci na plaću

Zakonom o plaćama se utvrđuje i mogućnost nagrađivanja lokalnih službenika i namještenika koji ostvare natprosječne rezultate u radu. Prema čl. 13. Zakona o plaćama za natprosječne rezultate u radu službenici i namještenici mogu ostvariti **dodatak za uspješnost na radu, koji može iznositi godišnje najviše tri plaće službenika ili namještenika koji ostvaruje dodatak i ne može se ostvarivati kao stalni dodatak uz plaću**. Župan, gradonačelnik, odnosno općinski načelnik pravilnikom utvrđuje kriterije utvrđivanja natprosječnih rezultata i način isplate dodataka za uspješnost na radu. Kao obvezan kriterij mora se uzeti u obzir ocjena kojom je službenik, odnosno namještenik ocijenjen.

Pri tome, **masa sredstava za dodatke za uspješnost u radu ne ulazi u masu sredstava za plaće zaposlenih upravnim odjelima i službama (jer nije riječ o plaći, odnosno dijelu plaće), pa spada u tzv. „ostale rashode za zaposlene“**. Masu sredstava za dodatke za uspješnost u radu u pojedinim upravnim odjelima i službama utvrđuje župan, gradonačelnik, odnosno općinski načelnik sukladno osiguranim proračunskim sredstvima.

2.3. Drugi dodaci na plaću i ostala primanja

Prema čl. 90. ZOR-a, **dodaci su novčani primici** radnika koje radnik ostvaruje na temelju posebnog propisa, kolektivnog ugovora, pravilnika o radu ili ugovora o radu razmjerno odrađenim radnim satima pod određenim uvjetima (otežani uvjeti rada, prekovremeni rad, noćni rad, rad nedjeljom,

– plaća gradonačelnika i općinskih načelnika u jedinicama lokalne samouprave koje imaju od 3.001 do 10.000 stanovnika, u iznosu većem od umnoška koeficijenta 4,55 i osnovice za izračun plaće državnih dužnosnika, prema propisima kojima se uređuju obveze i prava državnih dužnosnika,
– plaća gradonačelnika i općinskog načelnika u jedinicama lokalne samouprave koje imaju do 3.000 stanovnika, u iznosu većem od umnoška koeficijenta 4,26 i osnovice za izračun plaće državnih dužnosnika, prema propisima kojima se uređuju obveze i prava državnih dužnosnika.

rad blagdanom i sl.) i koje ostvaruje neovisno o efektivnom radu (uvećanje za navršene godine radnoga staža i sl.), odnosno koje u skladu s propisanim, utvrđenim ili ugovorenim kriterijima i visini ostvaruje ovisno o ostvarenim rezultatima poslovanja i radnoj uspješnosti (stimulacija i sl.).

Poslodavac je dužan dodatke obračunati u iznosu i na način koji je utvrđen posebnim propisom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, pri čemu povećanje plaće iz čl. 94. st.1. ZOR-a ne smije obračunati na iznos manji od iznosa minimalne plaće u skladu s posebnim propisima. Navedeno znači da dodaci na plaću na ulaze u iznos minimalne plaće te se svaki dodatak obračunava na ugovorenu odnosno osnovnu plaću i iskazuje u apsolutnom iznosu te se tako utvrđeni dodaci zbrajaju i dodaju na ugovorenu odnosno osnovnu plaću i čine plaću.

Ostali primitci su primici radnika koje poslodavac radniku isplaćuje u novcu ili naravi na temelju kolektivnog ugovora, pravilnika o radu, akta poslodavca ili ugovora o radu (npr. uporaba službenog automobila u privatne svrhe).

Dakle, naprijed navedeni dodaci na plaću i ostali primici radnika kojima se uvećava osnovna ili ugovorena plaća, čine plaću radnika (za razliku od primitaka radnika temeljem radnog odnosa iz članka 90.a ZOR-a – primjerice jubilara nagrada, regres, božićnica, naknada troška itd. koji ne ulaze u plaću.).

Osnovna plaća lokalnih službenika i namještenika uvećava se dodatke na plaću i ostala primanja koja su utvrđena Zakonom o plaćama, kolektivnim ugovorom koji su sklopili ovlašteni predstavnici sindikata i općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan (vidi čl. 3. ZLPRS) ili aktom izvršnog tijela ili predstavničkog tijela, sukladno statutu jedinice i odluke o ustrojstvu jedinice, te čine plaću lokalnog službenika ili namještenika.

Način izračuna osnovne plaće i plaće lokalnih službenika i namještenika:

Plaća =	Osnovna plaća = osnovica (utvrđena KU ili odlukom izvršnog tijela)	x koeficijent složenosti poslova u rasponu od 1,00 do 6,00 (utvrđuje predstavničko tijelo)	+ uvećanje za 0,5 za svaku navršenu godinu radnog radnog staža	+ uvećanja osnovne plaće <ul style="list-style-type: none"> • Dodatak za uspješnost u radu • Drugi dodaci utvrđeni KU-om ili aktom I. T. ili predstavničkog tijela
---------	--	--	--	--

3. Proračunska ograničenja mase sredstava za plaće

Na visinu odnosno iznos plaće lokalnih službenika i dužnosnika odnosno na visinu utvrđene mase sredstava za plaće zaposlenih u jedinicama samouprave utječu i prihodi poslovanja jedinice ostvarenih u prethodnoj godini. Zadnjom Novelom Zakona o plaćama⁷, izmijenjene su odredbe čl. 14., 15. i 16. Zakona o plaćama, kojima se uređuju proračunska ograničenja plaća za zaposlenike jedinica samouprave.

Naime, dosadašnje odredbe o proračunskim ograničenjima plaća u jedinicama samouprave nisu više u skladu s novim posebnim propisima, kojima se uređuje pitanje finan-

ciranja jedinica samouprave i to s Zakonom o proračunu⁸ i Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave⁹, a sukladno kojima su jedinice samouprave stekle dodatne prihode kojima se izravno utječe na izračun plaća zaposlenih u jedinicama samouprave.

Stoga su novim čl. 14. 15. Zakona o plaćama utvrđena proračunska ograničenja plaća u jedinicama samouprave i to tako da je sada:

- čl. 14. Zakona o plaćama propisano da masa sredstava za plaće zaposlenih u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave **ne smije iznositi više od 18% prihoda poslovanja** jedinice ostvarenih u godini koja prethodi godini izrade proračuna te
- čl. 15. Zakona o plaćama propisano da u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su kao krajnji korisnici u godini koja prethodi godini izrade proračuna ostvarile sredstva fiskalnog izravnjanja iz državnog proračuna i pomoći izravnjanja za financiranje decentraliziranih funkcija, u kojima iznos tih pomoći prelazi 20% prihoda poslovanja, a masa sredstava isplaćenih za plaće iznosi više od 15% prihoda poslovanja, ukupna masa sredstava za plaće zaposlenih dužnosnika, službenika i namještenika ne smije se povećavati u odnosu na godinu koja prethodi godini izrade proračuna.

Što se podrazumijeva pod prihodima poslovanja, a što pod masom sredstava?

Sukladno Pravilniku o proračunskom računovodstvu i Računskom planu¹⁰ **pod prihodima poslovanja** smatraju se prihodi od poreza, doprinosi, pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države, prihodi od imovine, prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima te ostali prihodi.

Pod masom sredstava za plaće zaposlenih u tijelima jedinica podrazumijeva se masa bruto plaća zaposlenih, odnosno, sukladno Pravilniku o proračunskom računovodstvu i Računskom planu, plaće (u bruto iznosu) i doprinose na plaće, s tim da su u plaću uključeni i dodaci na plaću odnosno uvećanja plaće temeljem kolektivnog ugovora i općih akata jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao što su dodaci za prekovremeni rad, rad subotom, nedjeljom, blagdanom i sl.

Nadalje, sukladno izmijenjenom čl. 16. Zakona o plaćama, sredstva za plaće zaposlenih koji obavljaju povjerene poslove državne uprave te zaposlenih u jedinicama samouprave na provedbi projekata ne uključuju se u ograničenje mase sredstava za plaće zaposlenih dužnosnika, službenika i namještenika za iznose koji se financiraju iz sredstava pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna.

Osim navedenoga, iz prihoda poslovanja koji se koriste za izračun mase sredstava za plaće zaposlenih u jedinicama samouprave, iz članka 14. i 15. Zakona, isključuje se iznos

⁸ Zakon o proračunu (NN, br. 144/21)

⁹ Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN, br. 127/17, 138/20 i 151/22)

¹⁰ Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (NN, br. 124/14, 115/15, 87/16, 3/18, 126/19 i 108/20)

⁷ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o plaćama u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN, 10/23)

sredstava za plaće zaposlenih u jedinicama samouprave koji obavljaju povjerene poslove državne uprave.

4. Uredba o klasifikaciji radnih mjesta

Klasifikacija radnih mjesta predstavlja osnovu za uređivanje sustava plaća službenika i namještenika u jedinicama samouprave. Prema čl. 79. ZSNLPS-a klasifikaciju radnih mjesta uređuje uredbom Vlada RH. Uredbom su utvrđena standardna mjerila za klasifikaciju radnih mjesta, klasifikacija radnih mjesta (kategorije, potkategorije i razine potkategorija), radna mjesta po kategorijama, način utvrđivanja radnih mjesta i nazivi radnih mjesta. Radna mjesta službenika i namještenika klasificirana su u odgovarajuće kategorije, potkategorije i razine potkategorija te je Popis radnih mjesta s odgovarajućom primjenom standardnih mjerila iz članaka 10. do 27. Uredbe, sastavni dio Uredbe.

Sukladno čl. 4. ZSNLPS- a službenici i namještenici primaju se u službu i raspoređuju na slobodna radna mjesta utvrđena pravilnikom o unutarnjem redu, kojeg donosi općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan. Nazivi i opisi poslova radnih mjesta, stručni i drugi uvjeti za raspored na radna mjesta, utvrđeni Pravilnikom o unutarnjem radu moraju biti sukladni Uredbi i standardnim mjerilima za klasifikaciju radnih mjesta utvrđenima ZSNLPS-om (čl. 3. Uredbe): potrebno stručno znanje; složenost poslova; samostalnost u radu; stupanj suradnje s drugim tijelima i komunikacije sa strankama i stupanj odgovornosti i utjecaj na donošenje odluka.

Radi boljeg razumijevanja u nastavku se daje pojašnjenje i obuhvat standardnih mjerila za klasifikaciju radnih mjesta:

Stručno znanje obuhvaća:

- stupanj obrazovanja,
- znanja, sposobnosti i vještine potrebne za učinkovito obavljanje poslova određenog radnog mjesta i radno iskustvo na odgovarajućim poslovima

Složenost poslova odražava:

- razinu složenosti zadataka koji se obavljaju u okviru radnog mjesta
- složenost postupaka i metoda rada koje se primjenjuju,
- razinu traženog osobnog doprinosa službenika (kreativnost),
- opseg poslova RM

Samostalnost u radu odražava:

- opseg u kojem se zadaci obavljaju u skladu s te
- opseg nadzora nadređenih koji je potreban u obavljanju poslova određenog RM

Stupanj suradnje s drugim tijelima i komunikacije sa strankama odražava:

- vrstu i učestalost kontakata koji se ostvaruju prilikom obavljanja poslova određenog RM te
- njihov značaj za rad upravnog tijela, odnosno JLP(R)S

Prema čl. 5. Uredbe, radna mjesta klasificiraju se u kategorije, potkategorije i razine potkategorija prema standardnim mjerilima iz članka 3. Uredbe.

Kategorije radnih mjesta, prema čl. 6. Uredbe, obuhvaćaju skupine radnih mjesta koja uključuju obavljanje pretežno upravljačkih ili izvršnih poslova. Primjenom standardnih mjerila iz članka 3. Uredbe radna mjesta u upravnim tijelima razvrstavaju se u sljedeće kategorije:

- a) **radna mjesta I. kategorije** – radna mjesta koja uključuju ovlaštenja i odgovornosti za upravljanje upravnim tijelom ili unutarnjom ustrojstvenom jedinicom;
- b) **radna mjesta II. kategorije** – radna mjesta koja uključuju obavljanje izvršnih poslova za koje su potrebna posebna stručna i specijalistička znanja, sposobnosti i vještine;
- c) **radna mjesta III. kategorije** – radna mjesta koja uključuju izvršavanje jednostavnijih i pretežno rutinskih upravnih, administrativnih i stručnih poslova službenika;
- d) **radna mjesta IV. kategorije** – radna mjesta namještenika koja obuhvaćaju organiziranje pomoćno-tehničkih poslova, nadzor nad njihovom provedbom i pružanje potpore namještenicima u obavljanju poslova, te neposredno izvršavanje pomoćno-tehničkih poslova.

Unutar svake kategorije radnih mjesta utvrđuju se potkategorije radnih mjesta (čl. 7. Uredbe) i razine potkategorije (čl. 8. Uredbe) i to:

U I. kategoriji radnih mjesta utvrđuju se sljedeće potkategorije i razine:

- a) glavni rukovoditelj
- b) viši rukovoditelj
- c) rukovoditelj

U II. kategoriji radnih mjesta utvrđuju se sljedeće potkategorije:

- a) viši savjetnik – specijalist (samo u županiji, velikom gradu/gradu sjedištu županije)
- b) viši savjetnik
- c) savjetnik
- d) viši stručni suradnik

U III. kategoriji radnih mjesta utvrđuju se sljedeće potkategorije:

- a) stručni suradnik
- b) viši referent
- c) referent

U IV. kategoriji radnih mjesta utvrđuju se sljedeće potkategorije:

- a) namještenici I. potkategorije
- b) namještenici II. potkategorije

Osim naprijed navedenih bitnih odredbi Uredbe, istom se utvrđuje klasifikacijski rang te nazivi radnih mjesta pojedinih kategorija odnosno potkategorija.

Radna mjesta u upravnim tijelima utvrđuju se u pravilniku o unutarnjem redu, koji mora sadržavati naziv radnog mjesta s Popisa radnih mjesta koji je sastavni dio Uredbe. Ako je naziv radnog mjesta propisan u posebnom zakonu, u pravilniku o unutarnjem redu navodi se naziv radnog mjesta s Popisa radnih mjesta i propisani naziv iz posebnog zakona (npr. referent – komunalni redar). Iznimno, naziv radnog mjesta voditelja unutarnje ustrojstvene jedinice sadrži riječ „voditelj“ i naznaku unutarnje ustrojstvene jedinice koju službenik vodi (npr. voditelj odsjeka, voditelj pododsjeka). Naziv radnog mjesta može sadržavati naznaku poslova koji se obavljaju na radnom mjestu (npr. pročelnik upravnog odjela – tajnik, stručni savjetnik, viši informatički suradnik, savjetnik za prostorno uređenje, referent za uredsko poslovanje).

Odgovori na vaša pitanja

U nastavku objavljujemo izbor odgovora na vaša pitanja primljena u prethodnom razdoblju. Vjerujemo da će čitateljima pomoći u otklanjanju mogućih dilema s kojima se susrećete u svojem radu.

Porez na dohodak -najam prostora

Pitanje: U Ugovoru o najmu fizička osoba najmodavac iznajmila je poslovni prostor pravnoj osobi. U Ugovoru je naznačeno da je cijena najma 2.000,00, a fiksni iznos režijskih troškova 2.500,00 kuna. Najmoprimac dakle plaća najmodavcu 2.000,00 + 2.500,00 kn. Da li u osnovicu poreza na dohodak od iznajmljivanja poslovnog prostora fizičke osobe ulazi i iznos režijskih troškova koji su navedeni u apsolutnom iznosu u Ugovoru, ili u osnovicu poreza na dohodak od iznajmljivanja poslovnog prostora fizičke osobe ulazi samo iznos cijene najma?

Odgovor: Budući da najmoprimac, sukladno ugovoru o najmu, uz najamninu najmodavcu plaća i režijske troškove u fiksnom iznosu, osnovicu za obračun poreza na dohodak od imovine čini ukupno plaćeni iznos najmodavcu (u vašem primjeru iznos od 4.500,00 kuna mjesečno)

Naknada razriješenim članovima upravnih tijela

Pitanje: Agencija ima 7 članova Vijeća koje imenuje Hrvatski sabor na rok od 5 godina na prijedlog Vlade. Sukladno posebnom propisu članovi imaju pravo na naknadu u visini plaće koju ostvaruje osoba na toj dužnosti u trajanju od šest mjeseci nakon isteka mandata, a sljedećih šest mjeseci pravo na naknadu u visini od 50% plaće koju ostvaruje osoba na toj dužnosti ili do početka ostvarivanja plaće po drugoj osnovi ili do ostvarivanja prava na mirovinu u skladu općim propisima. Tri člana Vijeća bit će objavljena i prestaje im radni odnos u Agenciji. Na koji način im se obračunava naknada u visini plaće i obračunavaju pripadajuća javna davanja?

Odgovor: Naknada plaće članovima Vijeća nakon razrješenja dužnosti odnosno nakon isteka razdoblja na koje su imenovani, a sve do početka ostvarivanja plaće po drugoj osnovi ili do ostvarivanja prava na mirovinu, utvrđuje se u visini plaće koju ostvaruje osoba na toj dužnosti i to u razdoblju šest mjeseci od dana prestanka dužnosti, a sljedećih šest mjeseci u visini od 50 % plaće koju ostvaruje osoba na toj dužnosti. Pri isplati tako utvrđene naknade plaće koja tereti sredstva Agencije, doprinosi se obračunavaju i uplaćuju na isti način kao i pri isplati plaće:

- doprinosi za mirovinsko osiguranje po stopi od 20 % (ako je član Vijeća osiguran samo u prvom mirovinskom stupu, doprinos za mirovinsko osiguranje se obračunava po stopi od 20 % na ime generacijske solidarnosti, a ako je osiguran u oba mirovinska stupa, po stopi od 15 % na

- ime generacijske solidarnosti i 5 % na ime individualne kapitalizirane štednje) i
- doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje po stopi od 16,5 %.

Porez na dohodak se obračunava po stopi od 20 % na poreznu osnovicu do 3.981,69 eura, odnosno po stopi od 30 % na poreznu osnovicu iznad navedenog iznosa. Na utvrđeni iznos poreza obračunava se i prerez utvrđen za općinu odnosno grad u kojemu član vijeća ima prebivalište odnosno uobičajeno boravište.

Neoporeziva naknada za prehranu

Pitanje: Molim vas pojašnjenje vezano za isplate naknada za podmirivanje troškova prehrane zaposlenicima koji su cijeli mjesec na bolovanju, godišnjem odmoru ili radu od kuće.

Odgovor: Pravilnikom o porezu na dohodak definirano je da je godišnji neoporezivi iznos čl. 7. st2. t.34. do 796,44 godišnje. Nadalje se pojašnjava: (43) Poslodavac može radnicima isplatiti novčane paušalne naknade iz stavka 2. r.br. 34. ovoga članka za podmirivanje troškova prehrane najviše do visine 66,37 eura mjesečno ili podmiriti troškove prehrane nastale za vrijeme radnog odnosa kod poslodavaca na temelju vjerodostojne dokumentacije iz stavka 2. r.br. 35. do visine 132,73 eura mjesečno. U slučaju da se isplaćuju novčane naknade/podmiruju troškovi prehrane za više mjeseci istog poreznog razdoblja, iste se mogu neoporezivo isplatiti/podmiriti u ukupnom iznosu kumulativno za broj mjeseci za koje se isplaćuju. Za razliku od drugog načina prehrane (organizirane) koji je znatno viši: troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavca na temelju vjerodostojne dokumentacije do 1.592,76 eura godišnje pod uvjetom da račun o obavljenim uslugama prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem (Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena.) Dakle, radi se o paušalnim mjesečnim naknadama koje su vezane za "radni odnos", a ne konkretno prisustvo na radu i sukladno tome priznavanje razmjernog prava na ovu naknadu. Istina da nije logično da radnik koji cijeli mjesec na radi, ali jest u radnom odnosu, prima ovu naknadu. No, iz odredbi propisa se to ne da zaključiti. Ova logika "paušalne naknade" zastupljena je i kod naknada za prijevoz na posao/s posla. Naime, ako poslodavac naknadu troškova prijevoza isplaćuje prema cijeni pojedinačne prijevozne karte odnosno po danu dolaska na posao, tada iznos naknade troška prijevoza ovisi o broju dana kada

je radnik radio. To znači da će se naknada troška prijevoza utvrditi kao umnožak iznosa cijene pojedinačne karte i broj dana rada radnika prema evidenciji o prisutnosti radnika na radu. Za dane kada radnik primjerice nije radio zbog npr. korištenja godišnjeg odmora, bolovanja, blagdana, dana koje je proveo na službenom putu i sl., ne može se neoporezivo isplatiti naknada troška prijevoza na posao, budući da trošak prijevoza za te dane nije ni nastao. Ako pak poslodavac radniku isplaćuje cijenu mjesečne prijevozne karte, iznos naknade troška prijevoza jednak je iznosu na potvrdi o visini cijene mjesečne karte, neovisno o tome što radnik dio mjeseca nije radio radi bolovanja, korištenja godišnjeg odmora, blagdana i sl.

Primici sportaša amatera

Pitanje: *Može li sportaš amater istovremeno neoporezivo u jednom mjesecu, a da je to s poreznog gledišta, ispravno, primiti i naknadu 1.750,00 i nagradu za sportska ostvarenja (godišnje 20.000,00) kn i istovremeno može primiti i sportsku stipendiju 1.750,00 kn, iako npr. prima i učeničku stipendiju?*

Odgovor: Pravo na isplatu neoporezivih iznosa:

- stipendija kategoriziranim sportašima do 232,27 eura mjesečno (do 1.750,00 kuna) - uz uvjete propisane odredbama Pravilnika o kategorizaciji sportaša
- naknada sportašima amaterima do 232,27 eura mjesečno (1.750,00 kuna), - uz uvjete propisane odredbama Pravilnika o kategorizaciji sportaša
- nagrada za sportska ostvarenja sportašima do 2.654,48 eura godišnje (20.000,00 kuna) - uz ispunjavanje uvjeta propisanih Pravilnikom o kategorizaciji sportaša i Pravilnikom o mjerilima za dodjelu nagrada sportašima za sportska ostvarenja, međusobno se ne isključuje.

Dakle, ako su ispunjeni propisani uvjeti, sportaš amater u istom mjesecu može ostvariti pravo na neoporezivu isplatu:

- naknade koja se isplaćuje sportašima amaterima do 232,27 eura mjesečno (1.750,00 kuna) i
- nagrade do 2.654,48 eura godišnje (20.000,00 kuna) i
- sportske stipendije do 232,27 eura mjesečno (1.750,00 kuna) i
- stipendije za redovno školovanje (kao učenik ili student) do 232,27 eura mjesečno (1.750,00 kuna).

Financiranje umjetnika

Pitanje: *Na temelju odredbi Zakona o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba u kulturi, Grad je raspisao Javni poziv za financiranje javnih potreba u kulturi. Sukladno rezultatima Javnog poziva, Grad je prihvatio sufinancirati realizaciju samostalne izložbe umjetnice - fizičke osobe (isključivo za troškove kupnje opreme i robe za izradu izložbene skulpture sukladno priloženom troškovniku, u iznosu od 5.000,00 kuna). Postoji li obveza plaćanja poreza na dohodak i davanja na navedeni odobreni iznos ili je moguć način realizacije isplate u navedenu svrhu s dokaznicama u namjenski utrošenim sredstvima bez obveze za obračun poreza i davanja?*

Odgovor: Pretpostavljamo da je umjetnica fizička osoba koja umjetničku djelatnost obavlja kao samostalnu djelatnost po osnovi koje je osigurana. Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br., 115/16. – 151/22.) osoba koja obavlja samostalnu umjetničku djelatnost i po toj je osnovi osigurana, ima mogućnost izbora na koji će način oporezivati svoju samostalnu djelatnost, tj. dohodak može utvrđivati na dva načina:

- kao dohodak od samostalne djelatnosti, vođenjem poslovnih knjiga
- kao drugi dohodak, sukladno odredbama članka 30. stavka 2. Zakona o porezu na dohodak što podrazumijeva da porez na dohodak u trenutku isplate umjetniku obračunava i uplaćuje isplatelj.

Ako umjetnica dohodak od samostalne djelatnosti utvrđuje na temelju podataka iskazanih u poslovnim knjigama (u Knjizi primitaka i izdataka), tada joj odobreni iznos za sufinanciranje izložbe doznajučete na njezin račun, bez obveze obračuna javnih davanja (doprinosi i poreza na dohodak).

Ako umjetnica dohodak od svoje samostalne djelatnosti po osnovi koje je osigurana utvrđuje kao drugi dohodak, tada pri isplati odobrenih sredstava isplatelj, sukladno odredbama članka 211. Zakona o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08. – 106/18.), nije dužan obračunati i platiti doprinose za obvezna osiguranja (jer osoba sama za sebe do 15. u mjesecu za protekli mjesec, na propisanu osnovicu, obračunava i uplaćuje doprinose za mirovinsko i zdravstveno osiguranje). Radi primjene izuzetka od obveze plaćanja doprinosa, isplatelj mora osigurati dokaz, tj. mora, prema odredbama članka 235. Pravilnika o doprinosima (Nar. nov., br. 2/09. – 1/19.) imati potvrdu Porezne uprave izdane na ime primatelja prije prve isplate po toj osnovi u tekućoj godini o tome da je obveznik upisan u registar obveznika doprinosa po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti ili rješenje kojim mu je utvrđena obveza doprinosa za tekuću godinu. Međutim, prilikom isplate umjetnici odobrenog iznosa, isplatelj je dužan obračunati i platiti porez na dohodak i prirez. Kako su sredstva koju Grad isplaćuje umjetnici namijenjena za izradu umjetničkog djela (izložbene skulpture), predjam poreza na dohodak, u skladu s odredbom članka 53. stavka 3. i 4. i članka 55. stavka 4. Pravilnika o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. – 1/23.), isplatelj obračunava i plaća po stopi od 20 % od osnovice koju čini iznos sufinanciranih sredstava, umanjen za 25 % neoporezivog dijela naknade (na temelju potvrde nadležne strukovne umjetničke udruge ili ovlaštene agencije da se radi o umjetničkom djelu) i 30% porezno priznatog izdatka po osnovi izrade autorskog djela. Na obračunani iznos poreza na dohodak obračunava se prirez ako je propisan za mjesto prebivališta umjetnice.

Ako umjetnica svoju djelatnost ne obavlja kao samostalnu djelatnost po osnovi koje je osigurana, već joj se naknada za umjetničko djelo oporezuje kao drugi dohodak, tada ste pri isplati iznosa namijenjenog za izradu umjetničkog djela dužni obračunati doprinos za mirovinsko osiguranje

(po stopi od 10% za I. stup mirovinskog osiguranja, ako je umjetnica osigurana samo u I. mirovinskom stupu, odnosno po stopi od 7,5 % za I. stup i 2,5 % za drugi stup, ako je osigurana u oba mirovinska stupa) te doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje po stopi od 7,5 %. Porez na dohodak se plaća po stopi od 20 %, uz priznavanje olakšice u iznosu od 25 % neoporezivog dijela naknade (na temelju potvrde nadležne strukovne umjetničke udruge ili ovlaštene agencije da se radi o umjetničkom djelu) i 30 % porezno priznatog izdatka po osnovi izrade autorskog djela. Na obračunani iznos poreza na dohodak obračunava se prirez ako je propisan za mjesto prebivališta umjetnice.

Prava i naknade radi prisustva obveznom sistematskom pregledu

Pitanje: *Imaju li te radnici (koje su koristile slobodan dan ili godišnji odmor po rasporedu) pravo na naknadu za prekovremeni rad, s obzirom da je taj sistematski pregled obavezan za njih? Također, imaju li pravo na naknadu troškova prijevoza one radnice koje su prvo vlastitim automobilom morale doći od svog mjesta stanovanja do naše ustanove odakle ih je dalje vozio službeni kombi? Osim toga, jedna je radnica (da bi obavila pregled u zadanom terminu) otišla vlastitim automobilom do lokacije na kojoj se obavio pregled (ona je bila u drukčijem terminu od ostalih) izravno od svoje kuće pa je pitanje ima li ona drukčiju naknadu?*

Odgovor: Vrijeme provedeno na sistematskom pregledu, na koji je poslodavac uputio zaposlenika, smatra se vremenom provedenim na radu pa zaposlenik koji ga obavlja za vrijeme radnog vremena ima obavezu, nakon pregleda, vratiti se na rad, pod uvjetom da mjesto i vrijeme obavljanja pregleda to omogućavaju. Međutim, tijekom vremena provedenog na sistematskom pregledu zaposlenik efektivno ne radi poslove koje je ugovorio ugovorom o radu pa ako sistematski pregled traje duže od radnog vremena zaposlenika, ne smatra se da je taj višak radnog vremena prekovremeni rad zaposlenika, već se njegovo radno vrijeme toga dana određuje prema stvarno ugovorenom redovitom radnom danu. Naime, sukladno odredbama članka 65. Zakona o radu (Nar. nov., br. 93/14. – 151/22.), prekovremeni rad je samo onaj rad kojeg je zaposlenik, u slučaju više sile, izvanrednog povećanja opsega poslova i u drugim sličnim slučajevima prijeko potrebe, dužan odraditi na pisani zahtjev poslodavca. To, u pravilu, podrazumijeva obavljanje poslova za koje je zaposlenik zasnovao radni odnos odnosno koje je ugovorio ugovorom o radu pa smo, stoga, mišljenja da se obavljanje sistematskog pregleda za vrijeme godišnjeg odmora ili slobodnih dana zaposlenika ne smatra njihovim prekovremenim radom. Zaposlenici koji su po njegovu zahtjevu zbog obavljanja sistematskog pregleda prekinuli godišnji odmor ili slobodan dan, poslodavac bi, stoga, trebao omogućiti naknadno korištenje slobodnog dana odnosno godišnjeg odmora koji su prekinuti (članak 41. stavak 4. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama

izrijekom propisuje da se zaposleniku kojem je odgođeno ili prekinuto korištenje godišnjeg odmora mora omogućiti naknadno korištenje, odnosno nastavljanje korištenja godišnjeg odmora). Zaposlenici koji su bili na godišnjem odmoru, odnosno koristili slobodne dane, a po nalogu poslodavca su došli na svoje radno mjesto, odakle im je organiziran prijevoz do mjesta obavljanja sistematskog pregleda, imaju pravo na naknadu troška prijevoza dolaska do prostorija poslodavca i povratka u mjesto prebivališta u visini troškova prijevoza dolaska na posao i povratka s posla, utvrđenog odredbama članka 65. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama.

Troškovi obveznih liječničkih pregleda po posebnim propisima i kontrolnih sistematskih pregleda koji su omogućeni svim zaposlenicima ne smatraju se, prema odredbama članka 22. Zakona o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 115/16. – 151/22.) primicima po osnovi nesamostalnoga rada i ne podliježu oporezivanju.

Neoporezivo nadoknađivanje korištenja privatnog automobila u službene svrhe propisano je Pravilnikom o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. - 1/23.) u slučaju:

- službenog putovanja
- loko vožnje (korištenje privatnog automobila u službene svrhe)
- seminarara, savjetovanje i izobrazbe koji ne traju dulje od sedam dana,

ali ne i za putovanja za potrebe obavljanja obveznih i sistematskih kontrolnih pregleda. Mišljenja sm, stoga da se radnici koja je od mjesta svoga prebivališta do lokacije pregleda došla vlastitim automobilom (jer je bila u drugacijem terminu od ostalih, pa nije koristila organizirani prijevoz poslodavca), naknada troškova prijevoza može priznati u visini troškova javnog prijevoza, a ne u visini troškova za korištenje privatnog automobila u službene svrhe.

Zapošljavanje mlade osobe

Pitanje: *Odnose li se prava vezana za zapošljavanje mlade osobe i na škole te na koji način se mlada osoba evidentira odnosno prijavljuje u sustav Mirovinskog osiguranja?*

Odgovor: Pravo na olakšice u plaćanju doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje pri isplati plaće mladoj osobi, propisane člankom 20. stavkom 4. Zakona o doprinosima, odnosi se na sve poslodavce, pa tako i na škole. Olakšicu u plaćanju doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje, u trajanju od 5 godina, poslodavac može koristiti ako su kumulativno zadovoljeni sljedeći uvjeti:

- da osoba u trenutku zaključivanja ugovora o radu nije navršila 30 godina
- da se ugovor o radu zasniva na neodređeno vrijeme
- da osoba prethodno s istim poslodavcem nije imala zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

Prilikom prijavljivanja osobe u sustav mirovinskog osiguranja, poslodavac u padajućem izborniku obrasca M-1P/eM-1P Prijava o početku osiguranja, zaokružuje podatak da se radi o mladoj osobi.

Minimalna plaća

Pitanje: *Molimo mišljenje vezano za tumačenje odredbe članka 8. Zakona o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi te za odredbu članka 8. Zakona o minimalnoj plaći. Znači li ista da postojećim kolektivnim ugovorom najniža plaća mora biti ugovorena u visini najmanje 95% uredbom propisane minimalne plaće, odnosno da se isti mora izmijeniti ukoliko to nije postignuto? Što se u tom slučaju isplaćuje djelatniku kao minimalna plaća?*

Odgovor: Sastavni dijelovi plaće utvrđuju se, u pravilu, u izvorima radnog prava koji obvezuju poslodavca (u kolektivnom ugovoru, pravilniku o radu, ugovoru o radu, odnosno u posebnim zakonima, na primjer, u Vašem slučaju, u Zakonu o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi). Prema odredbama članka 90. stavka 3. Zakona o radu (Nar. nov., br. 92/14., 127/17., 98/19. i 151/22.), plaća se može sastojati od:

- osnovne odnosno ugovorene plaće
- dodataka
- ostalih primitaka.

U smislu Zakona o radu, dodacima na osnovnu odnosno ugovorenu plaću, smatraju se:

- novčani primici koje radnik ostvaruje na temelju posebnog propisa, kolektivnog ugovora, pravilnika radu ili ugovora o radu razmjerno odrađenim radnim satima pod određenim uvjetima (otežani uvjeti rada, prekovremeni rad, noćni rad, rad nedjeljom, rad blagdanom i neradnim danom), a koji se ne smije obračunati na iznos manji od iznosa minimalne plaće. Prema odredbama članka 94. Zakona o radu, za otežane uvjete rada, prekovremeni i noćni rad te za rad nedjeljom, blagdanom i neradnim danom utvrđenim posebnim zakonom radnik ima pravo na povećanu plaću, u visini i na način određenima kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, pri čemu povećanje za svaki sat rada nedjeljom ne može biti manje od 50 %
- primici koje radnik ostvaruje neovisno o efektivnom radu (uvećanje za navršene godine radnoga staža i sl.)
- primici koji se sukladno propisanim, utvrđenim ili ugovorenim kriterijima i visini ostvaruju ovisno o ostvarenim rezultatima poslovanja i radnoj uspješnosti (stimulacija i sl.).

Ostali primici radnika, prema odredbama Zakona o radu, su primici koje poslodavac radniku isplaćuje u novcu ili naravi na temelju kolektivnog ugovora, pravilnika o radu, akta poslodavca ili ugovora o radu. Prema odredbama članka 3. Zakona o minimalnoj plaći (Nar. nov., br. 118/18. i 120/21.) minimalna plaća je najniži mjesečni iznos bruto plaće koja se radniku isplaćuje za rad u punom radnom

vremenu. U iznos minimalne plaće ubrajaju se i povećanja plaće kao, na primjer, dodatak za radni staž, dodatak za smjenski rad ili dvokratni rad, dodatak za rad subotom, dodatak za odgovornost na poslu i sl. Međutim, u iznos minimalne plaće ne ubrajaju se povećanja plaće s osnove prekovremenog rada, otežanih uvjeta rada, noćnog rada i rada nedjeljom, blagdanom ili nekim drugim danom za koji je zakonom određeno da se ne radi što podrazumijeva da se navedena povećanja obračunavaju na iznos koji ne može biti manji od utvrđene minimalne plaće, a kako je izrijekom propisano člankom 90. stavkom 5. Zakona o radu i člankom 3. stavkom 4. Zakona o minimalnoj plaći. Plaća službenika i namještenika u upravnim odjelima i službama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave utvrđuje se, sukladno članku 8. Zakona o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Nar. nov., br. 28/10. i 10/23.) kao umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta na koje je službenik odnosno namještenik raspoređen i osnovice za obračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža. Ako plaća obračunana na navedeni način (osnovica, koeficijent, dodatak na plaću) iznosi 700,00 eura bruto, smatra se da službenik odnosno namještenik ima minimalnu plaću (jer uvećanje plaće za navršene godine radnoga staža ulazi u iznos minimalne plaće). Kada bi bruto plaća radnika utvrđena na navedeni način iznosila manje od 700,00 eura, poslodavac bi radniku, za rad u punom radnom vremenu, morao isplatiti plaću najmanje u visini minimalne plaće, tj. za 2023. godinu u iznosu od 700,00 eura.

Kao što je prethodno navedeno, minimalna plaća je najniži iznos bruto plaće koja se radniku isplaćuje za rad u punom radnom vremenu, a čiji iznos, sukladno odredbama članka 6. Zakona o minimalnoj plaći, za svaku kalendarsku godinu uredbom utvrđuje Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministra nadležnog za rad. Iznimno, prema odredbama članka 8. Zakona o minimalnoj plaći, kolektivnim ugovorom može se ugovoriti minimalna plaća u iznosu manjem od iznosa propisanog uredbom Vlade Republike Hrvatske, ali ne manjem od 95 % toga iznosa. Uredbom o visini minimalne plaće za 2023. godinu (Nar. nov., br. 122/22.), Vlada Republike Hrvatske utvrdila je minimalnu plaću za 2023. godinu u bruto iznosu od 700,00 eura. Iznimno, ali samo ako je tako utvrđeno kolektivnim ugovorom koji obvezuje poslodavca, bruto minimalna plaća može iznositi 95 % iznosa minimalne plaće koje je uredbom utvrdila Vlada, tj. za 2023. godinu može iznositi 665,00 eura. Ako kolektivnim ugovorom koji obvezuje poslodavca nije ugovoreno da minimalna plaća iznosi 95 % minimalne plaće koju uredbom za svaku godinu utvrđuje Vlada Republike Hrvatske, poslodavac je dužan radniku za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. godine isplatiti plaću čiji bruto iznos, za rad u punom radnom vremenu, ne može biti niži od 700,00 eura (uz napomenu da uvećanja plaće za otežane uvjete rada, prekovremeni i noćni rad te za rad nedjeljom, blagdanom i neradnim danom utvrđenim posebnim zakonom ne ulaze u iznos minimalne plaće, već se obračunavaju na iznos koji ne može biti manji od iznosa minimalne plaće).

1. Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

Tablica 1. Pregled neoporezivih iznosa naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina¹

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
I. Naknade		
1.	Prijevozni troškovi na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.27. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova
2.	Troškovi noćenja na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.28. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova bez ograničenja kategorije hotela
3.	Troškovi prijevoza na posao i s posla (mjesni i međumjesni) (čl.7.st.2.t.29. i 30. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte javnog prijevoza odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte ²
4.	Uporaba privatnog automobila u poslovne svrhe (čl.7.st.2.t.31. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 0,40 po prijednom kilometru
II. Dnevnice, terenski dodatak i naknada za odvojeni život		
1.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevica za rad na terenu u tuzemstvu (čl.7.st.2.t.19. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 26,55 ³ (do 70% ako je osiguran jedan obrok do 40% ako su osigurana dva obroka)
2.	Dnevnice za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.20. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 13,28 (do 70% ako je osiguran jedan obrok do 40% ako su osigurana dva obroka)
3.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevica za rad na terenu u inozemstvu (čl.7.st.2.t.21. Pravilnika o porezu na dohodak)	do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službeno putovanja za korisnike državnog proračuna (Odluka Vlade RH, NN, br. 8/06)
4.	Dnevnice za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.22. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službeno putovanja za korisnike državnog proračuna

¹ Čl. 7., st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, 102/22 i 112/22).

² Čl. 7. st.33. Pravilnika o porezu na dohodak: Naknade troškova prijevoza na posao i s posla međumjesnim javnim prijevozom i/ili naknade stvarnih izdataka prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte mjesnim javnim prijevozom ne odnose se na isplate radnicima koji cijeli mjesec nisu radili odnosno koji su cijeli mjesec proveli na bolovanju ili plaćenom odnosno neplaćenom dopustu u skladu s posebnim propisima ili su cijeli mjesec radili od kuće.

³ Čl. 7., st. 13. Pravilnika o porezu na dohodak: Ako je na službenom putovanju odnosno radu na terenu, na teret poslodavca, osiguran jedan obrok (ručak ili večera) neoporezivi iznos dnevnice koji se isplaćuje u novcu umanjuje se za 30% odnosno za 60% ako su osigurana dva obroka (ručak i večera). Doručak koji je uračunat u cijenu noćenja smatra se troškom noćenja i ne smatra se osiguranom prehranom. Smatrat će se da je osobi prehrana osigurana i ako je osiguran obrok (ručak i/ili večera):

- u cijeni kotizacije za prisustvovanja seminarima, stručnim savjetovanjima i slično
- u cijeni karte za putovanje brodom
- u cijeni zrakoplovne putničke karte, zbog prekida putovanja ili
- iz sredstava reprezentacije poslodavca.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
5.	Dnevnice za službeno putovanja <i>per diem</i> koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca (čl.7.st.2.t.26. Pravilnika o porezu na dohodak)	do propisanog iznosa
6.	Pomorski dodatak (čl.7.st.2.t.23. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 33,19 dnevno
7.	Pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (čl.7.st.2.t.24. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 53,09 dnevno
8.	Naknada za odvojeni život (čl.7.st.2.t.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
III. Otpremnine i darovi		
1.	Otpremnina (pri odlasku u mirovinu) (čl.7.st.2.t.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.327,24
2.	Otpremnina zbog poslovno i osobno uvjetovanih otkaza ugovora o radu prema Zakonu o radu (čl.7.st.2.t.15. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 862,71 (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
3.	Otpremnine zbog ozljede na radu i profesionalne bolesti (čl.7.st.2.t.16. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.061,79 (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
4.	Dar djetetu do 15 godina starosti (koje je do 31. prosinca tekuće godine navršilo 15 godina starosti) (čl.7.st.2.t.18. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 132,73 godišnje
5.	Dar u naravi (čl.22.st.3.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 132,72 godišnje
6.	Godišnja prigodna nagrada (božićnica, naknade za godišnji odmor i sl.) (čl.7.st.2.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 663,62 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
7.	Nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) (čl.7.st.2.t.32. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 995,43 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
8.	Naknade za podmirivanje troškova ugostiteljskih, turističkih i drugih usluga namijenjenih odmoru radnika prema propisima ministarstva nadležnog za turizam (čl.7.st.2.t.33. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
9.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika (čl.7.st.2.t.34. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 796,44 godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
10.	Troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.35. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.592,76 godišnje pod uvjetom da račun i obavijenim uslugama prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena
11.	Troškovi smještaja radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.36. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka podmirenih bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga smještaja obavljena, a ako se isplaćuje radniku, priznaje se u mjesecu isplate

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
12.	Naknade za troškove redovne skrbi djece radnika isplaćene na račun radnika temeljem vjerodostojne dokumentacije ustanova predškolskog odgoja te drugih pravnih ili fizičkih osoba koje temeljem posebnih propisa i odluka nadležnog tijela skrbe o djetetu predškolske dobi (čl.7.st.2.t.37. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka
13.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova radnika za rad od kuće	Do 3,98 po danu rada od kuće, a najviše do 66,37 mjesečno
IV. Potpore		
1.	Zbog invalidnosti zaposlenika (čl.7.st.2.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje
2.	U slučaju smrti zaposlenika (osim potpora koje poslodavci isplaćuju djeci radnika – one su neoporezive u ukupnom iznosu) (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 993,43
3.	Jednokratne potpore koje djeci u slučaju smrti roditelja isplaćuju ili daju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju svojih općih akata te pravne i fizičke osobe (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
4.	Jednokratne potpore u slučaju smrti člana uže obitelji radnika (bračnog druga, roditelja, roditelja bračnog druga, djece, drugih predaka i potomaka u izravnoj liniji, posvojene i udomljene djece i djece na skrbi te punoljetne osobe kojoj je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu) (čl.7.st.2.t.3. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 398,17
5.	Potpore zbog neprekidnog bolovanja radnika dužeg od 90 dana. Razdoblje bolovanja duže od 90 dana ne mora se odnositi na jednu kalendarsku godinu (čl.7.st.2.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje
6.	Potpore za novorođenčce (čl.7.st.2.t.25. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.327,24
7.	Darovanje za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove), rješavanje kojih nije plaćeno obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiroračun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava. (čl.4.st.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
8.	Udžbenici, radne bilježnice i bilježnice koje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave daju učenicima osnovnih i srednjih škola na redovitom školovanju odnosno novčane naknade koje isplaćuju za te svrhe na temelju svojih općih akata i za koje su sredstva planirana u proračunima tih jedinica (čl.8.st.2.t.10. Zakona o porezu na dohodak ⁴)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
9.	Formalni i neformalni programi obrazovanja nezaposlenih osoba i drugih socijalno ugroženih skupina koje bez naplate organiziraju pravne i/ili fizičke osobe, a koji se financiraju iz državnog proračuna i/ili proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave i/ili iz fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova (čl.8.st.2.t.11. Zakona o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
10.	Premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje (čl.9.st.1.t.18. Zakona o porezu na dohodak)	66,37 eura mjesečno, odnosno 796,44 eura godišnje
11.	Premije dodatnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.38. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 331,81 godišnje podmirene bezgotovinskim putem (ukupno kod svih poslodavaca)
12.	Potpore djetetu umrlog ili bivšeg radnika, kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja (čl.7.st.2.t.17. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
13.	Sredstva koja se fizičkim osobama dodjeljuju iz fondova i programa EU po tijelima akreditiranim ⁵ u skladu s pravilima EU, za provedbu aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova Europske unije, a u svrhe obrazovanja i stručnog usavršavanja za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane i smještaja te za realizaciju projektnih aktivnosti koje prijavljuju fizičke osobe (izdaci za najam prostora, osiguranje, opremu i materijale i drugo), a u skladu s financijskom uredbom Europske komisije (čl.5.st.12. Pravilnika o porezu na dohodak)	ukupan iznos primitaka
14.	Sredstva za pokriće troškova školovanja, usavršavanja i znanstvenih istraživanja, neovisno isplaćuje li navedene primitke poslodavac ili drugi isplatiatelj, ako se ti primici ne ostvaruju u okvirima provedbe aktivnosti mobilnosti te pod uvjetom da se ne smatraju izvorom dohotka, na temelju vjerodostojnih isprava (ugovor, izvješće, račun i drugo) (čl.5.st.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanih u skladu s posebnim propisima prema kojima se programi provode
15.	Naknade za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane, smještaja i drugih prihvatljivih troškova propisanih pravilima i propisima tijela Europske unije, koje se isplaćuju dugoročnim i kratkoročnim stručnjacima u skladu s međunarodnim ugovorom za vrijeme rada na projektu financiranom od strane Europske unije za provedbu programa tehničke pomoći Europske unije pod uvjetom da su osigurane vjerodostojne isprave (ugovor, izvješće, obračun i dr.) (čl.5.st.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanoj pravilima i propisima tijela Europske unije prema kojima se projekti provode

⁴ Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20 i 151/22).

⁵ Agencija za mobilnost i programe EU.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici (u eurima i centima)
V. Nagrade zaposlenicima		
	Za navršениh:	
	• 10 godina radnog staža	do 199,09
	• 15 godina radnog staža	do 265,45
	• 20 godina radnog staža	do 331,81
	• 25 godina radnog staža	do 398,17
1.	• 30 godina radnog staža	do 464,53
	• 35 godina radnog staža	do 530,90
	• 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina (čl.7.st.2.t.6.-12. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 663,62
VI. Stipendije		
1.	Stipendije učenicima i studentima za redovno školovanje u tuzemstvu i inozemstvu na srednjim, višim i visokim školama te fakultetima (čl.6.st.1.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
2.	Stipendija koja se dodjeljuje studentima za izvrsna postignuća, a koje se dodjeljuju temeljem javnih natječaja kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima (čl.6.st.1.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 530,90 mjesečno
3.	Stipendije studentima izabranima na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima, za redovito školovanje na visokim učilištima koje isplaćuju, odnosno dodjeljuju zaklade, fondacije, ustanove i druge institucije, registrirane u Republici Hrvatskoj za odgojno-obrazovne ili znanstvenoistraživačke svrhe, koje djeluju u skladu s posebnim propisima i osnovane su s namjenom stipendiranja (čl.9.st.1.t.19. Zakona o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
VII. Stipendije, nagrade i naknade športašima		
1.	Športske stipendije, koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima za njihovo športsko usavršavanje (čl.6.st.1.t.6. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
2.	Naknade športašima amaterima, prema posebnim propisima (čl.6.st.1.t.8. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno
3.	Nagrade za športska ostvarenja ⁶ (čl.6.st.1.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.654,48 godišnje
VIII. Primici učenika i studenata		
1.	Primici po posebnim propisima učenika i studenata na redovnom školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga (čl.6.st.1.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.185,38 godišnje
2.	Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja (čl.6.st.1.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 232,27 mjesečno

1.1. Isplate zaposlenicima

Iznose naknada, potpora i nagrada iz tablice 1. poslodavac može isplatiti neoporezivo samo zaposlenicima, bez obveze obračuna poreza i doprinosa. Ako isplatiatelj isplaćuje na ime naknada, potpora i nagrada veće iznose

zaposlenicima, razlika se pribraja plaći u tom mjesecu, obračunavaju se doprinosi te porez na dohodak i prerez (čl. 21. Zakona o porezu na dohodak).

Oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se voda te topli i hladni napitci (osim napitaka koji u sebi sadrže alkohol), a koje poslodavac na svoj teret omogućuje radnicima za vrijeme radnog vremena.⁷

1.2. Isplate osobama koje nisu u radnom odnosu

Ako se prethodno navedeni iznosi isplaćuju osobama koje nisu u radnom odnosu, ukupno isplaćeni iznos smatra se drugim dohotkom.

Iznimka su neprofitne organizacije i proračunski korisnici. Osobama koje nisu u radnom odnosu neprofitne organizacije i proračunski korisnici mogu neoporezivo isplaćivati:

- Naknade troškova službenog putovanja (troškovi prijevoza, noćenja i dnevnica) i troškove korištenja osobnog automobila u službene svrhe, ako obavljaju poslove za potrebe tih organizacija i ako do trenutka isplate navedenih primitaka u istom poreznom razdoblju nisu ostvarile dohodak po osnovi nesamostalnog rada ili drugi dohodak u neprofitnim organizacijama uz naknadu, a do propisanog iznosa, prema članku 9., stavku 1., točki 11. Zakona o porezu na dohodak i članku 6., stavcima 7. i 8. Pravilnika o porezu na dohodak.
- Troškove noćenja i prijevoza na službenom putovanju osobama koje **primaju naknadu**, ali pod uvjetom da račun za noćenje i prijevoz glase na neprofitnu organizaciju ili proračunskog korisnika, prema članku 9., stavku 1., točki 12. Zakona o porezu na dohodak.
- Naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe do 0,40 eura po prijeđenom kilometru koje se isplaćuju osobama s invaliditetom koje, u skladu s propisom kojim je uređen znak pristupačnosti u trenutku odlaska na službeni put, imaju pravo na znak pristupačnosti.

2. Naknade korisnika državnog proračuna

2.1. Osnovica za obračun naknada, potpora i otpremnina za mirovinu za korisnike državnog proračuna

Temeljem članka 35. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu (NN, br. 62/22 i 131/22), osnovica za obračun naknada i drugih primanja na temelju posebnih propisa (tzv. **proračunska osnovica**) u 2022. godini iznosi **3.326,00 kn**.

Temeljem članka 39. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu (NN, br. 145/22), osnovica za obračun naknada i drugih primanja na temelju posebnih propisa (tzv. **proračunska osnovica**) u 2023. godini iznosi 441,44 eura.

⁶ Pravilnik o mjerilima za dodjelu nagrada sportašima za sportska ostvarenja (NN, br. 46/14 i 9/17).

⁷ Članak 7. stavak 41. Pravilnika o porezu na dohodak.

2.2. Materijalna prava prema kolektivnim ugovorima za državne i javne službenike i namještenike

Tablica 2. Pregled materijalnih prava

Materijalno pravo	Državni službenici i namještenici*	Službenici i namještenici u javnim službama**
Dnevnica za službeni put u zemlji***	200,00 kn odnosno 26,55 eur	200,00 kn odnosno 26,55 eur
Dodatak za rad na terenu	200,00 kn odnosno 26,55 eur	200,00 kn odnosno 26,55 eur
Osnovica za isplatu jubilarne nagrade****	1.800,00 kn odnosno 238,90 eur	1.800,00 kn odnosno 238,90 eur
Regres za korištenje godišnjeg odmora	1.750,00 kn odnosno 232,27 eur	1.750,00 kn odnosno 232,27 eur
Godišnja nagrada za božićne blagdane (božićnica)	1.750,00 kn odnosno 232,27 eur	1.750,00 kn odnosno 232,27 eur
Dar djetetu u prigodi Dana sv. Nikole	753,45 kn odnosno 100,00 eur	753,45 kn odnosno 100,00 eur
Naknada za odvojeni život od obitelji*****	1.000,00 kn odnosno 132,72 eur	
Otpremnina prilikom odlaska u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće državnog službenika i namještenika koje će biti važeće na zadnji dan rada u državnoj službi prije odlaska državnog službenika i namještenika u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće zaposlenika, koja je važeća na zadnji dan rada u javnoj službi prije odlaska u mirovinu
Naknada za korištenje privatnog automobila u službene svrhe*****	3,00 kn odnosno 0,40 eura po prijeđenom kilometru	3,00 kn odnosno 0,40 eura po prijeđenom kilometru

* Članak 109. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike (NN, br. 56/22): Ugovorne strane su suglasne, ako Vlada sa sindikatima javnih službi, ugovori materijalna prava povoljnije od ugovorenih za državne službenike i namještenike, jednako će se primijeniti i na državne službenike i namještenike.

** Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 56/22) i Dodatak I. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama (NN 127/22).

*** Ako dođe do promjene poreznih propisa kojima se neoporezivi iznos dnevnice povećava, od dana primjene toga propisa toliko se povećava iznos dnevnice. (čl.62.st.5.)

**** O visini osnovice za isplatu jubilarne nagrade Vlada RH i sindikati javnih službi (čl.67.st.2.) kao i sindikat državne službe (čl.55.st.3.) pregovarati će svake godine prije donošenja Državnog proračuna Republike Hrvatske za sljedeću godinu, s time da ako se dogovor ne postigne, osnovica za jubilarnu nagradu iznosi najmanje 1.800,00 kuna neto.

***** Naknada za odvojeni život za službenike i namještenike u javnim službama uredit će se granskim kolektivnim ugovorima (članak 64.).

***** Ako je zaposleniku odobreno korištenje privatnog automobila u službene svrhe, nadoknadić će mu se troškovi u visini neoporezivog iznosa prema poreznim propisima. (članak 66. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama)

Napomena: iznosi dnevnica za službeni put u zemlji i za rad na terenu, osnovice za jubilarnu nagradu i naknade za odvojeni život od obitelji preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

2.3. Jubilarna nagrada

Tablica 3. Iznosi jubilarne nagrade prema kolektivnim ugovorima

Godine neprekidne službe/rada u državnim tijelima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave	Osnovica u državnim i javnim službama: 1.800,00 kn* odnosno 238,90 eura	Neoporezivi iznosi jubilarne nagrade u eurima i centima
1	2	3
5	1.800 kn – 238,90 eur	Oporezivo u cijelosti
10	2.250 kn – 298,63 eur	199,09
15	2.700 kn – 358,35 eur	265,45
20	3.150 kn – 418,08 eur	331,81
25	3.600 kn – 477,80 eur	398,17
30	4.500 kn – 597,25 eur	464,53
35	5.400 kn – 716,70 eur	530,90
40	7.200 kn – 955,60 eur	663,62
45	9.000 kn – 1.194,51 eur	663,62

* Za državne službenike i namještenike sukladno članku 55. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, a za službenike i namještenike u javnim službama sukladno članku 67. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama.

Napomena: kunski iznosi preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

2.4. Dnevnice u zemlji

Prema **Odluci o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima** (NN, br. 117/12), proračunskim korisnicima i izvanproračunskim fondovima, isplaćuju se iznosi naknada prikazani u tablici 4. Prema članku 8. stavku 3. Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN, br. 10/99 – 16/19) **suci i pravosudni dužnosnici imaju pravo na dnevnicu u visini određenoj za službenike u pravosudnom tijelu** (200,00 kn odnosno 26,55 eura dnevno).

Tablica 4. Visina naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima⁸

Vrsta naknade	Iznos
Dnevnice za službeni put u zemlji	150,00 kn odnosno 19,91 eur dnevno
Troškovi noćenja	prema priloženom računu
Naknada troškova za korištenje privatnog automobila u službene svrhe	2,00 kn odnosno 0,40 eur po prijeđenom kilometru
Terenski dodatak	150,00 kn odnosno 19,91 eur dnevno
Naknada za odvojeni život od obitelji	1.000,00 kn odnosno 132,72 eur mjesečno
Naknada za odvojeni život kada je osiguran smještaj na teret proračuna	500,00 kn odnosno 66,36 eur mjesečno

Napomena: kunski iznosi preračunati su u eure korištenjem fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

⁸ Odluka o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12).

IMATE PITANJE?

Slobodno nam se obratite sa svim dilemama i pitanjima. Tu smo za Vas.

pitajcentar@tim4pin.hr

2.5. Dnevnice za inozemstvo

Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna (NN, br. 8/06), a u skladu s člankom 7., stavkom 2., točkama 21. i 22. Pravilnika o porezu na dohodak propisan je neoporezivi iznos **dnevnica za službeni put u inozemstvo** (visina dnevnica po državama objavljena je na www.tim4pin.hr).

Sukladno članku 7. stavcima 18. i 19. Pravilnika o porezu na dohodak⁹, ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi zračni prijevoz, inozemna dnevnic se obračunava dva sata prije vremena predviđenog polijetanja zrakoplova iz posljednje zračne luke u Republici Hrvatskoj do vremena dolaska zrakoplova u prvu zračnu luku u Republici Hrvatskoj. Ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi brod, dnevnic se obračunava od sata polaska broda iz posljednjeg pristaništa u Republici Hrvatskoj do sata povratka broda u prvo pristanište u Republici Hrvatskoj. Za svako zadržavanje, odnosno proputovanje kroz stranu državu koje traje duže od 12 sati obračunava se dnevnic za tu stranu državu, a svako zadržavanje u stranoj državi kraće od 12 sati, obračunava se u vrijeme provedeno u idućoj državi u kojoj se provelo više od 12 sati. Ako je ukupno na putovanju osoba provela više od osam, odnosno više od 12 sati, a u inozemstvu manje od osam sati, tada se isplaćuje pripadajuća tuzemna dnevnic, uzevši u obzir ukupan broj sati provedenih na putovanju u tuzemstvu i inozemstvu.

3. Plaće

3.1. Osobni odbitak ili neoporezivi dio dohotka¹⁰

Osnovni osobni odbitak i dijelovi osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje izračunavaju se primjenom propisanih koeficijenta na osnovicu osobnog odbitka koja iznosi 331,81 euro. Osnovni osobni odbitak iznosi 530,90 eura (koeficijent 1,6 osnovice osobnog odbitka).

Tablica 5. Uvećanje osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (u eur)
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji ¹¹	0,7	232,27
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,7	232,27
3.	Drugo uzdržavano dijete	1,0	331,81
4.	Treće uzdržavano dijete	1,4	464,53
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,9	630,44

⁹ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 128/17).

¹⁰ Članak 14. Zakona o porezu na dohodak.

¹¹ Sukladno članku 14., od 1. siječnja 2019. uzdržavanim članovima uže obitelji smatraju se bračni drug, roditelji poreznog obveznika, maćeha odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu, dok se djecom smatraju djeca koju roditelji, maćeha odnosno očusi, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju. Djecom se smatraju i djeca nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja.

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos (u eur)
6.	Peto uzdržavano dijete	2,5	829,53
7.	Šesto uzdržavano dijete	3,2	1061,79
8.	Sedmo uzdržavano dijete	4,0	1327,24
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,9	1625,87
10.	Deveto uzdržavano dijete	5,9	1957,68
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava se za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,4	132,72
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatak za pomoć i njegov poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,5	497,72

3.2. Utvrđivanje predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada¹²

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se od porezne osnovice koju čini iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca, umanjen za uplaćene doprinose za obvezna osiguranja iz primitka ili doprinose za mirovinska osiguranja i za iznos mjesečnog osobnog odbitka, a na temelju porezne kartice.

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se po stopi od 20% od mjesečne porezne osnovice do visine 3.981,69 eura te po stopi od 30% na poreznu osnovicu iznad 3.981,69 eura¹³.

3.3. Doprinosi

3.3.1. Osnovice za obračun doprinosa u 2022. i 2023. godini

Doprinosi se obračunavaju prema stvarno isplaćenju plaći, koja ne može biti manja od minimalne plaće. Prema Uredbi o visini minimalne plaće za 2023. godinu (NN, br. 122/22), minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine utvrđena je u bruto iznosu 700,00 eura. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2023. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023. godine.

Prema Uredbi o visini minimalne plaće za 2023. godinu (NN, br. 122/22), **minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2023. godine** utvrđena je u **bruto iznosu 700,00 eura**. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2023. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023. godine.

¹² Članak 24. Zakona o porezu na dohodak.

¹³ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak.

Najniža mjesečna osnovica¹⁴

Ako je iznos isplaćene plaće (ili naknade bolovanja) manji od najniže osnovice za obračun doprinosa, tada doprinos se treba obračunati na iznos **najniže mjesečne osnovice**, koja za 2023. godinu iznosi **519,53 eura**¹⁵.

Najviša mjesečna osnovica

Najviša mjesečna osnovica iznosi za 2023. godinu iznosi **8.203,08 eura**¹⁶. Na iznos plaće koja je veća od najviše mjesečne osnovice ne obračunava se doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup), ali samo kod obračunavanja mjesečne plaće za određeni mjesec. Kod isplate bonusa, naknada, nagrada i otpremnina, doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup) obračunava se na ukupan bruto iznos isplate.

Najviša godišnja osnovica

Najviša godišnja osnovica za 2023. godinu iznosi **98.436,96 eura**¹⁷ i primjenjuje se samo za doprinos za mirovinsko osiguranje za I. stup.

3.3.2. Stope doprinosa iz plaće i na plaću

Sukladno članku 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima¹⁸ (NN, br. 106/18), obveznim osiguranjima smatraju se:

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
2. obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
3. obvezno zdravstveno osiguranje i obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Tablica 6. Doprinosi iz plaće i na plaću

Doprinosi iz plaće	Stope
• Za mirovinsko osiguranje	20 %
• I. stup	15 %
• II. stup	5 %
Doprinosi iz plaće	Stope
• Za zdravstveno osiguranje	16,5 %

Od 1. siječnja 2015. poslodavci koji zapošljavaju 20 i više radnika, ako nemaju 2% zaposlenih osoba koje se prema posebnim propisima smatraju osobama s invaliditetom¹⁹,

¹⁴ Prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj – kolovoz prethodne godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku, pomnožen s koeficijentom 0,38.

¹⁵ Sukladno Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, 1/23).

¹⁶ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br.1/23)

¹⁷ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2023. godinu (NN, br.1/23)

¹⁸ Zakon o izmjenama Zakona o doprinosima primjenjuje se počevši od obračuna plaće za siječanj 2019.

¹⁹ Sukladno članku 4.a Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN, 75/18, 120/18, 37/20 i 145/20) obveza kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ne odnosi se na: predstavništva stranih osoba, strana diplomatska i konzularna predstavništva, integrativne radionice i zaštitne radionice, poslodavce u sektoru proizvodnje tekstila, odje-

plaćaju posebnu novčanu naknadu čija se osnovica utvrđuje kao umnožak broja osoba s invaliditetom, koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje za koje se obveza odnosi, a visina naknade obračunavala se po stopi od 30% zaključno s 29. veljače 2020., a od 1. ožujka 2020. po stopi od 20%.²⁰ Za 2022. godinu mjesečna naknada iznosi 937,50 kn, a za 2023. godinu 140,00 eur.

Sukladno točki III: Odluke o namjeni korištenja sredstava i odgodi plaćanja novčane naknade zbog neispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom (NN 36/20) odgođena je obveza plaćanja novčane naknade poslodavcima obveznicima kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom koja je nastala za mjesec ožujak, travanj i svibanj 2020. godine, uz mogućnost odgode plaćanja obveze koje su nastale u naredna 3 mjeseca. Odgođene obveze mogu se podmiriti obročnom otplatom u roku od 24 mjeseca od dana dospelosti obveze. Za vrijeme trajanja odgode plaćanja i obročne otplate ne obračunavaju se kamate i ne teče zastara.

Poslodavac je obvezan na plaće radnika, kojima se staž računa s povećanim trajanjem, uplatiti i povećani doprinos za mirovinsko osiguranje na bruto plaću radnika, prema stopama prikazanim u tablici 7.

Tablica 7. Staž osiguranja s povećanim trajanjem²¹

Za 12 mj. staža priznaje se	Ukupna stopa doprinosa	Stope doprinosa za radnike u I. stupu	Stope doprinosa za radnike u II. stupu
14 mjeseci	4,86 %	3,61 %	1,25 %
15 mjeseci	7,84 %	5,83 %	2,01 %
16 mjeseci	11,28 %	8,39 %	2,89 %
18 mjeseci	17,58 %	13,07 %	4,51 %

3.3.3. Posebni doprinos za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

Posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu plaćaju poslodavci i isplataljeli drugog dohotka (čl. 188. Zakona o doprinosima, NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18) za vrijeme izaslanja, službenog boravka ili službenog puta u inozemstvu. Doprinos se ne plaća za službena putovanja, boravak ili izaslanje u:

- **Države članice Europske unije** (od 1.7.2013.)
- **Države s kojima je međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju uređeno pitanje korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu** (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Srbija, Turska – od 19.12.2013.)
- **Države članice Europskog gospodarskog prostora** (Norveška, Island i Lihtenštajn – od 12.04.2014.)
- **Švicarsku konfederaciju** (od 01.01.2017.)

će, kože, drva i namještaja te novoosnovane poslodavce u razdoblju od 24 mjeseca od dana upisa u odgovarajući registar odnosno dana ustrojavanja prema posebnom propisu.

²⁰ Članak 10. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN, br. 157/13, 152/14, 39/18 i 32/20).

²¹ Sukladno čl. 13., st. 1., t. 3., te čl. 17, st. 1., t. 2. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18).

Tablica 8. Osnovica i stopa za obračun posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu za cijeli mjesec²²

Osnovica za obračun doprinosa	2022. ²³	2023. ²⁴
	kune i lipe	euri i centi
	3.624,06	519,53
Stopa	20 %	20 %
Iznos doprinosa	724,81	103,91

Tablica 9. Dnevne osnovice i obveze za različit broj kalendarskih dana u mjesecu za uplatu posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

	Broj dana u mjesecu Iznosi u kunama za 2022.			Broj dana u mjesecu Iznosi u eurima za 2023.		
	28	30	31	28	30	31
	Dnevna osnovica u kn	129,43	120,80	116,91	18,55	17,32
Dnevna obveza u kn	25,89	24,16	23,38	3,71	3,46	3,35

Obveza uplate ovog doprinosa je do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec, na račun

Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

HR6510010051550100001

poziv na broj: HR68 8508 – OIB isplatitelja doprinosa – oznaka izvješća JOPPD (GGXXX)

Ako radnik **boravi u inozemstvu dulje od 30 dana neprekidno** (radi obrazovanja, stručnog usavršavanja i sl.), tada se poseban doprinos za zdravstveno osiguranje plaća po stopi od 10 % na ugovorenu plaću u zemlji za jednake ili slične poslove u zemlji.

3.3.4. Oslobođenje od plaćanja doprinosa na plaću

Prema **Zakonu o doprinosima** (NN, br. 84/08 do 106/18):

- Poslodavci koji zaposle radnika kojemu je to prvo zaposlenje, uz uvjet da radnik u trenutku zaposlenja nema evidentiran mirovinski staž, oslobođeni su 1 godinu plaćanja doprinosa na plaću** (čl. 20., st. 2. i 3. Zakona).
- Poslodavci su oslobođeni do 5 godina plaćanja doprinosa na osnovicu, ako su 1. siječnja 2015. ili kasnije sklopili ugovor o radu na neodređeno vrijeme s osobom koja u trenutku sklapanja tog ugovora ima manje od 30 godina života** uz uvjet da radnik nije prethodno bio zaposlen kod tog poslodavca na neodređeno vrijeme (čl. 20., st. 4. i 5. i čl. 7. t. 54. Zakona).

Prema članku 106. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN, br. 121/17, 98/19 i 84/21) poslodavac koji zaposli na neodređeno vrijeme dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dijete nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata starije od 29 godina,

²² Sukladno čl. 14., st. 3. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 26/14, 30/14, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18): Iznimno od odredbe stavka 1. točke 2. ovoga članka, za osiguranu osobu koja boravi u inozemstvu na službenom putu, posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu obračunava se po stopi od 20%.

²³ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2022. godinu (NN, br. 127/21).

²⁴ (NN, br. 1/23)

oslobađa se plaćanja doprinosa na plaću tih radnika u razdoblju do pet godina od zaključenja ugovora o radu na neodređeno vrijeme, uz uvjet da s tim osobama nije prethodno već imao zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

3.4. Osnovice za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2022. i 2023. godinu

Tablica 10. Pregled osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama

	Bruto osnovica	Propis
Državni službenici i namještenici	Do 30. travnja 2022. 6.044,51kn	Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN 112/17, 12/18, 2/19 i 119/19) Dodatak III. Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike (NN, br. 66/20) Odluka o materijalnim i nematerijalnim pravima, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće državnih službenika i namještenika (NN, br. 16/22)
	Od 1. svibnja 2022. 6.286,29 kn	Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN, br. 56/22) Primjenjuje se od plaće za svibanj 2022. koja se isplaćuje u lipnju 2022.
	Od 1. listopada 2022. do 31. prosinca 2022. 6.663,47 kn	Dodatak I. Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike (NN 127/22)
	Od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023. 884,39 eur	Dodatak I. Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike (NN 127/22)
	od 1. travnja 2023. godine pa nadalje 902,08 eur	Dodatak I. Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike (NN 127/22)
Javne službe	Do 30. travnja 2022. 6.044,51kn	Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 128/17, 47/18, 2/19, 123/19) Dodatak II. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 66/20)
	Od 1. svibnja 2022. 6.286,29 kn	Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 56/22) Primjenjuje se od plaće za svibanj 2022. koja se isplaćuje u lipnju 2022.
	Od 1. listopada 2022. do 31. prosinca 2022. 6.663,47 kn	Dodatak I. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama
	Od 1. siječnja 2023. do 31. ožujka 2023. 884,39 eur	Dodatak I. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama
	od 1. travnja 2023. godine pa nadalje 902,08 eur	Dodatak I. Temeljnom kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama
Državni dužnosnici	3.890,00 kn	Odluka o visini osnovice za obračun plaće državnih dužnosnika (NN, br. 151/14), primjenjuje se počevši s plaćom za prosinac 2014., koja je isplaćena u siječnju 2015. godine.
Suci i drugi nositelji pravosuđnih dužnosti	4.710,595 kn od 1. ožujka 2019.	Zakon o izmjeni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosuđnih dužnosnika (NN 16/19)

3.5. Minimalna plaća

Minimalna plaća je najniža plaća za rad radnika u punom radnom vremenu. Uredbom o visini minimalne plaće (NN, br. 117/21) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. u bruto iznosu od 4.687,50 kuna. Primjenjuje se od 1. siječnja 2022. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2022.

Uredbom o visini minimalne plaće (NN, br. 122/22) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. u bruto iznosu od **700,00 eura**. Primjenjuje se od **1. siječnja 2023. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2023.**

Tablica 11. Iznos minimalne plaće

Razdoblje	Bruto iznos minimalne plaće za puno radno vrijeme	Objavljeno u NN, br.
od 1.6.2011. do 31.5.2012.	2.814,00 kn	58/11 i 60/11 – ispr.
od 1.6.2012. do 31.5.2013.	2.814,00 kn	60/12
od 1.6.2013. do 31.12.2013.	2.984,78 kn	51/13
od 1.1.2014. do 31.12.2014.	3.017,61 kn	156/13
od 1.1.2015. do 31.12.2015.	3.029,55 kn	151/14
od 1.1.2016. do 31.12.2016.	3.120,00 kn	140/15
od 1.1.2017. do 31.12.2017.	3.276,00 kn	115/16
od 1.1.2018. do 31.12.2018.	3.439,80 kn	122/17
od 1.1.2019. do 31.12.2019.	3.750,00 kn	109/18
od 1.1.2020. do 31.12.2020.	4.062,51 kn	106/19
od 1.1.2021. do 31.12.2021.	4.250,00 kn	119/20
od 1.1.2022. do 31.12.2022.	4.687,50 kn (neto 3.750,00 kn)	117/21
od 1.1.2023. do 31.12.2023.	700,00 eur	122/22

3.6. Koeficijenti za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Tablica 12. Pregled koeficijenata za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Stopa prireza	Doprinos za mirovinsko osiguranje = 20 %	
	Stopa poreza	
	20 %	30 %
0,00	1,562500	1,785714
1,00	1,566416	1,793400
2,00	1,570352	1,801153
3,00	1,574307	1,808973
4,00	1,578283	1,816860
5,00	1,582278	1,824818
6,00	1,586294	1,832845
6,25	1,587302	1,834862
6,50	1,588310	1,836885
7,00	1,590331	1,840943
7,50	1,592357	1,845018
8,00	1,594388	1,849112
9,00	1,598465	1,857355
10,00	1,602564	1,865672
12,00	1,610825	1,882530
13,00	1,614987	1,891074
14,00	1,619171	1,899696
15,00	1,623377	1,908397
18,00	1,636126	1,934985

4. Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

Za prva 42 kalendarska dana bolovanja, odnosno sedam dana za invalida rada, naknadu isplaćuje poslodavac na svoj teret u visini utvrđenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, uz obvezu obračunavanja i plaćanja doprinosa iz plaće i na plaću, te poreza na dohodak i prireza. Sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13 i 98/19), Zakonu o roditeljskim potporama (NN, br. 152/22) u tablici 13., dan je pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja i isplatiteljima, kada su zadovoljeni uvjeti prethodnog osiguranja, a isplaćuju se na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna.

Tablica 13. Pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/ na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
1.	Privremena nesposobnost za rad zbog bolesti – od 43. dana , odnosno od 8. dana za invalide rada	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 565,04 eur*
2.	Njega oboljelog supružnika ili djeteta starijeg od tri godine – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 565,04 eur
3.	Za njegu oboljelog djeteta do tri godine života – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
4.	Privremena nesposobnost za rad zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, bez ograničenja
5.	Kada je radnik određen za pratitelja bolesnika	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	70 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
6.	Izoliran kao kliconoša ili zbog pojave zaraze, nesposoban za rad zbog transplantacije organa u korist druge osobe – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur
7.	Komplikacije u vezi s trudnoćom i porođajem – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 110,36 eur	100 % od osnovice, ne više od 565,04 eur

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća	
1	2	3	4	5	6
8.	Rodiljni dopust** , 98 dana, od kojih 28 dana prije dana očekivanog poroda te 70 dana nakon rođenja djeteta (obvezni rodiljni dopust), a nakon protoka obveznog rodiljnog dopusta do navršenih 6 mjeseci života djeteta (dodatni rodiljni dopust) – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	100 % od osnovice, bez ograničenja
9.	Očinski dopust: 10 radnih dana za jedno dijete 15 radnih dana u slučaju rođenja blizanaca, trojki ili istodobnog rođenja više djece	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	100 % osnovice bez ograničenja
10.	Roditeljski dopust: od navršenih 6 mjeseci života djeteta a) 8 mjeseci ako pravo koriste oba roditelja, odnosno 6 mjeseci ako koristi jedan roditelj, za prvo i drugo rođeno dijete b) 30 mjeseci ako pravo koriste oba roditelja, odnosno 28 mjeseci ako koristi jedan roditelj, za rođene blizance, 3. i svako sljedeće dijete c) u polovici radnog vremena	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 70% proračunske osnovice (309,01 eur)	a) 100 % osnovice, ali ne više od 225,5 % proračunske osnovice mjesečno (995,45 eur) b) 125% proračunske osnovice mjesečno (551,80 eur) c) 110% pr. osnovice mjesečno (485,58 eur)
11.	Stanka za dojenje djeteta	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	-	-	100% proračunske osnovice (441,44 eur) ovisno o broju sati korištenja stanke
12.	Prenatalni pregled (slobodan dan)	Poslodavac na svoj teret	Redovna plaća		100 %

*Prema čl. 55 st. 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju najviši mjesečni iznos naknade plaće za puno radno vrijeme ne može iznositi više od proračunske osnovice uvećane za 28%.

**Prema čl. 32., st. 8. Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama (NN, br. 152/22), zaposleni ili samozaposleni roditelj, koji na dan koji prethodi danu započinjanja prava ne ispunjava uvjet prethodnog osiguranja u trajanju od najmanje 6 mjeseci neprekidno ili 9 mjeseci s prekida u posljednje dvije godine, za vrijeme korištenja rodiljnog dopusta od 1. siječnja 2023. ima pravo na naknadu, u iznosu od 125% proračunske osnovice (551,80 eur).

Naknada na teret HZZO-a isplaćuje se u visini od:

70 % – za prvih šest mjeseci neprekidnog bolovanja.

80 % – od prvog dana nakon isteka šest mjeseci do 18 mjeseci.

50 % zadnje isplaćene naknade plaće – nakon isteka 18 mjeseci neprekidnog bolovanja do tri godine.

Zaposlenicima koji su na neprekidnom bolovanju duljem od 18 mjeseci zbog liječenja zloćudnih bolesti i u drugim slučajevima iz članka 52., stavka 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13 i 98/19), naknada plaće neće se umanjivati na 50 %.

Uvjet za isplatu naknade: Prethodno osiguranje – najmanje devet mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekida u posljednje dvije godine (čl. 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju). **Ako nije ispunjen uvjet:** 25 % proračunske osnovice (110,36 eur) za sve vrijeme trajanja bolovanja.

5. Drugi dohodak

Drugi dohodak je razlika između svakog pojedinačnog primitka umanjenog za propisane izdatke. Drugi dohodak ostvaruje se po osnovi primitaka koji se ne smatraju primicima određenim po osnovi: nesamostalnog rada (plaća i mirovina), od samostalne djelatnosti, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, od osiguranja i propisanih izdataka.

Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak isplatalji drugog dohotka su obvezni obračunati i platiti doprinose na sve primitke koje isplaćuju nakon 1. siječnja 2017., bez obzira na koje se razdoblje ti primici odnose.

5.1. Izdaci koji se priznaju pri utvrđivanju predjuma poreza na dohodak od drugog dohotka

- Svota što je iz primitka uplaćena za obvezne doprinose.
- Paušalni izdatak u visini od 30 % primitka od:
  - a) Autorske naknade što je isplaćena prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (NN, br. 111/21).
  - b) Primitka za profesionalnu djelatnost novinara, umjetnika i sportaša, koji su osigurani po toj osnovi i doprinose za obvezna osiguranja plaćaju prema rješenju Porezne uprave.
  - c) Primitka nerezidenta za obavljanje umjetničke, arhitektske, zabavne, sportske, književne i likovne djelatnosti, djelatnosti u svezi s tiskom, radiom, televizijom i zabavnim priredbama.
- Dodatni paušalni izdatak u visini od 25% primitka za umjetničke naknade.

Kod isplate drugog dohotka ne priznaje se osobni odbitak.

Obveznici koji ostvaruju drugi dohodak ne moraju voditi poslovne knjige i evidencije, osim kad se prijave u Registar poreznih obveznika s namjerom da dohodak utvrđuju kako je propisano za samostalne djelatnosti, kao razliku između poslovnih primitaka i izdataka na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga i evidencija.

5.2. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak

Tablica 14. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak, porez i prirez

R. br.	Opis	Ugovor o djelu	Ugovor o djelu – umirovljenik	Autorska naknada	Naknada umjetnicima
1.	Primitak				
2.	Paušalni izdatak	0%	0%	30%	55%
3.	Osnovica za doprinos (1 – 2)				
4.	Doprinos za MO (3 x stopa)	10%	10%	10%	10%
4.a	MO I. stup	7,5%	10%	7,5%	7,5%
4.b	MO II. Stup	2,5%	0%	2,5%	2,5%
5.	Dohodak /porezna osnovica (1 – 2 – 4)				
6.	Porez i prirez (6.a + 6.b)				
6.a	(5 x stopa)	20%	20%	20%	20%
6.b	prirez prema odluci (6.a x stopa)				
7.	Neto primitak (1 – 4 – 6)				
8.	Doprinos za ZO (3 x stopa)	7,5%	7,5%	7,5%	7,5%
9.	Trošak isplatitelja (1+8)				

Od 2017. godine obračun poreza i prireza na drugi dohodak nije konačan. Primici od drugog dohotka u posebnom postupku pribrajaju se ostvarenom dohotku od nesamostalnog rada (plaći/mirovini) i dohotku od samostalne djelatnosti te se, temeljem tih vrsta primitaka, utvrđuje godišnja porezna osnovica. Od 2021. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 360.000,00 kuna, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 360.000,00 kuna²⁵. Od 2023. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 47.780,28 eura, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 47.780,28 eura.

Sukladno članku 24. stavku 5. Zakona o porezu na dohodak, predijam poreza na dohodak od nesamostalnog rada i mirovine umanjuje se za 50% umirovljenicima po osnovi ostvarenog dohotka od mirovine, kao i poreznim obveznicima koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

Sukladno članku 40. stavku 3. Zakona o porezu na dohodak, predijam poreza na dohodak od drugog dohotka po osnovi primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga plaća se po odbitku, po stopi od 20% od osnovice koju čini iznos primitka iznad propisanog neoporezivog iznosa primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga i iznosa godišnjeg osnovnog osobnog odbitka.

²⁵ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak.

Tablica 15. Pregled koeficijenta za preračunavanje neto iznosa u bruto iznos drugog dohotka

Stopa prireza	Ugovor o djelu	Autorske naknade Izdatak 30%	Umjetničke naknade Izdatak 55%
0%	1,388889	1,243781095	1,14416476
1%	1,39237	1,245733363	1,145226125
2%	1,395868	1,24769177	1,146289461
3%	1,399384	1,249656345	1,147354774
4%	1,402918	1,251627115	1,148422068
5%	1,40647	1,253604112	1,14949135
6%	1,410039	1,255587364	1,150562625
7%	1,413627	1,257576901	1,151635899
7,5%	1,415428	1,258574036	1,152173287
8%	1,417234	1,259572753	1,152711177
9%	1,420858	1,26157495	1,153788464
10%	1,424501	1,263583523	1,154867768
12%	1,431844	1,267619917	1,157032443
13%	1,435544	1,2696478	1,158117827
14%	1,439263	1,271682181	1,159205249
15%	1,443001	1,273723093	1,160294715
18%	1,454334	1,279885322	1,163575435

Tablica 16. Pregled uplatnih računa i poziva na broj za doprinose, porez i prirez na drugi dohodak

Doprinosi	Broj i naziv uplatnog računa/ IBAN konstrukcija računa	Poziv na broj primatelja
Doprinos za zdravstveno osiguranje	HR6510010051550100001 Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	HR68 8540-OIB isplatitelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	HR1210010051863000160 Državni proračun RH	HR68 8176-OIB isplatitelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR761001005170003601 Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR68 2291-OIB isplatitelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Porez i prirez	Račun grada/općine prema prebivalištu primatelja dohotka	Poziv na broj primatelja
Za sve vrste isplate drugog dohotka	Prema Naputku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini (NN, br.13/23)	HR 68 1945-OIB isplatitelja poreza – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)

6. Primici izuzeti od ovrhe

Članak 172. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 – Odluka Ustavnog suda RH 73/17, 131/20 i 114/22) uređuje izuzimanja od ovrhe. Odredbama navedenog članka propisano je da su od ovrhe izuzeta:

1. primanja po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeno uzdržavanje, zbog smrti davatelja uzdržavanja,

2. primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju,
3. primanja po osnovi socijalne skrbi,
4. primanja po osnovi privremene nezaposlenosti,
5. primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
6. primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima,
7. naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika,
8. primanja po osnovi odlička i priznanja,
9. roditeljske i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
10. utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke,
11. naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
12. dar za djecu do 15. godine života i potpore za novorođenčce do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
13. naknada za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda,
14. potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
15. novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika, prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.), novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika, nagrade radnicima za navršene godine radnog staža do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
16. sredstva koja se uplaćuju namjenski, u svrhu provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odnosno potpore ili financijskih instrumenata, koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije, osim u slučaju ovrhe od strane davatelja potpore,
17. novčane naknade žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom,
18. dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu i inozemstvu, dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu i inozemstvu i dnevnice za službene putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
19. pomorski dodatak i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
20. naknada za pričuvnike pozvane na izvršavanje vojne obveze,
21. sindikalne socijalne potpore koje članovima sindikata na temelju važećih propisa isplaćuje sindikat,
22. sredstva predstavnika nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava, sukladno odred-

Pregledajte našu ponudu edukacija iz područja financija, računovodstva, revizije, prava i menadžmenta u javnom i neprofitnom sektoru na internet stranici

www.tim4pin.hr

- bama ustavnog zakona kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, ako su isplaćena na poseban račun za tu namjenu, vode se odvojeno od sredstava te osobe i izuzeta su od ovrhe, osim ovrhe u svezi s obavljanjem djelatnosti vezane za ostvarivanje manjinskih prava,
23. nagrade učenicima i studentima te troškovi sufinanciranja kupnje udžbenika učenicima,
  24. sportske stipendije za sportaše s invaliditetom,
  25. ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 73/17) promijenjen je dio plaće koji je zaštićen od ovrhe u slučaju kad je neto plaća ovršenika manja od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj i to u slučaju naplate tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta te po drugoj osnovi.

Tablica 17. Iznos plaće, koji je zaštićen u ovršnom postupku nad plaćom (članak 173. Ovršnog zakona)

	Naplata tražbine po osnovi: - zakonskog uzdržavanja, - naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i - naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja	Naplata tražbine po drugoj osnovi	Naplata tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika jednaka ili veća od 7.583,00 kn ²⁶ odnosno 1.006,44 eur (st.1.)	¼ prosječne neto plaće u RH 503,22 eur	⅔ prosječne neto plaće u RH 670,96 eur	¼ prosječne neto plaće u RH 251,61 eur
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika manja od 7.583,00 kn odnosno 1.006,44 eur (st.2)	¼ neto plaće ovršenika	¾ plaće ovršenika, ali ne više od ⅔ prosječne neto plaće u RH	¼ neto plaće ovršenika

²⁶ Prosječna neto plaća u pravnim osobama u RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2022. (NN, br. 125/22).

7. Financijske obavijesti

Tablica 18. Stope zateznih kamata od 11. rujna 1996. do 29. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti	Godišnja stopa	Propis
11. 9. 1996. – 30. 6. 2002.	Svi subjekti	18 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 76/96)
1. 7. 2002. – 31. 12. 2007.		15 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 72/02. i 153/04)
1. 1. 2008. – 30. 6. 2011.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	17 % ²⁷	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05 i 41/08) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 1/08, 75/08, 1/09, 76/09, 82/10 i 1/11)
	Ostali odnosi	14 %	
1. 7. 2011. – 29. 6. 2013.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	15 % ²⁸	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11.) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 74/11, 11/12, 1/13 i 83/13)
	Ostali odnosi	12 %	

Tablica 19. Stope zateznih kamata od 30. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti			Propis
	Ugovorni odnosi između trgovaca (poduzetnika) međusobno Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava (grad, općina, županija, RH i dr.) dužnik novčane obveze	Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze	Ostali odnosi Potrošački ugovori (dužnici su građani kao potrošači) Trgovci kada sklapaju ugovore izvan svoje gospodarske djelatnosti Građanskopravni ugovori između građana međusobno Izvanugovorni odnosi	
30.6. – 31.12.2013.	12,40%	15%	12%	NN 83/13
1.1. – 30.6.2014.	12,35%	15%	12%	NN 1/14
1.7. – 31.12.2014.	12,29%	15%	12%	NN 80/14
1.1. – 30.6.2015.	12,14%	15%	12%	NN 1/15
1.7. – 31.7.2015.	12,13%	15%	12%	NN 73/15
1.8. – 31.12.2015.	10,14%	10,14%	8,14%	NN 85/15
1.1. – 30.6.2016.	10,05%	10,05%	8,05%	NN 140/15
1.7. – 31.12.2016.	9,88%	9,88%	7,88%	NN 60/16
1.1. – 30.6.2017.	9,68%	9,68%	7,68%	NN 1/17
1.7. – 31.12.2017.	9,41%	9,41%	7,41%	NN 64/17
1.1. – 30.6.2018.	9,09%	9,09%	7,09%	NN 1/18
1.7. – 31.12.2018.	8,82%	8,82%	6,82%	NN 59/18
1.1. – 30.6.2019.	8,54%	8,54%	6,54%	NN 1/19
1.7.-31.12.2019.	8,30%	8,30%	6,30%	NN 64/19
1.1. – 30.6.2020.	8,11%	8,11%	6,11%	NN 1/20
1.7. – 31.12.2020.	7,89%	7,89%	5,89%	NN 75/20
1.1. – 30.6.2021.	7,75%	7,75%	5,75%	NN 1/21
1.7. – 31.12.2021.	7,61%	7,61%	5,61%	NN 74/21
1.1.-30.6.2022.	7,49%	7,49%	5,49%	NN 1/22
1.7. – 31.12.2022.	7,31%	7,31%	5,31%	NN 75/22
1.1.– 30.6.2023.	10,5%	10,5%	5,5%	

²⁷ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 21 % godišnje.

²⁸ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 18 % godišnje.

Tablica 20. Prosječna plaća po zaposlenom u pravnim osobama RH

Tromjesečno razdoblje	Iznos u eurima		Mjesec	Iznos u eurima		Godina	Iznos u eurima	
	bruto	neto		bruto	neto		bruto	neto
IX/2022.-XI/2022.	1.399	1.030	XI/2022.	1.431	1.050	2021	9.599	7.129
X/2022.-XII/2022.	1.418	1.041	XII/2022.	1.427	1.046			

8. Ostale informacije

Tablica 21. Otpremnine prema poreznim propisima i prema Zakonu o radu

RB	Prestanak ugovora o radu	Pravo na otpremninu	Pravo na otpremninu prema Zakonu o radu; NN, br. 93/14, 127/17, 98/19 i 151/22 (čl. 126.) – nakon 2 godine neprekidnog rada	Mogućnost neoporezive isplate
1.	Poslovno uvjetovani otkaz		Najmanje: Otpremnina za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca = 1/3 prosječne mjesečne plaće koju je radnik ostvario u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa. Najviše: Šest prosječnih mjesečnih plaća koje je radnik ostvario u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa ako zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije određeno drukčije	Do visine 862,71 eur za svaku navršenu godinu neprekidnog rada kod istog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br.15. Pravilnika o porezu na dohodak)
2.	Osobno uvjetovani otkaz	Pravo radnika na otpremninu određuje se kolektivnim ugovorom, ugovorom o radu, pravilnikom o radu, internim aktima poslodavca te Zakonom o radu	Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, te nakon završenog liječenja ne bude vraćen na posao pravo na otpremninu ostvaruje u najmanje dvostrukoj svoti od svote koja bi mu inače pripadala (čl. 42. Zakona o radu; NN, br. 93/14, 127/17, 98/19 i 152/22)	Do visine 1.061,79 eur za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca (čl. 7., st. 2., r.br. 16. Pravilnika o porezu na dohodak)
3.	Osobno uvjetovani otkaz zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti			Najviše 1.327,24 eur (čl. 7., st. 2., r.br. 14. Pravilnika o porezu na dohodak)
4.	Odlazak u mirovinu			Svota koja se isplaćuje u cijelosti podliježe plaćanju poreza i doprinosa (kao dohodak od nesamostalnog rada)
5.	Sporazumni prestanak ugovora o radu			

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i brojne druge informacije o djelovanju našeg Centra, možete pronaći na internet stranici www.tim4pin.hr

Tablica 22. Pregled radnih sati po mjesecima u 2023. godini

Mjesec 2023.g	Broj dana	Radnih dana	Dana praznika	Ukupno sati	Radnih sati	Sati praznika
I	22	21	1	176	168	8
II	20	20	0	160	160	0
III	23	23	0	184	184	0
IV	20	19	1	160	152	8
V	23	21	2	184	168	16
VI	22	20	2	176	160	16
VII	21	21	0	168	168	0
VIII	23	22	1	184	176	8
IX	21	21	0	168	168	0
X	22	22	0	176	176	0
XI	22	21	1	176	168	8
XII	21	19	2	168	152	16
Ukupno u 2023.g.	260	250	10	2080	2000	80

Ukupan broj radnih sati u 2023. godini iznosi **2080**. Ovaj pregled sati vrijedi za 40 satni radni tjedan, u kojem je radno vrijeme raspoređeno u pet radnih dana.

Tablica 23. Oznake izvješća na obrascu JOPPD za dane u ožujku 2023.

Datum u mjesecu	Oznaka Obrascu JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrascu JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrascu JOPPD
1.	23060	12.	23071	23.	23082
2.	23061	13.	23072	24.	23083
3.	23062	14.	23073	25.	23084
4.	23063	15.	23074	26.	23085
5.	23064	16.	23075	27.	23086
6.	23065	17.	23076	28.	23087
7.	23066	18.	23077	29.	23088
8.	23067	19.	23078	30.	23089
9.	23068	20.	23079	31.	23090
10.	23069	21.	23080		
11.	23070	22.	23081		

Tablica 24. Rokovi za podnošenje poreznih i financijskih izvještaja u ožujku 2023. godine za proračune, proračunske korisnike, izvanproračunske korisnike i neprofitne organizacije

Obrasci	Rok predaje
Obrasci JOPPD	<ul style="list-style-type: none"> na dan isplate primitka ili sljedeći dan u roku od 8 dana od primitka dohotka iz inozemstva
PDV za mjesečne obveznike	do 20. ožujka za veljaču
Prijave za stjecanje dobara i primljene usluge iz drugih država članica EU (PDV-S)	do 20. ožujka za veljaču
Izjava o fiskalnoj odgovornosti – Ministarstvu financija Ministri i čelnici drugih državnih tijela na razini razdjela organizacijske klasifikacije Načelnici općina, gradonačelnici, odnosno župani	do 31. ožujka 2023.
Izjava o fiskalnoj odgovornosti – nadležnom ministarstvu Predsjednici uprave trgovačkih društava u vlasništvu Republike Hrvatske ili nekog državnog tijela Čelnici drugih pravnih osoba kojima je osnivač Republika Hrvatska ili državno tijelo	do 31. ožujka 2023.
Izjava o fiskalnoj odgovornosti – načelniku općine, gradonačelniku, odnosno županu nadležne JLP(R)S Predsjednici uprava trgovačkih društava u vlasništvu JLP(R)S Čelnici drugih pravnih osoba kojima je osnivač JLP(R)S	do 31. ožujka 2023.

Obrasci	Rok predaje
Izveštaj o izvršenju financijskog plana - nadležnom ministarstvu odnosno nadležnom upravnom tijelu Proračunski korisnici	do 31. ožujka 2023.
Izveštaj o izvršenju financijskog plana - upravljačkom tijelu Izvanproračunski korisnici	do 31. ožujka 2023.
Godišnji financijski izvještaji neprofitnih organizacija koje vode dvojno knjigovodstvo za 2022. (BIL-NPF, PR-RAS-NPF, Bilješke)	do 1. ožujka 2023.
Godišnji financijski izvještaji neprofitnih organizacija koje vode jednostavno knjigovodstvo za 2022. (G-PR-IZ-NPF, Bilješke)	do 1. ožujka 2023.
Izjava o neaktivnosti - neprofitne organizacije koje u 2022. nisu imale poslovnih promjena	do 1. ožujka 2023.
Obavijest o prelasku u 2022. na vođenje jednostavnog knjigovodstva - neprofitne organizacije koje su zadovoljile uvjete za vođenje jednostavnog knjigovodstva	do 1. ožujka 2023.
Izveštaj o potrošnji proračunskih sredstava (PROR-POT) - neprofitne organizacije koje su u 2022. godini primile sredstva iz javnih izvora – davatelju sredstava	do 1. ožujka 2023.
Samoprocjena učinkovitosti i djelotvornosti funkcioniranja sustava financijskog upravljanja i kontrola – neprofitne organizacije koje su obveznice vođeja dvojnog knjigovodstva	do 30. ožujka 2023.

Tablica 25. Novi ekonomsko-financijski propisi

Naziv propisa	Narodne novine, br.:	Stupanje na snagu
Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o plaćama u lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi	10/23	4.2.23.
Pravilnik o izmjenama pravilnika o obavještanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većeoj – 10.000 eur	11/23	31.1.23.
Pravilnik o izmjenama Pravilnika o obavještanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama, sredstvima i osobama	11/23	31.1.23.
Pravilnik o mjerilima i načinu korištenja nenamjenskih donacija i vlastitih prihoda proračunskih korisnika iz nadležnosti Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	12/23	9.2.23.
Naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2023. godini	13/23	4.2.23.
Odluka o lokalnim porezima Općine Lovinac	14/23	1.1.23.
Zakon o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije	21/23	23.2.23.
Zakon o izmjenama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave -	21/23	23.2.23.
Odluka o isplati materijalnih i nematerijalnih prava te drugih naknada za zaposlenike u ustanovama iz sustava visokog obrazovanja i znanosti	22/23	2.3.23.
Odluka o izmjeni Odluke o porezima Općine Tinjan	22/23	Sl.list

Tablica 26. Nove stope prireza u 2023. godini

Grad/općina	Dosadašnja stopa	Nova stopa	Datum primjene	Narodne novine, br.
Rijeka	14%	13%	1.1.23.	150/22
Lekenik	0%	10%	1.1.23.	155/22

SVEUČILIŠNA TISKARA

www.sveucilisnatiskara.hr

Trg Republike Hrvatske 14, 10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428 • **F:** 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr • sveucilisna@net.hr

Transparentnost

NE OSTAVLJA MJESTO NEPOVJERENJU

Novi Zakon o lokalnoj samoupravi jasno propisuje obvezu transparentnog komuniciranja s građanima, ali pravi razlog za to su sami građani, njihovo povjerenje, zadovoljstvo i njihova dobrobit. Napredno promišljanje o budućnosti zajednice neodvojivo je od koncepta transparentnog upravljanja resursima i javnim uslugama. Otvorena komunikacija direktno uspostavlja i jača povjerenje građana prema javnoj upravi, a građani koji vam vjeruju aktivno sudjeluju i u vašem radu, podržavaju vaše odluke i cijene vaše napore. Zato uspostavite otvorenu platformu za digitalne usluge i komunikaciju s građanima. Budite potpuno transparentni!

iTransparentnost - digitalni servis koji, sukladno propisanim uvjetima o transparentnosti proračuna, omogućava objavu pravodobnih, točnih i vjerodostojnih informacija o realizaciji proračunskih stavki JLP(R)S. Pruža detaljan i ažuran pregled postupaka nabave roba, radova i usluga, ugovora o nabavi roba radova i usluga, računa dobavljača te isplata iz proračuna.

LC PLATFORMA OTVORENO automatizira vaš sustav informiranja i digitalnih usluga te čini ga transparentnim. Građanima pruža niz elektroničkih servisa koji se odnose na informiranje ili komunikaciju s javnom upravom, te uvid u funkcioniranje županije, grada ili općine. Otvorena i jednostavna za pristup putem interneta, ova platforma dostupna je preko računala, tableta ili smartfona i pruža pristup svim servisima na jednom mjestu.

Otvoreno i transparentno komuniciranje ključ je povjerenja i podrške građana